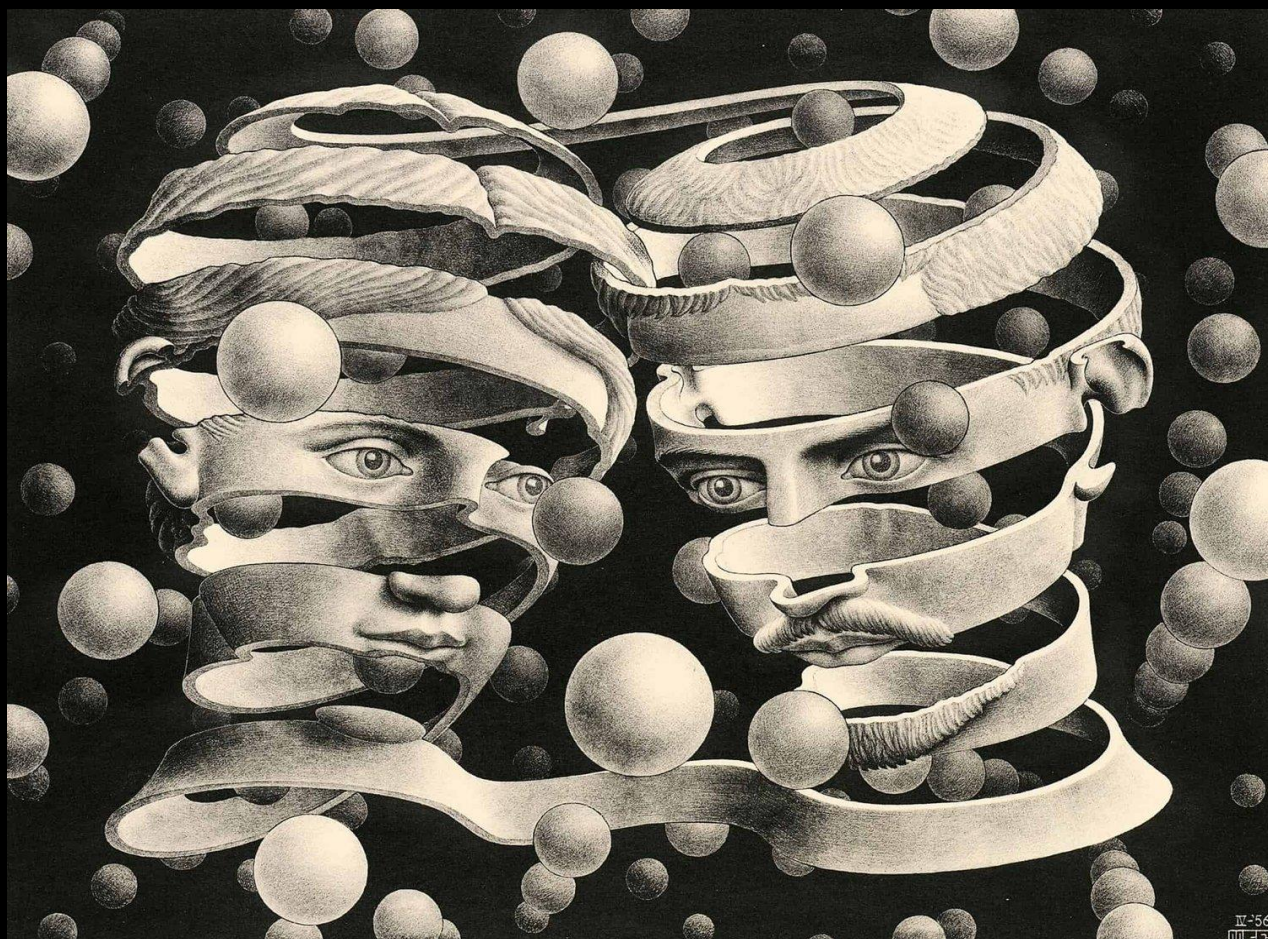

Logične zmote in prevare: argumentacija in
retorika proti človeku (ad hominem) v praksi

Boris Vezjak

Boris Vezjak

**Logične zmote in prevare: argumentacija in retorika proti
človeku (*ad hominem*) v praksi**

Boris Vezjak

**Logične zmote in prevare: argumentacija in retorika proti
človeku (*ad hominem*) v praksi**

Zbirka Fragmenti slovenske družbene patologije

Izdalo Društvo za razvoj humanistike

Oblikovanje naslovnice Boris Vezjak

Fotografija na naslovnici Maurits Cornelis Escher

URL e-knjige www.vezjak.com, www.zofijini.net

Maribor 2025

To delo je objavljeno pod licenco [Creative Commons Priznanje avtorstva-
Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v
Ljubljani

[COBISS.SI-ID](https://cobiss.si/) [242833667](https://cobiss.si/242833667)
ISBN 978-961-92577-6-0 (PDF)

Kazalo

(za hitro premikanje po prispevkih klikni na izbrani naslov spodaj)

Kratek uvod v knjigo o zmoti <i>ad hominem</i>	16
K razpravi okoli argumenta <i>ad hominem</i> : definicijske in zgodovinske okoliščine.....	21
Usoda vlade in narodni izdajalci	38
<i>Ad hominem</i> , naš pravi vladar	41
Demonizacija in zombifikacija	45
Velika škodljivka in vaje <i>ad hominem</i>	48
Sovraštvo Slovencev do beguncev: zelo kratek vodič	51
Kako bodo begunci kastrirali novinarja	61
Prostitutke in medijski zvodniki: kako so Janšev tвит soustvarili novinarji	63
Kako na tretjem z Mišičem rajcajo novinarje	69
Mišič kot ekspert za turizem	71
Novinarski psihiči	72
Mišič kot logik, ki odkriva paradokse.....	73
Najbolj pljuvana	74
Varuhinja, ki tožari Ustavnemu sodišču	75
BMZ in njegovi ekscesi: o naši neobčutljivosti za razprave »ad feminam«	80
BMZ in njegove razprave »ad feminam«	81
<i>Ad hominem</i> vs. <i>ad feminam</i>	83

Mladina, ki tvori »fake news«	84
Debele birokratke in kdo je koga spravil na Harvard	87
Simone Veil in kolumna Svetlane Slapšak	87
Kandidatura za slovenskega predstavnika v Odboru OZN za človekove pravice.....	90
Za konec	91
Nicholas Cruz, menda komunistični morilec	92
Fašizem kot neresna zadeva: o trendu njegove minimizacije	96
Tri argumentacijske strategije	97
Že Orwell je dejal	98
Fašizem kot resna zadeva	99
»Fašist« kot žrtev pravega fašista	99
Je nekoga označiti za fašista res diskvalifikacija?.....	100
Ko ga noče prepoznati niti levica	100
Nevarni enačaji v »politiki strahu«	101
Begunec kot novodobni Jud	103
Nepričakovane konvergenca.....	104
Brez protistrupa: Brščič in Elesov etični kodeks.....	105
In kaj piše v Etičnem kodeksu?	106
Česa v kodeksu ni: neprimerna mnenja in komentiranje.....	107
Radikalizacija sovražnega govora	108

Bi smeli Brščiču reči, da je fašist?	109
Odličen v vlogi žrtve	110
O neznosnosti stališča »Za RTV Slovenija ni prepovedanih tem in gostov«	113
Za RTV Slovenija ni prepovedanih tem in gostov	115
Kaj pomeni omenjeno stališče v absolutnem smislu	116
Kaj pomeni omenjeno stališče v primeru intervjuja s Perkom	116
Kaj so ta »različna mnenja in stališča«?	117
O menda neustreznem žanru in poljskih zgledih	118
Ko nacionalka spodbuja k spolni neenakopravnosti	119
Kazen iz hvaležnosti: kako me želijo na Delu utišati	120
Kaj jih je razjezilo?	121
Napihovanje in kontrast naslovnice	122
Bolj načelni kot New York Times	123
Čustveni apeli s Hitlerjem	124
Streleške vaje <i>ad hominem</i>	124
Civilna kazen za tiste, ki delamo reklamo	125
Vendarle cenim Urbasa	127
Avstrijci, ki v temi prosjajo za elektriko: argument, ki bi še vola ubil	129
Šarčeva retorika	129
Tudi on laže!	131

Hipotetičnost v »tu quoque«	132
Ukrajina in Turčija: kako uspešno je predsednik Pahor zavrnil očitke?	133
Pahorjev demanti	133
Očitek o prekoračitvi pristojnosti	134
Očitek o ravnanju v neskladju z zunanjo politiko.....	136
Očitek o delovanju proti interesom Slovenije	137
O izrazih podpore predsedniku	138
O diskreditaciji in argumentih ad hominem.....	145
»Kje ste bili takrat?«: kjepajevstvo kot argumentacijska taktika	152
K logiki kajpajevstva.....	153
Kaj je kjepajevstvo.....	154
Razlika med obema.....	157
Nove vaje v kjepajevstvu: protestniki, kje pa ste bili takrat?.....	159
Kje ste, junaki?	159
Dvolični protestniki	161
Nekaj je treba začeti	163
Kdo so Počivalškovi svetovalci?	165
Kako poslovno škodovati protestnikom.....	168
Mudžahedinke, murgelska nesnaga in opankarski žurnalizem: kako se novinarji upirajo žalitvam?	169

Napredek?	170
Pojasnila v odzivih DNS in STA	172
Žalitev Mete Roglič	172
Trump proti Janši	173
Mudžahedinke, murgelska nesnaga in buzeranti	174
V čem je razlika?	174
S seksizmom nad Alenko Bratušek	176
Rasizem in bežanje pred odgovornostjo: kako uspešno je sklicevanje na satiro?	178
Je besedilo res satirično?	179
Evropsko sodišče o satiri in svobodi izražanja	181
Zakaj ne preganjamo sovražnega govora?	183
Zapis so obsodili celo v SDS	184
Kako razvrednotiti poročilo Računskega sodišča? Z značajskim umorom	186
Orkestrirani napadi na Vesela	186
Značilnosti značajskega umora	187
Dvojna žrtev	188
Vlada o dejstvu, da mora Kordiš na kliniko: osebno obračunavanje s političnimi nasprotniki	190
Janša vabi na svojo kliniko	190
Na avstralsko kliniko poslal še Luko Mesca	191

Vlada o 'kliničnih' dejstvih.....	192
Boj proti lažem kot krinka za propagando.....	193
Skrivanje za namigom.....	194
Predinterpelacijsko odkrivanje nestrpnosti do kristjanov	196
Iskanja sovražnikov do krščanstva.....	196
Nenadoma ogrožena svoboda veroizpovedi.....	197
Okoliščni ad hominem	198
Kristjanofobija in pristranost.....	199
Igranje na karto žrtve.....	199
To smo že nekje videli: Politico o vojni z mediji, ki sproža déjà vu	201
Zgodovina se ponavlja	201
Šlo je za nezaupnico novinarjem	203
Kaj je Janša povedal v svojem nastopu leta 2007.....	205
Vrnitev že videnega: Politico o ozračju strahu	205
Ostra kampanja proti novinarjem	207
Jadranka Rebernik o preveliki dramatizaciji.....	207
Janša novinarko Lili Bayer obtožil laganja za preživetje.....	209
Vse pomembnejša mednarodna medijska arena.....	210
Trumpovska retorika posmeha: rdeča Tanja Fajon in segrevanje Slovenije	213
Segreta rdeča Tanja	213

Populizem rušenja družbenih norm	214
Vedno gre še nižje, toda nikoli ne škodi	215
Prezir do človeka, prezir do problema	216
Ko so v gorah problem nalepke protestnikov, ne postfašistov	217
Premier se posmehuje Golobu z basnijo o sokolu	219
Nevladniki so krivi, da nimamo letala za gašenje požara: o psihopolitiki strankarske propagande	221
Nenasitni nevladniki	221
Filozofska praznina	222
Migrantoljubci in njihov džihad	223
Soroševa štipendistka	223
Prikladnost in arbitrarnost tarč	224
Zloraba čustveno nabitega dogajanja	224
Luka Mesec kot posiljevalec: kako deluje psihopolitika demonizacije	226
Spolne zlorabe psov in ljudi	226
Klet namesto garaže	227
Zanikanje ni uspešno	228
Luka Mesec posiljuje	229
Glasovati »ZA« na referendumu: zakaj je čas, da Grimsov zakon spravimo v predal ..	230
Kako je tekla kampanja leta 2005?	231

Vladna televizija	233
Vaje v ad hominem	233
Nekulturni birokrati skromnega intelektualnega dometa	234
Koliko razprave o propagandi?	235
Upanje, da se glasuje »za«	236
Kako ponižati ministrico: po Golobovem mnenju je bila v duševni stiski	238
Ključna oseba Milović	238
Ministrica v stiski	239
Napad na osebo	240
Vedno večja podobnost	240
Bo Janša prej uničil javni servis ali Golob javno zdravstvo?	242
Nov predlog zakona	242
Plačali bi manj davkov	243
Podjetizacija	244
Nerešena uganka	245
Mahničeva sramotilna lekarna: ministrica kot farmacevtka	246
Odvečno pojasnilo	246
Biti županova spolna žrtev	247
Finta je uspela	247
Zdravilec bipolarnosti in kiropraktik dialoga: zakaj Logarju ne smemo nasesti	249

Kako je Logar prevzel maskirni dialogizem	250
Dialog z rasistom?	250
Uplahnjena želja	251
Bulverizem	252
Dolgčas neskončnega recikliranja Logarjeve agende	253
»Ad Hitlerum«: propagandna retorika nasprotnikov evtanazije	255
Vpliv propagande	256
Aktualnost Hitlerja	256
Svetovalke v tretjem rajhu	257
Zavržno posnemanje	258
Program iztrebljanja	259
Svetost življenja	260
Kultura smrti	260
Sklep.....	261
Podnebni skepticizem na Radiu Ognjišče	262
Ne mara razprave o podnebnih spremembah.....	263
Nastavimo vedra.....	265
Proti kidanju blata.....	265
Neverna ideologija solidarnosti.....	266
Domnevni masaker na RTV Slovenija: Urbanija, Ruanda in retorika igranja žrtve	267

Metanje v jamo, meč in kosa.....	268
Zakaj umik	269
Vizualna odličnost	270
Kako kopirati Fox News	271
Nevarno vsegliharstvo	272
Strankarski propagandizmi: zagovorniki evtanazije, kot so Jenull, Keber in Hribar, so podobni Hitlerju.....	274
Janša in Cestnik o posnemovalcih	274
Gnadentod.....	277
Zavrnitev racionalne analize	277
Hojš o prEUdarnem Pogačarju: kako se politiki norčujejo iz nas.....	279
Protest Pogačarjevega menedžerja	279
Napad na človeka	282
Menjava teme.....	282
Zmotna analogija.....	283
Čestital bi Dončiču	283
Golobovi z janšistično reakcijo: kazenska ovadba je menda napad na vlado.....	285
Vaje ad hominem	285
Golob se je zapletel	286
Policija ruši vlado.....	286

Janša se vrača – v podobi Goloba	287
Manipulacija z zaplinjanjem.....	288
Prasico bi s kolom: Nika Kovač je tokrat tarča zdravnikov	289
Zdravniki zakurijo grmado	290
Prasica in madžarski mediji.....	290
Zdravniki o »močni ženski«	292
Splav, Fata in reproduktivne pravice.....	294
Hipokrat in politika	295
Verbalna greznica	296
Kje so obsodbe?	298
Ker niso vsi isti	299
Vseeno bolje Golob kot Janša: »vseenoboljšost« kot tolažba za volivce	300
Dobri in slabi zgledi.....	300
Bolje poljub kot linč sodnikov	301
Ideala ni in vseeno boljša od Janše	301
Opravičevanje grehov	302
Kajpajevstvo in kjepajevstvo	303
Relativna hujšost	304
Vseeno boljše od janšizma	304

Deset zanič argumentov v aferi Karigador, s katerimi zagovorniki vneto branijo Goloba	306
Deset strategij obrambe.....	306
Prvič: argument iz družinskega špetira.....	307
Drugič: argument iz tabloidnega novinarstva.....	308
Tretjič: argument iz minimizacije neintegritetnega ravnanja: prespati pri prijatelju	309
Četrtrič: argument iz minimizacije: prespati pri prijatelju, ki ne oddaja svoje nepremičnine	310
Petič: argument iz domnevne odsotnosti koristi.....	310
Šestič: argument iz minimizacije predsednikovanja v dveh svetih zavoda.....	312
Sedmič: argument iz »nemožnosti« razkritja interesa.....	313
Osmič: argument iz kadrovanja v imenu boja proti »njihovim«	314
Devetič: argument iz neumnega, ne pa tudi neintegritetnega ravnanja.....	315
Desetič: argument iz diskreditacije pravnih mnenj (dr. Pirnat)	316
Nekatere druge strategije.....	316
Molčeči mediji.....	317
Poniževanje razuma.....	318
Trgovina z ljudmi: minister Poklukar napadel »sprevržene« novinarje Tarče.....	320
Osumljeni Hvala in njegove povezave	321
Sprevrženci iz Tarče.....	322
Prozorno preusmerjanje pozornosti.....	323

Napad na novinarje kot nova janšizacija	324
Gre še nižje: namesto opravičila Pahor za POP TV poglobil svoje zanikanje genocida .	326
De iure vs. de facto – čakanje na sodišče kot izgovor	326
Pravica do mnenja kot izgovor za zanikanje	327
Slovenska vlada in njena hinavščina	328
Čustveno ogorčenje in selektivna občutljivost javnosti.....	328
Moralni relativizem na truplih nedolžnih.....	330
Stvarni in imenski indeks	331

Kratek uvod v knjigo o zmoti *ad hominem*

Pričujoča knjiga prinaša, vsaj tako upam, analitičen in kritičen vpogled v rabo argumentacijskih zmot, predvsem zmote proti človeku (*ad hominem*) v slovenskem političnem in medijskem prostoru. Skozi svoje priložnostne zapise, ki zajemajo obdobje od leta 2007 do 2025, sledim predvsem temu, kako se *ad hominem* kot retorična strategija uporablja za diskreditacijo posameznikov, preusmerjanje pozornosti in izogibanje vsebinski razpravi. Pričujoče besedilo, pretežno povzeto po moji strani [In media res](#), ne le secira primere iz političnih govorov, medijskih nastopov in družbenih omrežij, temveč tudi opozarja na širše družbene posledice takšnih praks – od erozije politične kulture do spodkopavanja racionalne javne razprave. Ali je v tem tudi uspešno, je povsem drugo vprašanje.

Zapisi so nastajali sproti in priložnostno, kot takšni pa ne želijo biti le kritika posameznih primerov, temveč tudi širši poziv k ozaveščanju o logičnih zmotah in njihovih posledicah za politično kulturo, medijsko integriteto in demokratične procese. Z analizo in dovolj širokim naborom primerov bodo bralcu morda pomemben vir za razumevanje dinamike slovenske družbe. Če bi dodal še ambicijo, da brez racionalne in etične drže ni mogoče graditi pravične in zrele demokracije, bi zvenel že prevzetno.

***Ad hominem* kot orodje politične manipulacije**

Ad hominem je argumentacijska zmot, ki namesto vsebinske razprave o stališčih ali dejstvih napada osebo, njene lastnosti, motive ali okoliščine. V slovenskem političnem diskurzu se ta strategija pojavlja v različnih oblikah – od etotičnih napadov, ki ciljajo na značaj posameznika, do okoliščinskih (*ad hominem circumstantiae*), ki izpostavljajo domnevne osebne koristi ali neskladnosti v okoliščinah. Moji zapisi želijo zato bolj ali manj konkretno pokazati, kako so številni politiki, npr. Janez Janša, Robert Golob in drugi, to strategijo uporabljali za diskreditacijo nasprotnikov, novinarjev in celo

institucij. Nemalokrat se je zgodilo, da so bili novinarji, ki so poročali o podrejanju medijev, označeni za tiste, ki blatijo državo in so zato nelojalni ali celo izdajalci. Takšna retorika ne le preusmerja pozornost z resničnih vprašanj, temveč tudi ustvarja atmosfero strahu in polarizacije.

Zmota *ad hominem* se pogosto prepleta z drugimi psihopolitičnimi tehnikami, kot sta demonizacija in občasno zombifikacija, kot sem to svojčas poimenoval. Demonizacija, kot jo opisujem, presega zgolj pripisovanje slabih namenov nasprotniku; gre za ustvarjanje podobe sovražnika kot pošastnega, neuničljivega zombija, ki ogroža družbo. Takšen diskurz je bil še posebej očiten v času begunske krize leta 2015, ko so politiki in javne osebnosti, kot je Zmago Jelinčič, begunce prikazovali kot grožnjo krščanski Evropi ali celo kot potencialne teroriste. V knjigi opozarjam, da takšne strategije ne le spodbujajo ksenofobijo, temveč tudi spodkopavajo racionalno razpravo o kompleksnih družbenih vprašanjih.

Mediji in molčeča večina

Posebno pozornost tradicionalno posvečam vlogi medijev, ki pogosto ne prepoznajo ali se ne uprejo *ad hominem* napadom. Novinarji v Sloveniji so največkrat sprejeli politične pritiske kot neizogibno dejstvo, kar je omogočilo nadaljnjo radikalizacijo diskreditacijskega diskurza. Primer Janševih napadov na novinarke RTV Slovenija, kot sta Eugenija Carl in Mojca Pašek Šetinc, nam kaže, kako so se mediji soočali z žalitvami, seksizmom in poskusi diskreditacije, a so le redko odgovorili z zadostno ostrino, predvsem pa niso vzpostavili bojkota do politikov. Žal je »molčeča večina« novinarjev prispevala k normalizaciji takšnih praks, saj so napade pogosto ignorirali ali jih obravnavali kot nepomembne.

Družbene posledice in moralni relativizem

Knjiga se ne omejuje le na analizo posameznih primerov, temveč raziskuje tudi širše družbene posledice *ad hominem* strategij v javnem diskurzu. Kot večkrat poudarjam, ta in sorodne zmote niso zgolj retorične napake, temveč orodja, ki spodkopavajo temelje deliberacije v demokraciji. Z ustvarjanjem sovražnikov, strašenjem in diskreditacijo

nasprotnikov politiki in mediji zmanjšujejo prostor za konstruktivno razpravo. To vodi v polarizacijo družbe, kjer se različna mnenja ne soočajo z argumenti, temveč z osebnimi napadi in obtožbami. Takšno gesto večkrat razumem kot »poniževanje razuma«, ki siromaši politično kulturo in ovira razvoj zrele demokratične družbe.

Poziv k argumentacijski ozaveščenosti

Ena od ključnih sporočil te knjige naj bo potreba po večji argumentacijski kompetenci in ozaveščenosti javnosti. Zato želi biti spodbuda državljanom in državljanke, naj prepoznajo logične zmote in se zoperstavijo njihovem škodljivemu vplivu. Večkrat opozarjam na propagandno naravo političnega govora in na to, kako lahko preproste argumentacijske prevare, kot je minimizacija neintegritetnega ravnanja, zavedejo javnost in zmanjšajo resnost izjav ali dejanj politikov in javnih uslužbencev, vse do korupcijskih škandalov. Primerov navajam nešteto, ampak naj tokrat omenim le enega, dovolj svežega: ministra Boštjana Poklukarja, ki je novinarje oddaje Tarča označil za »sprevržene«, da bi preusmeril pozornost s suma trgovine z ljudmi.

Ključno je, da javnost in mediji razvijejo občutljivost za takšne manipulacije. Brez tega ostaja družba ranljiva za demagogijo in populizem, ki izkoriščata čustva in strahove namesto uporabe razumske presoje. Zato pričujoča zbirka zapisov ni le kritika posameznih akterjev, temveč tudi povabilo k refleksiji o tem, kako lahko kot družba dvignemo raven javnega diskurza.

Zagotovo posebno poglavje predstavlja kritika medijskih praks in novinarskega dela. Že dolga desetletja se trudim, popolnoma neuspešno, da bi opozoril na to, kako novinarstvu manjka nečesa, kar sam imenujem argumentacijska kompetenca. Torej znanje in spretnost ugotavljanja, kaj pri novinarskem delu in pisanju šteje za dobre argumente, od česar bo nato zelo odvisno kvalitetno in profesionalno novinarstvo. Naj povem, da me navzlic takšnemu trudu v vseh teh desetletjih o tem ni povprašal noben novinar, zato smem kar upravičeno sklepati, da moje prizadevanje ni doseglo kakšnega velikega cilja.

Struktura in pomen knjige

Kot rečeno, je besedilo strukturirano kot zbirka sprotnih zapisov, ki so kronološko razporejeni in pokrivajo različne vidike *ad hominem* argumentacije. Vsak zapis je imel svojo še večjo veljavo v času nastanka, ki je žal zaradi medijske ignorance (in arogance) ostala večinoma spregledana. Na splošno bi rekel, da uporabljam analitičen pristop, ki združuje filozofsko razumevanje logičnih zmot z družbenokritično analizo. Običajno navajam primere, ki bralcu omogočajo, da jasno vidi, kako se *ad hominem* manifestira v praksi – bodisi kot napad na novinarje, kot demonizacija beguncev, kot preusmerjanje pozornosti v korupcijskih škandalih ali kaj četrtega.

Hkrati v knjigi ponujam tudi širši kontekst, saj povezujem posamezne primere z globalnimi trendi v politični retoriki, kot so populizem, ksenofobija in moralni relativizem. Slovenija zagotovo ni osamljen primer, temveč del širšega vzorca, kjer se logične zmote izkoriščajo za ohranjanje moči in vpliva. V tem smislu bo čtivo zanimivo vsem, ki spremljajo dinamiko sodobnega političnega diskurza. Zato upam, da bodo besedila pritegnila vse, ki jih zanima tehnična plat argumentacije *ad hominem*, pa tudi tiste, ki jih pritegne, kako se oblikuje javno mnenje in kako se zlorablja moč besed.

Posebno opravičilo na koncu kratkega uvoda velja bralki in bralcu: ker je pričujoče besedilo, ki je vsem na voljo brezplačno, nastajalo v gverilskih pogojih in brez finančnih sredstev, ga naprošam za potrpežljivo presojo ob vseh pomanjkljivostih, na katere bo naletel in so povezane z lektoriranjem, grafičnim in tehničnim urejanjem ali številnimi drugimi spodrslijaji, ki jih morda nisem niti opazil ali znal popraviti, čeprav so vsi po vrsti moje delo. Prosim za prizanesljivost, ne za odpustek glede odgovornosti, pri čemer računam na presojo, da vsebina zapisanega ob pomanjkljivi formi ni bila prav nič okrnjena.

Ker sem se včasih posredno soočal z očitki, bi rad ponovil znova: moji zapisi so nastajali na osebнем blogu, na katerem izražam zgolj svoja prepričanja in ugotovitve, ki je nekomercialne in neprofitne narave. Za svoje zapise ali urejanje strani nisem prejemal nobenega denarja, name ni vplival nihče, uporabljeni tekstovni ali slikovni material, povzet iz medijev, pa je bil namenjen zgolj analizi medijev ali družbeni kritiki, podan v

ilustracijo ali kontekstualno dopolnitev lastnega besedila z namenom citiranja (51. člen Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah).

Še tehnično napotilo. Bralec se bo lažje premikal po besedilih, ki so razvrščena po datumu nastanka, če bo kliknil na ustrezen naslov v kazalu, če se tako odloči, saj knjiga ni namenjena klasičnemu branju od prve do zadnje strani. Imenskega ali stvarnega kazala je za vzorec, temu naj služi vaš iskalnik. Več prispevkov in kontekstov na temo je mogoče najti na moji strani [In media res \(www.vezjak.com\)](http://www.vezjak.com) in tudi v knjigi [Zmote in napake v argumentaciji](#).

Boris Vezjak

julij 2025

K razpravi okoli argumenta *ad hominem*: definicijske in zgodovinske okoliščine

V nadaljevanju se pred izborom komentarjev in zapisov, ki tvorijo jedro knjige, naslanjam na svoj prispevek, ki sem ga pred leti objavil v reviji Analiza (letnik 21, št. 2, 2017, str. 61-74) pod naslovom »Argumenti ad hominem : k zgodovinskemu izvoru«.

Argumenti *ad hominem* se običajno delijo na dve osnovni obliki: zmerjalne in okoliščne (*tu quoque*). V preteklosti se je odvila obsežna razprava o izvoru in koreninah tega argumenta, vendar ostaja nejasno, ali je dejansko Aristotelova izpeljava tega argumenta nekaj, kar ustreza današnji rabi. Niti ni povsem jasno, ali je antični mislec že razvil t. i. okoliščni *ad hominem* argument. Vzemimo Chichi (2002), ki verjame, da obstaja vsaj nekaj dokazov za takšno trditev, medtem ko Walton (2004) misli ravno nasprotno. V »Sofističnih zavržbah« je Aristotel predlagal, da bi morali preiskati nedoslednosti v stališčih izjavljalca glede njegovih osebnih izjav in obenem tistih, ki so izpeljana iz značaja osebe. V tem smislu je Aristotel razlikoval med argumentacijsko tehniko, usmerjeno proti človeku (*pros ton anthropon*), in tisto, usmerjeno proti argumentu. Ob tem je imel najbrž v mislih obliko kršitve posameznikovih lastnih pravil oz. zavezanosti.

Besedilo spodaj se dotika nekaterih besedilnih evidenc iz »Topike«, »Metafizike« in »Sofističnih zavržb«, kjer je argumentacija *ad hominem* navzoča na retorični in logiški način. Dokazoval bom, da je distinkcija med retorično in logiško obravnavo tista, ki ji Aristotel kot edini tudi sledi. Se pravi: po logiški plati sledi argumentom iz zavez, kar pa izključuje okoliščni *ad hominem*, po retorični plati pa je pod vprašaj postavljen *ethos* sogovorca.

Uvod

Kot pravi Woods (2007a: 72), je nek sprejet vzorec sklepanja zmoten tedaj, ko izpolnjuje štiri pogoje: (a) sklepanje mora biti zmotno, nato (b) prepričljivo, kar pomeni, da je

zmotnost neočitna, (c) splošno sprejeto in uporabljano ter (d) nepopravljivo, tj. stopnja ponavljanja iste napake je tudi po »diagnozi« zelo velika. Teoretiki zmot, še dodaja, so se pretežno ukvarjali le s prvim pogojem, zanemarjali pa preostale.

Zmota *ad hominem* ali »napad na človeka« sodi v takšen nabor standardnih seznamov, s katerimi začenjamo vsako šolsko razpravo o neformalnih zmotah. Ustrezati bi morala Woodsovim kriterijem, a vsaj glede nekaterih pogojev to ni preveč očitno. Lahko bi dejali, da stoji na meji tega, čemur danes pravimo zmota, pri čemer moramo njeno specifičnost šele definirati. Ne le, da pri tem večina sledi razumevanju, ki temelji na njeni skorajda didaktični vrednosti, saj nas napeljuje na argumentiranje proč od vsebine, kar jemljemo za po sebi nevarno »metodološko« izhodišče v razpravi, *ad hominem* se nam zdi nesprejemljiv kot razpravljalna strategija, usmerjena proti tistemu, ki neko stališče izreka, s čimer oporeka osnovnemu sokratskemu načelu »Ne kdo, temveč kaj« (*»Non quis, sed quid.«*).

Hipertrofija teoretičnih debat bi nas lahko zapeljala v prepričanje, da je različne koncepcije zmote, našteje v nadaljevanju, treba v njihovi raznolikosti le uskladiti, morda slabe izločiti in boljše izpostaviti. Na koncu sledi presenečenje: podrobnejši vsebinski in tudi zgodovinski pregled argumentacij *ad hominem* nam razkrije tudi nenavadno heterogenost razumevanj, ne le definicij, in sicer tako njenega obsega kot statusa »zmotnosti«. Kot ugotavlja Šuster (2015, 245), gre pri *ad hominem* za preusmerjanje pozornosti z argumenta na tistega, ki argumentira: na njegovo osebnost, značaj, poklic, posebni interes, okoliščine ali motiv, zaradi katerih naj bi zagovarjal določen sklep. Toda dimenzija njegove težavnosti se pojavi, ko jo pogledamo поблиže tudi z zgodovinsko-razvojnega vidika.

Standardne definicije zmote

Začnimo razpravo s standardnimi definicijami, ki so izrazito raznobarvne in tudi površne – tiste, ki jih uporabljajo razširjeni učbeniki neformalne logike, jo podajajo v različnih smereh, največkrat na izrazito ohlapen šolski način, ki ni preveč uporaben. Anthony Weston, recimo, taksonomično navaja 30 pravil, ki naj olajšajo naš logični premislek, oziroma podaja »preprosta pravila, da sestavimo dobre argumente« (Weston, 1987: ix). Med njimi je pravilo številka 17: »Osebni napadi ne izničijo vira/povoda. To pomeni, da *ad hominem* zmota napade človeka z domnevno avtoriteto

in ne toliko njegove kvalifikacije.« (Weston, 1987: 85) Seveda ne drži, da bi *ad hominem* veljal le za osebe z avtoriteto in tudi ne, da se ne dotika njihove usposobljenosti in znanj. Uporabljajo jo vendar bistveno širše, vsakodnevno in v popolni neodvisnosti od ugleda ali položaja osebe. Tudi usposobljenost take osebe ne igra nobene vloge.

Za vse različice te napake naj bi bilo značilno, da razpravo speljejo proč od relevantne teme, zato spadajo pod zmote ustreznosti ali relevance. Kahane (1990: 299) podaja naslednjo definicijo: »Zmota *ad hominem* je sestavljena iz nerelevantnega napada na nasprotnika, namesto na njegove argumente.« Čeprav je, kot bom pojasnil v nadaljevanju, načeloma res, da je to zmota relevance, pri kateri oseba ali njene okoliščine niso povezane s sklepom in relevantne zanj, lahko najdemo tudi primere, kjer to ne drži. Tudi Copi in Cohen (1986: 91) ugotavljata, da je »*ad hominem* zmota ustreznosti (relevance) in je skupna vsem zmotam, pri katerih so premise logično nerelevantne za sklepe in zaradi tega nezmožne pokazati na njihovo resničnost.« K temu še dodajata, da je nerelevanca tu logična in ne psihološka: »Kajti razen če ni neke psihološke povezave, ne morejo prispevati k prepričevalnosti in navidezni pravilnosti.« Čeprav osebni napad in okoliščine niso logično relevantni za resničnost ali neresničnost tega, kar neka oseba izjavlja in s tem za pravilnost argumenta, pa *ad hominem* lahko včasih po njunem prepričanju skozi psihološke procese prenosa oziroma transferja. Čustveni odziv lahko včasih spremlja stališče, ki zamegli presojo in zatemni dejstvo, da »celo najbolj zloben med ljudmi včasih pove resnico ali razmišlja pravilno« (Copi in Cohen, 1986: 92).

Avtorja (1986:97-99) sicer razlikujeta med kasneje standardnim načinom ločevanja na dva tipa *ad hominem*, zmerjalni *ad hominem* (ang. *ad hominem abusive*) in okoliščni *ad hominem* (*ad hominem circumstantial*). Ko razpravljata o neki drugi zmoti (*argumentum ad ignorantiam*), pa presodita, da je zmerjalni *ad hominem* lahko tudi nezmoten, če je npr. uporabljen na sodišču v poskusu zavrnila pričevanja (dokazovanja) neke priče. V njene dokaze lahko dvomimo, če je npr. ta priča znana kot kronični lažnivec in krivoprisežnik. Toda če dokazovanje, dodajata, vodi do neresničnosti tega, kar naj bi priča dokazovala, namesto da bi sklepali le, da dokaz ne vodi do resnice, potem je bilo sklepanje zmotno (Copi in Cohen, 1986: 94). Ob tem ne navajata drugih izjem, kjer bi *ad hominem* ne bil zmoten argument. Razen opisanega napada na dokaze priče bo vselej, ko nekdo uporablja osebne okoliščine nasprotnika, da bi postavil njegov argument pod vprašaj, to primer zmotnega sklepanja.

Van Eemeren in Grootendorst (2004: 177) v perspektivi svojega pragma-dialektičnega pristopa in poudarka na kršitvah pravil kritične razprave pri argumentaciji zelo podobno ločujeta med zmerjalno, okoliščno in *tu quoque* varianto zmote: prva je osebni napad na nasprotno stran, pri kateri drugega prikazujemo kot neumnega, nepoštenega, nezanesljivega ali s kakšno drugo negativno oznako. Okoliščni *ad hominem* razvijemo, ko sogovorcu očitamo motivirani samointeres, s čimer njegovo stališče sledi varljivi racionalizaciji. Pri *tu quoque* inačici mu očitamo nekonsistenco glede dejstev, ko njegove trditve primerjamo s siceršnjimi stališči in dejanji: protislovnost naj bi, tako avtorja, zadevala razkorak med prvim in drugim.

Vse zmote naj bi, tako ista avtorja (2004: 177), družile naslednje značilnosti: (a) da se sogovorec v razpravi ne dotika argumentacije druge strani, (b) da poskuša namesto tega pridobiti ali ojačati podporo za svoje stališče, (c) da pri tem diskreditira drugo stran in (d) da prikazuje sogovorca kot nevrednega zaupanja.

Vsi ti primeri niso preveč zadovoljivi, da bi lahko hitro prepoznali, kateri argument je zares *ad hominem*. Woods (2004: 13) govori o zanje značilnih razumskih odpovedih (ang. *rational misfirings*) in razumskih zlorabah (ang. *rational abuses*). Odpoved tu zadeva napake, ki izvirajo iz argumentov, ki napadajo človeka namesto argument, zlorabe pa se nanašajo na premisslerno uporabo *ad hominem* argumentov, da bi očrnil nasprotnika. Največkrat opisujejo najhujše in hitro prepoznavne vulgarne situacije. Nerelevantnost, kot pri Kahaneu in Copiju, je hitro izmuzljiv kriterij, kajti vprašanje, ki je odprto, je: kdaj je kakšen napad sploh relevanten in kdaj ne v bolj kompleksnih argumentih, kakršni običajno v praksi življenja prevladujejo?

Poglejmo si še en primer opredelitve, pri kateri tudi Govier v svojem delu *A Practical Study of Argument* (1992) opozarja, da *ad hominem* ni nujno zmoten in pravi naslednje:

»Predpostavka o ozadju, osebnosti, značaju ali okoliščinah neke osebe je nerelevantna glede veljavnosti njenih teorij in argumentov, razen v zelo posebnem primeru, ko so te teorije in argumenti povezani s to osebo. Določene točke glede osebnega ozadja lahko govorijo o zanesljivosti dokazov in legitimnosti povoda. Kar pomeni, da so relevantne za našo odločanje, ali sprejeti njene trditve o dokazih in virih, čeprav niso neposredno relevantne za vprašanje, ali so ti dokazi resnični ali neresnični. Zagrešili smo zmoto *ad hominem*, če smo sklepali iz ozadja, osebnosti in značaja in naredili sklepe glede

argumentov in teorij; izjema so le tisti primeri, ko so premise relevantne za sklepe na pravkar opisan način.« (Govier, 1992: 165)

Že iz naštetih primerov vidimo, da se zmotnost, ki se naslanja na očitek o nerelevantnosti, lahko hitro zamaje – še več, na trenutke se dopušča, da so lahko osebni očitki relevantni. Naštete definicije in poskusi opredelitev kažejo na večplastnost, a tudi na izmuzljivost, zmote do te mere, da je nekateri avtorji, kot je Hitchcock (2006), sploh ne uvrščajo med zmote in dvomijo o smiselnosti takšne taksonomije. Čeprav bi se na prvi pogled zdelo, da je apriorno neveljavno spodbijati nekaj na človeku, ki nek argument izreka, in ne argumenta kot takega, kot zveni šablonska ugotovitev, nas je že Aristotel posvaril, da je nesmiselno zaupati stališčem osebe, če pred tem ne zaupamo osebi, ki jih zagovarja. Samoumevnost, da je *ad hominem* veljavna oblika zmote ali da je sploh zmota, ni tako močno konsenzualna, kot bi pričakovali. Kot osebni napad potencialno postane nezmotna oblika, kadar je smiselno orožje v politični debati, kadar sta »značaj in zaveza k izvršitvi (ang. *commitment*) povezana« (Walton 1998: 198). Tedaj, ko je potemtakem politikov značaj nekako relevanten za to, da pretrasemo njegova načela in njegovo pripravljenost za preiščljene odločitve, ki temeljijo na teh načelih. V teh duhu so tudi najbolj nesramni osebni napadi lahko videti bolj racionalni in smiselni v kontekstu politične ali kake druge vrste diskusije, a le tedaj, ko so ustrezno podprti z relevantno temo.

Kot že rečeno, je možna situacija, ko je *ad hominem* lahko sprejemljiv kot nezmoten: tista na sodišču, kadar se recimo značaj priče povezuje z njenim pričevanjem in trditvami – in res se zdi, da je takrat značaj prevzel vlogo dovolj relevantnega faktorja. Walton gre celo dalje in trdi, da noben *ad hominem* ni inherentno zmoten; ali je dober ali slab argument, je odvisno od argumentacijskega konteksta. Zato je »inherentno šibka in krhka oblika argumenta« (1998: 213), vendar mu moramo zaupati, ko gre za moralne in politične teme: »Če vam Bertrand Russell svetuje, kako naj vodite svoje življenje, potem je smiselno, da se vprašamo, kako je Russell vodil svoje lastno.« (Walton, 1998: 121)

»Napad na človeka« se potemtakem izkaže za nenujno žaljivega – množice ga verjetno zato manj hitro prepoznajo in ovrednotijo, če ni takšen. Toda v primerjavi z drugimi napakami je še zmerom zelo identifikabilen, zaradi česar ima določeno instruktivno ali pedagoško vrednost, kakopak če skupnost in državljani sploh kažejo voljo po učenju in zavračanju neveljavne argumentacije.

Prevladujoče sodobne tipologije *ad hominem*

V svojem edinem monografskem prikazu do danes, ekskluzivno posvečenem problemom zmote *ad hominem* z izčrpnjšo analizo njenih tipov, Walton (1998: 113) izhaja iz naslednje njene splošne argumentacijske oblike:

Oseba A je slabega značaja, torej njen argument X ne smemo sprejeti.

Kakor vidimo, v osrednje postavlja značaj (*ethos*). Podtipi te splošne oblike so po njegovem neposredni *ad hominem* (ang. *direct ad hominem*): v njem napadamo značaj O-ja. Pri okoliščnem *ad hominem* (ang. *circumstantial ad hominem*) napadamo ali problematiziramo nekonsistenco med sklepi argumenta in zavezo k izvršitvi (ang. *commitment*) O-ja. Pri pristranskem *ad hominem* (*bias type ad hominem*) naštevamo zunajlogiške motive, zakaj O navaja pristranske sklepe v argumentu. Walton (1998: 261) navaja še druge primere *ad hominem* variant: krivda po povezavi, zmota dveh napak, tudi ti, zastrupitev vodnjaka (prav tam: 261). Danes Walton predvsem v javni in medijsko kontekstualizirani razpravi našteva štiri vrste te zmote; pri tem nekatere ponavlja, druge modificira. Naj jih na kratko predstavim.

(1) Etotični *ad hominem*

Zmerjalni *ad hominem* je prva med njimi, včasih mu pravimo tudi *ad personam* (napad na osebo), Walton (2007: 164) ga imenuje »etotičen«. V aristotelski retoriki občinstvo vselej ocenjuje govorcev argument ob pomoči *ethosa*, torej predpostavljenega govorcevega značaja. Če je ta moralno dobra oseba, bo njegov argument sprejemljivejši, in obrnjen. Sklepanje, ko je iz verodostojnosti govorca izpeljana sprejemljivost njegove argumentacije, je po Waltonu nekoliko pozabljen komponenta, ki jo sam imenuje za »etotično« (značajsko) zato, da bi jo jasneje razlikoval od moralne. Beseda za moralnost

sicer izvira iz iste besede in njenega pridevnika *ethikos*. Etotični argument je torej element formalne dialektike, ki v argumentacijo vpelje »značajsko« verodostojnost govorca kot faktor, ki vpliva na presojo prepričljivosti njegovih izjav. No, oblika tega tipa zmote je enostavna, že navedena:

»Oseba A ima slab značaj, torej njenega argumenta ne moremo sprejeti in ni veljaven.«

(2) Okoliščni *ad hominem*

Okoliščni ali *circumstantial ad hominem* (lat. *ad hominem circumstantiae*) upošteva po istem avtorju (2007: 165) tiste kontekste v razpravi, ki sogovorčevo trditev naredijo za neprepričljivo ali nekonsistentno. Tukaj sledim Waltonovi razlagi, kjer se zdi, da to vrsto interpretira neklasično: okoliščni argument ne povezuje neposredno z zaznanimi motivi, ampak ga približa vrsti *tu quoque*. Klasičen primer zanj je lahko prepoved kajenja. Predstavljajte si, da ste eden izmed zaskrbljenih staršev, ki želijo svojim otrokom odreči ta omamni užitek, vaš otrok pa vam zabrusi: »Hej, stari, glede na to, da kadiš tudi sam, si povsem neprepričljiv.«

Če je za zmerjalni *ad hominem* značilen očitek o slabem ali nekoherentnem značaju napadenega, se okoliščni sklicuje na nekonsistenco: če kadite in karate svoje otroke, da tega ne smejo početi, a to počnete sami, je nastopila situacija tovrstne neprepričljivosti. Argument bi na kratko predstavili v takšni obliki:

»Oseba A zagovarja trditev X, toda izvaja dejanje, ki implicira, da je zavezana trditvi, ki je nasprotna X. Torej je A slaba oseba in njene trditve X ni treba sprejeti.«

Pomembno pri tem je, da se nekonsistenca povezuje z moralnostjo osebe, da torej očitek leti na vas kot kadilca in kot nekoga, ki »pridiga«, kar pomeni, da posredno izpostavlja značajsko »sprijenost« osebe.

Odprto in zanimivo vprašanje je, gledano z vidika argumentacijskih shem, ali je morda »tudi ti« (latinsko *tu quoque*) avtonomen tip *ad hominem* zmote in ne zgolj okoliščna varianta. »Tudi ti« vrsta zmote, pa postane prevladujoč *ad hominem*, ko je uporabljena za

namen »protinapada«, zanj pa je hkrati značilen očitek o nekonsistenci. Oblika argumenta je v tem primeru taka:

»Oseba A trdi, da sem slaba oseba, ker sem počel X, toda v resnici je sama počela X.«

Tako vrača udarec in se osredotoča na »nevtralizacijo« argumenta *ad hominem* s tem, da napade sogovorca.

(3) Pristranski *ad hominem*

Če je za okoliščni *ad hominem* karakterističen očitek o nekonsistenci (»Pravite, da počnem X, ampak vi počnete isto.«), je za tretjega, sledeč Waltonu (2007: 168), temeljna dimenzija pristranskost. Pristranski *ad hominem* temelji na poudarku o nekredibilnosti oziroma neverodostojnosti. Splošna oblika argumenta je lahko takšna:

»Oseba A je v svoji trditvi pristranska, ker je povezana s stanjem stvari S. Torej je njen argument treba zavreči.«

Preusmeritev razprave na osebo je tu hitro zaznavna, očitek o pristranskosti še bolj. Velja pa omeniti, da bi zmotnost takšne argumentacije pod določenimi izjemnimi pogoji lahko padla, če bi kontekst povezanosti bil drugačen in povsem smiseln za opredelitev pristranskosti.

(4) Zastrupitev vodnjaka

Četrty argument tipa *ad hominem* je dobil ime »zastrupitev vodnjaka«: v skladu z bajko iz srednjega veka, ko so verjeli, da so Judje krivi za zastrupitev studenca, kar je bil le izgovor, da se jih preganja. V tem tipu napada na človeka predpostavljamo, da je oseba

močno in dogmatično zavezana zagovarjanju neke trditve, zaradi česar ji v njeni presoji ne smemo nikoli zaupati (Walton, 2007: 168). Opis zmote bi lahko bil naslednji:

»O osebi A poznamo ali vemo X. Zaradi tega X velja, da njeni argumenti niso resnični.«

Za »zastрупitev vodnjaka« je velikokrat značilna sovražnost, napad na človeka pa nujno sploh ni povezan s temo razprave. Izgovor za diskreditacije sogovorec običajno najde v njeni preteklosti ali pripisu, pri nas pa je izjemno priljubljeno, da jo uvrstimo v določeno že vnaprej negativno konotirano skupino ljudi ali »klan«, pri čemer vas lahko specifično »obremenjuje« ne le članstvo v poljubni organizaciji, stranki ali društvu, temveč že kakšen zelo partikularen dogodek. Značilno za tretji in četrti tip argumenta je, da ju govorec velikokrat usmeri proti napadenemu človeku, še preden je ta sploh spregovoril, postopa torej z vnaprej določenim mnenjem o njem in ga zaradi tega že predhodno izključi iz razprave.

Zgodovinski konteksti nastanka *ad hominem*

V razvojnem smislu je vedno izziv identifikacija posameznih tipov zmot. Katere od naštetih sodobnih vrst zmote lahko npr. najdemo pri antičnih avtorjih in, čisto konkretno, pri »očetu« logičnih zmot, Aristotelu? Kot vemo, je ta v delu »Sofistične zavržbe« poskusil opredeliti 13 zmot; po nekem drugem štetju sicer le 12, če upoštevamo, da sta dve, sestava in delitev, obravnavani kot ena. Platonov znameniti učenec je svoj seznam razdelil na dva temeljna razreda zmot, jezikovne in nejezikovne, torej logične.

Sholastična tradicija jih je v latinščini poimenovala kot *fallaciae dictionis* (jezikovne zmote) in pri tem naštela naslednje: (1) dvoumnost (*fallacia aequivocationis*), (2) amfibolija (*fallacia ambiguitatis*), (3) sestav (*fallacia compositionis*), (4) delitev (*fallacia divisionis*), (5) poudarek (*fallacia accentus*) in (6) govorna figura (*fallacia figurae dictionis*).

Med *fallaciae extra dictionem* (nejezikovne zmote) pa je glede na aristotelsko tradicijo sholastika naštel naslednje: (1) naključna lastnost (*fallacia accidentis*), (2) na določen način in enostavno (*fallacia secundum quid et simpliciter*), (3) nevednost glede zavrnitve (*ignorantia elenchi*), (4) zahteva po dokazu (*petitio principii*), (5) potrditev konsekvensa (*fallacia consequentis*), (6) nevzrok kot vzrok ali napačen vzrok (*fallacia de non causa ut causa*), (7) mnoga vprašanja v enem (*fallacia plurium interrogationum*).

Večina naštetih zmot (Bregant in Vežjak, 2007: 29) se je ohranila do danes in obdržala pod istimi imeni, nekatere so dobile nova, spet kakšno je zgodovina zavržla kot zmoto. Tudi te imajo svoj kontekst nastanka; paralogizmi (iz grškega izraza *paralogismos*) so bili za Aristotela nehotene, nenamerne, včasih nezavestne in nenamerne logične napake. Za razliko od teh pa so sofizmi (iz grškega *sophisma*) hotene, namerne, največkrat zavestno izbrane in namerne logične napake. K njim se zatečemo z jasnim namenom varanja, prepričevanja publike, retorične prevlade nad sogovorcem in vnašanja zmede.

V grobem bi lahko dejali, da je silogizem (gr. *sylogismos*) za Aristotela argument, če pri njem iz premis nujno sledi sklep, če ne vsebuje odvečnih in nesprejemljivih premis, če sklep ne ponovi premise (že vsebovan v njih) in če obstaja več kot ena premisa. Po drugi strani je zavržba (*elenchos*) silogizem, katerega sklep je v protislovju s premisami. Sofistična ovržba (*elenchos sophistikos*) je v razliki do prejšnjega argument, ki se zdi ovržba, pa v resnici ni in je s tem dejansko zmota. Kot četrta pa je že omenjena zmota (*paralogismos*) argument, ki se zdi dober oziroma veljaven, pa v resnici ni takšen.

V prepoznavni odsotnosti tematizacij v srednjeveški recepciji *ad hominem* v zgodovinskem oziru morda zavzema čisto posebno mesto med vrstami zmot. Frazo *ad hominem* v navedeni obliki je verjetno prvi uporabil John Locke v četrti knjigi svojih »An Essay Concerning Human Understanding« (1775/1689). Kot ugotavljajo van Eemeren, Grootendorst in Kruiger (1987: 84–85), se Locke sicer omenja kot avtor štirih »ad« argumentov (*ad hominem*, *ad ignorantiam*, *ad verecundiam* in *ad iudicium*), vendar ob tem ni čisto jasno, ali meni, da so to zmotne oblike argumenta.

Locke je *ad hominem* povezal z nečim, kar imenujemo izpeljavo posledic na podlagi lastnih načel ali zavez (*ex concessis*). Njegova utemeljitev ni konkretnije podana, vendar ta tretji od štirih načinov argumentacije izpostavlja opozorilo sogovorniku, da mora slediti svojim načelom in zavezam – očitno je, da pri tem stavi na neko obliko razkoraka med

načeli in dejanji oziroma izpostavlja hipokritičnost razkoraka med tem, kar počnemo, in tistim, kar vsaj na deklarativni ravni zagovarjamo. Že pri analizi Locka se interpretacije rahlo razhajajo. *Ad ignorantiam* je pri njem blizu sklicevanju na nevednost sobesednika, najverjetneje v bolj trivialnem smislu: če nimaš boljše rešitve, moraš prevzeti mojo. Ponuja se kot nekaj, čemur naj drugi sledi, namesto da bi v svoji nevednosti upošteval svojo trditev. Poanta je tu verjetno po Locku ta, da pokažemo, da je sogovornik nezmožen ponuditi boljši argument od našega.

Smisel *ad verecundiam* je v znanem in neupravičenem upoštevanju in sklicevanju na avtoriteto – takrat, ko zanj ni potrebe. *Ad iudicium* meri na neposredno dokazovanje in navajanje evidence o tem, kakšne da so stvari v resnici, pri čemer ni popolnoma jasno, kaj tu angleški filozof misli in kako bi to lahko bila zmota v pregnantnem smislu. Končno pa predlaga še *ad hominem* kot sklicevanje na sobesednikove zaveze (angleško *concessions; ex concessis*) oziroma na to, da bi se moral z mano strinjati, če bi bil konsistenten.

Trdil bom, da je lockovska raba zelo podobna aristotelski. Standardni prikazi Aristotelovega »napada na človeka« se sklicujejo na njegovo »Metafiziko« in mesto 1062a3; značilni navedki tega mesta navajajo v tem poglavju, ki sicer obravnava stavek o protislovju, njegovo ugotovitev, da se omenjenemu stavku sicer ni mogoče protistaviti s kakim dokazom (*apodeixis*), zato pa obstaja kot izhod v sili le »dokazovanje nasproti določenemu sogovorniku« (*pros tonde de estin*). Iz konteksta je povsem jasno, da tu ne gre za opis kakšne logične zmote. *Ad hominem* argument sicer zgodovinarji logike odkrivajo predvsem v »Sofističnih zavržbah«. Na mestu 174b19-23 tega dela, namenjenega njegovi analizi sofistične retorične in argumentacijske govorice, beremo o metodi tega, kako odkrivati luknje v stališčih sogovorca, primerjajočih jih z drugimi, ki jih zagovarja:

»In tako kot velja za retorične razprave, bo veljalo tudi za tiste, ki ciljajo na zavržbe (*elenktikois*), da moramo raziskati nedoslednosti (*ta enantiomata*) v stališčih odgovarjajočega bodisi z njegovimi lastnimi bodisi glede na tista, ki so jih izrekle osebe, za katere pravi, da z njimi soglaša in delajo pravilno; celo s stališči tistih, za katera se večinsko predpostavlja, da (isto) počnejo ali ravnaajo podobno, pa tudi s tistimi večine ljudi.«

Je Aristotel razkril posebno obliko zmote *ad hominem* v zgornjem navedku oziroma kakšen njen tip je sploh opisal? Zavržba ali zavrnitev (grško *elenchos*, latinsko *elenchus*) je kajpak sokratska invencija: z njeno pomočjo želi Sokrat pri sogovorniku pokazati, da je njegov argument napačen in ga prepričljivo zavrniti. Sokratska metoda pri Aristotelu dobi svoje nadaljevanje in istega nasprotnika: sofiste. Če je Sokrat spraševalec, potem na drugi strani stoji oseba, pri kateri lahko, ko gre za tehtanje vrednosti njenih odgovorov in argumentacijsko težo teh, pokažemo tudi na neskladje med njenimi besedami in dejanji. Chichi (2002) razume zgoraj navedeno zahtevo iz »Sofističnih zavržb« kot priporočilo Aristotela, ki ga daje spraševalcu, da bi pokazal na protislovje v tezi odgovarjalca (postavljalca teze), ki jo zagovarja in ji je zavezan, ali glede na to, kar drugi počnejo ali govorijo in s katerimi se strinja, ali glede na stališča večine ali vseh.

Ob tem ugotavlja, da je izhodiščno vprašanje, zakaj je Aristotel predstavil takšno sredstvo zavračanja med tipičnimi erističnimi orodji za razpravo: da bi ovrgel nasprotnikovo trditev s poudarjanjem protislovja ali nedoslednosti, ki jih je sogovornik artikuliral glede svoje lastne teze, se Chichijevi ne zdi napačno in nesmiselno ravnanje, ampak legitimna poteza ugovora. Do te točke se z Waltonom strinjata; kot nakazano zgoraj, oba verjameta, da je npr. takrat, ko nam oseba A daje nasvete, kako naj živimo, zelo smiselno vprašanje, kako ga vodi sama.

Temeljno razlikovanje med njima je v interpretaciji. Prva verjame, da Aristotel opisuje okoliščni *ad hominem*, čemur pa oporeka Walton (2004), ki, povedano shematično, meni naslednje:

1. Evidenca, ki jo navaja Chichi, ni dovolj dobra za prepoznanje okolišnega *ad hominem*.
2. Ta evidenca navaja na to, da je argument v »Sofističnih zavržbah« mogoče klasificirati v argument iz zaveze (*ex concessis*), ki ga je treba ločiti od oblike okolišnega *ad hominem* argumenta.
3. To dokazuje, da Aristotel sploh ni odkril okolišnega tipa *ad hominem*.

Zgodovinsko vzeto obstaja precejšnja zmeda glede določitve, katere tipe *ad hominem* lahko brez nepotrebnega maličenja sodobnih interpretacij najdemo pri Aristotelu in katere ne. Če obstaja dovolj evidence za trditev, da pozna prej opisani neposredni tip (Walton 1998), isti avtor trdi, da je okoliščni tip nastal bistveno kasneje. Toda Chichi (2002) meni nasprotno, po njenem na mestu 174b19-23 najdemo prav navedbo okoliščne oblike tega argumenta.

Aristotel v svojem spisu z naslovom »Topika« navaja še druge načine preprečevanja, kako bi nekomu onemogočili, da svoje stališče pripelje do ustreznega zaključka ali sklepa. Navede jih štiri, pomemben pa je za nas tisti, ki se približuje klasičnim opisom *ad hominem*. Prvi je, kot pravi, da se izniči tema, ki bi pripeljala do neresničnosti (*para ho gignetai to pseudos*), drugi pa je, da »navedemo ugovor proti osebi«, ki postavlja vprašanje, torej spraševalcu (*pros ton erotonta*), pri čemer Aristotel doda: »Kajti pogosto se pride do razrešitve (vprašanja), toda spraševalec ni zmožen, da bi s trditvijo še nadaljeval.« (Top. 161a2-4)

Opisana »nezmožnost« se nanaša na hendikepiranost v razpravi, ki je ušla s poti: žrtev »napada na človeka« se običajno ni več zmožna braniti z logičnimi orodji, ker so psihološke okoliščine napada nanjo tiste, ki so obarvale situacijo. Nekoliko kasneje se zdi, da Aristotel celo predlaga osebni napad na človeka in ga predlaga kot nekakšen izhod v sili. Treba je napasti človeka, ne tezo (trditev), kadar je odgovarjalec zlorabil ali užalil sogovorca v dialogu, torej spraševalca: da bi ohranili pravila dobrega dialoga in prišli do rezultata, je »nujno (*anankaion*) včasih napasti govorca in ne njegove teze (*pros ton legonta kai me pros ten thesin*), namreč ko odgovarjalec v preži čaka na nasprotnosti spraševalca in ga zasmehuje.« (Top. 161a21-23)

Iz omenjenih navedkov lahko razberemo, da Aristotel včasih »razpravo proti človeku« obravnava na način, ki je logično ohlapnejši in ima več implikacij, povezanih z retorično učinkovitostjo ali psihološko situacijo. Spet drugič bi težko dejali, da pred njo svari na način, kot ji želimo ubežati danes.

Woods (2007b, 109) opozarja, da je nemogoče ubežati dvojnosti zgodovinskega razvoja zmote – retorični in logiški: ta je »srce in duša zmerjanja«, tj., nastopa v mnogoterih življenjskih situacijah, ko verbalno napadamo sogovorca. Zdi se, da prebiranje Aristotelovih redkih mest govori predvsem v prid razumevanju lockovskega

razumevanja *ad hominem* kot nečesa, kar sloni na očitkih argumentacije *ex concessis*. Tekstovna evidenca iz »Topike«, »Metafizike« in »Sofističnih zavržb« nam pokaže, da je argumentacija *ad hominem* navzoča na retorični in obenem precej manj na običajen logiški način v smislu analize premis in sklepa. Smiselno se zdi vzpostaviti razlikovanje med obojim, saj je distinkcija med retorično in logiško tematizacijo navzoča na enakopraven način. V smislu logiške obravnave je Aristotel sledil predvsem razumevanju razprave proti človeku in njegovih zavez, po etični plati pa se Aristotel ukvarja predvsem z vprašanjem *ethosa* človeka, kar kvečjemu ustreza t. i. etotičnim argumentom *ad hominem*.

Sklep

Na način, kot danes tematiziramo okoliščni *ad hominem*, je ta potemtakem prejkone pri njem izključen. Diahroni pogled pa tudi po zaslugi Hitchcocka (2006) pokaže, da je *ad hominem* šele od sredine devetnajstega stoletja postal oblika zmote – zdi se, da je bil Augustus De Morgan, ki je predlagal razumevanje, po katerem ta učinkuje kot logična zmoti v sodobnem pomenu, kar se je zgodilo v njegovem delu *Formal Logic: or The Calculus of Inference, Necessary and Probable* iz leta 1847. Takšno razumevanje ustreza splošni zgodovinski analizi, po kateri je njena logična zmotnost element obravnave in razlage, značilen za šele zadnjih sto let ali nekaj več, zato velja pri branju Aristotela in njegovih tematizacijah biti previden. Glede na Waltonovo (2004: 366) sklicevanje, da nedosledno upoštevanje zavez, kar osebo naredi za nepošteno in razkriva njen slab značaj, smiselno vodi do okoliščnega *ad hominem* in predpostavlja njegovo vsebino, že Longaker (2014: 368) ugotavlja, da Waltonovo branje zveni precej lockovsko: če bi Locke sklicevanje na premise in sklepe res razumel kot osebni napad, bi jih pač moral grajati skupaj s sklicevanjem na druge zmote, saj se vse oddaljujejo od uporabe evidence in razuma. Zato se ne zdi verjetno, da je njegova raba podobna današnji – prej je podobna aristotelski.

Ne glede na omenjeno pa je v današnji diskusijah *ad hominem* ne le ena najbolj razširjenih zmot, ampak tudi ena najbolj hitro prepoznavnih, zato ima določeno recidivno vrednost za množice in politike – zaradi njene množične navzočnosti in relativno enostavne identifikabilnosti bi najhitreje smeli upati, da bodo državljani zaradi nje lažje sprejeli odločitve, ali se bodo pustili voditi tistim, ki argumentirajo nizkotno in manipulativno, ali pa morda tistim, ki to počnejo ustrezno. Od tega je ne

nazadnje odvisna tudi kvaliteta demokracije, pa tudi javne argumentacije – pač ob predpostavki, da akterji napak ne bodo več ponavljali, če bodo zanje posledično javno kaznovani, v takšni ali drugačni obliki. Kar seveda ni nujno, zato se sovražnost in netoleranca v razpravi, ki velikokrat spremljata *ad hominem*, lahko hitro sprevržeta v njihov običajen *modus vivendi*.

Logični poudarek v analizi argumentov sledi principu, po katerem želimo preveriti, ali je določena trditev resnična ali neresnična. Na drugi strani retorična obravnava sledi nečemu drugemu: v ospredju je poskus prepričevanja sogovorca ali občinstva glede resničnosti ali neresničnosti omenjene trditve. Se pravi, da retorično učinkovanje ni merjeno z vidika tega, ali je takšna trditev tudi resnična ali neresnična. Zgodovinska lekcija nam hkrati prepoznavno razkriva, da je še danes pri obravnavi »napada na človeka« smiselno imeti pred očmi obe liniji interpretacije: retorično in logično.

Literatura

Aristotel. (1999). *Metafizika*. Ljubljana: Založba ZRC.

Barnes, J. (ur.). (1984). *The Complete Works of Aristotle, Volume I and II*. Princeton: Princeton University Press.

Bregant, J. in Vezjak, B. (2007). *Zmote in napake v argumentaciji: vodič po slabi argumentaciji v družbenem vsakdanu*. Maribor: Subkulturni azil.

Chichi, G. M. (2002). »The Greek Roots of the Ad Hominem Argument«. *Argumentation*, 16, str. 333–348.

Copi, I. M. in Cohen, C. (1986). *Introduction to Logic*. Enajsta izdaja. New Jersey: Pearson Education, Inc.

De Morgan, A. (1847). *Formal Logic: or, The Calculus of Inference, Necessary and Probable*. London: Taylor and Walton.

Govier, T. (1992). *A practical study of argument*. Tretja izdaja. Belmont: Wadsworth Publishing.

- Kahane, H. (1990). *Logic and Philosophy: A Modern Introduction*. Belmont: Wadsworth Publishing.
- Locke, J. (1975/1689). *An Essay Concerning Human Understanding*. Oxford: Clarendon Press.
- Longaker, M. G. (2014). »John Locke's Practice of Argumentation«. *Informal Logic*, 34(4), str. 364–392.
- Hitchcock, D. (2006). »Why there is no argumentum ad hominem fallacy«. Dostopno na: www.humanities.mcmaster.ca/~hitchckd/ [14.11.2017].
- Šuster, D. (2015). *Moč argumenta: neformalna logika v teoriji in praksi*. Maribor: Aristej.
- van Eemeren, F. H. in Grootendorst, R. (2004). *A Systematic Theory of Argumentation. The Pragma-Dialectical Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R. in Kruiger, T. (1987). *Handbook of argumentation theory: a critical survey of classical backgrounds and modern studies*. Dordrecht, Providence: Foris Publications.
- Walton, D. (1998). *Ad hominem arguments*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.
- Walton, D. (2004). »Argumentation Schemes and Historical Origins of the Circumstantial Ad Hominem Argument«. *Argumentation*, 18, str. 359–368.
- Walton, D. (2007). *Media Argumentation: Dialectic, Persuasion, and Rhetoric*. Cambridge in New York: Cambridge University Press.
- Weston, A. (1987). *A Rulebook for Arguments*. Indianapolis: Hackett Publishing Company.
- Woods, J. (2004). *The death of argument : fallacies in agent based reasoning*. Dordrecht: Springer.
- Woods, J. (2007a). »The Concept of Fallacy is Empty – A Resource-Bound Approach to Error«. *Studies in Computational Intelligence (SCI)*, 64, str. 69–90.

Woods, J. (2007b). »Lightening up on the Ad Hominem«. *Informal Logic*, 27(1), str. 109–134.

Usoda vlade in narodni izdajalci

18/11/2007

Nastop Janše v [tehle Odmevih](#) (16. 11. 2007) bo ostal v spominu. Premier je tako zelo zlezel v kot in bil tako zelo defenzivno neprepričljiv, da je osupnil. Te dni se veliko dogaja, toda zapomniti si velja tri reči (no, takšen je vsaj naš hitri izbor).

Prvič, skoraj povsem spregledano (razen v očeh Gregorja Golobiča) je ostalo škandalozno pojasnilo Janše po vrnitvi s predporočnega potovanja na Kitajskem v tisti ormoški pocukrani epizodi 13. Novembra letos. Bil je kratek, končal je z napovedjo možnega odstopa vlade, prvi stavek (!) pa se je glasil: »Naredili smo analize volitev. Rezultati so slabi.«

Imenujmo to za antidemokratski argument, ki se v parafrazi lahko glasi takole: »Če na volitvah ne zmagajo naši, potem so volitve slabe«. Pazite, celo na predsedniških in ne parlamentarnih volitvah!

Naslednja zapomnitve vredna impresija se je zgodila v omenjenih Odmevih. To pot Janša ni blestel z napačno argumentacijo, temveč z manipulacijo, ki temelji na izgubi stika z realnostjo. Janša, ki se je s Kitajske vrnil v nedeljo, 11. Novembra, na dan volitev, nas je poskušal prepričati, da je njegova omemba morebitnega odstopa vlade bila posledica glasnih zahtev:

»Bili so močni glasovi, naj vlada odstopi... v sredo so tisti, ki so v ponedeljek zahtevali odstop vlade, naenkrat začeli govoriti, naj vlada ne odstopi...«

Laž in zaskrbljujoč »prisluh« obenem: nihče v zadnjem mesecu ni zahteval odstopa vlade, še zlasti ne zaradi rezultata predsedniških volitev. To si je povsem izmislil in komaj čakamo kakšnega komentatorja, da to jasno zapiše! Premier je potem nadaljeval s kronskim razlogom za svojo depresijo, namreč novinarskim pismom in blatenjem

države v tujini (»Izgublja se osnovni razlog, zakaj je prišlo do te situacije...«), za nameček pa navrgel še nekaj, kar je v norem neskladju z dejstvi (»Ta opozicija v zadnjih treh letih kaj posebno ostra ni bila. Njihove klopi so prazne. Tam jih enostavno ni. Ne gre zato bi bila opozicija doma prekritična...«) Noro neskladje je seveda v tem, da se vlada in poslanci koalicije že tri leta pritožujejo nad »nagajanjem« in kritiko opozicijskih poslancev...zdaj pa slišimo, da je še premalo ostra!

Tretji in najpoglavitnejši poudarek zadnjih dni je bilo pojasnjevanje razloga za izredne razmere, grožnje z odstopom in glasovanje o (ne)zaupnici v parlamentu, ki nas čaka jutri. Vsega je kriva novinarska peticija in zgodbe o romskih taboriščih (še en izmislek!), ki preveč odmevajo v tujini, zaradi česar premier ne more normalno delati in izgublja preveč časa za pojasnila pred tujini novinarji...

Janša nam kot veljaven ponuja naslednji argument:

(1)

Kdor tujino obvešča o tem, da si slovenska vlada podreja medije, ta laže. Ker to ne odseva realnega stanja, se želi Slovenijo očrniti pred svetom in Evropo.

Oziroma kompleksnejšega:

(2)

Kdor tujino obvešča o tem, da si slovenska vlada podreja medije, ta škodi interesom Slovenije in blati državo. Tudi Šurc in Zgaga sta namreč državljana te države. Toda ker blatita državo, nista lojalna in patriotska.

Razlika med obema argumentoma, ki ju je serviral skupaj, je očitna. Da bi namreč trdili (2), nujno ne potrebujete premise o lažnih obtožbah iz (1). V prvem se očitno gradi na »sklicevanju na emocije«, konkretno na državotvornost (slovenske politike lepo prosim, da si ne delajo škode in tega ideološkega pojma ne uporabljajo). Češ: kdor nas črni v tujini, ta neupravičeno prispeva k slabemu imidžu države. Drug argument je osebni, je

ad hominem: kdor nas blati v tujini, ta je zanikrn protidržaven element, tako rekoč državni sovražnik ali izdajalec. Retorika, nedvomno ohranjena v kolektivnem spominu iz časa JNA in iskanja specialnih vojn.

Toda razlika med obema je prav v tem, da je drugi neodvisen od prvega. Tudi če imata Šurc in Zgaga prav in si je Janša zares podredil medije (no, že res, zadnje čase mu je kakšen ušel izpod nadzora, kakšen novinar, denimo Markeš in Steinbuch, pa sta začela doživljati antijanšistično razsvetljenje), argument še vedno deluje. Oba novinarja, pobudnika peticije, sta izdajalca, četudi bi govorila resnico!

Janševa zadrega je torej, da je oba argumenta ponudil ločeno, s čimer drugi relativizira prvega. Samo v primeru, da bi res gradil na obrambi, ki pravi, da je zgodba o podrejanju medijev lažniva, bi ostal prepričljiv. Če ju ne bi ločil, bi obveljal za bistveno bolj konsistentnega! No, v čisti obliki je drugi argument izrekel že nekajkrat poprej, najbolj otipljivo v [temle napadu na Hanžka](#), ki nas je domnevno blatil v tujini. Tudi takrat ni bil problem zgolj v tem, da naj bi varuh izrekal neresnice, temveč že v dejstvu, da se je na tujino sploh naslovil.

Vehemenca, ki govori iz drugega argumenta, je nevarna. Malce spominja na grožnjo, na »[sklicevanje na moč](#)«, ko poskušamo druge prepričati na silo:

Če ste pravi Američan, potem podpirate vojno v Iraku. Če je ne podpirate, ste izdajalec.

Torej:

Če ste pravi Slovenec, potem podpirate vlado in je ne črnite v tujini. Če jo črnite, potem ste izdajalec.

Ad hominem, naš pravi vladar

01/05/2012

Med posrednega, vendar tudi enega izmed najmočnejših razlogov, zakaj sta politična demagogija in populizem pri nas tako uspešna, nedvomno štejem nikakršno dovzetnost medijev (in še manj politikov) za dobro argumentacijo. Seveda, demagogija in populizem potem krojita usodo slehernika in ekonomsko prihodnost cele države, kar ravnokar še posebej intenzivno občutimo na svoji koži zaradi sprejemanja varčevalnih ukrepov. Pri naših komentatorjih in novinarjih notranje politike vidim tako malo smisla zanje, da sem že skoraj perverzno pripravljen navijati za taiste demagoge med njimi – vse po načelu »Saj si vendar slovenski mediji in javnost kaj boljšega niti ne zaslužijo«.

Mediji, še huje, pravzaprav sploh ne pomislijo na možnost, da bi na politične izjave gledali skozi očala logične veljavnosti izrečenih trditev. Ravnokar prebiram takšen naslov:

»Opominjajo nas tisti, ki imajo največ«

zurnal24.si
Torek, 09. maj 2017, 18:53

NASLOVNICA SLOVENIJA SVET KRONIKA **ŠPORT** MAGAZIN

3 komentarji

VARČEVANJE

"Opominjajo nas tisti, ki imajo največ"

Vlada dela zelo občutljivo in z veliko skrbjo za socialno najšibkejšo, je na nekatere očitke odgovoril minister Žiga Turk. "Na pravice nas spominjajo tisti, ki imajo največ in hkrati o svojem premoženju ne želijo govoriti."

S. D. / Ljubljana / STA 1. 5. 2012, 19:58

f 0 t 0 G+1 0 Pin it Natisnite

Zgodba je enostavna: Janševa vlada poskuša s svojim varčevalnim stampedom prikazati sindikaliste in borce za delavske pravice kot nekoga, ki je nekredibilen in hinavski. Napada jih po klasičnem scenariju *ad personam* – nekaj, kar je žal pri nas postalo

zimzelen(o) samoumeven motiv in praksa. Ob tem ravna skrajno preiščeno in celo spodobno prepričljivo, vsaj na prvi pogled. Takole: kaj nam bo o delavskih pravicah pridigal Janez Stanovnik, ki prejema 7000 evrov pokojnine? Kaj nam bo o tem govoril Zoran Janković, čigar premoženje je menda stehano na 17 milijonov evrov? Ter kaj da bo pridigal prvi sindikalist, ki sploh ne želi razkriti svoje plače? Že vemo, zakaj! Stvar je še hujša, večkrat celo politična dejanja brskanja po arhivih, bančnih računih, osebni zgodovini, plačilnih prejemkih ipd. sledijo logiki razprave *ad hominem*, so v samem jedru postopkov kompromitacije in diskreditacije. Po npr. arhivih se, skratka, brska prav z razlogom, da bi lahko postopali *ad hominem* v javnem diskurzu.

Vse zgornje izjave so seveda prepoznavno adhominalne: iz neke partikularne lastnosti neke osebe (imeti visoke prejemke ali premoženje) pač ne moremo ustrezno zaključiti, da so njena stališča napačna. Stališča moramo ocenjevati pod sebi, *ad rem*. Še manj lahko izpeljemo, kar se prav tako tihoma predpostavlja, da so takšna, napačna namreč, stališča celotnega občestva v sindikatu, tj. vseh njegovih članov. Vendar bi to bila za marsikoga zelo formalistična postavitev argumenta *ad hominem* – relevantna med sklepom in premiso ni tako zelo ohlapna, bi dejali nekateri. Sam menim drugače. V [izjavi SDS](#), ki ga medijsko poročilo povzema, beremo o še enem vidiku adhominalnosti:

Štiričlanska družina z mesečnim prejemkom neto do 2499 evrov večine teh ukrepov ne bo občutila. Jih pa bodo Stanovnik s svojo bogato pokojnino in Janković s svojim elitni življenjskim slogom. Morda bi njuno gorečno nasprotovanje varčevalnim ukrepom vlade vendarle kazalo iskati tudi v tej smeri?

Argument, ki nakazuje na dvoličnost sindikalnih voditeljev, bi lahko bil:

(1) *Sindikalni in politični prvaki se zavzemajo za socialno državo in pravice zaposlenih.*

(2) *Toda prav ti imajo največje dohodke in dvolično je, če se nekdo z največjimi dohodki zavzema za pravice tistih, ki nimajo nič.*

(3) *Torej so stališča teh prvakov napačna.*

Drugi argument, ki nakazuje osebne koristi, bi lahko bil:

(1) *Sindikalni in politični prvaki se zavzemajo za socialno državo in pravice zaposlenih.*

(2) *Toda prav ti imajo največje dohodke in verjetno je njihovo zavzemanje povezano z njihovimi osebnimi koristmi in bojaznijo, da izgubijo svoje privilegije, ne z iskrenimi sindikalnimi nagibi.*

(3) *Torej so stališča teh prvakov napačna.*

V čem je razlika med obema? Prvemu bi rekli etotičen: s kazanjem na slab (dvoličen) značaj posameznika nas želijo prepričati, da njegova stališča niso merodajna. Drugi je ti. *ad hominem circumstantiae*, okoliščni *ad hominem*, ker želi opozoriti na okoliščino interesnega motiva med sindikalnimi veljaki, ki da skrbijo le za svoje privatne privilegije. Po svoji naravi sta povsem različna v svoji adhominalnosti – kar ju družijo, je to, da sta oba neveljavna. Toda nekomu je uspelo, da je v sindikalnem sovražniku našel oboje.

O argumentih *ad hominem* sem v zadnjih letih pisal obilno. Brez uspeha. V zadnjih nekaj mesecih se je njihova raba zgostila, postala je vsakodnevna politična diskurzivna taktika *par excellence*, glede na prevladujočo in vladajočo politiko v državi pa si drznem trditi, da nam vladajo prav oni, ne Janša.

Demonizacija in zombifikacija

29/01/2013

Demonizacija kot izjemno razširjen propagandni ali argumentacijski postopek doživlja enega nespornih vrhuncev v domači politični govorici. Ne le, da postaja nadvse samoumevna, radikalizirana je dosegla svojo skrajno mejo.

Dve ilustraciji ponujam v dokaz. Če Zbor za republiko skupaj s SDS snubi na svoja srečanja širom Slovenije na način, da straši z Barbarinim rovom (Pompeji totalitarnih grozot, kakor so dejali), kamor bodo menda odvrženi pokončani desničarji, odstopli župan Franc Kangler z enako mero straši s Kočevskim rogom – in je glede tega prestrašen. Ter, seveda, zlobnimi mariborskimi levičarji, vključno z mano, ki menda želijo vladati svetu. Spodaj sta nazorna citata (SMS vabilo in Kanglerjeva izjava):

»Ko sem stopil državni svet in videl nekatere obraze državnih svetnikov, kako grdo so me gledali, me je bilo strah. Če ne bi bili danes EU, bi verjetno že imel svojo jamo v Kočevskem rogu.«

Demonizacija in paranoja

V perspektivi psihopolitike desnice je demonizacija orodje in paranoja osnovno miselno ogrodje prve: o tem sem pisal že veliko. V perspektivi argumentacije je argument tipa »Kar govori oseba A, je neresnično, ker me želi oseba A vreči v Barbarin rov« bizaren demonizacijski *ad hominem*, kjer se trudimo namesto trditve opraviti z moralnim, bolje rečeno sfabriciranim pošastnim značajem osebe, s tem pa diskvalificirati razpravo o njenih stališčih.

V obeh variantah pa v slovenskih razmerah več ne zadošča osnovna razlaga, po kateri je demonizacija pripis skritih in slabih namenov političnemu oponentu z namenom, da ga očrnimo in stigmatiziramo. Ob tem je namreč tudi način razumevanja obsedenosti tega naprotnika in naš strah pred njim. Kangler iz obrazov državnih svetnikov neposredno indicira svoje truplo v Kočevskem rogu. Njega je strah na podlagi »prebiranja« obrazov, v očeh svetnikov vidi lastne kosti. Npr. v *Evangeliju po Mateju* beremo, kako je Jezus vstopil v Petrovo hišo in ozdravil njegovo taščo, ki je imela vročico, le s čudežnim dotikom roke. In potem beremo:

»Ko se je zvečerilo, so privedli k njemu veliko obsedenih. Z besedo je izgnal duhove in ozdravil vse bolnike« (Mt 8, 16)

Demonizacija ni kar tako »malanje sovražnika kot hudiča«, kot demona. Ne, sledi paranoidni obsesiji, kjer uporabljeni glagol »daimonizomai« ne opiše le nek racionalno voden miselni postopek, temveč tudi globinsko vero v obsedenost tega (političnega) Drugega. Ali kot pojasnijo glagol biblicisti, je »*daimonizomai*«

to be under the power of a demon. In the NT, these are persons, afflicted with especially severe diseases, either bodily or mentally, (such as paralysis, blindness, deafness, loss of speech, epilepsy, melancholy, insanity, etc.) whose bodies in the opinion of the Jews demons had entered, and so held possession of them as not only to afflict them with ills, but also to dethrone the reason and take its place themselves; accordingly the possessed were wont to express the mind and consciousness of the demons dwelling in them; and their cure was thought to require the expulsion of the demon.

Zombifikacija kot verzija demonizacije

Se pravi, da demonizirani Drugi (levica) ni sovražnik kar tako, temveč je natanko tisti v sebi nekontrolirani hudobec, ki nas želi zagrebsti do konca, pokončati in vreči v jame, kjer bomo trohneli. Je radikalno nevarni Drugi, obsedenec, iz katerega bi morali izgnati zlega duha. Pravzaprav je, in tu ni nobenega naključja, natankoma neuničljivi zombi iz domišljjskega sveta stranke SDS, ki ga obvladuje neka duhovna ali duševna sila, močnejša od njega. Če bodo naše kosti neke odvržene vpričo teh temačnih sil (iz ozadja), se glasi ta strah, bodo njihove oživele. Naš zombijevski sovražnik je kot živi mrtvec neuničljiv, njega ni strah kosti ali smrti, saj je onkrat obojega, pravzaprav vsega, zato demonizacija proizvaja zombifikacijo ljudi in situacij, protestniškega gibanja v celoti, ker povzročajo nelagodno tesnobo.

Ikonografija demonov je tu ne samo ultimativna, ni zgolj napredovala skozi politično vedno intenzivnejši diskurz sovraštva zadnje desetletje, ampak je tudi terminalna. Dokončna torej. Ker kaj bi lahko bilo še huje od tega, da nas želijo politični sovragi pokončati in nedostojno zagrebsti, sami pa so celo neuničljivi? Naša (lastna) smrt in nepietetna obravnava trupla sta meja, onstran katere v tem paranoidnem imaginariju ne more biti nič bolj strašljivega. V domišljiji iskalcev in proizvajalcev demonov, v procesu demonizacije torej smo povsem na koncu, kjer dlje več ne gre. Zbor za republiko in Kangler (tudi kot član sveta prvega) sta prišla do njega. Spet smo na tem, da govorice in političnega imaginarija ne znamo ali ne želimo zares razumeti. Kdo je že rekel, da bo državljanska vojna? Zakaj je to rekel? So pogoji mišljenja, v katerih se sproža ta misel. In niso povsem izmišljeni.

Velika škodljivka in vaje *ad hominem*

24/03/2014

V Sobotni prilogi Dela (22. Marec 2014) velik intervju z informacijsko pooblaščenko Natašo Pirc Musar na straneh 4, 5 in 6. Potem pa na 9. Strani rafalna *ad hominem* »streljačina« proti njej. Kontrast ne bi mogel biti večji.

Če pustim ob strani, ali je Marko Crnković vedel, kaj bo v prilogi in se je pripravil na sabotažo, ostane dejstvo, da je njegovo pisanje paradigmatski primerek *ad hominem* diskurza, ki bi ga morali iz časopisov pregnati, ne pa ga dati v roke prvemu kolumnističnemu peresu v osrednjem slovenskem časopisu. Ampak evidentno se tolerira vse, tudi osebno intonirano zaničevanje, diskreditacija, sovraštvo. (Ironija je hotela, da sem pred nekaj leti v Sobotni prilogi Dela objavil zelo dolg članek o argumentih tipa *ad hominem*.)

Spodaj sledi zgolj kratek sumaričen prikaz izrazja in besedja iz Crnkovičeve kolumne. Lahko bi ga razdelili na tisto, ki se trudi ubiti njen značaj (ti. Etotične) in preostale, torej na oznake, ki nam želijo osebo priskutiti, pozivajo k sovraštvu do nje, jo rišejo kot nevarno osebo, ki nas ogroža ali ki ji je treba preprečiti novo funkcijo na drugem mestu, in podobno. Crnkovič se sicer trudi nekatere od svojih označb utemeljiti – vendar se potem z demonstracijo ne zadovolji. Ko si pogledamo »kvantifikacijsko« sliko njegove kolumne, ne more biti nobenega dvoma: angažirano pisanje *ad personam*, ki bi ga moral urednik zavrniti. Kar s svobodo izražanja in principi, prvimi, drugimi ali kar nasploh, nima nobene zveze.

Direktni etotični označevalci:

- (1) Nataša Pirc Musar »je velika škodljivka«.
- (2) »Je preračunljivka«.
- (3) Je kvazidemokratinja (»dela se za veliko demokratinjo«).
- (4) »Je aparatčik, ki izkorišča namerno nejasno identiteto privatne in uradne osebe.«
- (5) »Zlorablja svoj talent za samopromocijo.«
- (6) »Popularizira represijo.«
- (7) »V imenu zakona se dela pametno in nas masira z bizarnimi pravniškimi (pred)postavkami.«
- (8) »Hoče vedno več pristojnosti in pozornosti.«

Drugi zaničljivi vrednostni označevalci, ubrani *ad hominem*:

- (1) »Nataša Pirc Musar nas vse ogroža«.

(2) »Je prva policajka, ki zna s svojim intelektualnim leporečjem in kazuističnim legalizmom razložiti zakone.«

(3) »Je demokraciji zrasla čez glavo.«

(4) »Upam, da NPM ne bo izbrana za direktorico RTV Slovenija«.

(5) Kriva je priljubljenosti (»Da je ženska, ki opravlja eno najbolj dolgočasnih služb, kar si jih nepravnik zna zamisliti, tako znana in priljubljena — ali pa vsaj opažena —, je možno le v Sloveniji«).

Sovraštvo Slovencev do beguncev: zelo kratek vodič

29/08/2015

Begunec na poti v obljubljeni Evropi je postal tisti Drugi, ki se ga je treba bati in sovražiti obenem. Številni prvorazredni državljani Slovenije danes tekmujejo v ksenofobiji in brezčutnosti, prislovični egoizem in sebičnost v materialnost usmerjenih Slovencev sta sprožila očitno latentni in zatirani impulz sovraštva do beguncev, ki so zmotili brezdušno in zaspano atmosfero v dolini šentflorjanski.

Pravcati organizirani festival strahu, nestrpnosti, paranoje, hujšakaštva in ksenofobije še pred verjetnim prihodom beguncev oziroma pričakovanim valom, ki trka na vrata naše države, ne obeta nič dobrega. Brezčutna krutost v reakcijah številnih, seveda ne vseh, je morala presenetiti tudi tiste, ki so navajeni vsega hudega in glede slovenskih

kolektivnih mentalnih stanj res nimajo visokega mnenja in pričakovanj. Mene je. Marsikdo se sprašuje naslednje: kaj bo šele, ko bomo z njimi soočeni?

Težko bi dobrohotno dejali, da se velik del iracionalnosti reakcij hrani in oplaja iz pomanjkanja informacij in slabe obveščenosti. Mediji in občila so dnevno natrpani s tragičnimi, pretresljivimi in krvavimi podobami ljudi, ki nemalokrat govorijo o stotnijah mrtvih na dnu morja, množičnih zadužitvah, krutem umiranju otrok in mater na obali in ulicah. Ne le, da je nedoumljivo dojeti, kako se lahko ob žalostnih slikah stisk nedolžnih ljudi porodijo ideje o streljanju nanje in zavračanju pomoči, najbolj boleče in srhljive postanejo reakcije prav zato, ker poskušajo na trenutke delovati racionalno in argumentirano. Ker njihovi nosilci zase mislijo, da so takšni. Morda celo nič bolj ne razgalja naše prave narave in slovenske biti kot humanitarna katastrofa, ki je prišla in še prihaja.

Spodaj sem zato navedel nekaj najbolj pogostih miselnih figur iz sovraštva do beguncev, strahu in paranoje pred njimi, kakršne sem zasledil v množičnih občilih in socialnih omrežjih v zadnjem tednu in se dotikajo misli o njihovem prihodu v Slovenijo. Seznam ni popoln. Njihovi avtorji ne samo, da ne kažejo prav veliko srca, empatije in solidarnosti, temveč si verjetno domišljajo, da imajo v svoji reflektirani drži nesporno prav. In to je moment, ki ga ne smemo prezreti. Poglejmo.

(7) Beguncev ne smemo sprejeti, raje jih ustavimo na meji in streljajmo.

Fašistični »ad baculum«, argument iz moči in nasilja, pravzaprav se ne pretvarja, da bi bil argument, temveč je zgolj sovražno dejanje hujskaštva, poziva k terorju po načelu »Slovenci beguncev ne potrebujemo, zato bomo streljali, če se približajo naši meji«.

Resnici na ljubo govorimo bolj o individualnem in manj kolektivnem prepričanju, predvsem o enem razvpitem avtorju in morda še kakšnem iz ozadja, ki se je navduševal nad metki, ki da bodo rešili Evropo brez begunsko krizo, ne le Slovenije. Spet drugi se sprašuje, čemu se »zdaj pogovarjat, ko bi že morale biti postavljene ograje z bodečo žico in artilerija, ter mobilne "tuš kabine" na mejah v prvi bojni liniji?«

Presenetljivo ponujena rešitev novinarja in publicista, po prepričanju kristjana in nietzschejanca, ni postala kaznovana – prijava kaznivega dejanja poziva k nasilju in hujskaštva je ostala zavrnjena s strani državnega tožilstva. Na utemeljena pojasnila, zakaj takšen sovražni govor, ki se zajeda v življenje kot varovano človekovo pravico in vrednoto in vsebuje elemente hujskaštva po 297. Členu Kazenskega zakonika, ni nezakonit, še čakamo.

Sebastjan Eriah
@SebastjanEriah

Follow

Europe can easy solve immigrant crisis.
With bullets!

12:23 p.m. - 26 Aug 2015

(2) Beguncev ne smemo sprejeti, ker je pri nas toliko revnih, da moramo poskrbeti najprej za njih.

Argumenti tipa »Vi, ki so vas polna usta humanitarnosti do beguncev, raje poskrbite za Slovence v stiski«, so eden najbolj vztrajnih hitov trenutno med Slovenci. Njihovim izjavljalcem se zdijo tako prepričljivi, da jih izrekajo z veliko gotovostjo in samozaupanjem, obenem pa variirajo na številne načine, da bi sogovorca predstavili kot hinavca.

Hipokritične zmote želijo igrati na struno diskreditiranja stališča govorca s tem, da kažejo na posledice, ki jih sogovorec ne more ali bi jih s težavo sprejel. S tem bi radi dvomljivci prepričali občinstvo, da argumentacijska pozicija zagovornika beguncev ni verodostojna in da se ji mora odreči.

Argumentacija *ad hominem* ima vedno za svoj cilj prikazati sogovorčev slab značaj: ker nekdo govori v prid beguncem, ima slab značaj, ker/če ne želi (najprej) poskrbeti za Slovence, ki so revni in v stiski. Pomemben je torej poskus diskreditacije človeka na osnovi nedoslednosti med njegovimi trditvami in okoliščinami, v katerih jih zagovarja. V nobenem primeru ne gre za navajanje racionalnih dokazov zoper sklepe, saj niti človekov značaj niti situacija, v kateri se nahaja, nimata vpliva na njihovo resničnost. Razen tega: mar res drži, da tisti, ki želi pomagati beguncu, ne želi Slovencu?

Kadar cilja na ukrepe vlade, enakovrstna kletvica zveni takole: »Sramota, lasten narod raje naj nahranijo....se mečemo ven, kot da smo Švica....Banda lopovska.«

(3) Beguncev ne smemo sprejeti, če resno mislite z njimi, pa jih kar vzemite na svoj dom.

Prijem je v stereotipni obliki silno popularen, Zmago Jelinčič ga je v svojem hujškaštvu širil celo v obliki lažne informacije o tem, da bo slovenska vlada sprejela zakon, po katerem bo moral tako rekoč vsak Slovenec na svoj dom sprejeti kakšnega begunca. Takoj vidimo, da je zmota podobna prejšnji in želi predvsem diskreditirati značaj zagovornikov beguncev. Inačica *ad hominem* argumenta je »tudi ti« (*tu quoque*), kjer želimo običajno pokazati, da je nekdo neverodostojen in nekonsistenten, saj govori eno

in dela drugo. V zgornjem argumentu je takšna možnost zaenkrat implicirana zgolj hipotetično, a bo v primeru beguncev v Sloveniji hitro postala aktualizirana.

(4) Beguncev ne smemo sprejeti na Debeli rtič, ker naši otroci nimajo kje letovati.

V tej liniji argumentacije se sklicujemo na ekonomsko situacijo v državi, pa še to na nevzdržno nekorekten in nesorazmeren način. Jelinčič kot avtor se je odločil zaigrati na čustva državljanov tam, kjer so običajno najbolj ranljivi: ob misli na svoje otroke. Prijem »sklicevanja na čustva« kot retoričnega vzgiba se mora nesolidarno pretvarjati glede dvojega: da so počitniške kapacitete za letovanje slovenskih otrok odvisne od Debelega Rtiča (če te v tamkajšnjem domu ne bi bile proste, jih najbrž ne bi ponujali beguncem), hkrati pa tudi teže in akutnosti problema letovanja naših otrok, ki naj bi bilo sorazmerno večji od humane pomoči drugim. Letovanje otrok ima, skratka, nenadoma cinično prednost pred reševanje eksistence in življenje »zgolj« nezaželenim beguncem.

(5) Beguncev ne smemo sprejeti, ker moramo braniti krščansko Evropo.

Argument je sicer širši od konteksta trenutne begunske krize, v Sloveniji ima že dolgo brado, npr. Udomačen je postal pri izgradnji džamije, kjer smo lahko prebirali vse vrste bizarnih izgovorov, zakaj je ne smemo dopustiti sredi Ljubljane. Da lahko pričakujemo islamizacijo in muslimansko kolonizacijo Evrope in naše deželice, je neke vrste oblika religioznega *ad hominem*: stik s »tujo« religijo bo spodkopal naše temeljne vrednote in kulturne vzorce, kar je dovolj velik motiv za osebno občuteno paranojo in zbujanje strahu. Že več avtorjev je opozorilo, da je razmislek, ki se sklicuje na krščanske vrednote, pravzaprav z njimi skregan: ljubezen do sočloveka in *caritas* sta na hudi preizkušnji.

Zato nekateri kristjani v islamofobični maniri predlagajo namesto potnega lista predložitev krstnega – kakor je to storila sestra poslanke Eve Irgl. Na trenutke se argument iz strahu pred novodobnimi »turškimi vpadi«, ko se je izrazil dr. Damir Črnčec iz Odbora 2014, spremeni v obtožbo, da gre za skrbno načrtovano predstavo in grandiozni projekt: »To je čista načrtovana islamizacija Evrope. Čez kratek čas bo pa pokalo po vsej Evropi, pa naše zastave bojo kurili ti ubogi begunci, ki vsi izgledajo zelo pri močeh, naprej pa rinejo otroke in ženske za predstavo vsem naivnim politikom in elitnim pristašom.«

(Foto: Tomaž Skale)

»Nezakonite migracije pretežno islamske populacije iz Iraka, Sirije, Afganistana in drugih islamskih črnih delov Afrike, kjer je povprečna starost 20 let, so očitna grandstrategija počasnega uničevanja judovsko-krščanskih vrednot in korenin Evrope. Sodobna, bolj prefinjena verzija turških vpadov.«

(6) Beguncev ne smemo sprejeti, ker so med njimi teroristi.

Pri tem argumentu imamo na delu radikalizirano inačico prejšnjega premisleka in sklicevanje na strah (*ad metum*): »Naši otroci ne morejo na morje, sodrgo bodo pa namestili na Debeli rtič. Za časa Tita so se tam zdravili otroci, zdaj se bodo trenirali potencialni teroristi.«

Avtor izjave je Zmago Jelinčič, ki v svoji nacionalistični hujskaški perspektivi zvaja begunsko krizo na vprašanje terorizma. Zastraševanje ljudi z nerealnimi in izmišljenimi scenariji se rado skriva za »varnostni vidik«, kot temu velikokrat pravi slovenska vlada z Mirom Cerarjem na čelu. Ali kot je zapisal nek komentator, da bi zaščitil lastno nečloveško in nesolidarno držo: »Zdaj skrbijo za te begunce, potem jim bodo pa ti begunci vrat prerezali! To niso nič drugega kot islamski skrajneži, ki hočejo zavzeti Evropo.«

Busheva »vojna proti terorizmu« je postregla s široko paleto retoričnih in argumentacijskih trikov, na čigar podlagi se je odvijala legitimacija vojne v Iraku.

Verjetno je odveč povedati, da se za begunskimi zgodbami skrivajo predvsem izjemno tragične in človeške stiske; da so med njimi tudi teroristi, ni zelo verjetno.

(7) Beguncev ne smemo sprejeti, ker gre za taktiko islamskih bojevnikov.

Argumentacija je podobna kot pri zadnjih dveh zmotah, gre za sklicevanje na strah, vendar z elementi teorije zarote: »Ali se sploh zavedate ljudje, da je to taktika Islamske države? Najprej pošljejo begunce, da se naselijo po Evropi, nato pa bodo prišli islamski bojevniki! Predvidevam, da na takšen način bo Evropa kmalu postala Islamska Evropa.«

Se pravi: begunci so nevarni ne samo zaradi širjenja islama in ogrožanja naše vere, ne samo, da so med njimi teroristi, v tej verziji se trdi, da obstaja skrbno načrtovani scenarij, po katerem so ti zgolj kmetje na šahovnici v igri, ki jo vodijo džihadisti. Islam se ne bo infiltriral naključno in sponzato, med begunci niso zgolj poljubni teroristi, vse skupaj je predstava, znotraj katere bo ISIS kmalu zavladata Evropi.

Zmago Jelinič Plemeniti
4 ur ·

Baje na vladi pripravljajo zakon, po katerem bodo morali naši državljani v svoje domove sprejeti določeno število tako imenovanih beguncev ...

Št. všečkov: 24 · Št. komentarjev: 24 · 1 Share

 Všeč mi je
 Komentiraj
 Deli z ostalimi

Zmago Jelinič Plemeniti
4 ur ·

Kako bodo begunci vzeli pomoč od rdečega KRIŽA, če pa ga tudi videti ne morejo?

Št. všečkov: 23 · Št. komentarjev: 4

 Všeč mi je
 Komentiraj
 Deli z ostalimi

Zmago Jelinič Plemeniti
4 ur ·

Slovenski Rdeči križ je pa res humanitaren! Pred dnevi so rekli, da ni denarja, ne hrane in sploh ni pomoči za naše uboge, včeraj pa so po tv povedali, da imajo za begunce pripravljeno prav vse, pa še denarno pomoč!

Št. všečkov: 126 · Št. komentarjev: 21 · 16 Shares

 Všeč mi je
 Komentiraj
 Deli z ostalimi

Zmago Jelinič Plemeniti
Včeraj ob 6:57 ·

A ni hec, da so po večini med begunci mladi moški?

Št. všečkov: 101 · Št. komentarjev: 41

 Všeč mi je
 Komentiraj
 Deli z ostalimi

Janez Janša retweeted

Odklop @stevilka2 · 8 hrs

V Murglah bi lahko preuredili katero zapuščeno bajto in nastanili begunec. Se ja spodobi, da ima smetana svoje bodoče volilno telo pri roki.

[View translation](#)

RETWEETS

FAVOURITES

8

22

2:48 am · 12 Jul 2015 · [Details](#)

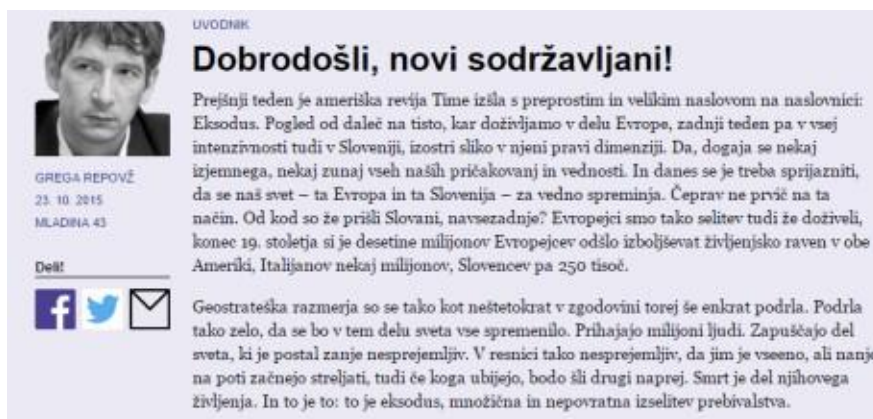

Kako bodo begunci kastrirali novinarja

25/10/2015

Po tistem, ko je odgovorni urednik Mladine v zadnjem uvodniku napisal kolumno, s katero vso ihto sovraštva do beguncev, mainstreamovsko mentalno formo velikega dela slovenstva ta čas obrne na glavo, po tistem torej, ko je beguncem izrekel [dobrodošlico s stavkom](#) »Dovolj torej teh razprav, v katerih smo danes. Ne moremo ustaviti sveta. Dobrodošli, novi sodržavljani«, se je pričakovano oglasil tisti, ki se čuti najbolj poklicanega braniti okope.

Grega Repovž je s stališčem predvidljivo stopil na žulj braniteljev okopov istega slovenstva, v velikem delu prežetega z mržnjo, nepredstavljivo krutostjo in nacionalnim besnilom, saj je podobo prebežnika predstavil na način, ki v imaginariju nasprotnikov prebežnikov »realno« predstavljaja nevarnost celo za našo državo, zaenkrat še vedno pretežno zgolj nepomembno tranzitno točko. Največji žulj zato, ker je podobo Drugega predstavil kot trajno, realno stanje tukaj in zdaj, na begunce se je naslovil kot na sodržavljane in jim za nameček izrekel še dobrodošlico.

Ne preseneča, da je odmev na kolumno silovit in da se stopnje adhominalnosti še povečajo. Zato je Janez Janša v svojem [ad metum](#) udaril naravnost, nemudoma je naslikal posledico, ki bo sledila: oni, ki so nevarnost, takšne preveč prijazne in širokosrčne državljane po svojih običajih kastrirajo:

Repovž najbrž ni pomislil, da z njimi prihajajo tudi navade, po katerih takšne, kot je on, kastrirajo.

Če odmislimo osebno adhominalnost, je Janševa poanta v ciničnem pripisu naivnosti: glejte, ni pomislil. V katero verjetno niti sam ne verjame, a je pomembno, da dosega retorične učinke. Kakršna koli podrobnejša analiza bi bila odveč, kajti predsedniku SDS je evidentno šlo le za podel cilj: diskreditirati Repovža in še očvrstiti strahove pred begunci.

Prostitutke in medijski zvodniki: kako so Janšev tvit soustvarili novinarji

26/03/2016

Zdaj, ko so celo [pri Svetu Evrope obsodili](#) Janšev tvit na račun novinark RTV Slovenija Eugenije Carl in Mojce Pašek Šetinc, kar so označili za najvišjo obliko pritiska na novinarje, ko so na [nedopustnost žalitev opozorili celo Novinarji brez meja](#), je morda prišel čas za kratko rekapitulacijo motivov Janševih permanentnih verbalnih napadov na novinarje.

Slovenija

POŠLJI NATISNI KOMENTIRAJ (889)

Pri Svetu Evrope Janšev tvit označili z najvišjo stopnjo pritiska na novinarje

Janšev zapis na Twitterju obsodili tudi Novinarji brez meja

24. marec 2016 ob 13:14, zadnji poseg: 25. marec 2016 ob 16:22
Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Platforma za promocijo zaščite novinarstva in varnosti novinarjev, ki deluje v okviru Sveta Evrope, je žaljivi Janšev tvit označila z najvišjo stopnjo pritiska na novinarje.

S prvo oziroma najvišjo stopnjo pritiska na omenjeni spletni platformi označijo najhujše in najbolj škodljive napade na medijsko svobodo. Tvit je [na platformo Sveta Evrope](#) sicer prijavila in ga tudi označila z omenjeno opozorilno stopnjo **Evropska zveza novinarjev**, ki je ena od šestih partnerjev platforme, je za STA pojasnil direktor direktorata za oblikovanje politik pri Svetu Evrope **Matjaž Gruden**.

Janša se je na prijavo Evropske zveze novinarjev odzval na Twitterju in generalnemu sekretarju **Ricardu Gutierrezu** in direktorici **Renate Schroeder** tvitnil, da govorita in ravnata, ne da bi se prej seznanila z okoliščinami, kar je nevedno njenega poslanstva.

Izjava Varuha človekovih pravic RS-a
V uradu Varuha opozarjajo, da se od politikov in vseh oseb na vidnih položajih pričakujejo visoki standardi ravnanja in spoštovanja vseh ljudi, ne glede na kakršne koli osebne okoliščine. Politiki in vidni funkcionarji so dober ali slab zgled ljudi, njihove izjave pa lahko pomenijo celo sovražni govor, če so diskriminatorne ali usmerjene proti ranljivejšim skupinam.

Ocena novice: ★★★★★
Ocena 3.7 od 238 glasov

Vaša ocena: ★★★★★
Ocenite to novico!

Predsednik stranke SDS Janez Janša je v ponedeljek tvitnil: "Na neki FB strani javne hiše ponujajo poceni usluge odsluženih prostitutk Evgenije C in Mojce PŠ. Ena za 30 evrov, drugo za 35 evrov. #ZvodnikMilan." Foto: BoBo

Janšev zapis sta obsodili obe novinarski organizaciji. Foto: BoBo

Njegove pritiske na medije bi lahko v grobem razdelili na realne, konkretne intervencije vanje, dolgo bojevane vojne z njimi s pomočjo npr. državnih lastniškim deležev in nadzornih svetov, kakršnim smo bili priča predvsem v njegovem mandatu 2004 do 2008, ter na tiste druge, diskreditacijske, verbalne, propagandne.

Slednji se kažejo predvsem v oblikah uporabe diskreditacijskega jezika, norčevanjih, žalitvah, smešenjih in v zadnjem času tudi seksizmih. Česar Janša v svoji previdnosti ni uspel izreči v kamere, mu je največkrat uspelo v navidez varnem zavetju tviterja.

Vojna z mediji in novinarska voljnost

Konkretni pritiski in zavojevanja so dosegli svoj vrhunec upora v [novinarski peticiji leta 2007](#), še danes eni največjih Janševih bolečin, ki je ne more pozabiti, pa tudi kontrareakcijo njemu v podporo v [Steinbuchovi antipeticiji](#), ustanovitvi ZNP in nastanku brezplačnikov, ko se je Janša po delnem neuspehu odločil zamenjati strategije neposrednega osvajanja medijev in za eno leto prešel v gverilske taktike delovanja. Nikoli ni priznal, da so bili [brezplačniki](#) njegovo finančno in uredniško maslo.

Čeprav še danes zanika svoj neposreden vpliv ali poskus vpliva na medije, pa nikoli ni bilo pravega dvoma, da so bili v njegovem prvem polnem mandatu sprva lastniško in nadzorniško, nato pa uredniško in vsebinsko v večji meri njemu podrejeni naslednji: STA, RTV Slovenija, Delo, Večer, Primorske novice. Kasneje so se jim pridružili še nekateri.

Dolga leta sem kritiziral novinarsko nesenzibilnost in neobičajno solidarnost v odnosu do novega političnega škornja, ki so ga v posameznih kolektivih novinarji preprosto sprejeli kot novo neizbežno dejstvo, brez posebnega upiranja. Vsa čast izjemam, toda bile so preredke.

Kot dober zgled upora žal ne bi mogel izbrati nobenega: na STA so se v veliki meri podredili direktorici Alenki Paulin in odgovornemu uredniku Borutu Mešku, na RTV Slovenija je vladal triumvirat Možina (direktor TV Slovenija), Vasle (direktor Radia Slovenija) in Guzej (generalni direktor), družbo pa jim je delal Stane Granda kot

predsednik programskega sveta. Primer Dela je sorazmerno dobro dokumentiran, rokave sta na misiji najbolj zavihala Danilo Slivnik in Peter Jančič.

Na Večeru sta se za predsednika vlade žrtvovala zakonca Milan Predan in Darka Zvonar Predan, pomočnikov ni manjkalo. Na Primorskih novicah so ob pomoči župana Borisa Popoviča delo ob drugih opravili Sergej Škrlič, Tino Mamić in Suzana Zornada Vrabec.

Vendar je bila bolj od navedenih problematična molčeča večina, vdana v usodo, sprijaznjena in indignirana v zelo omejenem obsegu. Dobro dokumentiran je [npr. primer uredništva Večera](#), ki je kolektivno javno zapisalo, da pri njih ni političnih pritiskov in cenzure, čeprav so se v pisarnah istočasno spotikali ob ti. bunkerje.

Predsednik vlade kot dežurni urednik

Kot je za New York Times [nekoč povedala njegova državna sekretarka](#), ki je ob vezani trgovini nakupa Dela v zameno za Mercator stopila na stran Boška Šrota, je Janša dnevno pisaril urednikom slovenskim časopisov in zahteval spremembe naslovov in vsebin. Toda ko je zaradi izgube politične moči in delno vendarle pritiska novinarjev začel upadati njegov neposreden vpliv, je prišel leta 2008 še poraz na volitvah. Glede svojih strasti v odnosu do njih je za nekaj let bil prisiljen staviti na svoje zveste medijske satelite in novinarske pribočnike, ki so mu še ostali in še ostajajo, dokler se leta 2015 ni odločil za [naskok s projektom Nove 24](#), začel zbirati denar ter prepričevati delničarje v korist nove medijske hiše, ki bo »normalizirala« nenormalno medijsko stanje. Kot izkušeni politik se za nameček zaveda, da se politične bitke danes ne dobivajo brez konstrukcij medijske realnosti – te so odločilne.

Ves ta čas, vsa ta leta, pa je skupaj s svojimi političnimi privrženci nadaljeval s strankarsko diskreditacijo vseh medijev, urednikov in novinarjev, ki so mu slikali neljubo resničnost, za katero je presodil, da ni usklajena s podobo in stvarnostjo, v kateri je on nezmotljivi vladar.

Kalifati in džihad

Velik del intenzivnega diskreditacijskega diskurza je bil vezan na zapise na spletni strani SDS, kjer nikoli ni zmanjkalo stigmatizacij in žalitev, na nastope v parlamentu, različne intervjuje ali medijske pojavitve, nekaj časa tudi na anonimne zapise nekega Tomaža Majera. V njih je vedno znova odkrival zarote, njemu nenaklonjena komunajzarska trobila, »uradne liste tranzicijske levice«, novinarske politkomisarje in Goebbelsove podanike.

Ko je leta 2011 Janša prešel na tviter, je počasi začel odkrivati neslutene propagandne možnosti tega socialnega omrežja in jih s pridom uporabljati. Postajal je vedno bolj drzen, besede so postajala vse težje, novinarjem pa znova običajno ni bilo mar, napade nase so največkrat stoično prenašali brez ugovora. Že leta 2014 je npr. Janša na svojem tviter računu označil Delo za »uradno glasilo kalifata«. Ne, nič se ni zgodilo.

Spomnim se, da sem prvi opozoril na nevzdržen sovražni govor, ki ga je [z oznako »opankarski žurnalizem«](#) Janša sprva usmeril v novinarko Gordano Stojiljković, potem pa še v druge. Še pred tem sem dolga leta svaril pred posledicami diskurza *ad hominem* v domačem političnem govoru in ga konkretno ilustriral. Sledili so napadi ne [Erika Valenčiča kot »potencialnega terorista«](#). V nekaj zapisih sem analiziral Janševe večletne pritiske na novinarje skozi podeljevanje »piškotkov« – in ni se težko prepričati, da se nanje nihče ni odzval vse do danes.

Težava je morda celo v tem, da teh razbohotenih diskreditacij v njihovi bogati paleti variacij, vse od žalitev, kompromitacij, posmehovanja in šovinizma, niti ne znamo misliti. Šele kasneje nastopi težava z reakcijskim pogumom in posledično bojznijo upora. Verjetno se nekateri novinarji celo tolažijo z povsem napačno taktiko, češ treba ga je ignorirati. Prepričan sem, da ta nikamor ne vodi.

Novinarski soustvarjalci

Ko se danes morda kdo čudi, zakaj se je Janši nenadoma »poslabšalo« in je postal izjemno žaljiv, zakaj je začel licitirati medijske prostitutke in jim kot kakšen zvodnik predpisovati cene, potem tak ne res ne pozna okoliščin. Ne, ni se poslabšalo, neodzivnost je dobesedno tlakovala pot radikalizaciji njegovih diskreditacij, dajala mu je krila. Za sabo ima prakso stoterih podobnih tvitov, spregledanih in netematiziranih. In tudi te dni, po vseh reakcijah nase, z nezmanjšano ihto nadaljuje s svojim napadi ravno zato, ker se mu ne zgodi hudega. Ker ga mediji ne znajo ali nočejo kaznovati.

Zato je Janševe mačistične in šovinistične tvite treba razumeti. Kot logično nadaljevanje in stopnjevanje nesankcioniranega in neustavljanega govora, kot spregled in prijazno dopuščanje političnega propagandizma, usmerjenega v medije in konkretne novinarje, za katerega se nihče nikoli ni zares zmenil.

Janša je konsistenten, novinarji v svoji obrambi niso. Zato ni pretirano reči, da so njegovo radikalnost, ki jo razbiramo iz mačističnih tvitov, omogočili in soustvarili novinarji sami. Vendarle pa je treba priznati, da so se to pot, s tвитom o RTV

prostitutkah, mediji pretežno le zganili na način, ki je dostojen, dovolj intenziven in ustrezno izčrpen. Upajmo, da je to znamenje prekinitve s poprejšnjo kilavo prakso.

Kratek vodič po nekaterih zapisih o Janševih diskreditacijah medijev na moji strani:

[Novinarski opankarji](#)

[Novinarski piškotki](#)

[Novinarski teroristi](#)

[Novinarski kalifat](#)

[Novinarski Goebbelsi](#)

[Novinarska diskreditacija](#)

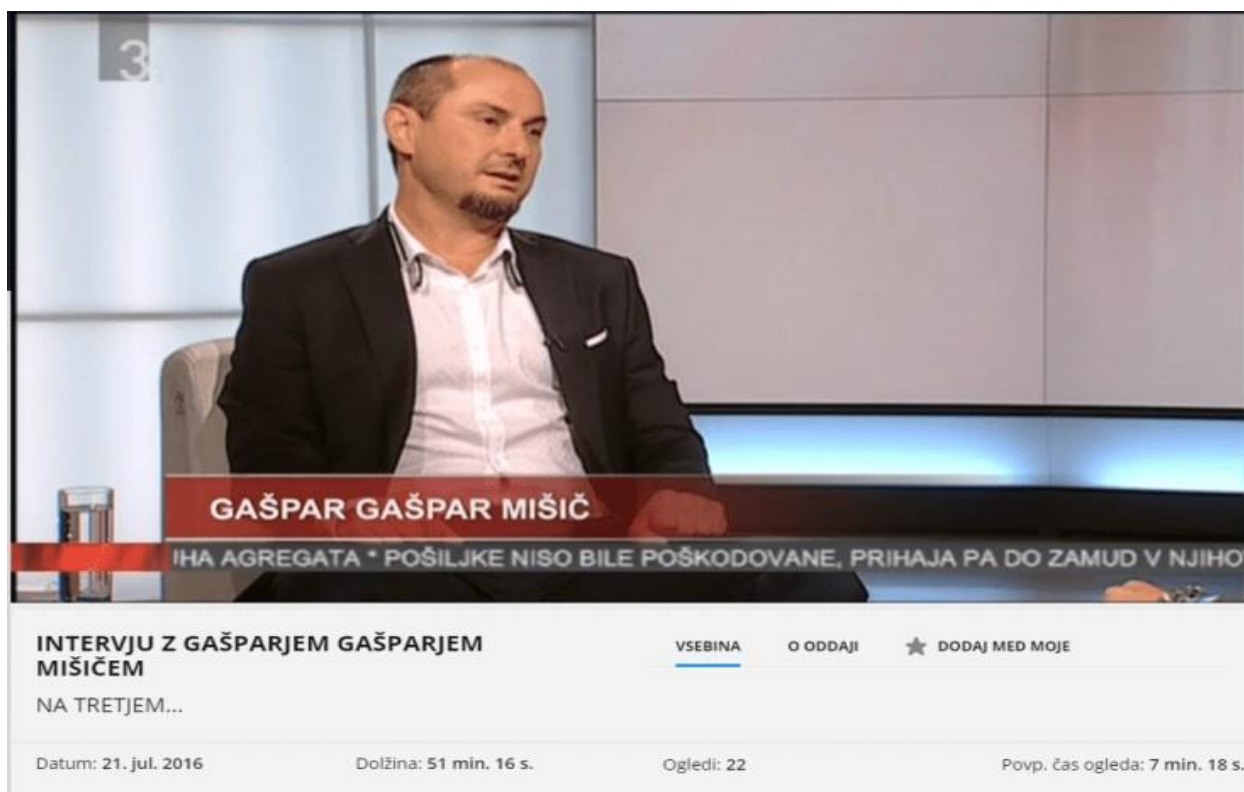
[Novinarski cinizem](#)

Kako na tretjem z Mišičem rajcajo novinarje

22/07/2016

[Intervju z Gašparjem Gašparjem Mišičem na tretjem programu TV Slovenija](#) bi skorajda že smeli šteti za poseben tip simptoma. Ena ura njegovega nastopa v oddaji »Na tretjem« z novinarjem Boštjanom Veseličem sodi tako rekoč v železni repertoar nacionalkinega obnašanja: če na prvem poročajo o svinjarijah posameznih politikov ali gospodarstvenikov, slednjim na tretjem prijazno nudijo programski prostor. Po tej ali kaki sorodni logiki, ki je bolj videti kot komunikacijska taktika *omejevanja škode*, so se očitno v oddaji znašli Zmago Jelinčič, Boris Popovič, Janez Janša, Igor Bavčar... in končno Mišič.

Cena je visoka: pri tem TV Slovenija ni samo nekonsistentna, če se izrazim zelo milo, skoraj je videti, da je v svojem ravnanju videti preiščljeno takšna. Najvišja pa je cena, ko je treba, in je treba, gledalcem predvajati pljunke po njihovih lastnih novinarjih. Če na prvi programu novinarji raziskujejo nečednosti politikov in njihovih krogov, si na tretjem vzamejo čas, da omogočijo obsežno diskreditacijo novinarjev. Poglejmo, kakšen je videti takšen sadomazo ritual.

[Gašpar Gašpar Mišič](#), tesen sodelavec Borisa Popoviča, nekoč podžupan Pirana, kasneje poslanec Pozitivne Slovenije, očitno sledilec Zorana Jankovića, celo državni sekretar vlade Alenke Bratušek, ima za sabo zajeten kup afer. Začenši z nepremičninskimi. Tolikšen, da je celo predsednica vlade oporekala nakani, da postane predsednik uprave Luke Koper in se tja zavihti z mesta visokega javnega funkcionarja.

Mišiču je s pomočjo lokalnih političnih povezav vendarle uspelo, a je bil predčasno razrešen. V zadnjem času je prav nacionalka v podobi koprsko novinarko Eugenije Carl razkrivala nekatere njegove nepotistične posle, sploh v času, ko vodi koprsko komunalo.

Zadnja v vrsti afer je zadevala privez njegove zasebne jadrnice, zaradi katere so uspeli na stroške komunale poglobljati morje in zanjo urediti primerno in poceni privezno mesto. Cena: 16.000 evrov. Mišič se pri tem sklicuje na sodelovanje z jadralcem

Dušanom Puhom, a je popolnoma jasno, da je spretno prepletel osebni in javni interes. Tu so še druge, bogato sponzoriranje komunale FC Koper, naročanje pogrebnih študij in podobno.

Že motiv, zakaj so v oddaji »Na tretjem« povabili Mišiča, je bizaren: z njim so se želeli pogovarjati o turizmu v občini! Temu so namenili telefonsko anketo, na katero se je odzvalo celih 11 gledalcev.

Mišič kot ekspert za turizem

Voditelj Veselič je enourni pogovor s turističnim strokovnjakom začel s kratko predstavitvijo gosta, za uvod je naštel nekaj njegovih funkcij: »nekdaj državni sekretar v kabinetu predsednika vlade, poslanec, podjetnik, pomorec, nekdanji predsednik uprave Luke Koper, danes pa direktor Komunale Koper, po novem Marjetice Koper, zdaj pa je tudi jadralec«.

Nato ga je uvedel kot osebo, ki bo spregovorila o turističnih kapacitetah in razvoju občine – kot da so direktorji komunalnih podjetij poklicani za to vlogo. Začel je s floskulami o tem, da je »turistična sezona na vrhuncu«, da so končno v Luki Koper protesti minili, zato preostane le še vprašanje razvoja. In začel spraševati o potencialih občine, predvsem pa je navezal na anketno vprašanje, ali je Mestna občina Koper napredovala glede na ostale občine v regiji. Za zagrevanje.

Mišičeva prva replika je bila pričakovana, kot županov trden zaveznik, ki mu praktično vse dolguje, je takoj opazil velik razvoj Kopra in zasluge pripisal Popoviču, nato pa ga takoj začel braniti pred številnimi poleni pod noge, ki da jih prejema. Hvala bogu, je dodal, ljudje vedo, kaj je dobro za njih, zato so ga, pač argument *ad populum*, podprli še četrti mandat.

Že v četrti minuti pa se je turistični diskurz dotaknil njegovega lastništva jadrnice. Ponudba priložnosti za *omejevanje škode* je sledila zelo hitro. Gledalec sicer ni mogel povezati teme razvoja koprskega turizma z afero, povezano zasebno jadrnico – ker povezave ni, je pač ne morete vzpostaviti. A kaj bi to!

Mišič je takoj začel razlagati, da gre pri njegovem zasebnem plovilu za naložbo v olimpijca Dušana Puha, ki da je ikona jadranja, na minimalen novinarjev vzgib o »nekaj polemikah« in o aferi s samim privezom pa se mu je že v čistem uvodu oddaje ponudila priložnost za obračun novinarko Carlovo. Metoda je znana in predpisana, osebna diskvalifikacija, četrta minuta:

Glejte, to se je zgodilo samo s strani ene novinarke. Na žalost gre za našo lokalno novinarko, ki jo vsi dobro poznamo, ki ima osebni konflikt z županom Borisom Popovičem. Nekako jaz to gledam na to zgodbo kot mož in žena, ki se ločita in eden izmed zakoncev zaradi egotripa, ker ne more preživeti ločitve, še naprej napada in napada.

V bistvu jaz the njenih poročanj ne jemljem resno, upam, da tudi občinstvo, pa gledalci in poslušalci ne, kajti gre za določene neupravičene in neutemeljene, brez kakšnih osnov, vendar pa težava je v tem, da vidimo, da določen profil novinarja ali novinarke – vem, da je to težek poklic in nehvaležen velikokrat – vendar da se lotiš in svoje osebne težave in frustracije rešuješ preko izkoriščanja javnega medija, kar mislim, da ni prav, ampak s tem se ne bi toliko ubadal.

Novinarski psihiči

Novinar Veselič ga ni niti poskušal ustavljati, še manj braniti svojo novinarsko kolegico iz iste hiše. No, Mišič je ubral podobno taktiko, ki jo izvaja Popovič na lokalnih novinarkah: reducira jih na ničvredne, psihično zlomljene subjekte, [na psihiče, če znova uporabim kar njegovo karakterizacijo](#). Običajno jih večkrat žaljivo degradira na »ženski objekt«, perverzno opremi s prikritimi ali odkritimi mačističnimi in šovinističnimi označevalci. Prav to je storil Mišič – seveda je voditelju ušlo, da celo v napadih na Carlovo brani Popoviča in diskurz sprevrča proč od njegovega problema in njegove, Mišičeve afere.

Posebnost takšne adhominalne kompromitacije v režiji nacionalke, namenjene njihovi novinarki, je redukcija na nekakšne osebne motive v novinarskem raziskovanju. Mišič želi Carlovi pripisati malodane status osebne Popovičeve ljubice ali žene, ki ne prenese,

da jo je ta zapustil. Metafora o egotripu ločenega zakonca služi točno temu zlohrotnemu cilju: župana s tem za nameček posredno povzdigne v lokalnega mačota, da je dobitnik in učinek dvojen. Očitno bi moral, ker se vprašanje dotika njegovih afer, Carlovo preprosteje metaforično označiti za svojo bivšo ženo, ne Popovičevo, a je bilo očitno prehudu celo zanj.

Skratka: ne samo, da se nacionalka v podobi Ljerke Bizilj kot direktorice TV Slovenija in Jadranke Rebernik kot odgovorne urednice programa loteva prezentiranja diskvalifikacij lastnih novinark, in to raziskovalnih, s čimer sebi in njim jemlje ugled, temveč vse to počne na izjemno nizkoten in perversen način. Upam, da zaradi popolne novinarske odsotnosti empatije in solidarnosti ni treba tako daleč, da bi moral v kakšnem programu nastopiti kdo, ki bi njiju, Biziljevo in Rebernikovo, neposredno ozmerjal z frustriranimi egotripašicama, ki ne zmoreta preboleti ločitve od svojega mačota, da bi ti končno razumeli, o čem govorimo? In le zakaj se mi zdi, da takšnega gosta v studio ne bosta spustili?

Mišič kot logik, ki odkriva paradokse

Po tistem, ko je lahko nemoteno obračunal s kritično novinarko, se je k njej, sicer manj agresivno, Mišič povrnil še v sredini oddaje. In poskrbel za zanimivo označbo tega, kar da počne on.

Predvsem, je ponavljal Mišič, se njemu in podobnim, ki se tako močno trudijo – vmes sta oba z voditeljem na turistično topiko že pozabila – dogaja huda krivica. Oni da rajcajo (!) slovensko javnost in novinarjev, je priznal, krivica pa da je v tem, da zaradi tega rajcanja niso dobrodošli. V resnici so kaznovani s strani matere narave, ker jih je obdarila z logiko! Pa tudi s strani kriminalistov in borcev proti korupciji, ki ga, njega, še kar nadzirajo. Takole:

In potem smo tisti, ki razmišljamo podjetno, ki nas je mati narava kaznovala, da nam je dala logiko, ne, mi nismo dobrodošli v tej državi. Mi smo označeni kot neki, ne vem kdo, kot neki paraziti, ki stalno nekaj migamo, ustvarjamo, živžav, nepotrebne igrice....Ma, pogledjte vi paradokse! Mi, ki razmišljamo, da bi ustvarjali, ko vidimo, kako

se svet obrača naokoli, da imamo potencial, mi smo tisti, ki smo označeni za nepridiprave.

Mi, ki hočemo, opozarjamo, rajcamo to slovensko javnost, tudi s to jadrnico Adriatic Evropa rajcamo slovensko javnost in tudi slovenske novinarje nekatere, ki nas nekateri tudi ne marajo zaradi svojih osebnih frustracij. V redu, naj jim bo odpuščeno, ker z njimi se ne bomo ukvarjali!

Na šest mesecev moram kriminalistom dostaviti, kaj delamo, s katerimi podizvajalci, v Marjetici Koper, potem na KPK moramo poročila oddajati nonstop, ker nas nekdo prijavlja. Prijavljajo nas tisti podizvajalci, s katerimi smo prej delali, so imeli oderuške cene in smo jih nekako odslovili.

Najbolj pljuvana

Že zgolj tisti naključni bralci, ki so slučajno kdaj odprli portal Ekoper, so se lahko hitro prepričali, da je Eugeniya Carl zadnja leta verjetno ena najbolj diskreditiranih novinark v državi nasploh. Ne poznam nobenega drugega primera, ko bi nekdo bil napadan na takšne najbolj umazane in nizkotne načine. Če prav razumem tamkajšnje zapise, mora svoje osebno dostojanstvo velikokrat braniti pred sodiščem, sploh pred Borisom Popovičem in nazadnje pred Janezom Janšo [zaradi njegovih seksističnih izbruhov o prostitutkah](#).

Kar se je odvijalo v oddaji »Na tretjem«, se nevarno bliža racionalizaciji mainstreama atak na tiste novinarje, ki zgolj vztrajno opravljajo svoj posel in so predvidljivo trn v peti vsem, čigar korupcija in nepotizem so razgaljeni. Ko se k takšnemu pogromu nad novinarko priključijo kolegi, bi morala zastave viseti na pol droga. Ko se ti dogaja v tvoji hiši, je to že blizu osebne tragedije in krize smisla.

Še enkrat več se je potrdila moja teza, da so največji sovražnik novinarstva novinarji sami. [Da je tudi diskurz o novinarskih prostitutkah znamenje medijske servilnosti, kot sem pisal](#), včasih popolne inercije po protestiranju in upiranju, včasih pa celo odkritega sodelovanja v hajki na svoje kolegice in kolege.

Varuhinja, ki tožari Ustavnemu sodišču

02/05/2017

Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer se je po dveh mesecih odločila sprožiti postopek ustavne presoje glede novele Zakona o tujcih. Takšno pravico ima in številni so od nje dejanje pričakovali. Sodišču je med drugim predlagala, da sporni 10b člen zakona obravnava prednostno.

Številni pravni strokovnjaki doma in v tujini so novelo zakona kritizirali zaradi neustavnosti in neskladnosti z mednarodnim pravom, predvsem zaradi kršitev pravice do učinkovitega azilnega postopka, določil Ženevske konvencije o varstvu človekovih pravic ter Dublinske konvencije.

Desni del slovenske politike in njeni mediji so se odzvali pričakovano, a glede na intenzivno protibegunsko agendo celo manj intenzivno, kot je bilo slutiti. So pa izrazito diskreditacijsko stališče zavzeli pri Slovenskih novicah.

[Jadran Vatovec](#) je napisal članek z naslovom »Bo mejo varovala Nussdorferjeva?«, kjer že na ravni izrazne sugestivnosti ne poskuša skrivati svojega ogorčenja:

VARUHNJA TOŽI

Tweet

Všeč mi je 80

2

Bo mejo varovala Nussdorferjeva?

Objavljeno: 23.04.2017 07:33

Avtor: Jadran Vatovec

Ključne besede: meja, varuhinja človekovih pravic, Vlasta Nussdorfer, Vesna Györkös Žnidar, varovanje, Miro Cerar

Ker varuje tujce, je ustavnim sodnikom zatožila državni zbor in vlado.

Vatovec članek v Slovenskih novicah

Indikativen je že nadnaslov »VARUHINJA TOŽI«, s katerim nam avtor sugerira, da varuhinja nekoga napadalno preganja ali na drugi strani ščiti. Vlasta Nussdorfer v nobenem primeru nikogar ne toži, ampak v tehničnem smislu zgolj vlaga zahtevo za ustavno presojo. Se pravi: ne gre za tožbo, temveč za pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti predpisa – za pravno sredstvo, s katerim se v postopku pred Ustavnim sodiščem uveljavlja neskladnost zakona z ustavo ali neskladnost podzakonskega predpisa ali splošnega akta.

Na Ustavnem sodišču res lahko vložite tudi pritožbo, a bo že v podnaslovu postalo jasno, zakaj sta urednik ali Vatovec izbrala glagol »tožiti«. V njem je namreč zapisano:

Ker varuje tujce, je ustavnim sodnikom zatožila državni zbor in vlado.

Izraz »tožiti« je postavljen v bližino ekspresivnega izraza »zatožiti« – početje varuhinje je prikazano kot tožarjenje. Špeckahlanje. Nadnaslov prispevka je s tem postal dodano smiseln. Novinarjev namen je takoj prepoznaven: pokazati, kako se s takim dejanjem ne strinja in namigniti bralstvu, da je dejanje, zanj ali vobče, nemoralno. Evidentno zato, ker po avtorjevem mnenju preveč »varuje tujce«, namesto da bi jih vključno z zakonom o tujcih preganjala in vsaj omejevala. Zahteva za ustavno presojo je s tem predstavljena kot nemoralna gesta.

Novinar se je opredelil na dvojen način: sugerira nam odklonilen odnos do tujcev in diskreditira varuhinjo kot majhno in nepomembno šolarko, ki špeca naokoli. Očitno se od skrbnika nad človekovimi pravicami v državi pričakuje, da je solidaren v našem pregonu beguncev – tako kot so sošolci v osnovni šoli solidarni s tistim, ki je kaj ušpičil in ga bo ravnatelj za ušesa.

Diskurz o tožarjenju torej predvideva, da je vlada Mira Cerarja skupaj z Državnim zborom ušpičila zakonsko neumnost – na nas pa je, da se vsi tovariško pretvarjamo, da je ni, gledamo proč in molčimo. Gorje tistemu, ki bi se pregrešil zoper takšna nepisana pravila socialne igre in apeliral na sodnike. S tem tak diskurz nehote celo priznava, da je najbrž zakon res protiustaven.

Podobno odklonilen v svoji sugestiji je podnaslov pod eno izmed objavljenih fotografij, na kateri protestirajo begunci, kjer je zapisano:

»Ženske in otroci v vrstah migrantov, ki pa jih ni prav veliko, naj bi se menda še najbolj razveselili, da jih slovenska ombudsmanka varuje.«

V luči povedanega lahko znotraj novinarjeve emocionalne agende razberemo tole: če se česa tisti v vrstah migrantov veselijo, potem je to lahko po sebi za nas le nekaj slabega. Njihova sreča je naša nesreča. Ali morda: njihova tuga je naša radost.

Prepoznavna je raba označevalca »migrant«, ne »begunec«, ki v slovenskem desnem žurnalizmu vedno predstavlja vrednostno mejo – migrant je nedovoljen, je »nezakonit«, kot bi dejala notranja ministrica, žene ga ekonomski interes. Zato so vsi begunci dejansko le migranti, saj hlinijo svoje prave razloge, zakaj silijo v Evropo.

Hiperbolični naslovi, značilni za tabloidnost Slovenskih novic, naslovje s stilno zaznamovanimi prvinami doživi svoj vrhunec v retoriki tistega »Bo mejo varovala Nussdorferjeva?« Novinar nam skuša namigniti, da bo v primeru potrditve zahteve na Ustavnem sodišču prišlo do težav z varovanjem na meji – ne zanima ga, ali je morda Zakon o tujcih res protiustaven in proti mednarodnim predpisom, to je nekaj čisto postranskega.

Glavni naslov želi potemtakem kulpabilizirati varuhinjo: če bo s svojo zahtevo po presoji ustavnosti uspešna, je vnaprej kriva. In odgovorna, [po zgledu argumentacije *ad consequentiam*](#), za slabe posledice, usodne za državo. Ker posledično ne bo nihče varoval meje. Zato jo želi avtor predstaviti kot tistega, ki se sam ponuja, da jo bo varoval in takšno dejstvo prikazati kot absurdno. Sovraščveno apeliranje na čustva bralcev je s tem doseglo svoj cilj in je podobno tistemu argumentu »Če želite begunce, si jih peljite na dom«. V tem primeru: »Če nam ne dovolite našega zakona o tujcih, sami varujte mejo«.

Tudi sicer ni diskurzivno presenečenje, da se premier skupaj s svojo ministrico venomer prikazuje kot angel varuh schengenske meje. Njegova retorika, na las podobna tisti pri

slovenski desnici, ohranja svoj razlog biti predvsem v večinskem mnenju ljudi, ki je nekje jeseni 2015 zaradi ukrepov vlade čez noč postalo beguncem izrazito nenaklonjeno.

Članek v Slovenskih novicah, ki jih izdaja Petričevo Delo, je simptomatičen. Za tabloide običajno nam želi »vse povedati« že v naslovih in nadnaslovih. Ambicije po obveščanju in skrbnem novinarskem delu ni. Interpretacija dogodka je povsem podvržena želji po oblikovanju negativnih odzivov in čustev pri uporabniku medija. Klišejska ocena dejanja varuhinje se odvija na nivoju čiste adhominalnosti – namen ni oceniti dejanske vrednosti in vsebine konkretne ustavne presoje, temveč prikazati nosilca tega dejanja kot značajsko slabo in neodgovorno osebo, ki Slovencem dela škodo.

BMZ in njegovi ekscesi: o naši neobčutljivosti za razprave »ad feminam«

04/08/2017

Zdi se, da imamo Slovenci izrazito dobro priložnost v razprave o statusu argumentacije *ad hominem* vnesti majhen popravek. Predvsem po zaslugi dr. Boštjana M. Zupančiča, ki je v slovenski intelektualni prostor prispeval veliko hitro prepoznavne energije, s katero skrbi za legitimacijo seksističnega diskurza.

»Napad na človeka« kot način, ko se želimo v pogovoru odreči vsebinskemu premisleku o stvari (*ad rem*) in svoje izpeljave hote ali nehote usmerimo v neko karakterno ali etično značilnost tistega, ki trditve izreka, je tradicionalno v latinski frazi opisan kot »napad na moža« – *homo* je oseba moškega spola, mož, tudi človek, a nekaterim se postavlja vprašanje, ali je beseda dovolj spolno nevtralna.

Kar bi v praksi pomenilo, da imamo težavo z netočnostjo: ker je v razpravah večkrat napadena tudi ženska, bi ob poimenovanju razprav *ad hominem* potrebovali še pendant, ki zadeva ženske. Torej nekaj takšnega kot *ad feminam*. Nekateri pisci knjig o zmotah v argumentaciji so sledili taki zahtevi.

In res, tudi nekateri slovarji, kot je The American Heritage Guide to Contemporary Usage and Style, navajajo tovrstno možnost: *ad feminam* je, kot lapidarno povedo avtorji, »napad na ženske kot ženske zato, ker so ženske«. V Merriam-Webster je ista fraza opisana kot »napad na ženski značaj, namesto ponujanje odgovora na trditve, ki so bile izrečene«.

Spletni slovar pod isto sintagmo navaja definicijo »sklicevanja na osebne premisleke in občutke o ženskah, še zlasti takrat, ko temeljijo ne predsodkih do njih«.

ad feminam

The term *ad feminam* is a modern coinage patterned on *ad hominem*. Though some would argue that this neologism is unnecessary because the Latin word *homo* refers to humans generically, rather than to the male sex, in some contexts *ad feminam* has a more specific meaning than *ad hominem*. That is, *ad feminam* is often used to describe attacks on women as women or because they are women, as in “Their recourse . . . to *ad feminam* attacks evidences the chilly climate for women’s leadership on campus” (Donna M. Riley).

See also *ad hominem*.

Geslo, povzeto po “The American Heritage Guide to Contemporary Usage and Style”

BMZ in njegove razprave »ad feminam«

Da bi bilo jasno, o čem govorimo, si je bržkone treba ogledati nekaj knjig znamenitega profesorja prava, ki se je po vseh teh letih končno znašel pod obsežnejšo kritiko javnosti – no, vsaj nekega njenega dela.

Na tej strani že nekaj let opozarjam na neznosen seksizem, ki ga Boštjan M. Zupančič širi v svojih knjigah. Stvar se je poslabšala s prihodom na Facebook in Twitter po njegovi vrnitvi v Slovenijo, družbena omrežja pa niso ravno prijazen prostor za vse, ki svojega sovraštva do žensk ne znajo dobro nadzirati.

Izpeljav *ad feminam* pri BMZ-ju mrgoli: zdi se celo, da je njegovo celotno zanimanje za freudovsko in jungovsko psihoanalizo, sociologijo in celo ekologijo z vsemi pesticidnimi zgodbami vred utemeljeno na podmeni, ki vodi do končnih ugotovitev, naštetih spodaj:

»V vsej zgodovini človeške rase ni bilo ene resnično velike znanstvenice, pisateljice, komponistke, slikarke, kiparke, izumiteljice.«

»Če je prej grobi slovenski pregovor navajal, da ženske mislijo z zadnjico, potem to ni bilo iz trte izvito.«

»Če mene kdo vpraša, ali bi šel k ženski zobozdravnici, potem je moj odgovor, da bi šel, ampak samo za rutinska dela.«

»Ko je konec leta 1999 v Franciji prišlo do hudega neurja, je glavna meteorologinja javno priznala, da jim je ameriški računalniški program nakazal, da bi do hudih vetrov lahko prišlo. Da pa temu ni verjela. Ker gospa temu ni verjela, je bilo v Franciji skoraj sto mrtvih. O njeni značilni jin napaki pa nihče ni črhnil niti besede. Seveda odkrito trdim, da ta življenja ne bi bila zapravljena, če bi meteorologiji načeloval odgovoren moški.«

»Moški so tisti, ki imajo pravno domišljijo, pravno razsodnost, ideje, ki v pravni diskurz vnašajo nekaj novega. Prispevek žensk je v tem pogledu ne le minimalen, ampak pogosto, zlasti če imajo ambicijo preseči svoj okvir, izrazito moteč.«

»Prislovični »pravi dec« je bil v Sloveniji zvečine velika redkost. Zdaj pa ga praktično ni več.«

Za večji nabor citatov bralca napotujem na njegove knjige ali druge moje zapise o tem. Skratka, ženske so inferiornejši, zaničevanja vreden spol. Cinizem in prezir do njih sta v njegovem primeru že skoraj ultimativna maksima, podobno kot sta vodilo večine njegovih refleksij v beležkah z nekakšno znanstveno ambicijo: karkoli bo že trdila ali storila ženska, ne bo imelo veljave le zato, ker pripada napačnemu spolu.

Verjetno je že skoraj na ravni nedoumljivega, zakaj se v zadnjih dvajsetih letih ali več s fenomenom njegovega seksizma v Sloveniji nihče ni ukvarjal – še zlasti ne bralci njegovih knjig. Razlagi sta najbrž dve: zaradi prazne vere v njegovo strokovno avtoriteto, morda prikritega seksizma vseh, ki se mu klanjajo, deloma pa tudi zaradi močne novinarske in medijske podpore, o čemer sem najbrž v preteklosti povedal že dovolj.

Če ne bi bilo Komisije za ženske v znanosti, ki je ob bojkotu medijev protestirala ob podelitvi častnega doktorata omenjenemu, bi bil »izkupiček« blizu čisti nuli.

Ad hominem vs. ad feminam

Toda vrnimo se za trenutek k argumentacijski teoriji. Če smo dovolj natančni, bomo morali ugledati neko dvojnost v obravnavi koncepta *ad feminam*, kakor smo jo opisali zgoraj. Kot rečeno, po prvi verziji je ta zgolj izrazno politično korekten pendant klasični zmoti *ad hominem*. Se pravi: opisuje nam »napad na človeka« takrat, ko je ta oseba po naključju ženskega spola. Po drugi verziji ne gre za to: *ad feminam* je dejansko prej blizu inačici zmote *ad naturam*, kjer zmotnost izvira iz pripisa dejstva, da je nekdo po naravi ženskega spola.

Na ravni argumentacijske sheme je razlika neznatna, a naslednja. Po prvi inačici se argument glasi:

»Oseba A trdi X.«

»Toda oseba A je kreten«.

»Torej ne drži X.«

Po drug inačici je argument tale:

»Oseba A trdi X.«

»Toda oseba A je ženskega spola«.

»Torej ne drži X.«

Razlaga, po kateri je *ad feminam* zgolj spolno »uravnotežena« oblika zmote *ad hominem*, se s tem izkaže za prehitro. Kvečjemu bi lahko dejali, da je *ad feminam* ena izmed njenih vrst. Kar pa resnično drži, je stališče trdovratnega mizogina: ta bo vselej verjel, da nam

dejstvo, da je neka oseba ženskega spola, tako rekoč jamči, da je kognitivno nezrela in vredna zaničevanja.

V praksi se torej obe inačici največkrat povežeta: nujni pogoj, da ženske mislijo z zadnjico, kot meni BMZ, je seveda ta, da so pripadnice ženskega spola. Nujni pogoj, da bo nekdo prejel Nobelovo nagrado, je zopet ta, da bo moškega spola. Zato ne preseneča, da se pisec v svojih knjigah neskončno bori proti transseksualnosti, ki bi njegove spolne determinacije nevarno porušila. Končno pa je *ad feminam* ravno tista razpravljalna strategija, ki bo najbolj pristno opisala klasične seksistične in antifeministične svetovne nazore.

Mladina, ki tvori »fake news«

Zadnji meseci so za BMZ-ja morda eni bolj napornih. Vsaj z vidika problematizacije njegovih prej omenjenih lahkotnih stališč. [Letošnjega 19. maja se je tednik Mladina pod naslovno temo o akademskih mačistih razpisal](#) tudi o dogajanju na slovenskih univerzah in uvodoma bolj mimogrede omenil njegove seksizme – novinar jih je povzel po moji predstavitvi. No, kot vemo, je na podlagi svojega tudi znanstvenega dela postal častni doktor primorske univerze.

Dolgoletni sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu se je na »nekega Vizjaka s Ptuja«, ker sem pač bil omenjen, nato na kratko odzval na svojem Facebook profilu in polemiziral z zapisom v Mladini, svoje lastne globoke misli o naravi ženske, ki mu niso v ponos, pa razglasil za citate, ki so iztrgani iz konteksta in vzeti iz knjige Emme Jung z naslovom »Animus in anima«. Zgodbo Mladine je nato končno razglasil za »fake news«. Knjigo imam in lahko rečem, da Emma Jung prav na nobenem mestu nima nobenih mizoginičnih izpadov, še manj pa navaja slovenske pregovore. Vsi citati so natančno povzeti in njegovi – avtorski. Eklatantna laž nekoga, ki ne vidi izhoda, torej.

Še bolj je poveden BMZ-jev dodatni komentar, v katerem ne more razumeti, zakaj je isti novinar (Borut Mekina) z njim opravil pred leti intervju, zdaj pa ga menda razglaša za

lunatika. Hkrati se pohvali, da je Mladino pred leti branil na Evropskem sodišču, zdaj pa mu takole vrača. Skratka: človek pričakuje lojalnost in hvaležnost!

Boštjan M. Zupančič

22. maj ob 20:49 · 🌐

FAKE NEWS!

Ne vem zakaj, ampak zdaj so se spravili tudi name, čeprav sem večkrat poudarjal, da problem ni feminizacija ampak DEMASKULINIZACIJA (moških) zaradi hormonskih motilcev. Prav ženske same to najboljše in najbolj konkretno vedo. In seveda se ti "moški" počutijo prizadete...

Anton Komat pa je delovanje hormonskih motilcev v "Tretji od suhih krav" znanstveno dokazal.

To je torej čista falsifikacija mojih stališč, ki sem jih s sodelavci objavil v štirih (4) knjigah; omenjeni citati pa predstavljajo par stavkov v eni knjigi. Zadnja je še v prodaji, naslov ima "Epifanija". Tega zahtevnega branja se seveda "anti-mačisti" in feministke ne lotijo. Na LinkedInu je moj sestavek o normativni integraciji, do česar se tendenciozno fasifirajoče raziskovalno novinarstvo ne dokoplje.

Na rektorja Dragana Marušiča letijo naročeni TV prispevki, ki prihajajo iz čisto določene interpersonalne matrice, kot bi temu rekla Vesna Vuk Godina. Vemo zakaj...

Tisto, kar je v moji "Prvi od suhih krav" napaberkoval neki Vizjak s Ptuja, so vse (razen enega samega stavka) iz konteksta iztrgani citati iz Eme Jung (in Carla) Junga knjige "Anima and Animus". Pred leti sem želel, da bi jo prevedli v slovenski jezik.

Sploh pa naj si tisti, ki bi to, kar piše Mekina, jemal resno, pogleda dela feministke Carole Pateman s Cambridge University.

Skratka poskusi character assassination in seveda fake news.

BMZ-jev demanti na Facebooku: Mladina si je menda privoščila fake news

Debele birokratke in kdo je koga spravil na Harvard

Drugič, [novinarka Meta Roglič je pred tednom dni spisala prispevek](#), v katerem je v Dnevniku problematizirala njegov gostilniški izpad, ko se je ta na Facebooku spravil na šalabajzerske in debilne birokrate po požaru v Kemisu, s čimer naj bi prestopil »mejo dostojne komunikacije«. BMZ se je nato javno branil, da gre za njegov prispevek k boju za človekove pravice.

Rogličevi in hkrati javnosti je ušel pomemben in tako značilen poudarek: BMZ znova ni govoril o birokratih kar tako, temveč o »debelih in debilnih birokratkah«. Kakor da so v birokraciji zaposlene le ženske, pa še to z omenjenimi atributi. Enkrat več se je pokazalo, da množični mediji ne obravnavajo odkritih seksizmov in da jih bistveno bolj zmoti kaj drugega.

Za Svet na Kanalu A je nato moral avtor domislic odgovarjati na vprašanje, ali utegne res izgubiti službo na ministrstvu za pravosodje. Njegov odgovor je bil v slogu: on da je ustvaril pravosodnega ministra Klemenčiča, kajti on ga je spravil na Harvard, on mu je dal asistenturo in vse ostalo. Njegov implicitni zaključek je torej bil: čudno bi bilo, če bi mu nehal vračati uslugo. Vsekakor je to TV prispevek, ki nadvse odkrito pojasni, zakaj ga je minister v zameno zaposlil, ne pa tudi, kaj točno na ministrstvu počne.

Simone Veil in kolumna Svetlane Slapšak

V svoji redni kolumni je [Svetlana Slapšak odprla še eno zgodbo](#): v nedavnem Facebook zapisu je uspel BMZ označiti Simone Veil za »največjo morilko vseh časov«. Greh francoske političarke in pravnice naj bi bila dekriminalizacija splava, za takšno agendo takratne ministrice za zdravje pa je uvidel nič manj kot travmo, ki da jo je spremljala od prihoda iz koncentracijskega taborišča. Povedano drugače: z amatersko psihoanalitično interpretacijo je BMZ uspel povezati dva nepovezljiva momenta, ki ju je imputiral: domnevno travmatiziranost in nekakšno željo po ubijanju.

Kot sarkastično ugotavlja Slapšakova, je po izpeljavi BMZ-ja pravzaprav škoda, da je Veilova preživela nacistične grozote. Če jih ne bi, ne bi povzročila smrti na milijone še nerojenih otrok.

Podobno kot v primeru debelih in debilnih birokratk je tudi v tem primeru odločilno vlogo odigral »ženski faktor«. BMZ je znova mizogino predpostavil žensko travmo. Povedano drugače, če bi Simone bila Simon, bi morda po njegovem milijoni otrok preživeli, saj je travmatična obsedenost s splavom zanj očitno značilno ženska želja. Toda ne, kot pravi Slapšakova, ki anticipira njegov seksistični in ne le za Jude in vse žrtve holokavsta žaljiv izvor takšne izpeljave:

Tisti, ki so jih zapirali, mučili in ubijali po taboriščih, očitno niso imeli travm, pa niso zločinci. Morda so bili res, po mizogini logiki, moški manj travmatizirani.

Se pravi: ker le ali predvsem ženske razvijejo travme, lahko na ta način, če sledimo našemu avtorju, pred nami nepričakovano vznikne »največja morilka vseh časov«. S tem se pokaže, da je v temelju večine nevzdržnih mnenj tako ali drugače navzoča mizoginija, če o ženskih pravicah in še zlasti o pravici do splava niti ne govorimo.

Boštjan M. Zupančič

30. junij ob 21:10 · The Guardian ·

Simone Veil was a traumatized woman, survivor of concentration camps. Nobody speaks of how these traumas caused her to become the "mother of all abortions". Because of her legislative initiative while she was France's minister of "health" millions of unborn children have been and still are deprived of legal subjectivity. These unborn children, legal subjects as nascituri since Roman law, continue to be deprived of their right to life that should stem from Art. 2 of the European Convention on Human Rights. The media celebrate her even posthumously, while she ought to be condemned **as the greatest murderer of all times.**

theguardian

Simone Veil, Auschwitz survivor and abortion pioneer, dies aged 89

Veil played leading role in legalising contraception and abortion in France and was European parliament's first president

THEGUARDIAN.COM

BMZ in njegov zapis o Simone Veil

Kandidatura za slovenskega predstavnika v Odboru OZN za človekove pravice

Ob zgoraj naštetih ekscesnih stališčih, ki so vendarle naletela na nekaj odpora pri državljanih, se je v zadnjih dveh dneh po socialnih omrežjih in širše razširila vest, da vlada RS predlaga za slovenskega predstavnika za človekove pravice v Odboru OZN prav Boštjana M. Zupančiča. Čeprav se veliki in množični mediji, če odštejemo Dnevnik in Mladino, še niso zganili v nobeni od naštetih zgodb, se zdi, da se je na podlagi nekaj osamljenih zapisov v javni recepciji le nekaj malega premaknilo. [Po nekaterih poročanjih naj bi vlada, izključno zaradi spornega stališča o Simone Veil, razmišljala o umiku kandidature.](#)

 MLADINA

Registriraj ali prijavi
1863

ROBERT WALT, DIREKTOR JUDOVskega CENTRA LJUBLJANA
4. 8. 2017 | POLITIKA

Zahteva, da se kandidatura Boštjana M. Zupančiča za člana odbora OZN umakne, bo očitno uresničena

Javna izjava Judovskega centra Ljubljana ob žaljivih zapisih Boštjana M. Zupančiča, uslužbenca Ministrstva za pravosodje, publicista in kandidata Vlade Republike Slovenije za člana Odbora OZN za človekove pravice

Boštjan M. Zupančič
© Borut Krajnc

Mladinin zapis o tem, da vlada umika kandidaturo

Če bo do tega prišlo, bo to na neki ravni učvrstilo pomen socialnih omrežij – kajti res ni videti, da bi k spremembi stališča vlade množični mediji posebej prispevali. Nasprotno, precej smiselno je, da ti ne želijo kaj prida poročati o tistem, ki so ga vselej radi

eksploatirali. Še več, v nekaterih novinarjih in urednikih, kot so Vanessa Čokl, Dragica Korade, Ali Žerdin in drugih, je doslej vedno užival zaslombo. Po drugi strani se je, kot je to v navadi v domači medijski mlakuži, k obrambi BMZ-ja hitro priglasila vrsta Janševih medijev in njegovih satelitov s svojo zimzeleno obrambno konspiratologijo.

Za konec

Čisto na koncu velja ponoviti dvoje: strahovito se motijo tisti, ki pri BMZ-ju odkrivajo nenadno duhovno preobrazbo in poskušajo njegovo figuro ločevati na nostalgичni čas »prej« in sedanji bolj grozljivi »potem«. Obratno je res, hiter pregled njegovih zapisov pokaže, da je v svojih stališčih konstanten že vsaj 30 let in da jih nikoli ni spreminjal. S svojo tezo o mentalni spremembi nas ne bodo prepričali.

Druga točka zadeva javno recepcijo in dopuščanje tovrstnega diskurza. Že Slapšakova se, podobno kot sam, sprašuje in čudi, čemu molčijo ženske – in še zlasti feministke. Tudi če odštejemo večino, ki ji preprosto ni mar. Nekaj podobnega o molku ugotavlja tudi Vlado Miheljak v današnjem Mladininem zapisu. Enako bi se lahko vprašali tudi glede pravniškega ali sodniškega ceha. Sam bi rekel: saj ne molčijo vsi, nekateri BMZ-ja krčevito branijo, tudi pripadnice ženskega spola. Ravno danes sem ugledal celo apel nekoga, ki gospoda roti, da kandidira za predsednika republike in je zanj začel zbirati podpise. Kajti ljudstvo menda potrebuje ravno takšno avtoriteto. Daleč od tega, skratka, da bo naš prezir do seksizma kmalu postal konsenzualen.

Nicholas Cruz, menda komunistični morilec

17/02/2018

Nova24tv, prva v službi desnice, kot se glasi zdaj še ponarodela subverzija slogana Janševega paradnega medija, na trenutke več ne skriva svoje čistokrvne alt-right pripadnosti. Povzemanj in asociacij je preprosto preveč, navedena je ena zadnjih.

Zaradi nje je morilec s Floride, ki je na tamkajšnji šoli pobil 17 ljudi, nenadoma postal »navdušenec nad levičarsko ideologijo« in začel nositi majico s komunističnimi simboli, svojo pest pa je stisnil v »simbol antifa levičarskih skrajnežev«. Po njihovem gre za »19-letnega Nicholasa Cruza, opredeljenega navijača ameriških demokratov, zagretega komunista in antifajevca.«

Pokol na srednji šoli na Floridi, v katerem je bilo ubitih 17 ljudi, je zakrivil 19-letni demokrat in navdušenec nad komunizmom

15. 2. 2018, 8:30

0

Facebook

Twitter

[View original](#)

[Flag media](#)

Laguna Beach Antifa @LagBeachAntifa7

26m

Please dont RT this picture of @NicholasCruz wearing an Antifa shirt.

We dont need anymore bad press. #BrowardCounty

#floridashootshooting

Nick Cruz, navdušenec nad levičarsko ideologijo. Majica s komunističnimi simboli in stisnjena pest – simbol antifa levičarskih skrajnešev. (Foto: Twitter)

Naslov in začetek prispevka na strani Nova24tv

Nič od tega ne drži – pri Janševem mediju so dobesečno povzeli alt-right trole, ki po vsem sodeč koketirajo z neonacistično in neofašistično ideologijo, širijo sovraštvo »alternativne desnice« in se končno spogledujejo tudi z idejo suprematizma.

Objava že v naslovu prispevka na Nova24 operira s [krivdo po povezavi](#): ker je 19-letni demokrat (!) tudi navdušenec nad komunizmom, je povsem jasno, da je s tem okrivljen komunizem. Sporočilo sugerira, da je takšnega množičnega poboja zmožna oseba, ki je po političnih prepričanih antifašist, komunist in levičarski skrajnež.

Za manipulacijo s pomočjo krivde po povezavi je značilno zavajanje po asociacijski mreži: za navedbo kvalitete nečesa ali nekoga to mehanično prenesemo in omenjeno pripišemo tudi za drugo, nepovezano področje. Običajno gre za zmoto, ki operira po principu [ad hominem](#) – človeka ali neko prepričanje napademo zaradi povezave z neko drugo osebo ali prepričanjem. Ena najbolj značilnih form je naslednja:

Oseba A je član/pripada skupini B.

Toda oseba A je član/pripada tudi skupini C.

Torej je skupina B podobna/identična skupini C.

V zgornjem primeru bi to pomenilo naslednje: Cruz je množični morilec (B). Toda isti fant je tudi radikalni antifajevec in komunist (C). Torej je biti morilec isto ali podobno kot biti radikalni antifajevec in komunist. Jasno je, da smo s tem obremenili skupino C z asociacijo na B, čeprav oba nista vzročno ali sicer povezana.

Ob tem se Janšev medij sklicuje na fotografijo, ki je prepoznavno lažna – že ameriški mediji so ugotovili, da gre za popolni »fake news«, oseba omenjenemu Cruzu ni niti fiziognomično podobna, a se je ustvarjalec manipulacije domislil, da bi lahko svojo ideološko agendo na ta način uspešno širil – najbrž je pri tem iskal fotografijo, na kateri je oseba, ki daje vtis komunistične provenience in bi vsaj delno spominjala na omenjenega Cruza.

Da gre za produkcijo lažne zgodbe, [ni moja ugotovitev](#). Pomembno pa je opozoriti, da takšna dejanja dobivajo domovinsko pravico tudi pri nas. Prvih v službi alt-right.

Fact Check > Fauxtography

Is This the Florida Shooter in an Antifa Shirt?

In the wake of a school shooting that left 17 people dead in Florida, trolls attempted to stir up division by falsely claiming that the shooter had been photographed wearing a pro-Communist t-shirt.

Fauxtografija in primerjalni posnetek iz citiranega ameriškega vira

Fašizem kot neresna zadeva: o trendu njegove minimizacije

22/10/2018

Sobotno Delo je v režiji novinarja Petra Raka navidezno poskrbelo za obetavno in poglobljeno branje. Nič hudega sluteči bralec bi pomislil, da bo ob [naslovu »Zmerljivka: Fašist!«](#) deležen tehtne razprave o fenomenu fašizma, še bolj natančno o tem, koga smo danes v javni razpravi pripravljene označiti za njegovega privrženca in kakšne, sploh pa napačne, so javne rabe tega izraza. Tudi izbira ključnih besed v spletni objavi Dela bi ga prepričala: zapisali so »diskvalifikacija nasprotnika«, »nekritična raba«, »stigmatizacija in diskvalifikacija«, kar na prvi pogled zveni učeno in strokovno natančno.

Če članka potem ne bi prebral ali morda ne poznal ideoloških ambicij, pa tudi praks včasih subtilnega sporočanja pri nas, bi pač nasedel. Trdil bom naslednje: članek favorizira ozko politično interpretacijo fašizma s strani tistih, ki se pred takšno označbo najpogosteje branijo in prihajajo s politične desnice. S tem pa izpelje manever ultimativne relativizacije pojma: če je raba vselej nesmiselna, je tudi nekoga označiti za fašista vedno in povsod nesmiselno dejanje.

DELO Novice Gospodarstvo Lokalno Mnenja Šport Kultura Mag

DISKVALIFIKACIJA NASPROTNIKA I NEKRITIČNA RABA I STIGMATIZACIJA IN DISKVALIFIKACIJA

Objavljeno: 20. oktober 2018 09:00
Posodobljeno: 20. oktober 2018 09:24

Zmerljivka: Fašist!

Že George Orwell je opozarjal, da je označevanje posameznika s fašistom namenjeno predvsem diskvalifikaciji nasprotnika brez realne argumentacije.

FOTO: Arhiv Delo

Peter Rak

»Uporaba termina fašist je postala povsem brezpredmetna. Z njim se obklada konservativce, liberalce, socialiste, komuniste, trockiste, nacionaliste, katoličane, zagovornike in nasprotnike vojne. Pa tudi Rudyarda Kiplinga, Mahatmo Gandhija, Čankajška, kmete, učitelje in zagovornike bikoborb ter lova na lisice«. Misel Georgea

Tri argumentacijske strategije

Dvom v ustrezno rabo se kot predmet razprave v domačih množičnih medijih kaže v treh najbolj pogosto navzočih argumentacijskih strategijah. Čeprav lahko dobrohotno razumem poanto o »zmerjaškem« potencialu stigmatizacije in se z njo velikokrat tudi strinjam, želim opozoriti predvsem na njen potencial za politično manipulabilnost. Ne gre za to, da so te strategije po sebi nujno napačne, kot bomo videli. Ker so vse tri prisotne v omenjenem članku, naj jih naštejemo že na začetku.

Prvo bi imenoval za »argument iz neuporabnosti izraza« – fašizem je menda pripis, ki je konceptualno pomanjkljiv. Ker je pomenskih odtenkov v rabi preprosto preveč in ker meri na preveč kontekstov, je pojem zvedenelo prazen, s tem pa neuporaben. Namig, ki sledi: bolje, da ga ne uporabljamo.

Drugi strategiji bi dejal »argument iz odpovedi racionalni diskusiji zaradi adhominalne raba pojma«: »fašist« je največkrat uporabljen v tonu diskvalifikacije političnega ali idejnega nasprotnika, s tem pa je zgolj nedopustni napad na osebo, nič več, in z njegovo uporabo nikoli ne dosežemo vsebinske ravni razprave. Namig, ki sledi: bolje, da se mu odpovemo.

Tretji bi dejal »argument iz nespoštovanja do žrtev pravega fašizma«: kdor intenzivno videva fašiste okoli sebe, se dejansko norčuje iz žrtev in njihovih sorodnikov pravih zgodovinskih fašizmov, s čimer ravna nedostojanstveno, nepietetno in žaljivo. Namig, ki sledi: vsekakor ne uporabljati tega pojma.

Že Orwell je dejal

Osrednjo rdečo nit članka ni bilo težko uganiti: čim manj uporabljajmo izraz »fašizem« in njegove izpeljanke. Novinar varno začenja s priljubljenim sklicevanjem na avtoriteto: že George Orwell da je svaril pred takšno rabo, ker je namenjena predvsem diskvalifikaciji nasprotnika brez realne argumentacije. In res, le kdo bi lahko pametno ugovarjal plemeniti zahtevi, da se v komunikaciji ne zatekamo k osebnemu napadu *ad personam*? Saj nas vendar že elementarni argumentacijski učbeniki učijo ravno težnje k razpravi o stvari sami (*ad rem*), kjer v debati zasledujemo interes resnice skozi izmenjavo stališč in njihovo tehtanje, nikoli oddaljevanja proč od nje v nepotrebno diskreditacijo sogovorca (*ad hominem*). Nepresenetljivo zato Rak v besedilu nenehno opozarja, da je izreči besedo »fašist« oblika »psovanja«, da gre za »konstantno demonizacijo«, da je »začetnik trenda« v takšni praksi bil Stalin, da je za takšnega, fašizem namreč, označil že titoizem...

Novinarjeva želja po poudarjanju teže dobrih argumentacijskih praks bi nas načeloma morala navdajati z zaupanjem in spoštovanjem – končno sem celo sam pred davnimi leti v istem časopisu priobčil daljši članek o argumentaciji *ad hominem* kot najbolj nevarnem orodju političnih in družbenih razprav pri nas. Morda je nekdo v čem podobnem ugledal pomembno svarilo in smo lahko zgolj veseli tovrstne pozornosti. Tudi če bi opustili dvom, da gre pri apelu k odpravi »diskvalifikacij« s fašizmom le za požrtvovalne namene dvigovanja politične in argumentacijske kulture, bi še zmerom

ostala ugotovitev, ki jo bom poskušal podrobneje razčleniti – da je ponujeno sklepanje zgrešeno.

Fašizem kot resna zadeva

V članku, ki citira mnenja treh domačih avtorjev (Aljoša Kravanja, Andrej Drapal, Žiga Turk), novinar nato išče zaslombo za začetno premiso. Kravanja opozarja, da je prepoznavanje fašizma utemeljeno na prepričanju o dejanskih vzporednicah s historičnim fašizmom in predpostavki o obstoju »tipično zgodovinskega zaporedja, ki vodi od protofašizma«. Zanj danes fašizem ni resnična grožnja, slednjo vidi v tem, kar mnogi označujejo z »neliberalno demokracijo«, po njegovem značilno za sodobno Rusijo, Turčijo in Madžarsko. Ker izraz ne opiše adekvatno politične situacije, so javne rabe pojma pretežno zgrešene.

Drapal ugotavlja, da so nekateri liberalci paradoksalno nenadoma postali zagovorniki nadvlade kolektiva nad posameznikom in zato lahko upravičeno govorimo tudi o liberalnih fašistih. Poudarek, ki se je zdel novinarju nadvse smiseln. Za njegovo tretjo pričakovano izbiro v članku, Turka kot ideologa ali vsaj kakor-intelektualca slovenske desnice, pa je nadalje »povsem nesprejemljivo in žaljivo do vseh Slovenk in Slovencev« uporabiti pojem, pod katerim so ljudje res trpeli. Ali kot pravi: »Fašizem je bil resna zadeva.« Jasno, kaj se implicira: situacija danes pri nas ni takšna.

»Fašist« kot žrtev pravega fašista

Rakov prispevek nato v svojem finalnem delu izzveni v tisto, kar želi prejkone (p)ostati njegovo bistvo, v nekaj, kar je blizu Turkovemu globinskemu poduku, da je v Sloveniji »obkladanje s fašisti tudi poskus unovčevanja zmage neke ideologije v državljanski vojni in poskus ohranjanja delitev iz tistega časa«. Skratka, prazno psovanje. Za nameček nam zmerjajoči akter, sicer menda na las podobnem Stalinovim propagandistom, s tem priznava, da »ni sposoben racionalne diskusije«, ker se dejansko ves čas boji, da »so tako imenovani protifašistični argumenti prešibki«. Za Turka so zato nenadoma najbolj fašistično razpoloženi ravno nasprotniki fašizma, tu omeni Antifo, zgrožen pa je tudi nad učinki pripisa, saj naslovnikom etiketizacije menda ukinjajo

svobodo govora, jih ne vabijo na soočenja in jim ovirajo dostop do spleta, kot našteje, kar je »res fašistično«. Povedano drugače: označeni za fašiste so v resnici ultimativne žrtve pravih fašistov – in ravno ti potem hinavsko uporabljajo izraz za druge.

Je nekoga označiti za fašista res diskvalifikacija?

Sporočilo članka v Delu je kot na dlani, intenca se na koncu izteče v uniformno servirano spoznanje, da je uporaba termina »fašist« danes brezpredmetna. Toda vprašajmo se raje, ali je bilo sklepanje, ki nas je pripeljalo do ugotovitve o odvečnosti označevanja fašizma, res pravilno, nato pa še v bolj pragmatičnem oziru analize medijske naracije, ali morda za izpeljanim pozivom k ukinjanju rabe ne stoji nek *cui bono* – kajti komu dejansko takšna razrešitev ustreza?

Odgovor na prvo je negativen: že res, da je hvalevredno zavzemanje vsakogar, ki opozarja na pasti razprave *ad hominem*, toda ali drži vnaprejšnja sodba, da je takšna logična raba vedno znova neumestna? Je označiti nekoga za fašista zmeraj in neizogibno napačno, je to v vsakem primeru nastopa diskvalifikacija? Filozof David Hitchcock verjame, da *ad hominem* sploh ne moremo šteti za obliko logične zmote – s čimer se sicer ne strinjam, a to puščam trenutno ob strani. Pomembnejšo ugotovitev prinaša kultni raziskovalec argumentacijskih zmot Douglas Walton: *ad hominem* moramo šteti za veljavno obliko argumentiranja takrat, ko je trditev o osebnem značaju posameznika ali njegovih dejanjih relevantna za izpeljani sklep. Povedano zelo preprosto zato velja, da če smo poskušali utemeljiti, zakaj nekdo ravna fašistično in ga zaradi tega štejemo za fašista, ali pa je sam opis relevanten za naš argument, sama oznaka »fašist« pač ne bo več mogla šteti za gesto diskvalifikacije. S tem pa je trud novinarja po dokazovanju o nasprotnem bil zaman.

Ko ga noče prepoznati niti levica

Moja skromna trditev, da danes smemo govoriti o fašizmu in da s tem na načelni ravni ni nič narobe, če le navajamo dobro evidenco za svoje trditve, seveda implicitno predpostavlja njegov obstoj s prepoznavnimi značilnostmi, kot so avtoritarni režim z diktatorskim vodjem in kultom nekritičnega oboževanja, ultranacionalizem, preganjanje

in zatiranje političnih nasprotnikov, specifična oblastna totalitarna kontrola, uporaba zgodovinske mitologije in podobno. K temu bi danes lahko dodali vzpon neonacističnih in suprematističnih gibanj, kratenje vseh vrst človekovih pravic, protibegunsko politiko, z njo povezani nativizem in številne nove forme avtoritarizma. Da pri njem morda ne najdemo enovite zgodovinske forme in da lahko naštejemo le nekatere njegove elemente, se mi ne zdi zadosten razlog za opustitev izraza. Pri tem se mi za vpeljšano poanto v tej razpravi niti ne zdi najbolj ključno, kako ga definiramo.

Toda če bi kdo računal, da etiketo o fašizmu pri nas uporablja predvsem levica z namenom obremenitve politične desnice, bi se znova motil. V bistvu bi novinar Dela lahko zlahka povabil intelektualne ikone leve provenience in z njimi dosegel isti rezultat; tudi te danes nepričakovano verjamejo, da je fašizem zgolj zmerljivka – še bolj zabavno je, ko to občasno prebiramo v levo usmerjenih medijih. Povedano drugače: z Rakom se očitno strinja zelo veliko ljudi ne glede na svoj politični nazor.

Argumenti so podobni, naše levičarje takrat, ko slišijo, da se Evropa fašizira, »malo stisne«, zato ker v tem vidijo nadomestilo za mišljenje, ne pa resne analize. Zakaj bi bilo v Sloveniji kaj drugače? V označbi nekoga za fašista je menda na delu zastrašitev, tega pa si ne smemo želeli. Posledično morebitnega vzpona fašizma, pravijo, ne bo preprečil strah pred njim, ampak aktivno vodenje drugačne politike. Ugotovitev je na zelo abstraktni ravni točna, toda sredi umazane empirije ne deluje – razen tega predpostavlja, da fašizem ni na oblasti in ne sprejema odločitev. Madžarom, denimo, ki v Orbanu vidijo nevarnega tirana, je docela neuporaben. Kjer da je strah, so tudi čustva, se glasi misel, zato je v pripisu fašizma političnemu antagonistu nevarna past redukcije na neracionalno bitje, ki sledi čustvom in strastem – namesto da bi predpostaviti njegovo racionalnost. No, to smo ravnokar že slišali in citirali pri prej omenjenem Turku.

Nevarni enačaji v »politiki strahu«

Domnevni fašist je torej racionalen, nikakor zblojen, in z njim bi se morali pogovarjati. V čistem nasprotju z Umbertom Eco, ki je v svojem seznamu temeljnih elementov fašizma navedel prav iracionalnost. Analiza delno spominja na pravila »lepega obnašanja« v argumentaciji, kakršna je razvila pragmadialektika in njen predstavnik

Frans H. van Eemeren, pri kateri je smisel argumentacije dojet kot socialno odgovorno razumno dejanje, usmerjeno v druge. Saj res, kako že lahko steče takšen nadvse plemenito zastavljen pogovor s fašistom? Na način, kot smo tega vajeni na uravnoteženi RTV Slovenija? Mar danes ravno ta forma zahteve po enakopravnosti različnih mnenj v formatu menda demokratičnega disputa »pro et contra« ne diktira vedno novega nižanja standardov človekovih pravic, npr. v smislu »Dajmo se torej legitimno pogovarjati, ali bi ženskam še dovolili, da lahko naredijo splav ali ne«.

Seveda drži, da si nihče ne želi praznega in neartikuliranega vpitja, da si moramo v politiki prizadevati za vključevanjem in dialogom, da so pozivi k previdnejši rabi označevalca velikokrat na mestu, da panični antifašizem včasih povzroča več škode kot ne, a močno dvomim, da v primeru, ko je analiza točna, diskurz o fašizmu pelje le do fetišizacije »sovražnika«, kar potem menda vodi le do eskalacije čustvenih odzivov. Česar pa si, kot zveni začetna teza, ne smemo želeči. Če je srž politike v podrejanju partikularnega univerzalnemu, potem lahko to pomeni le, da se moramo z domnevnim fašistom usesti za isto mizo in dogovoriti, kaj imamo skupnega... Resno?

Da je v svetu danes problematična »politika strahu« in da sta zavračanja vredni obe na enak način, strašenje pred begunci kot skoraj zrcalna slika strašenja pred fašizmom, saj sta obe samo to, namreč strašenje, se mi res ne zdi prepričljivo iz razloga, ki sem ga navedel. Nasprotno, enačenje obeh strahov je videti skrajno naivno: ker vodi v izpraznitev pojma in fašizma ne jemlje za resno nevarnost – saj ga niti ne zazna. Svojega pogleda niti zadostno ne utemelji. V redukciji na »strašenje« se zateka v formulo »izlivanja dojenčka skupaj z umazano vodo«, *das Kind mit dem Bade ausschütten*; namesto izpeljane kritike konkretnih manifestacij fašizma raje vrže proč pojem sam. »Strašenje pred fašizmom« postane le še prazna retorična, s tem pa manipulativna gesta. Tudi če privzamemo, da smo pravilno kvalificirali samo dejanje, za kar bi lahko naštel kar nekaj razlogov, še vedno močno dvomim, da je strah kot strah vselej neupravičen, tako kot ne velja, da je prepoznanje fašizma nujno diskvalifikatorno dejanje.

Situacija z izbrisom »teže« fašizma me nekoliko spominja na vedno močnejše samouspavalne težnje domačih levičarjev, ki danes molčeče in zapečkarsko ugotavljajo, da so antihomofobne in protidesne taktike postale neuspešne, zato npr. na homofobijo nima preveč smisla opozarjati in je zato bolje biti tiho. V nasprotnem njene privržence le

podpiramo – o tem sem pisal v [Pustiti pri miru: o navidezni strpnosti nestrpnih in nestrpnosti strpnih](#). Kakor da bi tudi glede fašizma bilo mogoče le še molčati!

Begunec kot novodobni Jud

Zadrega je še hujša. Kot piše Mladina ravno danes, [fašisti na volitvah širom sveta dosegajo boljše rezultate](#). In tudi v Sloveniji se pogovarjamo o sistematični politiki zbujanju strahu do nevarnega Drugega, načrtni agendi ksenofobije, nestrpnosti, sovraštva, homofobije, psihopolitiki konspiracizma in paranoje, podrejanja medijev, intenzivni kulturi laži in propagande. Celo vsi ti konteksti nekaterih ne prepričajo. Madžarski disident in kritik Orbanovega režima Gáspár Miklós Tamás je podobno stanje na Madžarskem poimenoval za »postfašizem« – videti v njegovih oblikah neke vrste populizem, nikakor ne fašizem, kar menijo naši levoliberalni avtorji, diši po hudi konceptualni pomoti.

Sploh po nekaterih zadnjih Orbanovih posegih v polje akademske svobode, kakršna je recimo prepoved študija spola ali napoved zapiranja nekaterih politično nevarnih univerz. Prav bizarno je spremljati elaborirane teze o figuri begunca kot liku novodobnega Juda in vse vzporednice, izpeljane iz primerjave, o s tem povezani fetišistični naravi fašizma, ki potrebuje izključitev Drugega, ki pa jim v naslednjem koraku šokantno sledi decidirano zanikanje, da smo ob tem priča novodobnemu fašizmu! Potem se mi res zdi bolj prepričljiva apologetika desnih avtorjev, ki sorodnosti situacij ne vidijo in iz razumljivih razlogov zagovarjajo njihovo heterogenost.

Tednik Mladina je prav v zadnji številki na odličen način predstavil zgodovinsko analogijo med razpisom Demokracije za najbolj domoljubno pravljico, ki bo »sovražnika« opisala kot »tujerodno« živalsko vrsto in domačega junaka v podobni Kekca na misiji proti beguncem na Kolpi, ter pravljico z naslovom »Strupena goba«, s katero so nacistični ideologi otrokom želeli oprati možgane in jih pedagoško posvariti pred judovsko nevarnostjo. Ampak, glej ga zlomka, tole za nekatere nima okusa po fašizmu in morda je ravno zaradi tega stališče z indikativnim naslovom [Kekec na Kolpi kot izraz fašizacije slovenske družbe](#) pri vseh medijih moralo romati v koš.

Nepričakovane konvergence

Iz vseh navedenih razlogov so nepričakovane konvergence levih in desnih branj fašizma videti kot simptom nekega časa, ob svoji netočnosti pa tudi nevarne. Kakor da bi njegovo formo avtorji rigidno dojemali kot nekaj zgodovinsko enkratnega, s tem pa preživetega, kar se v stilu in formi več ne more ponoviti. Ko prihajajo s strani *usual suspects* na desnici, jih običajno s trpkim nasmehom »razumemo«. Toda ko se jim priključijo še etabrirani misleci z levece ali poskusi časopisa Delo, da bi se javni rabi fašističnih označevalcev odpovedali, čeprav iz povsem različnih nagibov, bi moral zazvoniti kakšen alarm.

Brez protistrupa: Bršič in Elesov etični kodeks

24/12/2018

Zloglasni Bernard Bršič, mojster sovražne propagande, bo menda po novem letu moral na zagovor k svojemu delodajalcu, [poročata Primož Cirman in Vesna Vuković](#). V Elesu, sicer v lasti države, naj ne bi bili zadovoljni z njegovim medijskim nastopanjem – v njem naj bi prepoznali elemente javnega delovanja, ki so škodljivi za podjetje. Oziroma, če smo natančnejši, elemente kršitev Etičnega kodeksa, ki so ga nedavno sprejeli. Na straneh Siola sta omenjena novinarja zapisala:

Prej omenjeni kodeks zaposlenim na Elesu namreč od oktobra letos prepoveduje:

posredno ali neposredno diskriminacijo zaradi spola, rase, starosti, zdravstvenega stanja, invalidnosti, verskega, političnega ali drugega prepričanja, članstva v sindikalni organizaciji, narodnostnega in socialnega porekla, družinskega statusa, premoženjskega stanja, spolne usmerjenosti ali drugih osebnih okoliščin.

med nedopustna ravnanja pa šteje tudi komentiranje družbenopolitičnega dogajanja v Republiki Sloveniji in Evropski uniji kot tudi izražanje neprimernih mnenj o dejavnosti zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti.

SLOVENIJA
POSEL DANES
SVET
KRONIKA
KULTURA
SLOVENC V TUJINI

Torek,
18. 12. 2018; 14.36

Osveženo:
5 dni, 15 ur

10
TERMOMETER

komentarij: 96
delitve: 845

Bernard Brščič bo moral na zagovor k delodajalcu

Avtorji: Primož Cirman, Vesna Vuković

Začetek Cirmanovega in Vukovičevega prispevka na straneh Siola

In kaj piše v Etičnem kodeksu?

Sledi presenečenje: [v omenjenem kodeksu](#), ki šteje med temeljne dokumente družbe in je objavljen na njihovi spletni strani, vključno z uvodnikom direktorja Aleksandra Mervarja, ki nosi datum september 2018, ne bomo našli navedenih formulacij. Dopuščam možnost, da obstaja še kakšen drugačen etični pravilnik, čeprav se novinarja ne sklicujeta nanj, toda v omenjenem kodeksu piše nekaj drugega.

Pod točko 3.3 z naslovom »Delovno okolje« naletimo na opis, kako se mora zaposleni obnašati na delovnem mestu. Formulacija, da kodeks nekaj »prepoveduje«, je premočna, smisel točke je preprečevanju možne diskriminacije na delovnem mestu in v medsebojnih odnosih, ne regulira pa npr. javnega nastopanja zaposlenih:

V družbi ELES si prizadevamo vzdrževati zdravo, varno in produktivno delovno okolje brez posredne ali neposredne diskriminacije zaradi spola, rase, starosti, zdravstvenega stanja, invalidnosti, verskega, političnega ali drugega prepričanja, članstva v sindikalni organizaciji, narodnostnega in socialnega porekla, družinskega statusa, premoženjskega stanja, spolne usmerjenosti ali drugih osebnih okoliščin. Na delovnem mestu ne dopuščamo vedenja, ki ustvarja nedelovno, nespodbudno ali žaljivo delovno okolje. Med nedopustna vedenja štejemo tudi nespoštovanje pravic iz delovnega razmerja, grožnje, nasilje, posest katerega koli orožja in uporabo snemalnih naprav za drugačne namene, kot je dovoljeno. Prav tako med nedopustna ravnanja na delovnem mestu uvrščamo delo pod vplivom alkohola in opojnih substanc.

Kot vidimo, novinarja v članku povzameta del te, sicer nekoliko drugače kontekstualizirane, točke iz kodeksa. Toda pravo uganko predstavlja naslednji del trditve, ki za nedopustna ravnanja šteje tudi komentiranje družbenopolitičnega dogajanja in za nameček še izražanje neprimernih mnenj o dejavnosti zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti. Še manj je iz kodeksa prezentno, ali se takšna praksa nanaša le na dejavnosti v času delovnega procesa.

Česa v kodeksu ni: neprimerna mnenja in komentiranje

No, citiranega dela v kodeksu sploh ni najti: ta ne omenja komentiranja, ne omenja družbenopolitičnega dogajanja in izražanja neprimernih mnenj. Sam bi dejal, da na srečo, ker bi takšna dikcija že predstavljala močan poseg v ustavno pravico do svobode izražanja, tudi tedaj, če bi kodeks ali interni pravilnik nekako reguliral »zgolj« uporabo spletnih orodij zaposlenih v delovnem času, o čemer pa v njem tudi ne bomo našli prav nobene misli.

Ni prvič, da je Eles moral reagirati na Brščičeve sovražne izjave v medijih. [11. maja 2017 je objavil javni demanti](#), v katerem je podjetje obsodilo vsakršne oblike sovražnega govora in spodbujanja k nasilju, opozorilo na svoje visoke etične standarde, omenilo sprejeti Etični kodeks družbe, ki so ga pri svojem delu dolžni upoštevati vsi zaposleni v družbi, na koncu pa poudarilo, da je Brščič »le eden« od zaposlenih in da je na Janševi televiziji, kjer je sejal svoje strupene izjave, nastopil kot fizična oseba izven delovnega

časa. S tem se je Eles hkrati distanciral od svojega zaposlenega in obenem skrušeno priznal, da na javne nastope svojih zaposlenih nima odločilnega vpliva.

Naše vsakodnevne odločitve in ravnanja pri opravljanju delovnih nalog vodijo vrednote odgovornost, zavzetost, znanje, zanesljivost, sodelovanje in vztrajnost. Zato v družbi ELES obsojamo vsakršno obliko sovražnega govora in spodbujanja k nasilju.

Kot družba smo se s podpisom Slovenskih smernic korporativne integritete tudi zavezali k spoštovanju in krepljivi korporativne integritete ter s tem širjenju zavedanja o pomenu poslovanja v skladu z zakonodajo, dobrimi poslovnimi običaji in visokimi etičnimi standardi kot enim izmed temeljnih načel družbeno odgovornega delovanja. Sprejeli smo tudi Etični kodeks družbe, ki so ga pri svojem delu dolžni upoštevati vsi zaposleni v družbi.

Gospod Bernard Brščič je eden izmed 566 zaposlenih v družbi ELES in v oddaji Sreda v sredo na televiziji Nova 24TV ni nastopal kot predstavnik družbe ELES temveč kot fizična oseba izven delovnega časa.

Elesov odziv na Brščiča: maj 2017

Radikalizacija sovražnega govora

Že večkrat sem ugotavljal, da smo v Sloveniji priča strahoviti radikalizaciji sovražnega in sovraštvenega govora v zadnjih letih. Niti najmanjšega dvoma ni, da zaradi skrbno načrtovane politične agende, sploh v času pred in po državnozborskih volitvah 3. junija letos, podkrepljene z izgradnjo Janševega strankarskega medijskega pogona z Orbanovim denarjem.

Brščič kot izrazit podpornik stranke SDS s svojo preiščljeno, kontinuirano in sistematično sovražno govorico, ki si za svojo tarčo največkrat jemlje begunce, LGBT skupnost, Jude, nesporno posega v človekove pravice in v svojih javnih nastopih reproducira homofobne, ksenofobne in islamofobne stereotipe, na trenutke pa tudi do Judov. Ne gre pozabiti, da je bil nekoč zaposlen kot državni sekretar v kabinetu predsednika vlade Janeza Janše – zasedal je podobno pozicijo, ki jo danes ob Marjanu Šarcu zaseda nek drug zloglasni sekretar. Povedano drugače: Črnčec je Brščič trenutne vlade.

Bi smeli Brščiču reči, da je fašist?

Težava nastopi, ko poskušamo v javnem diskurzu nekomu, ki je ksenofob, homofob, antisemit, to tudi naravnost povedati, kot je nedavno storil Luka Mesec, ki je Brščiča v parlamentu javno označil za fašista. Kasneje je ob napovedani tožbi, saj se slednji nenadoma začel čutiti užaljenega, čeprav je dober mesec pred tem podobne označbe jemal kot poklon, svoje besede ponovil in podkrepil z citatnimi dokazili. V teoriji argumentacije poznamo argument »[ad Hitlerum](#)«, varianto ekstremne oblike razprave »[ad hominem](#)«. Če nekoga primerjamo z Hitlerjem, ga običajno zato, da bi ga obremenili s fatalno in učinkovito analogijo, zaradi katere bo obveljal za neverodostojnega – ampak s tem smo največkrat razpravo speljali proč od razprave »ad rem«.

Ker se bo po napovedih zgodba o »fašistu Brščiču« znašla na sodišču, bo zanimivo spremljati njen razplet: nekomu dejati, da je X (homofob, fašist, nacist, ksenofob) ne more škoditi za razpravo *ad hominem*, če smo ob tem navedli prepričljiva dokazila v podporo svoji trditvi. V najslabšem primeru se lahko v oceni zgolj motimo. Česar se običajno bojimo, ko kdo uporablja »težke« izraze takšnega kalibra, je nekaj drugega; da v javni razpravi, kjer se vse vpletene strani zmerjajo s fašisti, najbrž nikoli ne bomo deležni kakšnega posebej produktivnega napredovanja znanja in napredka v dialogu. In zdaj smo na tem, da smo v javnih debatah pri nas blizu takšnemu razpletu: desnica nenehno vpije o levem fašizmu, levica o desnem, sleherna smiselna razprava pa je videti, kakor da je obtičala globoko v močvirju brezplodnega vpitja, kjer kot edino merilo šteje le še moč glasilk.

Odvetnik Mike Godwin je pred več kot tremi desetletji zaslovel z odkritjem tako imenovanega Godwinovega zakona: z daljšanjem razprave se verjetnost, da se bo nekdo zatekel k argumentaciji primerjave z nacisti ali Hitlerjem, bliža vrednosti 1. Še zlasti velja za splet: ker je nacistični vodja na spletnih forumih tradicionalna metafora, ki pooseblja zlo, je primerjava z njim vselej enostavna, a nadvse učinkovita. Vendar pa ob vseh pomislekih velja naslednje: je prava cena za to, da bi se takšnemu disputu izognili, resnično lahko popolna odpoved »pretežkim« označbam, četudi so te nadvse natančne, ker nam je umirjen ton razprave bolj ljub od terminološke preciznosti in pravilnosti ocen? Res dvomim.

Bernard Brščič

@BernardBrscic

Follow

Ko vas naslednjič levičar označi za nacista, rasista in/ali homofoba, ne bodite užaljeni. Edina vaša pomanjkljivost je, da ste normalni.

Translate Tweet

2:07 PM - 30 Oct 2018

94 Retweets 264 Likes

24 94 264

Brščič konec oktobra, ko še ni bil užaljen ob označbah, temveč se je počutil normalnega

Odličen v vlogi žrtve

Morda so medijska pričakovanja o sankcijah proti Brščiču pretirana. Cirman in Vuković ob sklicevanju na dikcijo Etičnega kodeksa zapišeta tudi, da je omenjeni svojčas zanikal holokavst. Čeprav ob prebiranju njegovih strupenih stališč res naletimo na nezaslišani festival sovraštva, sam tega ne mislim: v prispevku z naslovom [Je Brščič res zanikal holokavst?](#) sem poskušal natančno pojasniti, zakaj stališče o kulpabilizaciji Nemcev, ki

jo menda s pomočjo »holokavstologije« domnevno izvajajo Judje, res še nikakor ne implicira zanikanja holokavsta. Želim povedati naslednje: že res, da si številni želijo sankcij za Brščiča, toda v preveliki vnemi gredo predaleč in mu pripisujejo prepričanja in besede, ki niso njegova, s čimer mu polagajo v roke dodatno municijo za obrambo. Za katero pa že vemo, da ne bo ravno milozvočna.

Takšne korake preveč zna, kot smo videli, Elesov strokovnjak v svoji strogi premišljenosti in s podporo strankarsko-medijskega aparata, ki nikakor ni majhen, vedno znova učinkovito kaznovati na način, da svojo pozicijo prikaže kot pozicijo ultimativne žrtve in vnovične levičarske zarote ali najmanj zaplankanosti. S čimer vsi, ki bi mu z veseljem jemali svobodo do besede ali ga vrgli iz službe, res ne bodo dosegli zelenega cilja. Sam sicer mislim, da bi v kakšni drugi državi Brščič že bil kaznovan zaradi širjenja hujskaštva in sovražnega govora. V Sloveniji pa iz razlogov, ki sem jih že večkrat navedel in za katere sta pretežno odgovorna tožilstvo in (leva) politika, tega ni mogoče pričakovati.

P. S.

Po tistem, ko sem besedilo že objavil, sem po opozorilu bralca ugotovil, da je moje čudenje novinarjema Siola odveč, pojaviti pa se sme neko drugo. Namreč Eles je objavil kar dve verziji svojega Etičnega kodeksa, čeprav obe nosita datum september 2018, kar je bizarnost po sebi. Metapodatkovna analiza pokaže, da je bil omenjeni stavek najbrž vrinjen naknadno – morda ravno z mislijo na čisto določeno osebo. Sam sem zgoraj citiral tisto, ki jo najde Google in navede kot prvi zadetek. Druga je dostopna v zavihku *Korporativna integriteta* in vsebuje stavek, ki sem ga pogrešal, oziroma je ta celo daljši:

Med nedopustna ravnanja štejemo tudi komentiranje družbeno političnega dogajanja v Republiki Sloveniji in Evropski uniji kot tudi izražanje neprimernih mnenj o dejavnosti zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti s strani zaposlenih, ki materialno ali moralno škodujejo ali bi lahko škodovala poslovnim interesom ali ugledu delodajalca.

Vse zadrege, omenjene zgoraj, pa ostajajo nespremenjene. Še več, poraja se dodatno vprašanje, zakaj Eles uporablja kar dva različna Etična kodeksa, kateri je ustreznejši in sploh relevanten.

O neznosnosti stališča »Za RTV Slovenija ni prepovedanih tem in gostov«

28/01/2019

Kakšno stališče so zavzeli odgovorni na TV Slovenija po intervjuju Jožeta Možine s psihologom Andrejem Perkom? Dokazoval bom, da neznosno! Naj spomnim, o tem čudaškem enournem zvarku mizoginije, seksizma, mačizma, homofobije, antifeminizma in ksenofobije v laboratorijih psevdoznanosti sem pisal v prispevku z naslovom [Moški kot ogrožena vrsta: seksizmi in zarota na nacionalki](#).

Poudariti velja, da so Perkovi pogledi splošno znani, že leta jih reklamira vrsta branih medijev, npr. časopisna hiša Delo, zato sta voditelj in vodstvo RTV Slovenija že vnaprej dobro vedela, kaj lahko pričakujeta. Še več, omenjeni poudarki so bili razberljivi že iz objavljene najave oddaje.

DR. ANDREJ PERKO

INTERVJU - TV

VSEBINA

O ODDAJI

DODAJ MED MOJE

Perko in Možina v seksističnem elementu

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev Ilinka Todorovski je zdaj javno objavila svojo presojo in v njej povzela tudi mnenje odgovorne urednice TV Slovenija, Manice J. Ambrožič. Oddaji Intervju sicer urednikuje Lidija Hren. [Odziv odgovorne urednice na pogovor s Perkom povzemam v celoti, saj ga bom podrobneje razčlenil:](#)

»Po oddaji Intervju, v kateri je kolega Jože Možina gostil psihologa in psihoterapevta Andreja Perka, sem od gledalcev prejela kritike in pohvale. Voditelj in gost sta govorila o temah, o katerih sicer ob spoštovanju njihove občutljivosti, večplastnosti in zahtevnosti poročamo v različnih oddajah in jih tudi širše kontekstualiziramo ali analiziramo. V prvi polovici oddaje sta voditelj in gost denimo govorila o eni najbolj perečih in tudi občutljivih tem slovenske družbe – o alkoholizmu in zdravljenju alkoholikov. Oddaja Intervju je oddaja z močnim avtorskim pečatom, vodijo jo trije izjemno izkušeni in že dolga leta prepoznavni ustvarjalci programa TV Slovenija. V oddaji naši gostje govorijo o svojem delu, predstavljajo svoja mnenja in poglede na

teme, ki pomembno krojijo našo družbo. V Informativnem programu TVS redno in odločno opozarjamo na položaj žensk in na kratenje pravic ženskam v številnih družbah sodobnega sveta, na diskriminacijo homoseksualcev in napade nanje, obširno smo poročali o gibanju #metoo. Predstavljamo različna mnenja in stališča in kot sem že večkrat zapisala ob podobnih odzivih, menim, da ni prepovedanih tem ali gostov.«

Za RTV Slovenija ni prepovedanih tem in gostov

Zaenkrat je mnenje odgovorne urednice pritegnilo [medijsko pozornost](#) zgolj Mladine. Veliko več od tega v domači medijski gošči ni pričakovati, končno je Manica J. Ambrožič članica Upravnega odbora Društva novinarjev Slovenije in je zato malo verjetno, da jo bodo, tako dosedanja empirija, cehovski kolegice in kolegi javno opozorili na njene zdrse.

Ključen poudarek iz odziva je en sam, skorajda vodilo, da za javni servis ne obstajajo prepovedane teme ali gostje. Trdim, da je z njim nekaj strahovito narobe in da v končni fazi predstavlja zanikanje smiselnosti uredniške presoje: kaj je potem sploh še vloga odgovornega urednika, če je dovoljena vsaka tema in vsak gost? Da v vročo razpravo o smiselnosti holokavsta ali uvedbi apartheida doda nekaj »etične dimenzije«?

Ne gre spregledati, da fraza »Pri nas ni prepovedanih tem in gostov« apelira na nekakšno liberalnost, hvali se tem, da je odprta, da ne cenzurira. Toda karikiranje s pomočjo ideje o »prepovedi« ima funkcijo zanikanja tega, kar uredniki in novinarji sicer morajo početi: procesov odbiraljstva (*gatekeeping*), prednostnega tematiziranja (*agendasetting*), uokvirjanja (*framing*) in podobno. Del tega je tudi odločanje, komu dati besedo in o čem govoriti. Seveda lahko tudi vsi navedeni postopki hitro postanejo uredniška karikatura.

Hkrati je argument »Pri nas ni prepovedanih tem in gostov« očitno postal že ponotranjena presoja več urednikov javne radiotelevizije, tudi sedanje varuhinje Ilinke Todorovski. V primeru sporne oddaje Tarča o splavu, kjer je bila razprava iniciirana po načelu »za in proti«, [je takrat še kot urednica povedala naslednje](#):

Moje uredniško načelo sicer je, da v novinarstvu ni prepovedanih tem. To velja tudi za splav. Smo res tako zelo prepričani, da se nam ne more zgoditi Poljska?

Na podoben način se je takrat odzvala urednica dnevno-informativnih oddaj Mojca Pašek Šetinc in tudi ona je ob razpravi o splavu izrecno zavzela afirmativno pozicijo: za RTV Slovenija ne obstajajo prepovedane teme. O oddaji sem sicer pisal v prispevku [Tarča proti ustavi: kako je RTV hiša proizvedla množični odpor](#).

Kaj pomeni omenjeno stališče v absolutnem smislu

Ker je ponovljeno, ima stališče že tako rekoč status splošne maksime, kar pomeni, da ga moramo jemati zelo resno: če ni prepovedanih tem in gostov, potem lahko na javnem servisu pričakujemo marsikaj, najbrž ne samo nastope šarlatanov, konspiracistov in psevdoznanstvenikov, seksistov, mačistov in homofobov, antisemitov in ksenofobov, zanikovalcev holokavsta, iluminatov, prostozidarjev in članov tajnih lož vseh vrst in prepričanj, temveč tudi zadrutih neonacistov, fašistov ali kukluksklanovcev.

Podobno so glede izbire tem na stežaj odprta vrata domišljiji slehernika in recimo zanikovalcem človekovih pravic za vsakokratno razpravo. Ne le o tem, ali bi prepovedali splav in zmanjšali enakopravnost spolov, ženskam odvzeli volilno pravico, uvedli otroško suženjstvo, prisilno sterilizacijo za invalidne ženske ali evtanazijo za duševno zaostale, legalizirali trgovino z ljudmi ali znova uvedli koncentracijska taborišča za begunce, ampak morda tudi o tem, ali bi morali uvesti obvezni izpit iz etičnega novinarstva za tiste, ki ga nujno potrebujejo, pa o navidezni liberalnosti ali zlomu profesionalnih standardov v medijih. Vse teme so dovoljene, vsi avtorji potencialno vabljeni.

Kaj pomeni omenjeno stališče v primeru intervjuja s Perkom

Varuhinja sicer ob Perku ustrezno opozarja na kršena načela iz »Poklicnih meril in načel novinarske etike«, ki jih odgovorna urednica zanemari, npr. da ko sogovornik izrazi polemična stališča, jih je treba med pogovorom razjasniti, ali da so uredniki dolžni, kadar odločijo, da v posameznih oddajah intervjuvajo osebo ali osebe, ki izražajo

skrajna stališča o določenih vprašanjih, v naslednjo enako oddajo povabiti tistega, ki izraža nasprotna stališča. Seveda se to drugo najbrž ne bo zgodilo, za prvo načelo pa vemo, da je Možina svojemu gostu ves čas vneto prikimaval. Obenem Todorovski opozarja na zaveze iz istih meril, ki izrecno prepovedujejo gojenje ali podžiganje predsodkov ter poudarjanje stereotipnih delitev na moške in ženske vloge, v ničemer pa se posebej ne naveže na stališče urednice.

Na drugi strani je Manica J. Ambrožič pohvalila Možino, saj da oddajo vodijo »izjemno izkušeni in že dolga leta prepoznavni ustvarjalci programa TV Slovenija«. Da bi se ubranila, nato navaja svoja dokazila o veliki skrbi javnega servisa za položaj žensk:

V Informativnem programu TVS redno in odločno opozarjamo na položaj žensk in na kratenje pravic ženskam v številnih družbah sodobnega sveta, na diskriminacijo homoseksualcev in napade nanje.

Ne oporekam, a s tem je najbrž povedala več, kot je želela neposredno priznati. Nekaj takega: v naših programih opozarjamo na kratenje pravic ženskam, zato lahko kdaj gostimo tudi koga z nasprotnim mnenjem, ki mu pravice žensk ali obtožbe o diskriminaciji homoseksualcev gredo na živce in jim oporeka. Drugače res ni mogoče razumeti reference njenega iz te povedi izhajajočega pojasnila, da na televiziji »predstavljamo različna mnenja in stališča«.

Kaj so ta »različna mnenja in stališča«?

No, gledalci so omenjena mnenja iz oddaje tudi našteli. Naj jih na kratko povzamem iz dokumenta varuhinje, a seveda niso edina. V sporni oddaji smo slišali, da moški in ženske nimajo enake zmožnosti moralne presoje in čuta pravičnosti, da enakost med spoloma ne obstaja, da feministke postajajo nepotešene in so zato do moških napadalne, da se moški spolni nagon demonizira in kriminalizira, da so teorije spolov protinaravne in jih širijo gejevski in feministični lobiji, da nas bodo preplavili migranti, ki nimajo težav s spolno identiteto, da so ženske v kriznih razmerah nezanesljive oz. da krizne situacije lahko rešujejo le moški. Odgovorna urednica jim je podelila status relevantnih mnenj.

Ni dvoma, v programski shemi RTV Slovenija se je našel prostor tudi za seksiste in mizogine in njihovo »različno« stališče. Sklicevanje na »kritike in pohvale«, torej na to, da gledalci »uravnoteženo« odobravajo izbiro gosta, zveni zelo votlo. Ker jih je varuhinja objavila, takoj vidimo, da so pohvalna stališča do intervjuja s Perkom povsem vsebinsko in argumentacijsko prazne lavdacije, kritična pa, ravno nasprotno, navajajo racionalne pomisleke. Seveda drži, da bo odgovorni urednik tudi po oddaji »Holokavst – pro et contra« prejel odzive hvaležnih in kritičnih, zato takšno prazno uravnoteževalno sklicevanje *ad populum* ni vredno resnega urednika in pomeni zgolj permanentni, že stokrat doživeti alibi za bežanje od odgovornosti.

O menda neustreznem žanru in poljskih zgledih

Ne morem se strinjati niti z oceno varuhinje, da je bil pri oddaji sporen zgolj »žanr intervjuja«, češ da ni ustrezen »za izrekanje mnenj zoper dosežene človekove pravice«. Ne, noben novinarski žanr ni primeren za kaj takega!

Izrazito me je strah tudi njene legitimacije razprave o splavu z že citiranim argumentom tipa »Smo res tako zelo prepričani, da se nam ne more zgoditi Poljska?« Todorovski je želela povedati: pogledjte, prepoved splava ali vsaj strožja zakonodaja s tega področja je ponekod že realnost, zato sme tema možne prepovedi splava biti dopuščena v razpravo tudi pri nas. Znova smo priča varianti argumentacije *ad populum*: ker je prepoved splava ponekod že splošna praksa in stvar prepričanja mnogih, se o njej sme razpravljati na ravni »za in proti«. Če je seksistični in mačistični diskurz splošna realnost prvaka Bele hiše, se lahko ob ženske obregnemo tudi v Sloveniji? Če je Jemen država z največjo spolno neenakostjo na svetu, bi se smeli pogovarjati tudi o preveč pravicah žensk?

Logika odgovornih na RTV Slovenija se je približala naslednjemu: ker opozarjamo tudi na pravice žensk, lahko kdaj gostimo tudi koga, ki jim te pravice odreka, in ker smo uravnoteženi, lahko glede pravice ženske do splava gostimo tudi tiste, ki menijo, da je bila [Simone Veil največja morilka na svetu](#). V oddaji Tarča in podobnih pa kar prve in druge skupaj.

Ko nacionalka spodbuja k spolni neenakopravnosti

Odgovorna urednica Ambrožič se, kot vidimo, ne priključuje borbi proti spolnim stereotipom in seksizmu, povezanim z ženskami, ampak jih legitimira kot možne artikulirane teme v programskih shemi javnega servisa, ki ne smejo biti prepovedane. S pohvalo »izjemno izkušenemu novinarju«, ki je to izpeljal.

Imajo torej seksizmi svoj prostor na TV Slovenija? Imajo ga, četudi 8. člen Zakona o medijih prepoveduje njihovo spodbujanje k neenakopravnosti in nestrpnosti:

Prepovedano je z razširjanjem programskih vsebin spodbujati k narodni, rasni, verski, spolni ali drugi neenakopravnosti, k nasilju in vojni, ter izzivati narodno, rasno, versko, spolno ali drugo sovraštvo in nestrpnost.

No, seksizem po definiciji neizpodbitno je ravno to, spodbujanje k neenakopravnosti obravnava zaradi spola. Ne more biti dvoma, da nacionalka krši omenjeni zakon vsakič, ko takšna stališča razširja skozi programske vsebine. Odgovor Manice J. Ambrožič je v tem smislu škandalozen, prav takšen pa je tudi ultimativni suspenz odgovornosti – če v programih ni »prepovedanih« tem in avtorjev, potem je najbrž v njih dovoljeno vse.

Kazen iz hvaležnosti: kako me želijo na Delu utišati

12/08/2019

Delov odgovorni urednik Uroš Urbas je v kolumni z naslovom [Hvala za reklamo](#) užaljeno repliciral na nekatere javne očitke ob očitno zgrešenem novinarskem zapisu na straneh svojega časopisa, v njem mimogrede obračunal z mojo malenkostjo in še kom.

Njegova reakcija bo najbrž, čeprav je močno značilna, odšla v anale največjih uredniških kiksov v dolgi zgodovini Delovega novinarstva: namesto da bi zmogel nekaj samokritičnosti in priznal napačen pristop, se je ihtavo lotil vseh negativnih odzivov in poskušal z reinterpretacijo in nekaj retoričnimi triki vztrajati pri svojem.

DELO

Novice

Gospodarstvo

Lokalno

Mnenja

Šport

Kultura

Mi

Delove podjetniške zvezde

Izvozniki

Evropa smo ljudje

Mobilnost

Delo 60 let

Pogled 2020

Zdravje 20

Mnenja > Kolumne

**Z UREDNIŠKE
MIZE I
PARAVOJAŠKA
ENOTA I
STAJERSKA
VARDA**

Hvala za reklamo

Objavljeno
10. avgust 2019 07:11
Posodobljeno
10. avgust 2019 07:15

Ne nasedajte ljudem, ki so strpni le do ljudi z enakim mnenjem, kot ga imajo sami, in si zato domišljajo, da so razsvetljeni. Morda pa so le zaslepljeni.

Izsek iz

Urbasove kolumne: hvaležni za reklamo

Težko skrivajoč jezo se je potem zahvalil kritikom za nekaj, kar je arogantno razglasil za reklamo (!) svojim prizadevanjem in mediju, ki ga ureja. Toda v posebej izpostavljeni, odklenjeni in za komentarje zaprti kolumni kakšne posebej strahovite hvaležnosti ni prepričljivo izpričal. Še več, moj prispevek [Delova preživeta nedelja pri Štajerski vardi: med ljubitelji lepot planeta](#) je njegovo uredništvo vznemirilo do te mere, da mi je istočasno ob očitno iskrenem, nikakor ne ciničnem javnem zahvaljevanju, njihova direktorica enako iskreno odredila plačilo civilne kazni v višini 150 evrov! Ob takšnih izrazih nenadejane hvaležnosti več v nadaljevanju.

Kaj jih je razjezilo?

V svojem zapisu sem problematiziral premalo problemski pristop novinarja Novice Mihajloviča v dolgem prispevku o Štajerski vardi dne 5. avgusta letos, tako v [reportaži](#) kot v njegovem spremljajočem [komentarju](#), grafično umestitev članka in že naslov, s katerim so ga pospremili. Očital sem, da je naracija v prispevku vardi nepričakovano naklonjena, opozoril pa sem tudi, da v njegovem koncu skušajo popraviti vtis z apeli politikom (na kar javno vztrajno opozarjam sam!) in namigi, da bi organizirane paramilice v našem okolju morale obravnavati resno.

Delov prijem spominja v najboljšem primeru na tabloidne manire, čemur se je časopis v svoji častitljivi zgodovini uspešno izogibal. Že na podlagi naslovja (»Preživeli smo nedeljo s Štajersko vardo«) je vsak povprečen bralec brž ugotavljal, da Šiškovim prejkone res delajo reklamo, če uporabim Urbasovo poenostavljeno interpretacijo očitkov. Kako tudi ne bi, saj se je novinar na »nedeljski izlet s fotografom na Kozjansko« odpravil »poln predsodkov«, tam pa jih je uspešno odpravil in terapijo kronal s spoznanjem, da so to »povsem običajni ljudje s povsem običajnimi skrbmi in veselji«.

Običajnost pa takšna! Še več od tega, v čudovitem naravnem okolju se je družil s takimi, »ki se zavedajo, na kako lepem koščku planeta živimo, in jih skrbi, da jim nepredvidljive spremembe na tem planetu jutri ne prinašajo prav veliko dobrega«. In potem nizal sugestivne opise z izdatno mero sočutnega razumevanja, kajti po njegovem so udeleženci Šiškovega vadbenega poligona na las podobnim nam, recimo temu navadnim državljanom (»Kdo med nami ni negotov? Koga med nami ne skrbi za prihodnost naših otrok?«), s poti pa lahko skrenejo šele, če pride do »trenutka stiske« –

takrat lahko naredijo veliko škode. Kar seveda predpostavlja, da njihovih stisk zaenkrat še ni, zato je z njihovim trenutnim obnašanjem vse v redu in prav.

Napihovanje in kontrast naslovnic

Najmanj, kar lahko v članku in komentarju avtorja grajamo, je strahovita neposrečenost, ki je ne more odpraviti niti blago distanciranje od fenomena vaških straž v njunem izteku. Nekdo je zdaj, ko je zgodba prešla v tuje medije, na najbolj nazoren način demonstriral srž uredniškega zdrsa: poiskal je kontrast v naslovnicaх Dela in Jutarnjega lista, v katerem se celo sklicujejo na reportažo slovenskega časopisa. Razlika v primerjavi levo-desno je takoj opazna in pove dovolj. S tem, da se mora Urbas pretvarjati, da je Delova naslovnica tista na levi, v resnici je tista na desni...

Primerjava naslovnic levo-desno: Jutarnji list in Delo

Svojega besedila ne bom podrobneje obnavljal. Ker je zdaj Urbasova obrambna strategija, s katero želi upravičiti svoj izdelek, v sklicevanju na to, da je reportaža služila namenu opozarjanja na delikatnost nastajanja obrambnih paraformacij v državi, bo celo nepozornemu bralcu komični učinek takoj prezenten. Od kod vendar tak dramatični razkorak med namenom in dejansko realizacijo članka, neverjeten nesporazum ob vtisu,

da je reportažni zapis Šiškovemu postroju preveč naklonjen, če so v njem želel opozarjati na njegovo problematičnost?

Ogledal sem si in prisluhnil številnim reakcijam na Delov prispevek; čeprav sem se trudil, nisem naletel na niti enega pozitivnega. Nasprotno pa se je zdaj Urbas odločil za neverjetno prepotentno napihovanje, da bi prekril očitke: njegov novinar da je spisal kolosalni preiskovalni prispevek, brez katerega bi bili pogreznjeni v nevednost in ne bi imeli pojma, kakšno stopnjo nevarnosti predstavljajo tisti, ki želijo pravico vzeti v svoje roke. Še več, »brez Novice Mihajlovića in Leona Vidica bi še vedno živeli v prepričanju, da je varda le en zmeden čudak neartikuliranih stališč, vreden ljudskega posmeha.« Naj takoj dodam in spomnim znova: po zaslugi Dela vemo, da gre za odgovorne osebe s polnim zavedanjem, na kako lepem koščku planeta živimo.

Bolj načelni kot New York Times

Ne vem, čemu toliko pretvarjanja: seveda časopis ni odpiral oči pred fenomenom doslej menda neznane paravojaške formacije, za to nima nobenih posebnih zaslug. Za Šiškovo vojsko je širša javnost izvedela že v začetku septembra 2018 – in takrat sem, kakšna ironija, ravno sam pred to nevarnostjo opozarjal med prvimi. Delo tudi ni bilo prvo, ki se je k vardi odpravilo na obisk, saj smo prve neposredne fotografije postroja videli ob obisku novinarjev Janševega spletnega portala Politikis. O bizarnem postroju iz štajerske goše so mediji poročali na veliko v naslednjih dnevih slabo leto nazaj, in prav je tako, pa tudi o priporu njihove vojvode in sojenju. Nikoli ni bilo vprašanje, da o tem pišejo, temveč kako to počnejo, na kar sem, prav na primeru Dela, usmeril pozornost že v lanskem prispevku [Štajerska varda in njeni nehoteni promocijski zvočniki](#).

Kar zadeva mojo malenkost: tudi ob prvih podatkih o belokranjskih vaških stražarjih dva tedna nazaj sem se čudil z enako vnemo in grajal politiko, ker se na ekscesnost in »nekaznivost« njihovih pojavljanj ne odziva dovolj, npr. v besedilu [Molk oblasti ob vaških stražah in njegova eksplozivna narava](#). V kaj potem mene in druge sploh želi Urbas prepričati, če delimo enaka mnenja o eksplozivni nevarnosti nastajanja in delovanja takšnih skupin? In ko se samozavestno ne ustavi niti v namigih, da imata slovenska družba in domača medijska scena neverjetno srečo, ker osrednji slovenski

časnik vodi odgovorni urednik, ki ne bo pokleknil na način, kot je to storil New York Times, ko je pod pritiskom družbenih omrežij spremenil svoj že objavljeni naslov.

Ne, Delo bo pokončno vztrajalo pri odlično opravljenem novinarskem delu. Že iz tega lahko zaslutimo, da se še kako zaveda množičnosti kritik in slabega odziva na svoje pisanje.

Čustveni apeli s Hitlerjem

In kakor da napihovanja ne bi bilo dovolj, poseže še po čudežnem zdravilu, apeliranju na čustva z zgodovinskimi primerjavami: »Pred manj kot stoletjem so se nekemu kaplarju vsi smejali. Nihče ga ni jemal resno, dokler ni prišel na oblast, oborožil najmočnejšo vojsko v Evropi in 1. septembra pred 80 leti začel napadati njihove države.«

Zdaj, ko je preformuliral očitek proti sebi in ga popačil, kakor da bi kdo Delo pokaral, ker piše o vardi in ne zato, kako se tega loteva, se je užaljeno zatekel v trkanje po prsih: njegov časopis je na strani tistih, ki pravočasno opozarjajo na vpliv populistov, skrajnežev in nastop novih kaplarjev. Zato lahko samovšečno in potencirano zaključi s stavkoma: »Nikar ne recite, da vam nismo povedali ali da vas nismo opozorili, ko je bil še čas za ukrepanje.« in »Lahko bi se še naprej delali nevedne, da ta grožnja ne obstaja, dokler se morda ne bi zgodilo kaj zelo nesrečnega in bi iskreno moralizirajoče vili roke, kako da tega pojava nismo pravočasno zaznali.«

Seveda, brez njihovega svarilnega »nedeljskega izleta na Kozjansko« in druženja »s povsem običajnimi ljudmi« bi še zdaj ne slutili, kako zlovešča je lahko prihodnost.

Streiske vaje *ad hominem*

Ne le, da se Urbas meni in drugim zahvaljuje za reklamo, nenehno intenzivno apelira, da bi se državljani morali zahvaliti njemu in Delu za novinarska razkritja. Sam imam še srečo, da nisem edini, s katerim je obračunal; sicer bolj mimogrede omenja še vsaj sedanjega sodelavca nekdanje notranje ministrice, ki je »čivknil, da bi odgovorni

urednik Dela moral zaradi varde na naslovnici časopisa pospraviti svojo pisarno.« Priznati moram, njegova zaskrbljenost je povsem na mestu: zaradi očitno ne le meni spornega prispevka sem naletel na neredke odzive ogorčenja, vse do napovedi po odpovedovanju naročnine.

Odgovorni urednik Dela za obračun s svojimi kritiki nima težav z uporabo celega arzenala negativnih psiholoških karakterizacij, označi jih celo za družbi enako nevarne, kot je štajerska varda! Ne le to, za nameček operira s frazami, kot je »samooklicani medijski strokovnjak, »družbenopolitični delavci, ki živijo v svojem salonskem svetu« ali celo v bolj kompleksnem jeziku najdeva tiste, ki »iz svojega slonokoščene kabineta v drugem nadstropju fakultete zlivajo svoj gnev v slogu zagretega družbenopolitičnega delavca«.

S tem brez zadržkov prevzema politično ustrojeno adhominalno izrazje za potrebe osebnih diskvalifikacij, skovano na straneh Nove24TV in podobnih medijev. Še več, ker je očitno njihov zvesti bralec, uporablja kar dobesedno njihovo utečeno besedje zame, kar ni težko dokazati (1, 2). Bralcem Dela in širši javnosti prepuščam sklepanje, ali je morda svojo privrženost jeziku sovraštva in žalitev razvil na podlagi ideološke pripadnosti ali pa je morda šele namenjen uredniške smernice svojega časopisa približati medijskim zgledom, iz katerih črpa (najmanj) svojo terminologijo.

Civilna kazen za tiste, ki delamo reklamo

Najbrž je odveč opozoriti, da je tudi njegova hvaležnost za reklamo močno zlagana. Sicer si človek težko razloži, zakaj sem že naslednji dan po objavi svoje kritike iz njegove hiše prejel »civilno kazen« v višini 150 evrov, ker sem domnevno kršil Zakon o avtorskih pravicah in objavil dve njegovi fotografiji.

Zato vas, skladno s 167. členom Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, pozivamo, da **nemudoma prenehate s kršenjem avtorskih pravic družbe Delo d.o.o. ter da navedeni fotografiji takoj umaknete z vaše spletne strani.** O navedenem ukrepu nas tudi brez odlašanja takoj obvestite.

Poleg navedenega ukrepa na podlagi tretjega odstavka 168. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah zahtevamo tudi plačilo civilne kazni kot nadomestilo za tovrstno uporabo, povečano za 200 %, pri čemer je nadomestilo za objavo fotografij enako nadomestilu, ki je v poslovnem prometu običajno za tako vrsto uporabe.

Nadomestilo za nedovoljeno objavo dveh fotografij znaša 120 eur, plačilo administrativnih stroškov predmetne zahteve pa 30 eur.

Izplačilo civilne kazni in administrativnih stroškov v skupnem znesku 150 eur naj se izvrši na transakcijski račun št.: SI56 0292 2001 2208 609 –NLB d.d, davčna številka DŠ: SI25256394, najpozneje v roku 8 dni od vročitve te zahteve kršitelju.

Če ne boste ravnali skladno z navedenim pozivom, bomo primorani sprožiti sodni postopek.

S spoštovanjem,

Glavna direktorica:
Nataša Luša

Priloga: - izpisek iz spletne strani www.vezjak.com z označenima spornima fotografijama

Delov zahtevkov za plačilo civilne kazni – izsek iz dopisa

Kršitve nisem storil: kar sem objavil, sta zgolj posnetka zaslona (ti. *screenshot*) članka na njihovi spletni strani, iz katerih je jasno razvidno dvoje: avtorstvo obeh fotografij in samo dejstvo, da gre za posnetek zaslona. Obenem sem navedel povezavo na članek.

Na spletnih straneh časopisne hiše Delo jasno piše, da se smejo njihove vsebine uporabljati le za osebne in nekomercialne namene. Moja stran, formalnopravno brez statusa medija, pa je ravno to, kar sem že pred leti objavil v svojem »disclaimerju« na uvodni strani:

»Stran vezjak.com, ki jo prebirate, je izključno osebni blog, v katerem izražam zgolj svoja prepričanja in ugotovitve; kajpak je nekomercialne in neprofitne narave. Za svoje zapise ali urejanje strani ne prejemam nobenega denarja, nimam sponzorjev ali prišepetovalcev, izražena stališča so izključno moja, drugih ne objavljam. Uporabljeni tekstovni ali slikovni material, povzet iz medijev, je namenjen zgolj analizi medijev ali družbeni kritiki in podan v ilustracijo ali kontekstualno dopolnitev lastnega besedila.«

Pod dopis podpisana direktorica Dela se ob kazni sklicuje na odločitev uredništva. Hvaležnost, ki mi jo izkazujejo za opravljeno reklamo, si ne znam razložiti drugače kot obliko pritiska na medijsko kritiko in analizo, s katero se intenzivno ukvarjam že od leta 2001 – od napada na takratnega novinarja Večera Mira Petka. Sploh zato, ker še nikoli nisem prejel nobenega podobnega zahtevka.

Vendarle cenim Urbasa

Naj na koncu priznam, da odziv odgovornega urednika, in to mislim smrtno resno, po svoje cenim. Poskušam razumeti, da me v njegovem časopisu nimajo v čisljih: na tej strani sem sproti pisal o odpuščanjih na Delu po Petričevem prevzemu in kritiziral njihove novinarske prakse. Pred tem recimo o Janševem prevzemu Dela in podobnih usodah novinarjev. Ker se ukvarjam z medijsko kritiko redno in intenzivno že vrsto let, sem navajen marsičesa. Običajna taktika slovenskih urednikov in novinarjev, vztrajna ignoranca in prezir, se izjemno dobro obneseta, ker se naslovniki dobro zavedajo svoje moči, vpliva in pomena *damage control*: če te ni v medijih, te pač ni, o tvojem »biti ali ne biti« odločajo oni in kakorkoli obrneš, tvoja spoznanja in argumenti ne bodo dosegli večine; več o tem na [Javna recepcija te strani](#).

Dostop do širokih množic imajo pod nadzorom sami, na srečo pa veljavnost trditev in teža argumenta nista odvisna od dosega. Zato jim preostane le igra preštevanja: da bo številka, koliko ljudi bo dosegla tvoja »resnica«, ostala večja od tiste, ki jih je prepričala kritika. Skoraj vedno je to otročje lahka in enostavna naloga, v medijskih časih vladavine nemišljenja in hipnih vtisov pa so uredniki in novinarji lahko načeloma povsem varni pred navalom kakšnih pomislov.

Toda Urbas se je hvalevredno odločil za izjemo, ne bojkot, kar v osnovi omogoča izmenjavo mnenj in argumentov. Seveda bi bilo veliko bolje, če bi sledil dobri praksi in se ne zatekal v osebne žalitve. In ker kritične opazke hvaležno razlaga kot reklamo, mu sporočam, da lahko moj zapis, tako kot katerega koli za nazaj ali za naprej, brezplačno objavi na svojih straneh. Sploh zato, ker bralke in bralci njegovega časopisa sploh niso imeli možnosti seznaitve z besedilom, s katerim polemizira. Rad pomagam.

Verjamem, da Delo za oglaševanje porabi ogromno denarja, o čemer sem v preteklosti tudi [že večkrat kritično poročal](#). Ampak njegovih kazenskih položnic vseeno ne bom plačal.

Avstrijci, ki v temi prosjačijo za elektriko: argument, ki bi še vola ubil

25/08/2019

Predsednik Marjan Šarec je nedavno na lastno pest, brez posebnega soglasja v vladi, podprl izgradnjo drugega bloka Nuklearne elektrarne Krško (NEK).

Ob tem je brž poskočil del avstrijske politike, na primer Michael Schickhofer iz stranke SPÖ, namestnik štajerskega deželnega glavarja; v ostrem protestu mu je sledil tudi vodja koroških svobodnjakov Gernot Darmann in napovedal »množično nasprotovanje« projektu ob zahtevi Sloveniji, da se naša nuklearka izklopi že danes, ne jutri, kaj šele, da bi jo širili.

Naš predsednik je nato ob nagovoru zbranim podpornikom svoje stranke v Arboretumu Volčji Potok ostro repliciral in [zavrnil takšne ostre očitke](#):

»Ko bo Avstrija potrebovala električno energijo in ko bodo v temi, se ne bodo vprašali, od kod je prišla, ampak bodo veseli, da jo imajo,« pa se je odzval na prve kritične odzive severne sosedice.

Šarčeva retorika

Poglejmo si za trenutek, koliko je v argumentacijskem oziru tehtna njegova replika – ob tem moramo, kot vselej, abstrahirati od okoliščin in kajpak tudi od privrženosti takemu ali drugačnemu pogledu na reševanje naše energetske prihodnosti. Skratka, nadaljevanje ni namenjeno opredeljevanju glede omenjene podpore izgradnji drugega bloka, temveč preverbi, kako uspešen je bil v formalnem smislu njegov argument.

G. K.

24. avgust 2019 ob 17:04
Zadnji poseg: 24. avgust 2019
ob 18:53
Volčji Potok - MMC RTV SLO,
STA

Srečanje LMŠ-ja: "Ko bo Avstrija v temi, ne bodo vprašali, od kod elektrika"

Šarec kritikom iz drugih strank priporočal "pometanje pred lastnim pragom"

Predsednik LMŠ-ja Marjan Šarec je na srečanju stranke poudaril, da volje do dela ne manjka, eden večjih izzivov vlade pa bo sprejetje proračuna. Vztraja pri gradnji NEK-a 2, predsednikom drugih strank pa je priporočal "pometanje pred svojim pragom".

Srečanje LMŠ-ja v Arboretumu Volčji Potok. Foto: BoBo

Prvi mož LMŠ-ja in slovenski premier **Marjan Šarec** je v nagovoru zbranim podpornikom stranke v Arboretumu Volčji Potok navedel pretekle uspehe stranke, ki je bila ustanovljena pred petimi leti. Spomnil je, da so jim ob začetku vladnega mandata napovedovali hiter propad, po skoraj enem letu pa so še vedno tukaj s še več volje in energije za delo. "Bolj kot nam mečejo polena pod noge, višje jih preskakujemo," je pred zbranimi poudaril Šarec.

Zadnje iz

Šarec o Avstriji v temi: prispevek MMC RTV SLO

Šarčevo intenco, odeto v njemu lastno zabeljeno in sočno retoriko, hitro prepoznamo po hipokritičnem momentu, s katerim je zbodel naše sosede: Avstrijci bi nasprotovali našemu načinu proizvodnje električne energije, a če jo bodo kdaj potrebovali, ne bodo dlakocepili pri njeni izbiri. Premier je uporabi logični trik *tu quoque* (»tudi ti«), v katerem je dvolična narava argumenta ali nasprotnika velikokrat izpostavljena. Prav zato ga veliko strokovnjakov za neformalno logiko uvršča v družino *ad hominem* argumentov.

Pri svoji poanti je sledil klasični argumentacijski shemi »tu quoque«, ki je naslednja:

- (1) Oseba A zagovarja stališče X.
- (2) Oseba B pove, da so dejanja osebe A v sedanjosti ali preteklosti nezdružljiva z resničnostjo stališča X.
- (3) Zato je X napačen oziroma neveljaven.

Tudi on laže!

Primerov navedene zmote (ali prevare) v javnem diskurzu mrgoli, celo več, argumentacija »tu quoque« je sploh v političnem prostoru zaradi svoje udarnosti strahovito popularna in močno razširjena, v populističnem je njena domačnost še večja. Recimo: če politik A pove, da ne smemo prisluhniti politiku B, ker je lažnivec, potem bomo zelo hitro naleteli na repliko tipa »Poglejte, kdo to pravi, saj je vendar tudi A lažnivec!«. Parlamenti, ne zgolj naš, so polni verbalnih ilustracij, ko se več sogovorcev obklada z očitki, kdo je večji lopov in ko ena stran drugi očita prav to, da sama vendar počne isto.

Zmota »tu quoque« črpa iz nesporazuma oziroma še večkrat iz zavestne namere, da v razpravo vpeljemo nerelevantno povezavo z moralnim značajem nekoga ali njegovimi dejanji; če Janez pove, da je Ivan lagal v zadevi X, ta pa odvrne, da je lažnivec tudi Janez, se očitno ne želi ukvarjati s presojo v zadevi X in je debato namesto osredotočenosti *ad rem* speljal proč v sfero *ad personam* s tem, da je diskreditiral sogovorca Ivana. Takšen maneuver je za razpravo usoden celo, če ima v svoji trditvi prav.

Nekaj podobnega počne premier: seveda okoljska, energetska, naravovarstvena ali še kakšna drugačna ustreznost projekta NEK 2 ni v ničemer odvisna od najbrž majhne možnosti, da bi si Avstrija nekoč od Slovenije sposojala ali kupovala električno energijo. Maneuver je služil le temu, da bi blamiral tistega, ki izreka pomisleke.

Hipotetičnost v »tu quoque«

Predsednikova izpeljava vsebuje manjšo spremembo. Takoj opazimo, da Šarec (oseba B) ni cinično kritiziral stališče Avstrijcev (oseba A) z vidika pretekle ali sedanje, temveč prihodnje nezdržljivosti stališča X z njihovim ravnanjem. Avstrijsko željo po nakupu naše elektrike je skratka močno hipotetiziral: pravite, da ste proti naši nuklearni, ampak naša elektrika vam bo dišala, ko jo boste potrebovali in boste živeli v temi. Drugo premiso je zato modificiral na neznaten način:

(2) Oseba B pove, da so dejanja osebe A v prihodnosti lahko nezdržljiva z resničnostjo stališča X.

Pri čemer pod »nezdržljivostjo« merim na očitek B-ja (Šarca), da bi oseba A (Avstrija) v svojih dejanjih konsistentno sledila svojemu stališču X (o neprimernosti izgradnje nuklearke) in v skladu z njim tudi ravnala: če hipotetično uporablja ali šele nekoč bo uporabila našo elektriko, potem njeni izgradnji ne more nasprotovati. Jasno je, da je takšen indikativni maneuver izpeljal le zato, da bi potvoril možne ugovore in jih lažje ovrgel.

Ko torej premier razlaga, da je slovenska investicija v NEK 2 upravičena, ker bodo Avstrijci nekoč jamrali, ko bodo v temi, uporabi izjemno šibko podporo argumentu in se pri tem poživlja na vse možne okoljske, energetske ali politične pomisleke. Z njim bi zlahka utemeljil tudi novo investicijo v TEŠ 7 ali katerokoli še bolj sporno, najbrž pa se v SDS in SD sedaj tolčejo po glavi, da podobnega niso uporabili že pri zagovarjanju TEŠ 6.

Skratka, če uporabimo Šarčevo [zdravopametno retoriko metafor](#): to so argumenti, da bi še vola ubili. Sicer pa so mu množični mediji izjavo brez zadržkov z veseljem požegnali. Kot običajno ne bomo vedeli, ali zaradi spontanega provladnega refleksa ali nesposobnosti, da bi povedano mislili.

Ukrajina in Turčija: kako uspešno je predsednik Pahor zavrnil očitke?

12/09/2019

Po včerajšnji objavi pisma, objavljenega na koncu tega zapisa in povzetega [v številnih medijih](#), v katerem skupina intelektualcev predsedniku republike očita, da je prekoračil svoje predsedniške pristojnosti zaradi stališča o Ukrajini in Turčiji, je Borut Pahor zelo hitro ponudil pisno pojasnilo.

Poskušal bom pokazati, da v njem ni sledil pravilom dobre argumentacije: poudarkom iz pisma se je v velikem loku ognil. Kaj ognil, niti z besedico se ni dotaknil osnovnega očitka A, ki se glasi, da je s svojim početjem prekoračil pristojnosti, ki jih predpisuje ustava, na čemer je temeljila z vidika možne realizacije naivna pobuda, da bi se moral umakniti s položaja. No, tudi ta namig je modro preskočil v svoji reakciji. Podobno velja, da se niti z besedico ni dotaknil očitka B o ravnanju v neskladju z uradno slovensko zunanjo politiko. Zgolj posredno pa je opravil z očitkom C, da je s svojimi izjavami škodoval interesom Slovenije.

Pahorjev demanti

[Poglejmo si njegov celoten odgovor](#) in ga kasneje analizirajmo po elementih:

Domači in mednarodni javnosti je že vrsto let znano mnenje predsednika republike Boruta Pahorja o posebnem statusu (sui generis) Turčije in Ukrajine v okviru Evropske unije.

Predsednik Pahor je že ob obisku turškega predsednika Erdogana v Sloveniji marca 2015 dejal, da »bi po njegovih besedah zaradi počasnosti pogajalskega procesa veljalo

razmisliti tudi o statusu sui generis. A dokler pravni red EU takšnega statusa ne predvideva, si bo Slovenija prizadevala za članstvo Turčije v povezavi«.

Takšno predsednikovo stališče išče rešitve za očiten problem počasnosti, nejasnosti in absorpcijske sposobnosti EU v širitvenem procesu, zlasti z velikima državama.

Predsednik Pahor je imel in ima prav zaradi načelne politične naklonjenosti Turčiji in Ukrajini odlične osebne in politične odnose z njunimi voditelji. Mestoma je bil v domači javnosti zaradi te naklonjenosti celo kritiziran.

Turški zunanji minister je na srečanju v okviru BSF predsedniku Pahorju prenesel željo turškega predsednika Erdogana po njegovem skorajšnjem obisku v Sloveniji. Tudi predsednik Pahor in novi ukrajinski predsednik Zelensky sta se pred kratkim srečala ob robu slovesnosti v Varšavi in se dogovorila za uradno srečanje. V tem smislu je prav mogoče, da bosta predsednika Erdogan in Zelensky uradno obiskala Slovenijo že konec tega leta ali v začetku prihodnjega.

Očitek o prekoračitvi pristojnosti

Pojdimo najprej k A. Dejstva, da je s svojim početjem prekoračil pristojnosti, ki jih predpisuje ustava, sploh ni poskušal komentirati. Pričakovali bi, da politik takšnega formata sledi vsaj osnovnim pravilom dobre in prepričljive argumentacije, kar pomeni, da na podane trditve ali argumente podaja svoje, ki tem pritrujejo ali, v tem primeru seveda pričakovano, oporekajo.

Ko se sogovorec ali naslovnec odloči, da se bo argumentu izmaknil in razpravo spelje drugam in proč od očitka, tokrat deloma v pojasnitev, čemu zahteva poseben status pridruževanja za Ukrajino in Turčijo, predvsem pa, da je menda blejsko stališče njegovo staro [in dolgo znano](#), se razprava hitro konča in se ne more nadaljevati. Zelo hitro in nedvoumno je razvidno, da je Pahor izbral takšno možnost izmikanja. Bojim se, da javnost in mediji tega povečini niso znali ali želeli opaziti.

Urad predsednika: Pahorjevo mnenje o posebnem statusu Turčije in Ukrajine že dolgo znano

Objavljeno
11. september 2019 11.20

Posodobljeno
11. september 2019 14.52

28 intelektualcev je predsednika države zaradi izjave, da Turčija in Ukrajina ne moreta računati na polnopravno članstvo v EU, pozvalo k odstopu.

Izjavo Boruta Pahorja na Strateškem forumu Bled označujejo za neprimerno, nerazumno, ksenofobno ter za Slovenijo objektivno politično in diplomatsko izjemno škodljivo. FOTO: Uroš Hočevar/Delo

Osnovni poudarek iz Pahorjevega odgovora na Delovi strani: njegovo stališče je že dolgo znano

In koliko je v vsebinskem smislu vreden maneuver izogibanja, ko je v razpravi zamenjal temo in ponovil, da je njegovo mnenje o Ukrajini in Turčiji znano že vrsto let – kar tudi ni povsem točno? Zgolj papagajsko ponavljanje, da ima enako stališče že nekaj časa, je približno tako groteskno, kot če bi vas ustavila policija zaradi prehitre vožnje, vi pa bi se

branili s tem, da bi dejali, kako hitro vozite že dlje časa – ali ves čas. Bi vam policist pogledal skozi prste, bi vaš prekršek bil kaj manjši?

Kakor da bi dejanje bilo kaj bolj veljavno in pravilno, če ga ponavljamo. Pahor se je zatekel v *ignoratio elenchi* in preprosto navedel okoliščino, ki za zavrnitev argumenta sploh ni relevantna.

Očitek o ravnanju v neskladju z zunanjo politiko

Pojdimo k očitku B, ki pravi, da je ravnal v neskladju z uradno slovensko zunanjo politiko. Takoj opazimo ponovitev zgodbe: v svojem odgovoru se spet ni niti poskušal obraniti pred njim!

Zanj nerodno ga je [včeraj demantiral še slovenski zunanji minister Miro Cerar](#) in ob javnem pismu z njim soglašal, češ da je »uradno stališče Republike Slovenije jasno in ratificirano v državnem zboru – Slovenija podpira pogajanja za vstop Turčije v Evropsko unijo«. In da je enako povedal tudi turškemu zunanjemu ministru Cavusogluju, s katerim se je na dvostranskem srečanju sešel po otvoritveni slovesnosti in panelih BSF-ja. Kar smo vsi, ki smo brali poročila, vedeli in slišali: na istem dogodku dve diametralno nasprotni stališči naše politike. Ko turškega politika nagovori predsednik republike, doživi zavrnitev in hladen tuš, ko ga čez pet minut sprejme naš zunanji minister, pa nasprotno spodbudno besedo.

In tako kot Pahor ni niti poskušal demantirati poudarka iz pisma, zaenkrat ni ugovarjal niti Cerarju. Najbrž bi tudi težko: stališče predsednika republike je v popolnem nesorvočju z našo zunanjo politiko, zapisano v uradnih dokumentih.

MMC RTV Slovenija o Cerarjevi zaušnici Pahorju

Očitek o delovanju proti interesom Slovenije

Pojdimo še k očitku C, ki pravi, da je Pahor s svojim ravnanjem škodoval interesom Slovenije. Priznati je treba, da se ga je v repliki dotaknil. Toda kako? Je morda demantiral, da je njegovo soliranje politično, diplomatsko in gospodarsko škodljivo?

Odgovoril je s sklicevanjem na svojo osebno politično naklonjenost Turčiji in Ukrajini – očitno ne dovolj močno, da bi jima pripisal enake vatre za vstopanje v EU kot drugim državam. Menda ima odlične odnose z njunima voditeljema: že mogoče, toda morda so le enostranski in je na dobri poti, da se ohladijo. Sklicuje se na »preneseno željo« predsedniku Erdoganu, da kmalu obiše Slovenijo. Lepo, ampak morda le zato, da mu bo lahko še v Ljubljani pojasnil, kakšen je njegov *sui generis* model obravnave za Turčijo?

S tem, da vabi predsednika Ukrajine in Turčije v Slovenijo in ju srečuje ob različnih slovesnostih, zaenkrat res ne bo mogel prepričljivo zavreči možnosti, da njegovo početje ne moremo šteti za nevarno in škodljivo zaostrovanje odnosov med državama. Se vam je že kdaj zgodilo, da ste koga povabili na hišno zabavo, vendar ste prepozno ugotovili, da ste se mu zamerili in ga zato ni bilo naokoli?

Končno omenjeni turški zunanji minister ni bil prav nič zadovoljen z njegovim mnenjem na Bledu in ga je, takoj ko ga je slišal, tudi duhovito, ne pa tudi neužaljeno komentiral. Seveda lahko ugibamo, do kakšne mere Turčija in Ukrajina sploh jemljeta resno majhno Slovenijo in še bolj njenega predsednika. Toda počakajmo na reakcije: če bosta Erdogan in Zelensky kdaj res pojasnila, da sta prav vesela Pahorjevih pobud in mu ničesar ne zamerita, bodo avtorice in avtorji pisma morali priznati, da so se zmotili. Kako zelo blizu smo taki možnosti?

O izrazih podpore predsedniku

Naj se na koncu dotaknem še treh pričakovanih očitkov pismu, zelo množičnih in izsledljivih predvsem v spletnih komentarjih, ki gredo enako pričakovano v podporo Pahorju. Vaje v *ad hominem* žalitvah podpisnikov puščam ob strani.

Prvi je usmerjen v podporo prizadevanjem, da Turčija ne postane članica EU, ker bi to pomenilo nevarno odpiranje vrat islamu in muslimanom. Argument je v svoji osnovi ksenofobičen in Pahor ga je legitimiral. Ampak začetno pismo ga anticipira, ko opaza, da je predsednik države zajahal populistični val in, hote ali nehote, odprl vrata verski in drugi nestrpnosti.

Drugi je manj »desničarsko« obarvan, dejansko je celo pretežno »levičarski«: s tem, ko avtorice in avtorji pisma grajajo predsednika republike, ker zavrača polnopravno članstvo Turčije, posredno ali neposredno legitimirajo avtorski in nedemokratski Erdoganov režim, kar je tako ali drugače zavržno dejanje. Takšno sklepanje je značilno *non sequitur*: absolutno ne sledi, da bi kdo zaradi podpore Turčiji po načelih Evropske unije politično zagovarjal in protežiral avtorske režime.

Kaj takega preprečujejo tudi ti. kopenhavnska merila, ki ob vseh drugih zastavljajo čisto jasne pogoje, povezane s stanjem demokracije in pravne države pri vsaki kandidatki za članstvo. Pahorjev predlog pa prejudicira drugačne postopke in zato obravnava *sui generis*, kot ji sam pravi, sploh ne omogoča polnopravnega članstva oziroma ga, vsaj začasno, izključuje in predpostavlja korak proč od spoštovanja takih pogojev. Morda celo v najboljši veri pomagati državama, vendar s prepoznavnim odobravajočim učinkom pri ljudstvu, ki ga žanjejo populist po Evropi in svetu.

Tretji ugovor se morda ne zdi vreden omembe, a je silno popularen in ga je npr. Janez Janša v svojem tvitu včeraj tudi posvojil: ker avtorji pisma »napadajo« Pahorja na način, da to sproža močne emocije podpore ksenofobnih množic predsedniku, ki sicer velja za populističnega, ga s tem dejansko tudi promovirajo in delajo zanj.

Janez Janša ✓

@JJansaSDS

Follow

Najmočnejša podpora @BorutPahor doslej

Javno pismo 28 intelektualk in intelektualcev: Pahor bi mor...

Pismo v nadaljevanju objavljamo v celoti.

vecer.com

2:00 AM - 11 Sep 2019

16 Retweets 63 Likes

6

16

63

Janšev cinični tweet: o pravih podpornikih Pahorju

Upoštevanje in anticipiranje tovrstnih »negativnih posledic« pred dejanjem X je morda smiselno zgolj z vidika političnega marketinga, denimo v predvolilnem času, sicer je lahko ravnanje z mislijo nanje politično oportuno in skregano s prizadevanjem za resnico, z intelektualno poštenostjo in državljansko odgovornostjo.

Če sledite takim načelom, se najbrž nikoli boste uprli svojemu nemoralnemu, sicer zelo priljubljenemu šefu, danes pa intelektualci, med drugimi, ne bi smeli kritizirati nobenega uspešnega diktatorja in avtokrata na oblasti, saj bo posledično njihovo dejanje še bolj mobiliziralo privrženost ljudstva svojemu vodji. Le kaj potem sploh še ostane od vloge in dolžnosti intelektualca v družbi?

Pismo javnosti, 11. september 2019

Predsednik Pahor bi moral odstopiti

Minuli teden si je predsednik republike Borut Pahor na blejskem forumu privoščil neprimerno, nerazumno, ksenofobno ter za Slovenijo objektivno politično in diplomatsko izjemno škodljivo izjavo, da Turčija in Ukrajina ne moreta računati na polnopravno članstvo v EU.

S tem ni le zanikal svoje poprej izražene podpore evropski perspektivi Turčije, ampak je tudi močno presegel svoje pristojnosti predsednika republike in članice EU. Obenem se je ponovno izkazal za povsem neverodostojnega politika, ki ne more biti deležen zaupanja slovenskih državljanov in državljanov, evropskih in mednarodnih partnerjev. Ne nazadnje zaloputnjena vrata EU spodbujajo tudi vzpon avtoritarizma v državah, ki izgubljajo evropsko perspektivo.

Kot že večkrat doslej, je predsednik Pahor tudi tokrat pokazal, da je namesto odgovornega, spoštljivega in dostojanstvenega opravljanja najvišje državne funkcije raje izbral populistične nastope po zgledu Trumpa, Johnsona ali Salvinijs. Toda če si zadnji trije lahko privoščijo izrekanje laži, neumnosti in nesramnosti – premišljeno ali nepremišljeno – največkrat brez hujših posledic za njihove »velike« države, se po zgledu »Quod licet Iovi, non licet bovi« majhne države v takih primerih težko izognejo negativnim učinkom.

Ob spoštovanju dogovorjenih pogojev si vstop v EU zasluži vsaka evropska država. Predsednik je s svojim stališčem deloval mimo veljavne »Deklaracije o zunanji politiki Republike Slovenije« iz leta 2015 in »Strategije zunanje politike Republike Slovenije« – dokumentov, ki ju je sprejel Državni zbor in sta zavezujoča za vse politične predstavnice in predstavnike v državi. Ravnal je tudi v nasprotju z dokumentom »Slovensko-turško strateško partnerstvo«, ki sta ga podpisala s turškim predsednikom Erdoganom 3. marca 2011 v Ankari. V njem lahko med drugim preberemo: »Predani smo turškemu približevanju Evropski uniji. Turčija bo dejavna v pridružitvenih pogajanjih in procesu reform, Slovenija pa bo še naprej odločna in glasna zagovornica

turškega članstva v EU.« Zato smo presenečeni, da se do predsednikove izjave nista opredelila slovenski zunanji minister in predsednik vlade.

Morda taka izjava prispeva ali bo prispevala k slabšim gospodarskim in drugim odnosom z Ukrajino in Turčijo? Če da, pričakovano in upravičeno.

Morda to prispeva k Erdoganovemu zaostrovanju vprašanja neplačevanja obljubljenе denarne pomoči EU za načrtovano vzpostavitev varnostnega območja na severu Sirije in odpiranju begunske poti v Grčijo? Če da, pričakovano in upravičeno.

Morda to prispeva k vse manjši verodostojnosti slovenske zunanje politike? Če da, pričakovano in upravičeno.

Morda (tudi) zaradi takih stališč Slovenija ni dobila mesta komisarja za širitev v Evropski komisiji? Če da, pričakovano in upravičeno.

S svojo izjavo predsednik Pahor ni le ponovno degradiral instituta predsednika države, ampak je neposredno ogrozil varnost in blagostanje Slovenije in njenih državljanov. Zaradi tega bi moral kot predsednik republike nepreklicno odstopiti. Če ga bo tudi tokrat izdal čut odgovornosti, pa je zdaj na Državnem zboru, da zoper njega sproži ustavno obtožbo, saj je pri opravljanju funkcije prekoračil svoje pristojnosti, zapisane v 107. členu slovenske ustave.

Podpisnice in podpisniki:

Slavko Splichal,

Boris Vezjak,

Svetlana Slapšak,

Niko Toš,

Maca Jogan,

Vlado Miheljak,

Rudi Rizman,

Primož Šterbenc,

Vesna Mikolič,

Rajko Muršič,

Jože Vogrinc,

Milica Antić Gaber,

Mitja Sardoč,

Metka Mencin,

Zdenko Kodelja,

Božidar Flajšman,

Renata Šribar,

Pavel Zgaga,

Darko Štrajn,

Danijel Rebolj,

Bogomir Kovač,

Igor Koršič,

Tanja Rener,

Gorazd Kovačič,

Nenad Čuš Babič,

Gorazd Andrejč,

Anja Zalta,

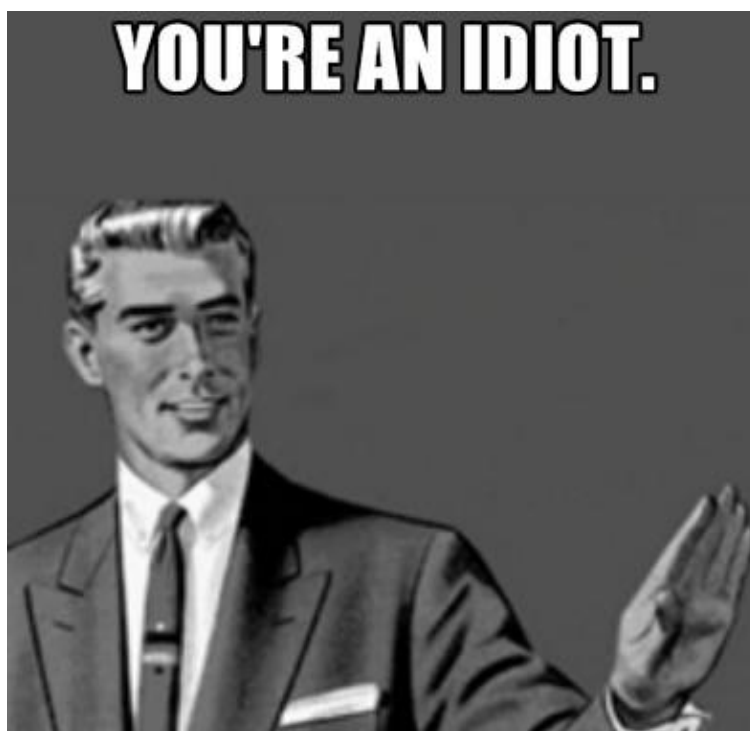
Miha Fošnarič.

O diskreditaciji in argumentih *ad hominem*

14/11/2019

Slovenski politični in medijski diskurz je zanesljivo naporen, na trenutke tudi utrudljiv in nedostojanstven. Zdi se, da je takšen vedno bolj in da nas odvrača od zainteresiranega zanimanja zanj. Eden od razlogov za stanje v njem ni npr. v predvolilnem času, temveč v njegovi prevladujoči argumentativni naravi; ko ga ocenjujemo in se nam zdi izrazito osebno konfliktno obarvan, se pretežno zadovoljimo z označevalci, kot sta »diskreditacija« in »žalitev«, včasih omenjamo paranojo in teorije zarote, skoraj nikoli pa ne pogledamo pobliže, kaj tvori njegovo zmotnost in kakšne načine prepričevanja ubira.

Ena dominantnejših in prepoznavnejših značilnosti v slogu besedovanja slovenskih politikov, medijskih plačancev in ljudi sumljivega slovesa je zagotovo prav diskvalifikacija, ki jo hitro označimo kot napad na človeka, *ad hominem*.

Največkrat po pravici, kajti tovrstna retorika je izjemno razširjena, navzoča malodane agresivno in tako rekoč zimzelena. Državlјanska (rado)vednost se žal na tej točki ustavi. Kajpak bi veljalo na javni diskurz, predvsem političen in medijski, pogledati prav skozi očala slabe argumentacije, ki se ji je v zadnjih letih uspelo prepoznavno prebiti v vse pore družbenega življenja; začela je prečiti normalno razpravo ne le na političnem parketu, temveč recimo v gospodarstvu, spletnih forumih in seveda na ulici.

Takšen vidik bi nam razodel, da je *ad hominem* logična zmota (ki je zaradi svoje razširjenosti niti ne bomo vedno slovenili) s svojimi posebnostmi, da ni nujno žaljiva in da je morebiti ne poznamo tako dobro, kot si domišljamo. Njene zgodovinske korenine vodijo vse tja do Aristotelovih *Sofističnih ovržb*, kjer grški filozof med sabo primerja »usmeritev« ovržbe proti nekemu argumentu ali proti osebi. Nekateri drugi avtorji sicer verjamejo, da je invencijo tega tipa argumenta treba pripisati šele J. Locku in G. Galileu. Toda njene prave mojstre videvamo tukaj in zdaj.

Ad hominem ni le ena najbolj razširjenih zmot, čeprav ob njej poznamo še desetine drugih, temveč tudi ena najbolj hitro prepoznavnih, zato ima določeno recidivno vrednost za množice in politike – najhitreje bi smeli upati, da bodo državljani zaradi nje lažje sprejeli odločitev, ali se bodo pustili voditi tistim, ki argumentirajo slabo, ali tistim, ki to počnejo dobro. Od tega je ne nazadnje odvisna tudi kvaliteta demokracije, pa tudi politične in medijske argumentacije ob predpostavki, da akterji napak ne bodo več ponavljali, če bodo zanje na volitvah (in sicer) kaznovani. Kar seveda ni nujno, zato se sovražnost in netoleranca v razpravi lahko hitro sprevržeta v njihov običajen *modus vivendi*. V nadaljevanju bom na kratko predstavil štiri tipe te zmote.

Zmerjalni *ad hominem*

Temu tipu večkrat pravimo tudi *ad personam* (napad na osebo), sloviti teoretik argumentacije Douglas Walton ga imenuje »etotičen«. V aristotelski retoriki občinstvo vselej ocenjuje govorcev argument ob pomoči ethosa, torej predpostavljenega govorcevega značaja. Če je ta moralno dobra oseba, bo njegov argument sprejemljivejši, in obrnjen. Sklepanje, ko je iz verodostojnosti govorca izpeljana sprejemljivost njegove argumentacije, je po Waltonu nekoliko pozabljena komponenta, ki jo sam imenuje za »etotično« (značajsko) zato, da bi jo jasneje razlikoval od moralne. Beseda za moralnost sicer izvira iz iste besede in njenega pridevnika *ethikos*. Etotičen argument je torej element formalne dialektike, ki v argumentacijo vpelje moralno verodostojnost govorca kot faktor, ki vpliva na presojo prepričljivosti njegovih izjav. No, oblika tega tipa zmote je enostavna: »Oseba A ima slab značaj, torej njenega argumenta ne moremo sprejeti.«

Zmerjalni ali neposreden argument *ad hominem* je brž prepoznaven, zlasti če je zelo oseben in ker se govorec želi z njim jasno izogniti razpravi o stvari, *ad rem*. Odpoved vsebinski debati in preusmeritev pozornosti na neko značilnost pri sogovorniku je sicer lastna vsakemu njegovemu tipu, skupni imenovalec postopka pa je le eden: izreči sum, dvom ali celo obtožbo, nesramnost ali žalitev na račun tistega, ki mu odgovarjamo, pri čemer tak korak vsakič korenini v moralni karakterizaciji napadenega. V širši diskurzivni (ali socialni) razsežnosti so seveda napadi *ad hominem* največkrat prav to – poskusi diskvalifikacije sogovornika.

Boštjan M. Zupančič

@bmz9453

Follow

Ja cudovita bi bila Nemcija **ce ne bi bilo te kuzle na oblasti...**

gregor preac @GPreac

Merklova je po padcu Berlinskega zidu s svojimi norimi utopijami in agendami EU postavila deset novih zidov. Tudi zid na Kolpi je delo Merklove in njenih slovenskih lutk. To je miselnoograjast 'zid' s policijo, tihotapci, migranti, strahom, smrtnimi primeri migrantov, policistov.

6:18 am - 13 Nov 2019

24 Retweets 66 Likes

Okoliščni *ad hominem*

Čeprav slovenska politika in medijsko brezno premoreta brezmejno število odličnih eksemplifikacij etotičnega argumenta, si raje oglejmo naslednjo vrsto, okoliščni *ad hominem* (latinsko *ad hominem circumstantiae*). Pri njem in vseh drugih se je žaljivost nekako izgubila, od tod težja prepoznavnost. Klasičen primer zanj je prepoved kajenja. Predstavljajte si, da ste eden izmed zaskrbljenih staršev, ki želijo svojim otrokom odreči ta omamni užitek, vaš otrok pa vam zabrusi: »Hej, stari, glede na to, da kadiš tudi sam, si povsem neprepričljiv.« Če je za zmerjalni *ad hominem* značilen očitek o slabem značaju napadenega, se okoliščni sklicuje na nekonsistenco. In če kadite in karate svoje otroke, da tega ne smejo početi, ga boste nekoč zanesljivo deležni. Argument bi na kratko predstavili v takšni obliki: »Oseba A zagovarja trditve X, toda izvaja dejanje, ki implicira, da je zavezana trditvi, ki je nasprotna X. Torej je A slaba oseba in njene trditve X ni treba sprejeti.« Pomembno pri tem je, da se nekonsistenca povezuje z moralnostjo osebe, da torej očitek leti na vas kot kadilca in kot nekoga, ki »pridiga«, kar pomeni, da izpostavlja vašo »sprijenost«. Da se ne povezuje, pa se zgodi zelo poredkoma.

Spomnimo na zgodbo o medijskem uravnoteževanju in iskanju alibijev za njihovo politično delovanje. Temu se nemalokrat pridruži še racionalizacija, sicer redkokdaj izrečena na glas: če mediji že ne bi bili vaši, če jih vi že ne bi prevzeli, nam jih ne bi bilo treba »osvobajati«. S tem se delu slovenske politike (osebno) očita, da počne ali je počel nekaj drugega od tega, kar pridiga. Dodati velja, da nekateri avtorji včasih omenjajo še *ad hominem* vrste »tudi ti« kot avtonomen tip zmote, vendar ne preveč prepričljivo; zdi se, da gre za okoliščno varianto. »Tudi ti« (latinsko *tu quoque*), sicer druga vrsta zmote, pa postane prevladujoč *ad hominem*, ko je uporabljena za namen »protinapada«, zanj pa je hkrati značilen očitek o nekonsistenci. Oblika argumenta je v tem primeru taka: »Oseba A trdi, da sem slaba oseba, ker sem počel X, toda v resnici je sama počela X.« Tako vrača udarec in se osredotoča na »nevtralizacijo« argumenta *ad hominem* s tem, da napade sogovorca.

Pristranski *ad hominem*

Če je za okoliščni *ad hominem* karakterističen očitek o nekonsistenci (»Pravite, da prevzemamo medije, ampak vi počnete isto«), je za tretjega pristranskost. Pristranski *ad hominem* temelji na poudarku o nekredibilnosti oziroma neverodostojnosti. Splošna oblika argumenta je lahko takšna: »Oseba A je v svoji trditvi pristranska, ker je povezana s stanjem stvari S. Torej je njen argument treba zavreči.«

Za domače razmere zveni zelo znano: pri nas se za posameznike obsesivno išče predvsem povezave s strankami in neformalnimi skupinami civilne družbe. Včasih upravičeno, včasih ne. V primeru, da je očitek upravičen, seveda ne moremo govoriti o tipu logične zmote.

Zastrupitev vodnjaka

Četrty argument tipa *ad hominem* je dobil ime »zastrupitev vodnjaka«: v skladu z bajko iz srednjega veka, ko so verjeli, da so Judje krivi za zastrupitev studenca, kar je bil le izgovor, da se jih preganja. V tem tipu napada na človeka predpostavljamo, da je oseba močno in dogmatično zavezana zagovarjanju neke trditve, zaradi česar ji v njeni presoji ne smemo nikoli zaupati. Opis zmote bi lahko bil naslednji: »O osebi A poznamo ali

vemo X. Torej X kaže na to, da njeni argumenti niso resnični.« Za »zastrupitev studenca« je velikokrat značilna sovražnost, napad na človeka pa nujno sploh ni povezan s temo razprave. Izgovor za diskreditacije sogovorec običajno najde v njeni preteklosti ali pripisu, pri nas pa je izjemno priljubljeno, da jo uvrstimo v določen »klan«, pri čemer vas lahko specifično »obremenjuje« ne le članstvo v kakšni stranki ali društvu, temveč že kakšen partikularen dogodek, recimo »napačno« kosilo z »napačnim« človekom ali vaša udeležba na naključnem cvetličnem festivalu.

»Zastrupitev vodnjaka« je v svojem bistvu toga izpeljana različica prejšnjega tipa pristranskega argumenta v stilu »enkrat komunist, vedno komunist«. Za slovenske razmere je izrazito značilna zaradi agresivnosti političnega etiketiranja, ki se ne zadovolji z očitkom o pristranskosti, temveč dobesedno demonizira nasprotnika, o njem govori z gnusom in prezirom. Notorična delitev na »naše« in »vaše«, logika izključevanja torej, parazitira na takšni demonizaciji in jo naravnost zahteva. Značilno za tretji in četrti tip argumenta je, da ju govorec velikokrat usmeri proti napadenemu človeku, še preden je ta sploh spregovoril, postopa torej z vnaprej določenim mnenjem o njem in ga zaradi tega že predhodno izključi iz razprave.

Napad na človeka torej ni nujno žaljiv – množice ga verjetno zato manj hitro prepoznajo in ovrednotijo, če ni takšen. Toda v primerjavi z drugimi napakami je še zmerom zelo identifikabilen, zaradi česar ima določeno instruktivno ali pedagoško vrednost, kakopak če državljani sploh kažejo voljo po učenju in zavračanju neveljavne argumentacije. Za vse različice te napake je nadalje značilno, da razpravo speljejo proč od relevantne teme, zato spadajo pod zmote ustreznosti ali relevance. V političnem diskurzu je *ad hominem* največkrat taktika (nemočne) opozicije, v slovenskih razmerah pa je, zelo neobičajno, lahko tudi taktika vladajočih, če se spomnimo zgodb z brezplačniki, ki so vmes postali s pomočjo domačega in tujega kapitala financirana strankarska trobila.

Razprava o veljavnosti argumentov, njihovi moči in šibkosti, bi seveda bila nujna za izboljšanje stanja argumentacije v političnem diskurzu, ki na trenutke kaže znake akutnega vnetja, zaradi česar je naša demokracija videti oziroma je bolna. A bi si česa takšnega vse strani najprej morale želeli. Zato smo bolj na tem, da žalostno

odkimavamo, ker je *ad hominem* samoumevno postal tako rekoč intrinzični sestavni del političnega in medijskega delovanja, vključno z nekaterimi novinarskimi sateliti.

Diskreditacijski diskurz žalitev zadnja leta postaja normalno diskurzivno stanje velikega dela medijev in širše družbe, njihove nosilce pa, navdušene nad uspešnostjo lastne nizkotnosti in včasih podlosti, dela celo za ponosne.

»Kje ste bili takrat?«: kjepajevstvo kot argumentacijska taktika

07/04/2020

Ko so Donalda Trumpa leta 2017 po shodu neonacistov in rasistov z nezgrehljivimi asociacijami na prakse kukluksklana v Charlottesville v zvezni državi Virginia očitajoče vprašali, kako jih komentira, je nemudoma odvrnil: »What about the alt-left?«

Kaj pa skrajna levica? Zakaj bi govorili le o skrajni desnici? Pri nas mu je tedaj na pomoč nesebično priskočil [dr. Žiga Turk](#), sicer večni medijski maziljenec, in se razpisal o slepi pegi, dejansko kar o očesni mreni domačega novinarja: »Iver v očesu svojega bližnjega vidi, bruna v svojem pa ne.«

Argumentacijsko figuro kajpajevstva (*whataboutism*), značilno formulirano skozi začetno vprašanje »Kaj pa...?«, sem podrobneje ilustriral in definiral na več mestih, najbolj izrecno v zapisu [Kajpajevstvo ali o nepomembnosti mahanja s cenzuro](#). Povprašana o politični cenzuri na Večeru je takrat novinarka poskušala razpravo takoj razširiti v probleme cenzure drugje: kaj pa Delo, kaj pa RTV Slovenija? Ker zakaj bi se pogovarjali o njeni domači situaciji, če se lahko o vseh drugih?

Z vidika logičnih zmot manever vsaj nekoliko spominja na »[menjavo teme](#)« in »[red herring](#)«, čeprav se tradicionalno kajpajevstvo obravnava kot zmoto vrste »[tu quoque](#)« (tudi ti); zanjo je značilen osrednji motiv diskurzivne relativizacije v smeri ugotovitve »Saj tudi drugi to počnejo«. V nekem smislu zanesljivo velja, da želi uporabnik figure kajpajevstva temo širiti, ne nujno menjati, in zato išče neko širšo sliko, da bi omehčal očitek, ki je običajno usmerjen vanj.

K logiki kajpajevstva

Kajpajevstvo torej počne nekaj takšnega: ko sprožite vprašanje o X, vam sogovornik nemudoma odgovori z Y in Z: zakaj se ne bi pogovarjali tudi ali raje o njih, zakaj zgolj ali ravno o X? Zapisal sem:

Trik je enostaven: ko ste povprašani po X, lahko vedno rečete »Kaj pa Y (Delo)?«, »Kaj pa Z (RTV SLO)?« in tako dalje, morda v neskončnost. Gesto zaznamuje dvoje: odlog ali bežanje pred odločnejšim odgovorom na X, hkrati pa navajanje niza X,Y,Z pomeni, da ste odgovor glede X že relativizirali. Relativizacija ima dva momenta: da za vas X ni pomemben, temveč je pomemben kasneje navedeni niz X,Y,Z, oziroma da dodatno verjamete, da se z nizom X,Y,Z spremeni smisel in pomen X. Kaj od tega je imela v mislih novinarka?

Širitev perspektive v niz X,Y,Z po sebi še pač nujno ne vsebuje zmotnosti, razen če so elementi niza neenakovrstni in konteksti različni. Preprosto bi lahko bilo res, da imamo obenem levičarske in desničarske skrajneže, kot pravi Trump, cenzuro v celi vrsti medijev in ne samo v enem. Vendar težava seveda ni v tem: kajpajevstvo največkrat ne služi objektivizaciji razprave, temveč njeni minimizaciji. Intenca njegovega uporabnika tiči v poskusu, da bi drugemu naprtil sum dvoličnosti zaradi uporabe dvojnih meril – v kakšni zanj bolj ugodni in za nas bolj dobronamerni situaciji bi lahko dejali, da želi morda Trump upravičeno opozoriti na širši kontekste, saj je spraševalec zaznal le enega krivca za ulične nemire, a jih je bilo dejansko več. In potem bi bil njegov očitek o dvoličnosti povsem ustrezen. No, ni se zgodilo.

Sam bi dejal, da uporabnik kajpajevstva poudarek razprave vsakič preusmerja pozornost proč od začetne teme, torej z X na niz X,Y,Z, z njim relativizira začetni kontekst, ta primarni aspekt pa lahko spremlja bolj ali manj umerjeni »tu quoque« in »ad hominem«. In vse to le redko upravičeno.

Kaj je kjepajevstvo

Ker je moja ilustracija primera novinarska, bom po analogiji s kajpajevstvom poskušal pojasniti še eno retorično figuro s sorodnim kontekstom: zaradi njene široke navzočnosti v slovenski javni govorici je ne bo težko prepoznati, naše uho je nanjo res navajeno, še zlasti v političnem vsakdanu. Ker ne poznam nobene ustreznice v šolskih prikazih logičnih zmot in napak, jo bom imenoval za »kjepajevstvo«, pri čemer sledim svojemu prevodu za *whataboutism*, saj v enem in drugem konceptu najdevam precej podobnosti.

Če kajpajevstvo rado uporablja začetno frazo »Kaj pa...?«, je pri kjepajevstvu jezikovna situacija podobna, prepoznali ga bomo po začetnem »Kje pa...?«. Zveni znano? Že res, da se je zgodil X, ampak kje pa ste bili takrat, ko so prišli po nas? Zakaj se oglašate zdaj, kje pa ste bili ob Y? Zdaj nam očitajte dejanje Z, ampak kje ste bili, ko so to počeli vaši? Ali z besedami evroposlanca dr. Milana Zvera v Evropskem parlamentu: »Kje ste bili t. i. varuhi vladavine prava takrat, ko so tik pred volitvami nezakonito zaprli vodjo opozicije Janeza Janšo in mu nato odvzeli še mandat?«

V prispevku [Kolaborativna politična hegemonizacija medijskega prostora](#) sem podrobno opisal reakcijo strankarskih novinarjev: Jože Biščak je v odprtem pismo gospodu Harlemu Désirju očital, da brez kritične distance sramoti ugled OVSE, ker je kot njen predstavnik zaskrbljeno ugotavljal, da je premier Janez Janša »verbalno napadel« javno radiotelevizijo:

Mene so levičarski novinarji celo ovadili za verbalni delikt, zaradi izražanja mnenj sem bil petkrat zaslišan na policiji. Kje ste bili takrat? Zakaj ste bili tiho? Odgovor, ki se mi ponuja sam od sebe je, da ste stisnili rep med noge zato, ker tudi sami zganjate levičarski politični aktivizem. Sram vas je lahko!

Saj res, kje je bil takrat levičarski aktivist Harlem Désir? Vsekakor imamo pred sabo klasičen zgled kjepajevstva – predstavnik OVSE je po ugotovitvi novinarja umanjkal, ko bi se moral nekoč oglasiti in zdaj pogreša njegovo mnenje; ni nujno, da ga je takrat. Spet lahko ponovimo, da bi kjepajevstvo lahko bilo tudi racionalno postopanje, če bi

objektiviziralo razpravo: ob pomembnem pogoju, da so primerjani elementi X,Y,Z res enakovredni in je primerjava smiselna.

Takoj vidimo, da se to ni zgodilo, niti se ni do obeh situacij enako opredelil: avtor želi zgolj legitimirati ravnanje predsednika vlade, saj ga ne zavrača in ne ugotavlja, da je s pritiski na javno radiotelevizijo nekaj narobe na enak način, kot je takšen (zanj) pregon zaradi verbalnega delikta. Na tej točki je Trumpov postopek bil bistveno drugačen, končal se je z načelno, najbrž abstraktno obsodbo nemirov, a z relativizacijo krivde, porazdeljene na vse strani.

Svet

Predstavnik za svobodo medijev OVSE Harlem Désir je nekdanji dolgoletni socialistični politik, ki ignorira pritiske, ki jih nad novinarji vršijo levičarske vlade!

31. 3. 2020, 23:45

22

Facebook

Twitter

Harlem Désir (Foto: epa)

Nova24TV o socialističnem aktivistu v OVSE, ki je obsodil pritiske na RTV Slovenija

Razlika med obema

Podobno kot kajpajevstvo tudi kjepajevstvo kot nekakšen argumentacijski obrambni mehanizem največkrat služi minimizaciji škode – njegov namen je izjavljalca prikazati kot neverodostojno osebo, kot nekoga, ki je značajsko licemeren. Dejansko je tovrstna namera pri kjepajevstvu še močnejše izražena, predstavnik OVSE je neverodostojen zaradi hipokritičnosti, nam sporoča avtor, saj ravna pristransko in navijaško: ko bi se moral oglasiti s podporo, je tiho, obsoja pa le dejanja, ki jih izvajajo njegovi politični nasprotniki.

Oba argumentacijska pristopa bi bila nezmotna, če bi razprava dejansko tekla o značaju neke osebe ali o skladnosti njegovih prepričanj o nečem in šele tedaj bi bili tovrstni očitki relevantni. Vendar se to zgodi zelo redko. Nedvomno velja, da je kjepajevstvo močnejše personalizirano in vselej kompromitira osebo, ki je storila neko dejanje ali izrekla trditev. Velika podobnost med njima nas pripelje do naslednjega vprašanja: je kjepajevstvo le vrsta kajpajevstva, njegova inačica?

Oba argumentacijska postopka kombinirata tri klasične elemente zmot, in sicer argumentacijo proti človeku (»ad hominem«) z odmikanjem od argumenta in željo usmeritvi pozornosti v značaj govorca, omenjeni »tu quoque«, za katerega je večkrat, četudi ne nujno, značilen očitek licemerja, in načrtno preusmeritev teme (»red herring«). V kjepajevstvu sta vsekakor močnejše izražena elementa ad hominem in »tu quoque« (nekateri interpreti logičnih zmot bodo drugega jemali za derivacijo prvega), torej z željo po preusmeritvi pozornosti od teme k izjavljalcu, medtem ko pri kajpajevstvu elementa »tu quoque« in »red herring«. Razliko vidim v naslednjem: kjepajevstvo je zame primarno tehnika »tu quoque« in ad hominem, sekundarno »red herring«, pri kajpajevstvu je ravno obratno.

Kajpajevstvo so številni politologi zaznali kot resno nevarnost v retoriki političnih voditeljev – sicer ne čisto svežo, patentirana naj bi bilo že dolgo nazaj v prijemih sovjetske propagande iz časov hladne vojne. Ni dvoma, da gre za retorično silno učinkovit instrument v času vrhunca politične manipulativnosti in fake news, ki tako rekoč zahteva hipne in seveda [zavajajoče analogije](#), [napačne vzporednice](#) in [primerjave](#)

stvari, ki so zgolj videti podobne, a so takšne po naključju. Kje pajejstvo ne zaostaja veliko in še čaka na polno priznanje.

Nove vaje v kjepajevstvu: protestniki, kje pa ste bili takrat?

20/05/2020

»Kje pa ste bili takrat?« O »[kjepajevstvu](#)«, za domače uho že zlizanem retoričnem triku preusmerjanja pozornosti, sem obširno pisal v prispevku pod naslovom »[Kje ste bili takrat?](#)«: [kjepajevstvo kot argumentacijska taktika](#).

V njem sem utemeljil nekaj, kar štejem za svojevrstno obliko »[kajpajevstva](#)« (ki začenja s podobno preusmeritvijo, nekako »Že res, da X, kaj pa Y in Z?«), zaradi česar bi ga, glede na argumentacijsko shemo, veljalo obravnavati ločeno od njega. Kajpajevstvo je moj prevod za *whataboutism*, kjepajevstvo pa uvajam kot nov tip zmote: sploh v slovenskem prostoru se zdi takšna retorična bravura z vidika analize, čeprav sicer dobro utečena in uspešna, povsem spregledana.

Kje ste, junaki?

Danes lahko poročam o dveh svežih primerih v zadnjem času, oba zadevata politično govorico. Moj namen bo opozoriti, da se je pri kjepajevstvu nujno spraševati tudi o motivih izjavljalca – kdor preusmerja pozornost, želi to pričakovano storiti z nekim čisto določenim namenom, zato je verjetnost, da gre za »slabo sklepanje« in nekakšen nehoteni argumentacijski zdrs, zelo majhna.

Minister za gospodarstvo je v začetku letošnjega maja moral odgovarjati na očitke o vpletenosti v nakup medicinske opreme, ki smo jo po vsem sodeč močno preplačali. Da smo jo, sicer politični akterji sploh ne zanikajo, dejansko se pri nabavah, ki se zdijo strašno preplačane, sklicujejo na tedanje dramatične razmere in visoke cene na trgu.

Zdravo Počivalšek je zato kjepajevsko zavrnil vse sume o korupciji:

»Me pa zanima – kako bi se vi odločili 18. marca, ko smo trepetali pred italijanskim scenarijem? In kdo si upa napovedati epidemiološko sliko za avgusta ali novembra? Veliko vas je danes junakov, a kje ste bili takrat?«

Takoj prepoznamo značilni »Kje se bili takrat« z namenom preusmerjanja odgovornosti k drugim. In če že iščemo pojasnilo in vzamemo tak poziv »zares«: 18. marca je tekel peti dan nove Janševe vlade in nihče drug ni imel možnosti nabavljati opreme mimo vladajoče politike, za nameček pa je, kot je dobro znano, isti minister opravljal to funkcijo že pred tem, pod Šarčevo vlado, nato pa gladko zamenjal politične barve in ohrani svoj stolček. Če kdo, bi po predlagani formi iskanja krivcev moral biti najbolj odgovoren kar sam – in tudi je. Kar on je junak, ki ga išče, preusmerjanje pozornosti proč od njega samega ne bi moglo biti bolj neprepričljivo.

Mimogrede: ker je Janševa in Počivalškova vlada 15. maja nepričakovano razglasila konec epidemije, ob nenavadno tihem zgražanju dela stroke, bo najbrž kar sama največ prispevala k epidemiološki sliki za avgust in november...

↳ Janez Janša Retweeted

Zdravko Počivalšek

@PocivalsekZ

Me pa zanima - kako bi se vi odločili 18. marca, ko smo trepetali pred scenarijem? In kdo si upa napovedati epidemiološko sliko za avgusta ali novembra? Veliko vas je danes junakov, a kje ste bili takrat?

[Translate Tweet](#)

9:06 PM · May 2, 2020 · [Twitter for Android](#)

105 Retweets 523 Likes

Ministrov kjepajevski tuit

Dvolični protestniki

Na drugi svež primer je spomnil Miha Mazzini [v svoji zadnji kolumni](#), kjer opisuje mentaliteto delitev na »naše« in »vaše«:

»Najbolj deljen po družbenih omrežjih in najbolj milo brenkajoč pa je bil Kristijan Musek Lešnik, ob katerem sem se režal kot pečen maček, saj je zvito (psiholog, pač!) ubral slog Cankarjeve matere, ki se je vrnila iz groba in zdaj gostobesedno nabija krivdo ubogemu Ivanu. Bistvo njegovega pisanja je enostavno: če niste demonstrirali prej, pri 'vaših', zakaj demonstrirate zdaj, pri 'naših'?«

Musek Lešnik, njegov zapis na blogu so pričakovano delili vsi desni in strankarski mediji v državi, ki jim gredo protestniki še kako na živce, pričakovano tudi madžarska Nova24TV, vsebuje iteracijsko podkrepljeno kjepajevstvo izjemno šolske forme. Za v učbenike, zato se kjepajevske ponovitve splača navesti v celoti:

»Vesel sem, da v prizadevanjih za boljšo družbo ne sedite križem rok. A se tudi sprašujem, kje ste bili prej. Čisto ničesar od tistega kar vas moti, ni izumila ta vlada. Vse nečednosti, ki so vas spravile na kolesa, so bile tukaj že prej.«

»Pravite, da vas moti korupcija. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili, ko so se preplačevale žilne opornice in še kaj, da so se polnili nekateri žepi, medtem ko so se daljšale čakalne vrste.«

»Pravite, da vas motijo kadrovske menjave. Kje ste bili, ko je bivši predsednik vlade v medijih razlagal, da je logično, da vsaka vlada opravi kadrovske menjave.«

»Pravite, da je politika kriva za tragedijo v nekaterih domovih starejših. Kje ste bili v zadnjem desetletju, ko je država v študije o domovih starejših zmetala 78 milijonov evrov, ki bi jih lahko namenili za izboljšanje kadrovskih in drugih pogojev v domovih (toliko stane 2000 respiratorjev).«

»Pravite, da vas skrbi razraščanje represije v družbi. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili, ko so na čelo šolske (!) inšpekcije imenovali policista (ne me narobe razumet, verjamem, da je g. Slokan vrhunski strokovnjak in srčen človek, ampak na simbolni ravni se mi zdi to grozna gesta).«

»Pravite, da vas skrbi odpiranje ideoloških tem in indoktriniranje. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili, ko je minister Pikalo vrnil v šolski sistem svoj z novoizumljeni predmet, za katerega je bilo treba na silo spreminjati strukturo programa srednje šole in za katerega sem na strokovnem svetu opozarjal, da odpira prostor za vnašanje ideoloških vsebin v šole.«

»Pravite, da vas skrbi madžarsko financiranje medijev. Strinjam se z vami. Ampak kdaj ste se oglasili zaradi medija v lasti finančnega sklada iz Luksemburga (to je tista davčna oaza v Evropi, v kateri je bil 18 let predsednik vlade tisti Juncker, ki za mnoge med vami pooseblja vse, kar vas moti pri EU).«

»Pravite, da vas motijo žaljivi tviti. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili nekaj mesecev nazaj, ko je neprimeren tvit objavil državni sekretar na šolskem ministrstvu.«

»Pravite, da vas moti žaljiv odnos do žensk. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili, ko je pomemben politik izsiljeval spolne usluge za službo.«

»Pravite, da vas moti sovražni govor. Strinjam se z vami. Ampak kje ste bili, ko je na RTV nekdo v eter rekel o tistih, ki ne častijo Tita: 'Teh osem (odstotkov) bomo pa ... saj zdaj so sv. Barbaro izpraznili ... je spet prostor, a veste, ... temu se reče sarkazem, ironija.'«

»Pravite, da ne boste trpeli kraje našega denarja. Kje ste bili v času, ko so nas ropali za TEŠ 6? Kje ste bili v času, ko se je nabavljalo ograjo za mejo prek poštnega nabiralnika? Kje ste bili v času, ko so v eno maketo vrgli toliko našega denarja, kot stane dobrih 10 respiratorjev?«

Nekaj je treba začeti

V zaključni misli je avtor lepo ubesedil bistvo kjepajevstva, v katerem vidim močnejši poudarek očitku o dvoličnosti in značajski koruptnosti, torej *tu quoque* in *ad hominem*:

»Ne vem, kje ste bili takrat. Vem pa, kje vas nisem videl: na kolesih pred parlamentom. Zato me, prosim, razumite, da pri nekaterih udeležencih petkovega protesta ne vidim načelnosti, pač pa dvojna merila. Pri tistih, ki so vse to vedeli, naredili pa nič. Ali se obrnili stran. Ali držali nastavljen svoj žep.«

Mazzini mu je neposredno repliciral in razkril argumentacijsko zadrego: »Naj odgovorim: zato, ker imamo končno dovolj tega brezsrarnega ropanja. Da, morali bi demonstrirati pri vseh krajah, dokler se policija ne zbudi, a nekoč je pač treba začeti. In brezsrarno ropanje pri maskah je pohodilo moralni čut vseh, ki nismo ne 'vaši' in ne 'naši'.«

Razlika je torej očitna: Musek Lešnik iz svojega kjepajevstva potegne očitek o hipokriziji, poanto usmeri v protestnike, ki so licemerni, ker uporabljajo dvojne vatlje,

ampak iz tega lahko sledi le zagovor statusa quo. Razprava o sumljivi nabavi medicinske opreme ga ne zanima, motivi za proteste ga ne prepričajo dovolj, da bi jih sprejemal, v resnici pa bi moral, če misli resno, biti udeležen v teh in vseh drugih protestih in jih podpreti.

Toda Musek Lešnik ne zna pojasniti, zakaj se sam ne udeležuje protestov, ne zdaj ne poprej, vsakič znova lahko zgolj varno graja protestnike takšne ali drugačne barve kot hipokritične – in nekdo bi lahko preveril, ali to počne dovolj pravično v odnosu do obojih. Mazzini mu na koncu zelo enostavno odgovarja: ker je nekje treba začeti.

Na pojasnilo, da je nekje treba začeti, uporabnik kjepajevske retorike nima prepričljive obrambe. Do nedopustnih moralnih in političnih praks se je vendar opredelil, zato ne more reči, da je indiferenten. Svoje pasivnosti pa tudi ne more utemeljiti, zato bo njegov poskus relativizacije in preusmerjanja pozornosti v hipu skopnel kot sneg na začetku pomladi.

P.S.

Kolega Friderik Klampfer je kasneje opozoril na še en spregledani moment v Muskovi kjepajevski argumentaciji in sklepanju, ki ga opiše približno takole: pravite, da kolesarite, ker so Janša in njegovi storili X; ampak če vas res moti X, zakaj niste kolesarili, ko je oseba/stranka A počela X? Pravite, da kolesarite, ker so Janša in njegovi storili Y; ampak če vas res moti Y, zakaj niste kolesarili, ko je oseba/stranka B storila Y? Pravite, da kolesarite, ker so Janša in njegovi storili Z; ampak če vas res moti Z, zakaj niste kolesarili, ko je oseba/stranka C počela Z? In tako dalje. Njegov komentar: pri tem očitno upa, da bodo njegovi površni bralci spregledali, da je v vseh teh primerih spornih ali zavržnih praks, od X preko Y do Z – korupcije, privatizacije države, kronizma, nepotizma in klientelizma, sovražnega govora, ustrahovanja novinarjev, seksizma in ksenofobije, you name it – tarča kolesarskih protestnikov en in isti človek oz. ozek krog ljudi, namreč Janša in njegovi znotraj- in zunajstrankarski eksekutorji, medtem ko je na drugi strani pisana paleta bolj ali manj naključnih posameznikov, ki jim (z izjemo Jankovića, čigar teflonska odpornost je res težko doumljiv fenomen) lahko očitamo največ en ali dva greha.

Kdo so Počivalškovi svetovalci?

19/06/2020

Na moj zapis z naslovom [Lobisti v Večeru: trumpistična strategija komuniciranja](#) včeraj sta se odzvala novinar Večera Uroš Esih, nadvse korektno, ter na drugi strani lobist Miloš Čirič, povsem drugače in manj spoštljivo.

Njegova vaje v žalitvah [ad hominem](#) v odnosu do mene bom izpustil, čutim pa se dolžnega dodatno pojasniti k njegovo zanikanje, da je Počivalškov svetovalec – kar je dejansko res bila moja trditev.

Naj spomnim, sam sem generalno problematiziral dejstvo, da smejo lobisti in svetovalci politikov biti prezentirani kot neodvisni politični komentatorji – vsaj ne na način, da pri tem njihovo interesno delovanje ne bi bilo bralcu pojasnjeno. Pri tem sem navedel prvi primer, politično komentatorstvo svetovalca Sebastjana Jeretiča (med drugim se glede plačil sklicujem na članek v Večeru z naslovom Sebastjan Jeretič »Počivalškovim in Lebnovim kadrom svetoval za 40 tisočakov« in vse podrobneje pojasnil v prispevku [Edina točka naše stabilnosti: lobisti in piarovci kot politični komentatorji](#)), nato pa obravnavam članek, kjer kot politični analitik nastopa tudi Čirič.

Čirič zdaj zanika, da bi bil svetovalec ministra Počivalška in s tem posredno aktualne vlade, kar pa poskuša izpeljati pod krinko razprave o plačilu. Glede slednjega je moja teza bila »generična«, nanašala se je na vse našete primere (Jeretič, Čirič), glede svetovanja pa sem sledil štirim spletnim virom: (a) zapisu Bojana Požarja (23. april 2020), (b) članku v Primorskih novicah (23. julij 2019), ki na fotografiji pokaže Čiriča ob Počivalšku na obisku festivala Metaldays, ko se skupaj sprehodita med metalci z njihovimi Intex blazinami, (c) zapisu na portalu Domovina (7. maja 2020) in končno tudi (d) zapisu v Delu (14. oktober 2019).

Minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek po ogledu festivala Metaldays ni mogel verjeti, kako skrbijo za ekologijo. Foto: Marko Alpner

Počivalšek in Čirič, obdana z metalci in Intexovimi blazinami

Požar na omenjeni dan [na svojem portalu](#) ugotavlja: »Če je bilo obdobje napetega sestavljanja Janševe vlade čas zvezdnih trenutkov Zdravka Počivalška, predsednika SMC in že tretjo vlado zapored ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo, ko je skoraj briljiral z nekaterimi tviti (te bolj intelektualne tvite naj bi mu sicer pisala svetovalka Anuška Gaši, **usmerjal pa naj bi ga svetovalec Miloš Čirič...**« Očitno pa vir po Čiričevem mnenju ni verodostojen.

[Fotografija Čiriča in Počivalška ob obisku metalcev](#) na stran Primorskih novic je zgovorna po sebi in dopuščam, da ju družijo zgolj afiniteta do metalne glasbe in lepe narave, zaradi česar sta se ob Soči srečala po naključju. [Portal Domovina maja letos uporabi opis](#) »lobist Miloš Čirič, sicer svetovalec ministra Zdravka Počivalška«. Najbrž tudi neverodostojno.

Priznam, da bi na vse te dokaze ali »indice« lahko tudi pozabili kot neprepričljive, [če ne bi bilo naslednjega](#):

Če se je Cerar kot predsednik stranke in premier po nasvete obračal na agencijo Igorja Ariha in prek nje tudi na Izraelca Asafa Eisina, je slišati, da gospodarskemu ministru in novemu predsedniku stranke svetuje tudi lobist Miloš Čirič. »Pogovarjam se s širokim krogom ljudi. Vesel sem vsakega dobronamernega nasveta, tudi z Milošem dobro komuniciram,« odgovarja predsednik SMC.

Kaj zdaj, morda Počivalšek laže glede prejemanja Miloševih dobronamernih nasvetov, kot je včeraj v oddaji Tarča, glede laganja namreč, spet nekajkrat ponovil žvižgač Ivan Gale? Skratka: povprečen bralec in uporabnik medijev ima res dobre razloge verjeti, da je Čirič ministrov svetovalec. Razen, če to zanika. Ampak, glej ga zlomka, tega zelo naravnost spet ni storil.

Kako poslovno škodovati protestnikom

12/07/2020

Državni sekretar za nacionalno varnost, sicer izpričani oboževalec in ljubitelj pripadnikov gibanja Generacija identitete ([Skrajna desnica v Sloveniji: nacionalna varnost v času Žana Mahničā](#)), ne skopari z žaljivkami. Sicer navdušen nad rumenimi jopiči ([Uporabljajo Kanglerjeve rumene jopiče: uspešnost neke mimikrije ob nasedlem novinarstvu](#)) je zdaj diskreditiral enega izmed protestnikov.

Tokrat je bil njegova tarča zobozdravnik Jure Poglajen, tudi že Delova osebnost leta zaradi svoje nesebične pomoči beguncem, še zlasti v begunskemu centru Moria na grškem otoku Lezbos:

Zobozdravnik se vsak petek udeležuje bizarnih protivladnih protestov. Idealen prenašalec virusa [#COVID19](#). Kdor je pameten, se bo v velikem loku izognil njegovi ambulanti.

Takoj vidimo, da je posebnost tokratne Mahničeve diskreditacije v mimikretizirani gesti poskusa povzročanja poslovne škode: Janšev sekretar se ni zadovoljil le z osebno kompromitacijo, žalitvijo [ad hominem](#), ampak je pod pretvezo skrbi za javno zdravje sledil cilju, da bi potencialne stranke odvrnil od obiska njegove zobne ordinacije.

Seveda diskreditacija vedno implicira najmanj čustveni napad na osebo in ima velikokrat številne druge posledice pri krnitvi dobrega imena, časti in ugleda napadenega, ni pa vedno artikulirana kot neposredni apel k povzročanju škode, kot v danem primeru.

Mudžahedinke, murgelska nesnaga in opankarski žurnalizem: kako se novinarji upirajo žalitvam?

16/10/2020

So osrednji slovenski mediji in novinarji postali kaj bolj uporniški pred napovedmi novih političnih prevzemov, ki se jim obetajo, so se pripravljene bolj upreti podreditvi glede na Janšev mandat v letih 2004-2008? So se česa sploh naučili?

Zdi se mi, da vendarle. Menjava vodstva RTV Slovenija je prvem mandatu minila brez tolikšnega upiranja, kot ga, vsaj v nekem pomembnem delu, spremljamo danes. Anton Guzej kot generalni direktor, Jože Možina kot direktor TV Slovenija, Vinko Vasle kot direktor Radia Slovenija, Rajko Gerič kot odgovorni urednik občutljivega informativnega programa TV Slovenija in dr. Stane Granda kot predsednik Programskega sveta so svoj mandat prevzeli brez posebnosti, s precejšnjo mero voljnosti in pokornosti kolektiva po začetni razdelitvi fevda med strankama SDS in Nova Slovenija.

Nekaj podobnega se je dogajalo tudi z obvladovanjem Slovenske tiskovne agencije (STA), kamor je iz vladnega kabineta prispela Alenka Paulin in v juliju 2007 takoj nastavila novega odgovornega urednika Boruta Meška. Podpore sicer ni prejel, s 44 glasovi za in štirimi proti je bila izglasovana nezaupnica, a kot smo videli v primeru ekspresne nastavitve Petra Jančiča za odgovornega urednika Siola se oblast resnično požvižga na podporo v kolektivu.

Napredek?

Leta 2020 smo nekaj malega napredovali v zavedanju pomena avtonomije medijev in v rezistenci proti političnemu škornju, najbrž tudi v luči svežnja sprememb medijske zakonodaje, ki novinarjem in urednikom dajejo slutiti, da bodo njihove glave prej ali slej na tnalu. Umreti s pokončno dvignjeno ali s sklonjeno? Zgled za mojo trditev je včerajšnja reakcija STA na žalitev predsednika vlade, ko jih je označil za »nacionalno sramoto, eklatantno zlorabo imena, ki ga nosi«.

Za STA je takšen način označevanja dela novinarjev nedopusten, neargumentiran in daleč od drže, ki bi jo pričakovali od premierja, so zapisali v odzivu. Kaj je zmotilo predsednika vlade, da je retvital predsednika vlade, torej kar samega sebe? Ko se to zgodi, je običajno zelo jezen. Tokrat je bil v svoji poobjavi urednika tednika Demokracija Jožeta Biščaka, ki je prioritete agencije ugotavljal skozi primerjavo, da je število besed ene od sredinih vesti STA o dogajanju ob začetku gradnje daljnovoda Cirkovce-Pince manjše od števila besed v intervjuju z raperjem Zlatkom. Po tem štetju je namreč Janša izgubil proti raperju Zlatku z rezultatom 578 proti 885.

 Janez Janša Retweeted

Janez Janša ✓
@JJansaSDS

...

#STA je nacionalna sramota, eklatantna zloraba imena, ki ga nosi @STA_novice

[Translate Tweet](#)

Joze Biscak @JozeBiscak · 23h

Današnje prioritete na #STA: (1) meddržavno srečanje (#PM @JJansaSDS, #PM #ViktorOrban, M @grlicradman) ob začetku gradnje 2x400 kilovoltnega daljnovoda #Cirkovce-#Pince = 578 besed, (2) da je razvpiti raper #Zlatko izdal nov #CD = 885 besed.

Janša, Orban in Grlić Radman premili začetek gradnje novoda Cirkovce-Pince

14. oktobra - Z opoldansko slovesnostjo v Kidričevem se je dno začela gradnja 2x400 kilovoltnega daljnovoda Cirkovce-Pince. Slovesnega dogodka so se udeležili slovenski predsednik Janez Janša, madžarski premier Viktor Orban in hrvaški zunanji minister Gordan Grlić Radman. Premierja sta se nato sestala na m kosilu.

Raper Zlatko za STA: S Cankarjem sva si podobna, a tudi različna (intervju)

pogovorela se je Ksenija Brdar

Ljubljana, 14. oktobra - Raper Zlatko je 13 let po prvencu Svet je lep izdal novo CD ploščo Julijan Mak, ki že z naslovnico namiguje, da m je bil v navdih Ivan Cankar. Koncertno ga je predstavil septembra na Metelkovi, v četrtek pa bo nastopil v Kinu Šiška z neposrednim prenosom na spletu. Kot je povedal za STA, bi v Cankarjevem duhu lahko ustvaril še dva albuma.

3:42 PM · Oct 15, 2020 · Twitter for iPhone

Janšev retoit samega sebe: STA je nacionalna sramota

Tole je že druga njegova jezna reakcija na STA v zadnjem času, nedavno je spomnil na društvo ljubiteljev radiča in menda »zavajajoč naslov skrajno neprofesionalne @STA_novice«, o čemer pišem v [Janša, društvo ljubiteljev radiča in STA kot portal z največ lažmi](#), še pred tem pa je agencijo označil za ventilator lažnih novic, o čemer pišem v [Janša: STA je ventilator lažnih novic](#).

Pojasnila v odzivih DNS in STA

Reakcija agencije je postregla z zelo smiselno razlago. »Presoja kakovosti novinarskega dela na podlagi štetja besed, ki je bila podlaga za odziv predsednika Janeza Janše na Twitterju, je vse prej kot profesionalno merilo,« so zapisali in dodali, da so o dogodku, povezanem z daljnovodom Cirkovce-Pince, ki se ga je udeležil tudi madžarski premier Viktor Orban, objavili več vesti, medtem ko je bil z raperjem Zlatkom objavljen intervju ob izidu novega albuma. Skratka, gre za primerjavo neprimerljivih novinarskih žanrov, ki se razlikujejo tako po obliki kot dolžini, zato je Janšev napad na STA povsem depasiran in žaljiv.

Da se je potrebno na nedopustne pritiske in neargumentiranost odzivov, nedostojnih premierja neke države, odzivati sproti, menijo tudi v Društvu novinarjev Slovenije, kjer so se STA postavili v bran, spomnili na njen nacionalni in medijski pomen in se čudili predsednikovim delovnim preferencam:

»Pavšalne kritike, ki temeljijo na popolnoma neprimerljivih podatkih, še posebej pa merjenje novinarskih vsebin skozi sito štetja besed v DNS zavračamo. Dodatno pa nas čudi, da premier, ki javno poziva državljane k odgovornemu ravnanju pri spopadu s koronavirusom, sam energijo vlaga v spopad z mediji, ki so ključni pri širjenju informacij o ukrepih, ki jih sprejema vlada.«

Žalitev Mete Roglič

V senci odziva na Janševo kompromitacijo STA je ostal skoraj istočasni (istodnevni) [adhominalni napad](#) na novinarko Dnevnika. Drži, da se je ob njihovi tolikšni gostoti najbrž težko odzvati na prav vsakršnega, toda žalitev Mete Roglič presega vsako

razumno mejo in grobo posega v človekovo dostojanstvo. Ker je ob svojem ministru Zvonku Černaču tudi premierja zmotil njen članek, je ob fotografiji novinarke, na kateri je po naključju tudi steklenica, insinuujijsko zapisal »Preveč piva?«, dodal emotikon in s tem zaokrožil svojo nesramno diskreditacijo.

Pričakovali bi odziv njenega časopisa. Zaničevanja in žalitve medijev ali novinarjev niso zgolj rezultat predsednikovih zasebnih obsesij, preobčutljivosti za kakršno koli kritiko, zavračanja drugačnega mnenja ali nagnjenosti h konspiracizmu. Ne, razumeti jih moramo tudi kot del psihopolitike sovraštva, pritiskov, stigmatizacij in blatenj, s čimer se državljane prepričuje v smiselno in upravičenost sedanjih in prihodnjih političnih nastavitvev in prevzemov. Podobno velja tudi za vse teze o pristranskosti medijev, pomanjkanju pluralizma ali o dominaciji »levičarskih« – vse enkrat več služijo le za kamuflažo, da bi se normaliziralo strankarsko propagando in racionaliziralo prihodnje vojne, obstoječe medije pa izbojevalo kot plen, ki mu pripada. Če imam prav, potem se novi vladarji niti malo ne nameravajo odreči temu projektu.

Trump proti Janši

Kako resni so napadi na novinarke in novinarje, lahko razberemo že iz kratke primerjave dveh, ki v preziru do njih izkazujeta veliko mero podobnosti: slovenskega premierja in Donalda Trumpa. Razlika v načinu in stopnjah žalitev obstaja – ameriški predsednik to počne tudi v neposrednem kontaktu, Janša predvsem na tviterju, s katerim je sicer zaslovel prvi.

Trump opleta z zelo splošnimi žaljivimi izrazi, nastopa v odkritem afektu in situacijsko, pogosto takoj smeši njihova vprašanja in ravnanja. Naštejmo nekaj njegovih fraz ali opisov: »grozen novinar« (Peter Alexander, NBC), »Vem, da sploh ne mislite, nikoli ne« (Cecilia Vega, ABC), »Ste tretjerazredni novinar« (Jon Karl, ABC), »Ste neprijazna, grozna oseba. Ne bi smeli delati za CNN« (Jim Acosta, CNN), »Kakšno trapasto vprašanje. Pogosto vam gledam in vselej postavljate veliko trapastih vprašanj« (Abby Phillip, CNN), »Govorite o nekom, ki je zguba« (April Ryan, American Urban Radio Networks).

Mudžahedinke, murgelska nesnaga in buzeranti

Primerjajmo zdaj to z »odsluženima prostitutkama za 30 in 35 evrov« (Eugenija Carl, Mojca Pašek Šetinc, RTV), »bevsakajočimi voditeljicami« Tarče (Erika Žnidaršič, RTV), »izvajalkami medijske prostitucije« in »izvajalkami medijskih umorov« (Eugenija Carl, Mojca Pašek Šetinc, RTV), »potencialnim teroristom« (Erik Valenčič, RTV), »opankarsko žurnalistko« (Gordana Stojilković, Žurnal), »treh RTV mudžahedinkah« (Jelena Aščić, Eugenija Carl, Mojca Pašek Šetinc, RTV), »javno hišo« (RTV), »gojiščem medijske prostitucije« (POP TV), »glasilom kalifata« (Delo), retvitom o buzerantu Urošu Esihu (Večer), »murgelski nesnagi« (Dnevnik) in seveda »presstitutkah« in »presstitutih« v vseh medijih po vrsti.

Nato pa k temu dodajmo še vse neskončne retvite ali izjave iz vrst njegovih poslancev, medijev ali vladnih ustanov: v zadnjem času največkrat usmerjenih tudi v novinarja Blaža Zgago (»pobegli psihiatrični bolnik, okužen z virusom marksizma in leninizma«, »podelitev nagrade Blažu Zgagi je nekaj podobnega, kot bi Metodu Trobcu podelili nagrado za pravice žensk«).

V čem je razlika?

Hitro bomo opazili nekaj pomembnih razlik. Čeprav sem zaradi zgoščenosti diskreditacijskega diskurza, kakršne res ne pomnimo in si za tarčo jemlje vse, od politikov do strokovnjakov, bil prisiljen navesti le nekaj zgledov, zaznamo bistveno večjo intenzivnost ponižanj, razžalitve so močnejše po izrazu in frekvenci, diskreditacije vsebujejo elemente osebnega norčevanja, sarkazma in zabavljaštva, ker želijo naslovnike čim močneje prizadeti.

Čeprav velja Trump na svetovnem zemljevidu za simbol nedostojnih obračunov z novinarji, se mu dela krivica, naš predsednik in njegov krog ga gladko premagata. Trumpovske serijske zmerljivke o »fake news« v naših razmerah učinkujejo kot blag kamilični čaj. Še pomembnejšo razliko velja poudariti: medtem ko za večino ameriških medijev sploh ni bojazni, da bi si jih lahko pokoril, dramatičnost domače situacije

okrepi prav realnost tovrstne nevarnosti. Iz premierjevih žalitev torej dobesedno razbiramo ne samo željo, ampak tudi voljo po podrejanju.

Neglede na povedano pa se zdi, da trenutno novinarski ceh kaže nekaj več volje po upiranju kot v času prvega Janševega mandata.

S seksizmom nad Alenko Bratušek

28/10/2020

Davorin Kopše, sicer zagret privrženec stranke SDS, lani celo kandidat za evropskega poslanca iz Slovenije na skupni kandidatni listi SDS in SLS, član Sveta FIHO, aktivni državljani, kolumnist Nova24TV in »politik v ozadju«, kot pravi sebi, je pred leti že pozival k temu, da je potrebno levičarje pobiti.

Svoj nebrzdani diskreditacijski, sovražni in žaljivi jezik je tokrat nesramno usmeril v predsednico stranke SAB, z njo pa obračunal v slogu klasičnega mačista in seksista:

To je tip ženske, kakršne si pred leti med 3h in 4h zjutraj našel osamljene v diskotekah. Lahko si jih odpeljal za bližnji vogal. [#NaduteDomišljavke](#)

Očitno nezadovoljen z odzivi nase, ki bi jih res težko opisali kot naklonjene ženskam, je potem poskušal še z dodatnim zagovorom svojega stališča: tisti, ki so mu oporekali, so menda čistuni, ki proizvajajo blodnje, podpirajo neodgovorno političarko in s tem ogrožajo naša življenja. Zaradi tega vsega je po njegovem mnenju njegova ocena o političarki bodisi upravičena bodisi ni seksistična ali oboje – in tega, kaj od tega drži, nam ni pojasnil:

»Zanimivo kako čistuni obsojajo moj tweet. Načrtna neodgovornost Alenke, ki s svojim odnosom ogroža naše zdravje, posredno pa tudi življenja, jih ne moti. V bran stopajo političarki, ki si domišlja, da ji kdo kolikor toliko normalen sledi. No, čistuni ji v blodnjah sledijo.«

Med čistunstvom in grobim žaljivim seksizmom je pač drastična razlika, ki pa prejkone promotorjev sovraštva do žensk niti malo ne zanima. Tokrat je seksizem značilno

obarvan s politično agitacijo in priča o novi jezikovni kulturi, ki se pri nas z govorico sovraštva vztrajno prebija v ospredje.

Rasizem in bežanje pred odgovornostjo: kako uspešno je sklicevanje na satiro?

10/12/2020

Odgovorni urednik Demokracije Jože Biščak se je javno zahvalil za veliko pozornost, ki jo namenjajo mediji in tudi moja malenkost ukvarjanju z »njegovim« rasističnim zapisom v reviji. Prodaja reviji raste, dodaja, zato ga že prodajalke v trafiki zadovoljno nagovarjajo, kar je močno ogrelo njegovo srce.

Ko gre za (mojo) kazensko ovadbo zoper kolumnista in odgovornega urednika, tudi širšo splošno razpravo o rasizmu in supremacizmu, so v krogih novinarjev in politikov okoli vladajoče stranke pohiteli z razlago, da je članek napisan v žanru glose in po svoji vsebini satiričen. Ob tem so namigovali na mojo domnevno nepoznavanje teh žanrov in nerazumevanje svobode izražanja v danem primeru. Na MMC RTV Slovenija so recimo neposredno citirali, da gre za satiro, brez nakazane hipotetičnosti, in k temu dodali še možnost, da Aleksander Škorc ne obstaja in da gre morda za psevdonim. Razen tega naj bi sorodne »presežke« objavil že v preteklosti.

Več kot očitno kar nekaj izzivov, na katere se splača poskušati odgovoriti in so naslednji: (a) je omenjeno besedilo, ki izraža rasistične ideje, res satirično?; (b) če je besedilo z rasistično idejo satirično, ali je zato kaj bolj sprejemljivo in morda kazensko ni pregonljivo?; (c) če je besedilo napisala oseba pod psevdonimom, kaj takšna okoliščina spremeni glede dopustnosti širjenja rasističnih idej, družbene sprejemljivosti in kazenskega pregona?

Na kratko se bom dotaknil le prvih dveh vprašanj, saj imam premalo podatkov o tretji: da bi Aleksander Škorc kot pisec zapisa dejansko ne obstajal.

Je besedilo res satirično?

Jože Biščak je kot »glavni in odgovorni urednik revije Demokracija ter predsednik Slovenskega združenja domoljubnih novinarjev« kasneje objavil reakcijo pod naslovom »Jaz, rasist 3.0«, se skliceval na satiro in med drugim odkrival zaroto:

»Ve se tudi, kaj so ideološka »jedra« za napade – tudi vse tisto, kar se zdaj očita meni kot uredniku, ki je objavil alegorično satirično besedilo. Ko »analitiki« ideologije Tanje Fajon – kot je na primer znani mariborski filozof Boris Vezjak in stari vstajnik – z aparatom likvidacije pod krinko argumentov še komajda zadržujejo svoj bes nad tistimi, ki ne sodijo v njihovo klavnico 1945.«

Naj povem, da nisem pristaš nobenih klavnic in nobenih ideologij, kar se mi fantastično podtika, sem pa res zagrizen kritik in analitik argumentacije *ad hominem* – tudi takrat, ko tovrstne izmišljije in zastranitve čutim na svoji koži.

Pred leti sem [že pisal o satiri](#) in ocenjeval njeno politično ost: kako se obnaša predvsem takrat, ko je usmerjena proti oblasti? Definiral sem jo, dovolj neobvezno, takole: »Satira je po definiciji literarna ali umetniška oblika protesta proti posamezniku, skupini, organizaciji, državi ali sistemu, ki poskuša z bolj ali manj prikrito norčavostjo in posmehom vzbuditi zahtevo po popravni neumnosti in zlorab, ki jih razkriva. Ob tem se zateka k ironiji, sarkazmu, posmehu in drugim literarnim ali retoričnim prijemom. Satirik vedno zatrjuje, da smeši v imenu družbenega napredka in da ima njegova beseda neko socialno ali politično ost.«

Sem na strani tistih, ki jo želijo zagovarjati v imenu svobode izražanja. Toda kaj od tega najdemo v rasističnem razpisu v Demokraciji? Prvič, ugotovimo lahko, da besedilo ne vsebuje nobenih elementov posmeha, sarkazma ali ironije, ne zato, ker bi »nas minil smeh«, ampak ker preprosto tovrstnih literarnih sredstev sploh ne uporabi in za avtorjev pristop preprosto niso značilna. [MMC RTV Slovenija je odkril in objavil besedilo](#) istega avtorja iz leta 2008, ko je Škorc obravnaval pravice istospolnih do posvojitve otroke in, kakor je tedaj navajal Dnevnik, za njih ugotavljal naslednje:

»Tudi istospolno usmerjeni bi se človeku smilili, če se ne bi sami postavili v nezavidljiv položaj. Ko nekdo vstopa pri izhodu, mora pričakovati, da ga bo pri tem marsikaj udarilo po glavi, če pa že hočejo 'svoje' otroke, naj si jih poskušajo pridelati sami. A če ne morejo dojeti, da 'njihov' otrok morda ne bo odobral 'istospolnosti' in bo pri njih zelo nesrečen, potem si otrok ne zaslužijo. Čudna je tista družba, ki daje otroke v vzgojo obrobni skupini, katere skrajni domet je nesposobnost razmnoževanja. Brez nepotrebne usmiljenja torej.«

Sam bi dejal, da v zapisu »Presežki 5« za obstoj satire niso bili izpolnjeni pogoji, ker smešenje ne izkazuje nikakršnega poslanstva ali namena, ker na primer ni grajalo oblasti, posamezne ideologije ali bilo kritično do socialne in politične stvarnosti. Nasprotno, besedilo želi le promovirati neko idejo, v tem primeru rasistično. Za te potrebe vpelje še teološko perspektivo, omenja rasizem Boga – in na tej točki so celo nekateri kristjani te dni pohiteli in se od zapisanega javno distancirali, sploh do ideje, da je Jezus bil bel. Žal pa je večina pri tem ravnala zgolj samozaščitniško in iz zapisanega predvsem želela izvzeti Boga in versko obarvanost, pri tem pa ni obsodila širitve rasističnih idej kot take.

Toda privzemimo, da besedilo resnično je satirično – da je avtor zelo neroden v tovrstni uporabi, da smo mi kot bralci pristranski in nam ni do smeha, pa bi nam moralo biti, da satire iz določenih razlogov najboljše ne razumemo, ker smo omejeni. Je lahko tak zelo konkreten zapis tudi v primeru, da je res satiričen, družbeno sprejemljiv in ga ni mogoče kazensko preganjati?

Oba odgovora sta po moje negativna. Glede družbene in moralne sprejemljivosti stopamo na tla, kjer se bodo mnjenja najbrž bolj kresala, a se bomo na koncu še vedno strinjali glede nedopustnosti, zato se bom na kratko usmeril k bolj izzivalni dilemi satiričnega spodbujanja sovražnega govora in temu, kako ga obravnavajo sodišča.

Jaz, rasist 3.0 IZPOSTAVLJENO

ponedeljek, 07 december 2020 20:10 Napisal: Jože Biščak Comments: DISQUS_COMMENTS

(Montaža: Matic Štojs Lomovšek)

Odgovorni urednik in njegova reakcija na straneh Demokracije

Evropsko sodišče o satiri in svobodi izražanja

V bazi sodb Evropskega sodišča za človekove pravice je sodba [v zadevi »Dieudonné M'Bala M'Bala proti Franciji«](#) in osredotočil se bom le nanjo.

M'bala M'bala je francoski komik in politični aktivist, kasneje tudi obsojen zaradi sovražnega govora; v svojih komičnih nastopih je pogosto uporabljal rasne stereotipe, bil je tudi kandidat skrajno desne Nacionalne fronte. Med drugim je v neki televizijski oddaji izpeljal humorni skeč o izraelskem priseljencu, ki ga je predstavil kot nacista, kar

je sprožilo številne reakcije zaradi antisemitskega ravnanja in spodbujanja rasnega sovraštva. Kasneje se nikoli ni opravičil, zaradi svojih opazk, da je holokavst »spominska pornografija« in drugih podobnih pa so bile njegove oddaje večkrat prepovedane, končno je zaradi antisemitizma bil tudi obsojen. Njegov primer je prišel na Evropsko sodišče za človekove pravice, pred katerim se je skliceval na to, da je komik.

Sodišče je jasno zapisalo, da »ne more sprejeti izražanja ideologije, ki je v nasprotju z osnovnimi vrednotami Konvencije, kot sta zapisani v njeni preambuli, namreč pravičnosti in miru, ko je to izražanje izenačeno z obliko zabave, pa naj je še tako satirično ali provokativno in bi sicer zapadlo zaščiti po 10. členu konvencije. Poleg tega Sodišče poudarja, da čeprav se 17. člen konvencije načeloma vedno uporablja za izrecne in neposredne pripombe, ki ne zahtevajo nobene interpretacije, še vedno ostaja prepričano, da je očitno izkazovanje sovražnega in antisemitskega stališča, skrito za umetniško ustvarjanje, enako nevarno kot neposredna in ostra obtožba. Zato (takšno stališče) ne zapade zaščiti po 10. členu konvencije.«

Omenjeni 10. člen Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin govori o svobodi govora in tem, da ima vsakdo pravico do svobodnega izražanja: »Ta pravica obsega svobodo mišljenja ter sprejemanja in sporočanja obvestil in idej brez vmešavanja javne oblasti in ne glede na meje.« V praksi Evropskega sodišča so torej primeri sodb, iz katerih je razvidno, da se pri satiričnem izražanju sovražnih in antisemitskih stališč ne moremo sklicevati na svobodo izražanja – to pomeni, da sam satirični slog ali žanr ne odvezuje od tega, da bi se takšna stališča ne preganjala. Zlahka si predstavljamo, da omenjeno velja tudi za supremacizem in rasizem.

Zato se po mnenju sodišča Dieudonné M'Bala M'Bala ne more skriti za pretvezo komedije, kot so zapisali. Karikatura in satira – tudi namerno provokativne ali vulgarne narave – v demokratični družbi sicer za sodišče spadata na področje svobode izražanja in ustvarjanja, kar vključuje svobodno izražanje idej in mnenj. Toda sodniki so zapisali, da ni na njih, »da bi morali presojati kakovost predstave, čeprav bi sugeriralo, da se občinstvu glede na videoposnetek opazke niso zdele posebej smešne in da bi (zato) moralo ugotoviti, ali izpodbijane pripombe skušajo ali ne skušajo ostati v registru

humoristične oddaje, ki so jo zaključevali. Vendar je treba poudariti, da ima pravica do humorja določene meje, zlasti pravico do spoštovanja dostojanstva človeške osebe.«

Dani primer nam več kot zadostno ilustrira, da satira kot literarni pristop ne more služiti za izgovor, ko se nekdo otepa očitka o kaznivem dejanju širjenja sovraštva in rasističnih idej s tem, da bi se preprosto skril za pravico do svobode izražanja skozi humor. S tem smo ugotovili, da imata avtor zapisa v Demokraciji in odgovorni urednik revije kar dve težavi: težko nas prepričata, da je bila uporabljena satira. Če pa nas že prepričata in to dobrohotno dopustimo, uporaba satire ne more biti sprejemljiva in je v kombinaciji s sovražnim govorom še vedno kazensko pregonljiva.

Zakaj ne preganjamo sovražnega govora?

Nedavno sem za spletno Mladino že nakazal, da imamo v Sloveniji velike težave s pregonom sovražnega govora – o tem sicer pišem že leta. Kot državljan, ki ga skrbi razraščajoča kultura sovraštva, ki jo širijo mediji in politika, sem vložil že nekaj kazenskih ovadb glede spodbujanja sovraštva in nestrpnosti na podlagi istega 297. člena Kazenskega zakonika, vendar še nikoli nisem bil uspešen. V bistvu me to ne preseneča, kajti slovenski tožilci občasno celo uspejo izreči misel, [da sovražni govor pri nas ni kaznivo dejanje](#). Kar v praksi lahko pomeni priznanje, da ga ne bodo preganjali že iz tega razloga.

Razlog tiči v specifični dikciji tega člena, ki okoli 200 tožilcem v državi več kot očitno onemogoča, da bi opravili svoje delo na način, primerljiv z njihovimi kolegi po svetu, zato je število obsodilnih sodb v Sloveniji izstopajoče majhno. Običajno se v prvem odstavku 297. člena KZ-1 sklicujejo na enega od dodatnih pogojev, ki mora biti izpolnjen: kršitev javnega reda in miru. Vendar je ta za inkriminacijo sovražnega govora strogo vzeto nesmiseln. Zato sem se sam že pred leti zavzel za spremembo prvega odstavka člena, a po drugi strani stroka in politika v celoti vztrajata, da z njim ni prav nič narobe, le da ga tožilci ne znajo pravilno brati. Zato se njihova kritika običajno zadovolji le s prijaznimi namigi, da naj se drugič bolj potrudijo. Nagradno vprašanje: je kaj nenehno narobe z 200 tožilci pri nas ali morda vendarle s tem členom?

Zakaj tožilstvo takšnih dejanj največkrat ne preganja po uradni dolžnosti? Ravno iz prej navedenega razloga, domnevam. S tem s stroko vred prevzemajo na svoje pleča huronsko veliko odgovornost za razmah sovraštva v družbi. Naj povem zelo enostavno: pri zadevi Erlah, kjer so ovadbo zavrnil, so zahtevali, da bi moral omenjeni že korakati s puško v roki in slediti bi mu moralo nedoločeno število ljudi – šele potem bi njegov poziv k streljanju beguncev nenadoma postal kršitev javnega reda in miru, kar bi bil pogoj, da govorimo o sovražnem govoru. Nesmisel na kvadrat!

Predstavljamo si, da bi župan nekega mesta predlagal, da se bodo beli in temnopolti vozili na ločenih avtobusih. Po 297. členu bi s tem še ne kršil javnega reda in miru – tega bi šele, ko bi že nakazal resno namero, da vpelje nove avtobusne linije, morda bele in temnopolte bolj ali manj naganjal na ločene avtobuse, zato do točke, ko tega ne stori, ni storil kaznivega dejanja spodbujanja sovraštva. Skoraj vsi običajni primeri sovražnega govora so tega kova, zahtevajo neko obliko udejanjenja skozi neko obliko izvršitvenega dejanja, pri čemer dejansko zamenjajo sam koncept kaznivega dejanja, saj spodbujanje sovraštva ni neposredno povezano z javnim redom in mirom, in na koncu za naše tožilce preprosto niso kazniva dejanja! Absurdno.

Zapis so obsodili celo v SDS

Zadnji primer v Demokraciji z idejo o večvrednosti bele rase so obsodili, z nekaj figami v žepu, celo v stranki SDS. To pomeni, da jih ni prepričalo, da je šlo za satirični žanr, zato predlagam, da tudi Janševa stranka poda kazensko ovadbo zoper avtorja rasističnega zapisa in »svojega« odgovornega urednika.

Tednik Demokracija prav tako ni glasilo stranke SDS, ampak je plačljiva revija, ki jo lahko bere, kdorkoli želi in jo kupi. Glasilo stranke SDS je brezplačni časopis, ki ga člani stranke prejmejo občasno in ni nikakor povezan s katero koli publikacijo založbe Nova obzorja.

Stališča Slovenske demokratske stranke izražajo ljudje, ki so za to pooblaščen: **poslanska skupina, predsednik stranke in podpredsednika stranke.** Avtor zapisa v Demokraciji, Aleksander Škorc, ne more izražati stališča SDS, saj za to ni pooblaščen, niti ni član naše stranke.

V stranki SDS obsojamo vsakršno diskriminacijo, tako obsojamo tudi zapis Aleksandra Škorca. Diskriminiranje na podlagi vere, rase, spola, spolne usmerjenosti, političnega prepričanja ali katere koli druge entitete je za nas nedopustno. Stremimo k enakopravnosti vseh in pravičnemu obravnavanju vsakega posameznika in posameznice. V stranki SDS se zavzemamo za spoštovanje človekovih pravic, medsebojno spoštovanje in solidarnost do vsakogar.

Na strani SDS presenetljivo obsojajo zapis v Demokraciji

Zgoraj opisana praksa Evropskega sodišča za človekove pravice je tukaj dovolj nazorna in jasna: poseg v človekove pravice na ravni, kot je tokratno širjenje rasističnih idej, v imenu zaščite svobode izražanja preprosto ni dopustno niti takrat, ko bi nekdo poskušal druge domnevno zabavati skozi satiro. Povsem vseeno je, če stališče, da bi morali ljudi nebele rase iztrebiti, zapišemo v šali ali smrtno resno, oboje ne sme biti sprejemljivo. Če na to pristanemo, potem bodo razpihovalci sovraštva poslej svojo ksenofobijo, rasizem in sovražni govor pač širili skozi parodijo. Zato me seveda zanima, kako bodo tožilci presodili v zadnjem primeru, a preveč optimističen, na podlagi prej omenjenih izkušenj, pač nisem.

Kako razvrednotiti poročilo Računskega sodišča? Z značajskim umorom

28/12/2020

Po tistem, ko je javnost izvedela, da smo tik pred objavo revizijskega poročila Računskega sodišča, ki bi utegnilo močno obremeniti Janševo vlado zaradi njene domnevno sporne nabave zaščitne medicinske opreme, hkrati pa je številne postopke že sprožila Komisija za preprečevanje korupcije in uvedla skupno 21 preiskav zoper osem uradnih oseb, je po tiskovni konferenci njenega predsednika Tomaža Vesela postalo jasno, da se je osnutek [zataknil pri njegovem namestniku Jorgu K. Petroviču, ki si je vzel dodaten čas za njegovo pregledovanje](#). Kar je praktično poglobitni razlog, zaradi katerega poročilo javnosti še ni znano.

Orkestrirani napadi na Vesela

Zavladala je panika pri tistih, ki jih poročilo obravnava – torej pri oblasti. Vmes je namestnik s svojimi javnimi stališči očitno vznemiril predsednika do te mere, da je pooblastilo prenesel na namestnico Mojco Planinšek. Toda njegova tiskovna konferenca in javno objavljena informacija, da je revizija že praktično pripravljena, sta potem zadostovala, da se je Vesel znašel pod točo javnih napadov strankarsko in politično obarvanih medijev.

Predsednika Računskega sodišča so se lotili osebno in z zelo prozornim manevrom, očitali so mu zaslužkarstvo zaradi funkcije pri Mednarodni nogometni zvezi, povezanost z Aleksandrom Čeferinom in pri tem citirali nekatere nemške tabloide štiri leta nazaj, tudi na način, kakor da ti poročajo o tem zadnje dni, vse skupaj zapeljali v osebno kompromitacijo po sorodstveni liniji, omenjali krajo delovnih strojev in hkrati stavili na pripravo *damage control*, ki bo sledila, če bodo ugotovitve iz poročila

obremenilne za vlado, še zlasti za gospodarskega ministra Zdravka Počivalška. Spodaj navajam nekaj značilnih medijskih naslovov:

Predsednik računskega sodišča in (ne)moralni miličnik FIFE Tomaž Vesel je tudi operativec iz ozadja, ki ruši vlado! (Nova24TV)

Funkcionar Fife Vesel pomaga rušiti vlado (Siol)

Ko je Tomaž Vesel kot študent delal na gradbiščih po Nemčiji, je njegov stric kradel delovne stroje – mu je Vesel pri tem pomagal? (Nova24TV in Demokracija)

Predsednik računskega sodišča Tomaž Vesel meni, da so prejemki Fife uravnoteženi s kariernimi dosežki in z mednarodnimi pogoji dela – Četrta milijona dolarjev letno res ni slabo, sploh za “popoldansko delo”! (Nova24TV in Demokracija)

Peter Jančič, SiolNET: Za oblast preko Počivalškovega trupla (Siol in Domovina)

Nemci so dvomili, da Vesel deluje neodvisno od Čeferina (Siol)

Ves blišč in beda računskega sodišča bo prišla na dan: če Vesel proti plačilu ‘pokriva’ šefa v Švici, kako je to šele doma?! (Bojan Požar)

Nemci so dvomili, da Vesel deluje neodvisno od Čeferina (Siol)

Značilnosti značajskega umora

Postopek diskreditacije je stalnica v arzenalu psihopolitičnih in propagandnih taktik, redno v uporabi vladajoče stranke. Vendar v tem primeru kompromitacije Vesela kažejo dodatno zagnanost in tudi nekatere elemente »značajskega umora« (*character assassination*). Cilj ni posebej prikrit – do konca diskreditirati Računsko sodišče, njenega predsednika, državljanke in državljane pa emocionalno pripraviti, da poročilu ne bodo verjeli.

Značajski umor je namerno uničenje ugleda posameznika. Največkrat so najpomembnejše tarče ali žrtve takšnega umora politični voditelji, uradniki, znane osebnosti, znanstveniki, športniki in druge javne osebnosti. Zato značajski umor pogosto cilja na zasebno življenje, obnašanje, vrednote in identiteto žrtev, večkrat so za takšne potrebe spremenjeni ali izmišljeni osebni podatki, navedeni intimni podatki, pod vprašaj postavljeni dosežki in nameni napadenega.

Z uporabo pretiravanja, posmehovanja, obtožb, namigovanj in laži se napadalcu, v tem primeru vladajoči politiki, zdi pomembno škodovati moralnemu položaju žrtve v očeh javnosti, izzvati množični negativni čustveni odziv na žrtev in jo osramotiti. Kot oblika obrekovanja je značajski umor blizu [argumentu ad hominem](#), retorični strategiji z idejo jemanja verodostojnosti sogovorniku in tarči napada. Kot [ugotavlja filozof Douglas Walton](#), so takšni argumenti velikokrat etotični, napadajo prav značaj (*ethos*) posameznika, v tem primeru Vesela prikazujejo kot kompromitiranega na več načinov, osebno, značajsko in politično.

Dvojna žrtev

Poročanje o Veselu kot podležu, ki načrtovano pomaga rušiti vlado ali dobičkarju iz Fife, ki je pomagal krasti delovne stroje, je tik pred dokončanjem poročila Računskega sodišča prepoznavno nakazalo, da je omenjeni obenem tudi žrtev [kolaborativne politične hegemonizacije medijskega prostora](#). V skladu z njim se v medijski krajini, kjer zaradi anemičnosti medijev začnejo prevladovati vzorci političnega novinarstva do te mere, da postanejo edina ali dominantna poročila o nekem dogodku ali osebi propagandna in strankarska, v tem primeru z elementi značajskega umora, takšen javni prostor počasi hegemonizira. Prav to se je zgodilo z Veselom: tovrstna medijska poročila so postala dominantna.

Kakor ugotavljata avtorja Martijn Icks in Eric Shiraev v svoji knjigi »[Character Assassination throughout the Ages](#)«, je ugled žrtve poškodovan, ko jo občinstvo vidi takšno, kakršna je prikazana. Kar pomeni, da občinstvo nujno postane neločljiv element značajskega umora. V slovenski situaciji javnost nima drugačnega vpogleda od tistega, ki ga o direktorju Računskega sodišča prezentirajo naštet mediji, saj so obenem tudi

edini. V praksi bi to pomenilo, da domači množični mediji po načelu kolaborativne politične hegemonizacije medijskega prostora posredno sodelujejo pri umoru.

Vlada o dejstvu, da mora Kordiš na kliniko: osebno obračunavanje s političnimi nasprotniki

26/01/2021

Včerajšna seja v Državnem zboru je minila v znamenju notoričnih žalitev, bržkone ene hujših v zadnjih letih, ki jih je premier usmeril v poslanca Levice Miho Kordiša in kasneje še v Luko Mesca.

Prvi je Janši v razpravi očital sodelovanje s kriminalnimi združbami, [predsednik pa mu je odvrnil](#), da se bo kot »začasni zdravstveni minister pozanimal pri pristojnih institucijah, kako pomagati takim, ki trosijo takšne nebuloze«. Zlorabil je svojo začasno vlogo ministra za zdravje po tistem, ko je odstopil Tomaž Gantar, izkoristil priložnost in svojo toksičnost skanaliziral v cinično in sarkastično duhovičenje, ki ga je prepoznavno [ad hominem](#) usmeril v Kordiša.

V slogu, [ki sem ga ravnokar opisal](#) kot dominantno komponento v retoričnih manirah oblasti, kot njen nenasitni cinizem.

Janša vabi na svojo kliniko

Kordiš je s svojim nastopom po prvi žaljivi repliki sicer mirno nadaljeval, toda niti v drugo mu Janša ni namenil vsebinskega pojasnila. Poslanec je resda ostro zastavljal svoja vprašanja, omenjal sodelovanje oblasti s kriminalnimi združbami, Roka Snežiča in vesplošno privatizacijo, trdil je tudi, da se odvija nelegalna in legalizirana korupcija pod stranko SDS.

Nanj se je nato v drugi repliki Janša odzval še bolj cinično in povedal, da »k prejšnjemu odgovoru na podobno vprašanje lahko dodam samo to, da gre očitno za urgentni primer«. Nato je poskusil še poduhovičiti s pošiljanjem poslanca na kliniko:

»Bom preveril, ali imam v svoji kliniki v Avstraliji še kaj prostora na oddelku.«

Ob svoji žaljivi repliki si je prislužil aplavz dela sebi naklonjenih poslancev, kar veliko pove o politični kulturi tega trenutka, na koncu pa so zaradi žaljivega odgovora sejo obstruirali poslanci Levice, ki so prostor tudi protestno zapustili.

[youtube

[https://www.youtube.com/watch?v=DC4yLLaTbX0?feature=oembed&w=736&h=414\]](https://www.youtube.com/watch?v=DC4yLLaTbX0?feature=oembed&w=736&h=414)

Kordišev nastop in Janševi žaljivi repliki

Na avstralsko kliniko poslal še Luko Mesca

A to je le en vidik problematičnosti, ki jo je po tihem opazoval predsednik parlamenta Igor Zorčič in pričakovano kasneje bolj problematiziral Kordiša, ne Janšo, s čimer je naravnost legitimiral sovraštveni govor. Zorčič je zavzel perverzno pozicijo »Kar seješ, to žanješ«, kot se je izrazil kasneje v studiu ob Urošu Slaku na POP TV, kar je značilna pahorjanska pozicija: brez stališča in brez obsodbe.

Še več, nekaj ur zatem je premier, očitno opogumljen tudi s dotedanjo medijsko tematizacijo, ki je hitro zavzela prazno poročevalsko ekvidistanco, saj se novinarji spet niso spustili v vrednotenje dogajanja, na kliniko poslal še Luko Mesca:

»Tako mlad, pa @LukaMesec že tak lažnivec. Ravno kar na kliniko v Avstraliji poslana že druga rezervacija danes.«

↻ Janez Janša Retweeted

Janez Janša ✓
@JJansaSDS

...

Tako mlad, pa @LukaMesec že tak lažnivec. Ravno kar na kliniko v Avstraliji poslana že druga rezervacija danes.

Luka Mesec @LukaMesec · 21h

NOV DAN, NOVO DNO

Janša Kordišu: "G. Kordiš, vi potrebujete psihiatrično pomoč"

(to je bil odgovor na vprašanje, kako je lahko Rok Snežič, znan davčni utajevalec, nedavno izgnan iz BiH, še vedno svetovalec vlade za davčno politiko)

V videu moj protest 🗨️

6:51 pm · 25 Jan 2021 · Twitter Web App

Janšev tweet, v katerem razglasa poslanca za lažnivca in ga pošilja na kliniko

Vlada o 'kliničnih' dejstvih

Omenjeni žalitve in osebne diskreditacije nikakor niso sovražni govor, kot povsem napačno ponavlja tudi del stroke in medijev, ne zgolj politike, so pa oblika ekstremnega

sovraštvenega govora, ki je že po sebi ultimativen problem, ki ga kar ne želimo rešiti. A včeraj ni ostalo le pri tem.

Naslednji vidik so piarovska stališča Vlade Republike Slovenije. Ta se že nekaj časa diči s posebnimi grafikami, s katerimi poudari izjave premierja ali ministrov, jih jemlje v obran in obračunava z nasprotniki. Tokrat se je, seveda ne prvič, odločila sekundirati v »sporu« med Janšo in Kordišem, čeprav najbrž za to, kot nikoli poprej, pisci nimajo prav nobenega pooblastila. Vse po načelu: »Vlada Republike Slovenije, to je Janez Janša«, pri čemer v strankah Nove Slovenije in SMC pridno molče kolaborirajo.

Že pred dnevi smo opazili, da se je na ta način vlada zatekla v novo formo delovanja in se sedaj predstavlja tudi kot nekdo, ki skrbi za medijsko opismenjevanje in vzgojo na družbenih omrežjih. Pod ključnikom »stop dezinformacijam« se je vpletla in komentirala dogajanje, ob tem pa v rdeče-modri grafiki navedla domnevno lažno vest, *fake news*, in ga kontrastirala z »dejstvom«. Se pravi: pred nami se po novem odvija nekakšen *fact-checking* format objav, vlada menda skrbi za preverjanje dejstev, seveda tistih, ki bi lahko prizadela njo ali premierja. Potencialno nevarnih zanjo, seveda, nikakor ne katerih drugih.

Boj proti lažem kot krinka za propagando

Takoj ugotovimo, da je takšen format objav zgolj paravan – vladi ne gre za medijsko izobraževanje, temveč zgolj za izvajanje svoje propagande pod krinko skrbi za pravilno informiranje. Grda zloraba žal vodi do popolnega razvrednotenja tistih, ki se z opismenjevanjem in preverjanjem dejstev znotraj preiskovalnega novinarstva res ukvarjajo.

Vlada Republike Slovenije
@vladaRS

...

#StopDezinformacijam

6:05 pm · 25 Jan 2021 · Twitter Web App

Vladina dvojna zloraba: zdaj še skozi zlorabo domnevnega boja proti lažem

Tokrat je za *fake news* vlada razglasila Facebook zapis poslanca Luke Mesca:

NOV DAN, NOVO DNO

Janša Kordišu: »G. Kordiš, vi potrebujete psihiatrično pomoč«

(to je bil odgovor na vprašanje, kako je lahko Rok Snežič, znan davčni utajevalec, nedavno izgnan iz BiH, še vedno svetovalec vlade za davčno politiko).

Skrivanje za namigom

Kot vidimo, je Mesec dejansko uporabil parafrazo in ne natančne dikcije: Janševe besede je razumel kot namig, da Kordiš potrebuje psihiatrično pomoč. Drugačno branje niti ni

možno. To so potem na vladi vzeli za napačen citat, za laž, in njegov zapis v grafiki kontrastirali z nečim, kar sami štejejo za »dejstvo«. In kaj po mnenju slovenske vlade lahko opišemo z njim? No, zgolj pošiljanje na kliniko, najbrž na urgentno operacijo kile. Tako prepoznamo trik, Janša je uporabil aluzijo, *namig* ali *innuendo*, toda nobenega dvoma ne more biti, da omemba klinike, urgencia in oddelka neposredno namigujejo na to, kar je Mesec tudi pravilno povzel in bil kasneje še sam poslan na kliniko v Avstraliji. Povedalo drugače: predsednik vlade se mora pretvarjati, da česa takšnega ni povedal ali želel povedati, a obenem je računal natanko z načinom, kako bo sporočilo pri javnosti razumljeno in je tudi bilo: kot cinična žalitev in pošiljanje nekoga k psihiatru.

Edina dejstvenost, ki nastopa v odzivu, je zgolj žalitev *ad hominem*: dejstvo nam opiše stanje stvari in običajno resnični stavki ustrezajo prav dejstvom. Vlada Republike Slovenije torej razglša za dejstvo, da poslanec Miha Kordiš potrebuje klinično zdravljenje.

Se morda zavedamo, kaj se dogaja pred našimi očmi? In kam bomo ob takšnem tempu potonili ob vsej anemičnosti opozicije in medijev? Naj pomagam, gre za prelomen trenutek, ko se je oblast, zelo dobesedno, v svoji najhujši obliki pod krinko zagovora »dejstev« in pretvezo medijskega opismenjevanja lotila grobega osebnega obračunavanja s političnimi nasprotniki.

Predinterpelacijsko odkrivanje nestrpnosti do kristjanov

31/01/2021

Zakaj nas želi Matej Tonin prepričati, da je afera ministra za delo Janeza Ciglerja Kralja napad na kristjane? In zakaj s tem v resnici uničuje NSi?

Tako se sprašujeta [Primož Cirman](#) in [Vesna Vuković](#) na [Necenzurirano.si](#) ob aktualni aferi morebitnega protežiranja zavoda Iskreni v ministrskem razpisu in obenem opisujeta že novo afero: zakaj bi Tonin želel postati tudi minister za zdravje in kako se dobiva z lobisti Vzajemne in skupaj z njimi krčevito bori proti ukinitvi dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. V retorično učinkovito oblikovanem naslovu se že skriva poanta: »Spoštovani Matej Tonin, ne gre za kristjane, ampak za denar za vaše.«

Iskanja sovražnikov do krščanstva

Naj takoj povem, da se do ravnanja ministra ne želim opredeljevati po sebi, za to imam premalo podatkov in za namene pričujočega zapisa tega ne potrebujem. Analizirati pa želim reakcijo Nove Slovenije v njenih sponzoriranih objavah na socialnih omrežjih, frontalno retoriko Mateja Tonina in Janeza Janše, kjer smo lahko zadnja dva tedna zaznali motivično enako strategijo: sebe razglasiti za žrtev zlobnih motivov nasprotnikov krščanstva.

Kdor je podvomil v pravilno izvedbo razpisa ministra, ni mogel ubežati epitetu nasprotnika kristjanov. Ob hipoma razkriti kristjanofobiji in skrbi za osnovne človekove pravice je tudi predsednik vlade mimogrede ošvrknil »nestrpnost do kristjanov« in jo pripisal politični opoziciji zelo neposredno:

Nestrpnost do kristjanov in do drugače mislečih nasploh v Sloveniji se je začela drastično povečevati vzporedno z nastajanjem [@strankalevica](#) ter izdatnim državnim financiranjem t.i. [#NVO](#) z naslova Metelkova 6, Ljubljana.

Nenadoma ogrožena svoboda veroizpovedi

Matej Tonin je, podobno kot minister Cigler Kralj, zaznal poniževanje in zasramovanje kristjanov, nenadoma pa sta oba še začutila, da bo potrebno povzdigniti glas glede menda ogrožene svobode veroizpovedi:

Kristjani smo del te družbe in to bodo morali slej kot prej sprejeti tudi predlagatelji interpelacije. [@NovaSlovenija](#) ne bo nikoli dovolila, da nas bodo kristjane zasramovali ali poniževali, vedno bomo branili svobodo veroizpovedi.

Kaj imajo vsi ti odzivi skupnega? Da namesto partikularnih pojasnil, kako je minister Cigler Kralj razdelil denar, pohitijo s kolosalno preusmeritvijo pozornosti in pripišejo čisto določen osebni motiv vsem skeptikom v izvedbo razpisa, seveda predvsem politični opoziciji, v naslednjem koraku pa tak motiv potem napadejo. S tem spretno dosežejo, da se javna razprava začne odvijati v čisto drugo smer, seveda pa predvsem služi strnjevanju ideoloških vrst.

Zaradi interpretacije menda ogroženi kristjani

Okoliščni ad hominem

Tovrstno izpeljavo bom v osnovi štel za obliko okoliščnega argumenta *ad hominem* (*ad hominem circumstantiae*), o čemer bo bralec več napotil našel na koncu tega zapisa in [na članek Douglasa Waltona](#). Pri njem bomo takoj prepoznali očitka o pristranosti in osebni motiviranosti, značilna zanj. Naj navedem najbolj prepoznavno elementarno argumentacijsko shemo takega argumenta:

1. Oseba A trdi X.
2. Toda oseba A ima čisto osebni interes za trditev, da je X resničen.
3. Zato je X napačen.

Če bi jo prevedli v naš primer z interpeliranim ministrom in predpostavili, da je sklep bil izrecno podan, ne zgolj implicitno, bi to pomenilo naslednje: tisti, ki mu očitajo, da je

ravnal koruptivno, imajo osebni in čisto ideološki interes, da bi ga prikazali kot koruptivnega. Njihov nečasten interes je lahko rušenje Janševe vlade, tokrat pa še priročno odkrita kristjanofobija, zaradi česar njihova motivacija izdaja, da je začetna trditev o ministrovi pomoči zavodu Iskreni napačna.

Kristjanofobija in pristranost

Okoliščni *ad hominem* nam sugerira, da je oseba, ki argumentira, nujno pristranska ali nagnjena k čisto določenemu, kristjanom nenaklonjenemu stališču, zato je njena trditev nujno neveljavna in nesprejemljiva. Če opozicija zahteva interpelacijo proti ministru, bi torej njeno stališče morali ostro zavrnil. Toda da je minister ravnal koruptivno, bi lahko štel za dejstvo, tudi če bi ga izrekel kristjanofob. Povedano drugače: pristranost še ne implicira neresničnosti ali neveljavnosti neke trditve.

Argument premierja in Toninove stranke je dejansko še bolj kompleksen. Da pomisleke o koruptivnosti izreka kristjanofob, nihče ni sploh dokazal, ampak jih je preprosto podtaknil. Ali je to storil kognitivno iskreno ali morda iz nagibov čiste politične propagande, lahko ugibamo, ampak upoštevajoč dejstvo, da je velik del psihopolitike obstoječega režima neskrito propagandističen v najslabšem pomenu besede, najbrž ne bi smeli razmišljati preveč naivno.

Igranje na karto žrtve

Zato taktiko uvedbe retorike o kristjanofobih preprosto prej štejem za še eno ilustracijo zadnje čase priročne strategije igranja žrtve (*victim playing*). Pri tem znova opozarjam, da je nekaj presneto in že kar perversno narobe s državo, kjer na to zlizano melodijo žrtve nenehno stavi oblast, pa še to avtoritarna. Nikakor ne ljudstvo.

Reakcija poslanca Levice, ki se pritožuje nad tem, da so ga ugrabili kot kristjana

Vidimo lahko, da je raba okoliščnega argumenta *ad hominem* s tem postala bolj kompleksna: skozi pripis motiva (kristjanofobije) in potem dekoncentrirane obravnave motiva samega sebe oklicati za nekakšno žrtev *ad hominem* napada nase, s tem pa utemeljiti lasten *ad hominem* do domnevnih kristjanofobov.

Povedano drugače, *victim playing* lahko tukaj štejemo za obliko varanja, ki je tokrat napad na (drugega) človeka utemeljila z domnevnim osebnim napadom nase.

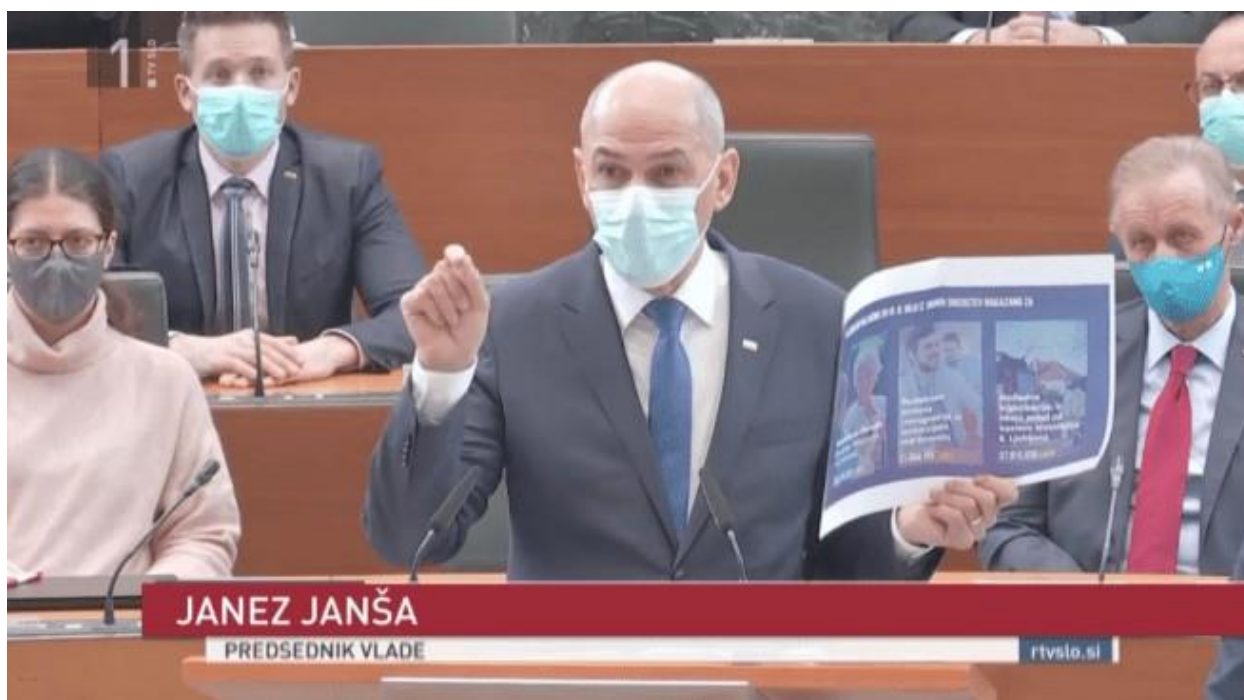
To smo že nekje videli: Politico o vojni z mediji, ki sproža déjà vu

17/02/2021

15. novembra 2007 je Janez Janša resno izgubljal živce – novinarska peticija je s številnimi negativnimi odmevi v tujini dodobra načela njegov mednarodni ugled zaradi posegov v medije in odločil se je, da konsolidira podporo samemu sebi. Radikalno je omenjal tudi odstop svoje vlade: »Kdor misli, da je boljši od nas, lahko prevzame, mi se bomo umaknili. Kar se tiče predsedovanja, bomo konstruktivna opozicija.«

Zgodovina se ponavlja

Mislil je smrtno resno, predlagal je glasovanje o zaupnici vladi, seveda s figo v žepu, kajti vedel je, da bo gladko preživel. In res, 19. novembra 2007 se je v okviru redne seje državnega zbora tudi odvila. Njegov debelo uro dolg nastop je bil epski, vsebinsko nič drugega kot en samcat kolosalen obračun z mediji – v parlamentu je dvigoval časopise, še zlasti Delo in Dnevnik, kazal naslove v njih in posredno demonstriral tisto, kar mu je novinarska peticija očitala, željo po obvladovanju medijskega zrcala. Scena, ki je vsaj malo spomnila na njegov sicer kratek nastop ob glasovanju o nezaupnici njegovi vladi nekaj dni nazaj, ki se je za opozicijski KUL končala neugodno, sam pa je tokrat, dobrih trinajst let kasneje, [obračunaval z nevladniki in RTV Slovenija](#).

Janšev nastop ob nezaupnici 15. februarja 2021 (vir: RTV Slovenija)

Zgodovina se ponavlja, najprej kot tragedija, potem kot farsa, vsakič pa kot *déjà vu*. Ne zgolj kot »vojna z mediji«, o kateri sem pisal že v njegovem prvem mandatu v knjigah »In media res« in »Somrak medijske avtonomije«, letos se reprizno odvija že na emblemizirani žargonski ravni. Če je namreč pred dobrim desetletjem o »vojni z mediji« žugal njegov Dimitrij Rupel, [jo zdaj omenja kar sam premier](#). Ta se je znova znašel pred predsedovanjem Evropski uniji, podobno kot v začetku leta 2008, in tudi tokrat ga od prevzema pomembne funkcije loči le nekaj mesecev. Da bo EU predsedoval Orbanov zaveznik, vnet podpornik višegrajske skupine in orbanizacijskega modela dedemokratizacije države, gotovo zelo intrigira svetovno javnost.

In kakor da bi bili deležni kakšnega zgodovinskega ciklizma, spet intenzivno doživljamo okrepljene kompromitacije novinarjev, ki sicer nikoli niso prenehale, pa seveda medijske prevzeme, čeprav so nekateri še v fazi testiranja: STA, RTV Slovenija, POP TV. Epidemija je naredila svoje, na oblasti je šele enajst mesecev in tudi po zmagi oktobra 2004 je potreboval približno dve leti za pokoritev velikega dela medijske krajine. Priznajmo že enkrat: takrat z veliko mero pasivnosti in s pomočjo lakajskega novinarstva.

Šlo je za nezaupnico novinarjem

Pomudimo se še nekaj časa v letu 2007. Zakaj je Janša tega leta sploh zahteval glasovanje o nezaupnici svoji vladi? O tem sem pisal v svojem članku v medijsko bojkotiranem zborniku »Pet minut demokracije«, kjer sem že v naslovu želel sporočiti bistveno: »Glasovanje o zaupnici vladi kot glasovanje o nezaupnici novinarjem«. V Sloveniji do tistega trenutka nismo izkusili nikakršnih izrednih razmer in ker ni bila ustvarjena nobena politična kriza, tudi ni bilo povoda za takšen predlog. Kot zunanji motiv za nenavadno retoriko kriznega stanja je bil neprepričljivo ponujen rezultat predsedniških volitev, na katerih ni zmagal kandidat desnice Lojze Peterle, temveč kandidat leve: dr. Danilo Türk.

Medtem ko so politiki ugibali o tem, ali želi konsolidirati manjše razpoke v svoji koaliciji ali prisiliti opozicijo, predvsem Socialne demokrate, k bolj tvornemu in ponižnemu sodelovanju v obdobju, ko se začenja predsedovanje Slovenije Evropski uniji, se je med javnimi argumenti iz njegovih ust največkrat začela ponavljati obtožba, da vlada ne more delati, ker državo načrtno blatijo v tujini. Med poglobitnimi vzroki za to se je omenjala prav novinarska peticija, ki jo je podpisalo 571 novinarjev in je bila poslana na evropske in svetovne naslove cehovskih organizacij in časopisnih hiš.

Janšev nastop 19. novembra 2007 ob glasovanju o zaupnici njegovi vladi (vir: RTV Slovenija)

Ti so namreč presodili, da sta dve leti pred tem minili v duhu političnih prevzemov v vseh tistih medijih, v katerih je država s svojimi lastniškimi deleži zmogla zagotoviti svoj vpliv na uredniške politike. V prvem stavku so podpisani premierja obtožili političnih pritiskov in uvajanja cenzure v medijih. Ta je sicer peticijo poznal, a se dva meseca nepričakovano ni posebej odzival nanjo. V Slovenijo so nato prihajali številni ukori in zahteve po ustanovitvi posebne medijske komisije, toda Janša je predvidljivo presodil, da gre za politično zaroto, za katero stoji opozicija, za to pa je naravnost obtožil opozicijskega prvaka Boruta Pahorja in njegovo stranko Socialnih demokratov. Časi, ko še nista zgledno sodelovala.

Kaj je Janša povedal v svojem nastopu leta 2007

V svojem uvodnem, debelo uro trajajočem pojasnilu pred glasovanjem o zaupnici, je največ časa namenil prav medijski situaciji v državi, iskanju dokazov za to, da vlada ne izvaja nikakršnega vpliva v medijih, da jih lastniško obvladujejo druge politične sile, da gre za načrtno in sistematično vodenno blatenje Slovenije v tujini, in končno trditvi, da so bili novinarji zavedeni in zmanipulirani. Izkazalo se je, da je bilo glasovanje o zaupnici vladi zamišljeno kot glasovanje o nezaupnici slovenskim novinarjem. In bilo je uspešno: 51 poslancev je vlado enotno podprlo (med njimi celotna koalicija) ter pri tem bolj ali manj sprejelo v razpravi ponujeno argumentacijo.

Takšna gesta je bila čudaška iz več razlogov. Po eni strani je razkrila, da vladajoča koalicija gradi in vodi politiko na podlagi teorij zarote. Dokazala je, da po nepotrebnem demonizira politične nasprotnike in jim pripisuje dejanja, ki jih dokazano ni storila. Največji prekršek pri tovrstnem ravnanju pa je gotovo bil, da je v svoje roke vzela novinarsko avtonomijo ter poučevala novinarje, jih diskreditirala in z njimi manipulirala. Nekaj, česar smo se v teh dveh desetletjih že dodobra navadili, pa se ne bi smeli. S takšno gesto je vlada kar sama pokazala, da so vsi očitki, zapisani v novinarski peticiji, utemeljeni, in da je zanjo največja kost v grlu prav medijska podoba, ki si jo želi ustvariti po svoji meri. Takrat je zvenelo neverjetno, da je to storila z obtožbami o blatenju in črnitvi ugleda Slovenije v »tujini«. Tisti tujini, Evropski uniji namreč, katere polnopravna članica je in ki ji v prvi polovici leta 2008 potem tudi predsedovala.

Vrnitev že videnega: Politico o ozračju strahu

V svojem mandatu 2004-2008 je Janša oral svojo ledino še brez pomoči Viktorja Orbana. Za politične prevzeme medijev je potreben določen čas in vsega ni mogoče postoriti v nekaj mesecih. Zgodovina se ponavlja tudi leta 2020 in 2021, le propagandizem oblasti je postal skupaj z nivoji manipulacij bolj surov in neposreden. Bruseljski Politico je zdaj objavil članek, ki na las spominja na obtožbe iz novinarske peticije leta 2007 in številne zapise v najbolj uglednih časopisih po svetu iz tistega časa, npr. v New York Timesu, in omenjajo politične pritiske in cenzuro.

Ni manje zemlje, ni večeg diktatora: Janšin rat s medijima

SVET | Autor: Ksenija Prodanović | 16. Feb. 2021 21:15

Podeli

Napadi premijera Janeza Janše stvaraju klimu straha, kažu slovenački novinari i aktivisti.

Srbska Nova o diktatorjih in medijski vojni v Sloveniji

Članek Lili Bayer nosi naslov »Znotraj slovenske vojne z mediji« in nadaljujejo tradicijo za Slovenijo neprijaznih opisov, ki slikajo predsednika Janšo kot Orbánovega zaveznika, našo državo pa kot nastajajoči avtoritarni režim, kjer nenehno obračunavajo z mediji. Tokrat se prispevek obširno loteva analize na podlagi številnih pogovorov s slovenskimi novinarji in ugotavlja, da »napadi premierja Janeza Janše ustvarjajo ozračje strahu«. Opisi povzemajo žargon dosedanjih, tudi [nedavnega v New York Timesu](#), in znova strežejo z označevalci o »desničarskem populističnem voditelju«, ki jih domači novinarji po vseh teh letih ne zmorejo:

Desničarski populistični voditelj, občudovalec Donalda Trumpa, je STA označil za 'nacionalno sramoto'. Javno RTV je obtožil, da širi 'laži' in zavaja javnost, v tvidu pa

Najnovije vesti

Najveća gri
istoriji: Sitit
ostala bez i

SVET | pre par minuta

Održan dvc
pomen Šat
Sauliću

SHOWBIZ | pre par minuta

Pad broja s
porodično
u Nišu

HRONIKA | pre 12 min

UŽIVO Nad
prvi set Cic

dodal, 'očitno vas je preveč in ste predobro plačani'. Ta mesec pa je premier označil RTV in zasebno televizijo za 'neodgovorne razširjevalce virusa'.

Ostra kampanja proti novinarjem

Žargon novinarske peticije 571 novinarjev, ki sta jo pripravila Blaž Zgaga in Matej Šurc, je glede očitkov presenetljivo soroden, novinarka spomni, da »vodja ene najmanjših članic EU bje veliko kampanjo proti novinarjem, ki jih ne mara«, da pri tem ne gre le za retoriko, temveč realne posege v medijsko zakonodajo, da želi Janša povečati vpliv države na STA z začasnim ustavljanjem financiranja, kar velja tudi za poseg v RTV s poskusom nižanja sredstev zanj.

Politico nato povzame številna mnenja domačih novinarjev, zakaj Janša spodbuja sovraštvo do novinarjev in urednikov v javnih medijih, »rezultat tega pa so grozilni telefonski klici, pisma, elektronska sporočila in objave na družbenih medijih. Novinarji opozarjajo, da jih je ta pritisk vodil v samocenzuro, nekateri uredniki pa so zaradi groženj poklicali policijo«. Očitki o cenzuri, zelo podobni tistim iz novinarske peticije, so potem še okrepljeni z zelo konkretnimi opisi:

Čeprav nekateri novinarji pravijo, da lahko poročajo kot običajno, pa mnogi, ki pokrivajo delo vlade, pravijo, da se politični pritisk pri njihovem vsakodnevem delu močno čuti, kar vpliva na poročanje o vprašanjih, kot so madžarske investicije v Sloveniji, vloga skrajno desnih gibanj v državi in celo Janševo povečevanje Trumpa na Twitterju.

Jadranka Rebernik o preveliki dramatizaciji

Članek Lili Bayer navaja stališča sedmih neimenovanih novinarjev, ki opisujejo stanja pritiskov, diskreditacij in samocenzure. Omenja tudi drugačno stališče. Jadranka Rebernik s TV Slovenija, sicer znana politična podpornica Janše, je za Politico izjavila, da ta »ne more nikogar cenzurirati«, da »nima pravega vpliva« v osrednjih medijih in da je v Sloveniji trenutno »veliko dramatizacije«. Ob tem je še povedala, da je njena hiša

bolj ostra do aktualne vlade kot prejšnje in da »bi morala biti politično nepristranska in neodvisna«. V prispevku je edina novinarka sploh, ki je opisani pritiski ne motijo.

„Maršal Tvito“ u ratu sa novinarima

Janez Janša, premijer Slovenije, vodi snažnu kampanju protiv novinara koji mu se ne dopadaju, piše politico.eu, podsećajući da ova država Evropske unije u drugoj polovini godine preuzima predsedavanje Savetom EU.

0 | Piše: I. Š. M. | 16. februara 2021. 19.02

Foto: BETA AP Photo Francisco Seco

Srbski Danas o novi vojni z mediji

Pomemben poudarek članka je še, da slovenska vlada deluje v nasprotju s standardi EU glede medijske svobode, kot ponavlja podpredsednica Evropske komisije Vera Jourova, ki je tudi nekaj dni nazaj, žal slovenskim medijem spet manj opazno, znova izrazila

zaskrbljenost glede medijske svobode in pluralnosti, ki se sicer krepi po večini Srednje in Vzhodne Evrope.

Janša novinarko Lili Bayer obtožil laganja za preživetje

Pričakovano so pri slovenski vladi tudi tokrat poskrbeli za klasične propagandne trike v odgovorih: sklicevali so se na zmanipulirane očitke o grožnjah s smrtjo in pri tem s fotodokumentacijo namigovali, da jim grozijo celo novinarji RTV hiše. Zunanji minister Anže Logar **je ponovil vajo kot nekdANJI direktor Ukoma** in povedal, da je glavni problem neprofesionalnost novinarjev – kakor da je to dober razlog za njihovo podrejanje. Da nekateri ne ločujejo med »političnim aktivizmom in novinarstvom«, da je »v Sloveniji popolna svoboda tiska«, kar so potem demantirali še v Ukomu, ki ga vodi Uroš Urbanija, kjer so z manipulativnim manevrom zanikali samocenzuro:

Ker so mediji v preveliki meri povezani z levimi centri kapitala in politične moči, je jasno, da v slovenskih medijih ne prihaja do nobene oblike samocenzure.

Vse, je, skratka, dobro organizirana zarota, ki jo izvajajo politična opozicija in posamezni novinarji. Ukom je sicer izrazil veliko nezadovoljstvo nad člankom in na svoji strani objavil celotne odgovore, ki jih menda novinarka bruseljskega medija ni upoštevala, Janšev propagandni portal pa dolg obračun, ki že v naslovu motivacijo za nastanek Politicovega članka naprti politični opoziciji: »Leva opozicija s preverjeno taktiko blatenja vlade: po fiasku nekonstruktivne brezupnice, danes v časniku Politico še članek o Janševem pravljичnem lovu na slovenske 'novinarske čarovnice', ki ga ni!«

Janša sam je, tudi ob odzivu Ministrstva za kulturo, grobo *ad hominem* napadel novinarko in jo obtožil »laying for living«, kar najbrž pomeni laganja za potrebe preživetja.

↻ Janez Janša Retweeted

Janez Janša ✓
@JJansaSDS

...

Well, @liliebayer was instructed not to tell the truth, so she quoted mainly "unknown" sources from the extreme left and purposely neglected sources with names and integrity. That's @POLITICOEurope, unfortunately. Laying for living.

Ministrstvo za kulturo ✓ @mk_gov_si · 20h

.@POLITICOEurope shows an extraordinary level of political bias in its latest article on the phantom "war on media" in Slovenia.

Facts:

1) Slovenian private media is predominately owned by media tycoons close to leftist political parties.

politico.eu/article/sloven...

[Show this thread](#)

7:46 pm · 16 Feb 2021 · Twitter Web App

Janšev tovit in retovit samega sebe: novinarka naj bi po navodilih lagala

Vse pomembnejša mednarodna medijska arena

Zgodovina, zame bolj farsična kot tragična, se ponavlja zato, ker se njeni akterji niso prav posebej spremenili. Janša boleha za isto obsedenostjo z mediji, a mu je vsa ta leta dominacija uspevala tudi zaradi neprofesionalnega in lakajskega novinarstva, znatnega obsega ubogljivih in upogljivih političnih novinarjev.

Sicer opešano in anemično slovensko novinarstvo, ki se tokrat poskuša nekaj bolje upirati, ne vliva res velikega upanja, toda spomniti velja, da novinarska peticija kot enkratno dejanje že takrat ni bila kakšen imeniten odraz poguma z vidika podpisovanja pod že pripravljeno pismo Zgaga in Šurce, saj so mediji, kot so Slovenska tiskovna

agencija, RTV Slovenija, Delo, Slovenske novice, Večer in Primorske novice, zlahka prešli pod politični vpliv ob ne ravno velikem uporu kolektivov.

Če pogledamo pobližje, se v tekočem mandatu nekaj podobnega dogaja na Siolu in Planet TV, če niti ne navajamo dveh povsem strankarskih kanalov Nova24TV in tretjega parlamentarnega kanala na TV Slovenija. Na končni razplet pri RTV Slovenija in POP TV še čakamo, najmanj od leta 2015 pa velja, da je Janša sistematično gradi na projektu izgradnje paralelnega propagandnega medijskega prostora, ki ga strankarsko povsem obvladuje – še zlasti na spletu. Redke vlade na svetu se lahko pohvalijo z obvladovanjem več kot 20 portalov.

Słowenia idzie śladem Węgier i Polski i wydaje wojnę wolnym mediom

wczoraj 16:00 POLITICO

Ten tekst przeczytasz w 7 minut

Przywódca jednego z najmniejszych państw Unii rozpętał zakrojoną na szeroką skalę kampanię przeciwko dziennikarzom, których nie lubi. Premier Słowenii, Janez Janša, którego kraj obejmie w lipcu rotacyjną prezydencję UE, systematycznie i otwarcie atakuje publiczne media, pisze Lili Bayer z POLITICO.

Poljski mediji o članku Lili Bayer

Podobno kot v prvem in kratkem drugem mandatu se bo moral tudi tokrat Janša boriti predvsem z mednarodno zrcalno podobo in ga poskušal razbiti. Če bo že uspešno prikrojil ogledalo domačih medijev, pa bo s težavo tuja, in prav to je najbrž že leta 2007 pravi razlog, ki ga je spravil s tira do mere, da je po mednarodnem odmevu novinarske peticije izpeljal omenjen manever glasovanja o zaupnici. Do danes je postal bolj samozavesten in tudi njegov *damage control* deluje bolje: strankarski mediji in njegovi intelektualni krogi se trudijo osirati vsak tuj medij posebej, sam pa ne izbira macol in obračuna z vsakim novinarjem na tviter račun v angleščini, ki mu je v tistem hipu znana ali neznana.

Politično se Janša v teh letih ni spremenil, s trenutno koalicijo je gotovo šibkejši, a hkrati tudi močnejši ob podpori tujih zaveznikov iz višegrajske grupacije. Evropa se je spremenila do te mere, da znotraj svojega teritorija preveč blago opazuje krepitev antidemokratskih tendenc in avtoritarnih režimov, Slovenijo pa največji mediji po svetu in Evropi že kar nekaj časa uvrščajo ob bok problematičnih Poljske in Madžarske. Če je ali bo domače novinarstvo neavtonomno do te mere, da ga bo Janšev medijski imperij mimogrede obvladal, je zdaj vse odvisno od mednarodnega prostora. Po eni strani tamkajšnji novinarji postajajo pomembni pridrževalci zrcala, po drugi pa je žalostno opazovati, da se te možnosti defetistično najbolj oklepajo ravno tisti, ki jim takšna naloga ne uspeva najbolje.

Trumpovska retorika posmeha: rdeča Tanja Fajon in segrevanje Slovenije

15/08/2021

Resnično ne mine dan in tudi ne leto, ko ne bi predsednik SDS in njegovi pristaši z močjo socialnih omrežij ali strankarskih medijev žalili, zmerjali ali zasmehovali vsega, kar jim stoji na poti ozkih političnih ciljev. Intenzivnost, jakost in dolgotrajnost toksičnega jezika, obenem tudi prepoznavnega elementa njihove propagandne mašinerije, nas je že do konca utrudila in večino državljanov naredila za indiferentne in neobčutljive, kar je gromozanska težava po sebi.

V enem zadnjih primerov, njihov obseg je res neizmeren, sta predsednik vlade in podpredsednik parlamenta, kakopak iz vrst SDS, poskrbela za kombinirano varianto posmehovanja iz političnega nasprotnika. Z omembo »kombinacije« merim na strukturno naravnost tokratnega smešenja Tanje Fajon, na dejstvo, da je moral avtor, če je želel izpeljati osebno norčevanje *ad hominem*, žrtvovati tudi sam problem segrevanja ozračja, ki je s tem postal dodatni predmet smešenja:

»Slovenija se prehitro segreva«, Tanja je že čist rdeča. Se da še kaj pomagati?

Segreta rdeča Tanja

Povedano drugače: če sta želela osmešiti predsednico SD, tokrat pač zato, ker je oblečena v rdeče, sta morala, zaradi same zaničevalne poante, po nujnosti pljuniti tudi čez problem segrevanja Slovenije. Norčevanje Jožeta Tanka se nanašana na vest o zahtevi poslancev LMŠ, SD, SAB, Levica in NeP za sklic nujne seje odbora DZ za okolje, na kateri bi spregovorili o zaskrbljujočih ugotovitvah poročila Medvladnega odbora za podnebne spremembe za Slovenijo in iz katerega izhaja, da se naša država segreva dvakrat hitreje od svetovnega povprečja.

Tankova in Janševa misel se norčavo sprašuje, če je mogoče »še kaj pomagati« in implicira, da ne – tovrstna sporočilnost še dodatno okrepi začetno zasmehovanje politične nasprotnice. Retorična strategija osebnih kompromitacij je tako rekoč integrirana v delovanje Janševe stranke. Intonacija osebnega smešenja in žaljenja je bila še zlasti značilna za Donalda Trumpa, toda res bi storili veliko krivico, če bi iskali vzročnopolosledične povezave med njim in njegovimi slovenskimi sledilci, kajti v delovanju SDS njegove elemente zlahka najdemo tudi pred letom 2016. Nekaj drugega je res, po kampanji nekdanjega ameriškega predsednika in v času njegovega mandata se je retorika smešenja nedvomno okrepila in legitimirala, »rdeče Tanje« so se začele prikazovati pogostejše.

Populizem rušenja družbenih norm

Trumpova neolikanost je v svojem bistvu populistična in temelji na strategiji rušenja družbenih norm sprejemljivega. Kar pomeni, da je njeno vodilo politična nekorektnost *nec plus ultra*: želi se širiti čez vsako mejo, ker meje ne priznava. Žalitve, norčevanje in smešenje na ravni gostilniške razprave so nenadoma nekaj vsakodnevnega in normalnega, ker desničarski toksicizem jezika pač tudi stavi na uporabnike gostiln, uporablja populistični jezik in tukaj izraz populizem ni več ideologija, temveč predvsem uporaba orodij prepričevanja, ki jih bo »razumelo« ljudstvo (latinski *populus*). Učinki morajo vedno bolj pričakovano biti takojšnji, intenzivni, dramatični in emocionalno nabiti. Toksičnost, objestnost, prostaštvo, prezir in sovraštvo zato hitro postanejo želeni elementi takega jezika.

Se opisana politična retorika neposredno obrestuje v rasti podpore volivcev? Vsi tega ne mislijo. Kot [ugotavlja Oscar Winberg](#), Trump kampanje leta 2016 ni dobil zaradi zasmehovanja političnih nasprotnikov, ampak navzlic retoriki zasmehovanja. Stališče, ki ga je težko empirično dokazati. Privzemimo torej navedeno možnost: retorika zasmehovanja in žalitev bodisi neposredno motivira in prepriča volivce bodisi jih ne motivira. Če jih motivira, prinaša neposredne koristi. Če jih ne, pa političnim akterjem preprosto ne prinaša negativnih posledic.

Vedno gre še nižje, toda nikoli ne škodi

Če logiko razlage prenesemo na slovenske imitatorje, bi lahko zaključek ponovili takole: vsakodnevni jezik sovraštva, diskreditacij, žalitev in zasmehovanja ni dobitna kombinacija vladajoče SDS, ne prinaša neposrednih pozitivnih točk, ampak preprosto tudi ne škodi. Zdi se, da je Janša takšno lastnost neškodljivosti svojega toksičnega jezika že dolgo nazaj tudi prepoznal. Kakorkoli že grozljivo napreduje v intenziteti svoji zmerljivk, žaljivk in sovraštva, mu te ne prinaša omembe vrednega padca v podpori volilnega telesa. Ko se nenehno sprašujemo, kako nizko lahko še gre, je ta misel odvečna: vedno lahko gre še nižje in mu to ne bo škodovalo.

Donald J. Trump ✓
@realDonaldTrump

Follow

In the beautiful Midwest, windchill temperatures are reaching minus 60 degrees, the coldest ever recorded. In coming days, expected to get even colder. People can't last outside even for minutes. What the hell is going on with **Global Waming?** Please come back fast, **we need you!**

6:28 PM - 28 Jan 2019

50,583 Retweets 199,490 Likes

131K 51K 199K

Tipično Trumpovo zasmehovanje v maniri podnebne skepticizma

Vprašanje pa bi lahko obrnili: popolnoma jasno je, da si njegove tarče, v tem primeru politična opozicija, pretežno ne bodo privoščile enakovrednega početja. Po eni strani jih agresivna retorika sili v obrambo in Tanja Fajon bi se, če uporabimo zgornji primer, morala pred posmehom braniti, a gotovo se ne more ali želi s tem, da bi bila isto vračala z istim. Žrtve so zato vedno znova pred dilemo, kako naj reagirajo, ali naj se odzovejo na vsak napad in tudi, ali naj preprosto tovrstno ravnanje ignorirajo. Toda z vidika opazovanja obnašanja volilnega telesa bi se spet lahko vprašali: bo prvakinja Socialnih demokratov zaradi tega, ker je žrtev, deležna večje ali manjše podpore volilnega telesa? Zgolj svojega, tudi drugega?

V najslabšem primeru je končni učinek podoben: zaradi tega, ker je tarča posmeha, ji to ne prinaša dodatne podpore, škodi pa tudi ne. Če bi ugotovitev držala, je v nekem smislu retorika zasmehovanja enostavno odveč, nikomur ne koristi in nikomur ni nekoristna.

Prezir do človeka, prezir do problema

Ampak takšen pogled nam zarisuje le ozko polje učinkov v sferi strankarskih koristi. Ne more biti dvoma, da opisana govorica zastruplja odnose v družbi, nas dehumanizira in dekultivira, slabša duhovno klimo, medčloveško sovraštvo in poniževanje pa normalizira. Dela nas za slabše ljudi in občasno, kot v zgornjem primeru, zanika resnost problema podnebnih sprememb.

Skoraj si ne upamo pomisliti, da je zasmehovanje Tanje Fajon morda utemeljeno na podnebnem skepticizmu, kar bi znova bilo podobno Trumpovim nazorom. Ali Branku Grimsu in tistim v vladajoči stranki, [ki mislijo, da se planet Zemlja dejansko ohlaja, zaradi česar je nekoč že izumrl črni panter...](#)

Janša in Tanko bi lahko brila norce tako iz podnebnih sprememb kot neljubih oseb, toda včasih je prezir do političnega oponenta hkrati tudi prezir do družbenega in naravnega problema. Enega največjih, pred katerim stoji človeštvo, kako v času globalnega segrevanja in strahovitih podnebnih sprememb sploh še preživeti. Toda ne, njim gre na smeh.

Ko so v gorah problem nalepke protestnikov, ne postfašistov

25/08/2021

Včasih političnemu propagandnemu diskurzu, ki ga z veseljem sprejemajo nekateri največji domači mediji, preprosto zdrsne že na ravni grafične uprimeritve. Domnevajmo, da iz nerodnosti in hitenja. Naj navedem primer: portal Siol se je angažiral v podporo obsodbe [triglavskih protestnikov](#), kar res ni nič novega, kajti Janševi mediji se jih po srečanju na Kredarici trudijo diskreditirati na preštnevilne načine. Ampak pri tem se je razkrila manipulativnost v postopanju.

Po res široki paleti strategij v iskanju razlogov za osebno in neosebno zbijanje verodostojnosti protestnikov, njihov osebni linč, so prišli na vrsto še »dokazi« o domnevno vandalskem obnašanju na njihovi poti. Sam bi temu dejal »etotična« variacija napada *ad hominem* – političnega sovražnika je potrebno umazati zaradi njegovega značaja (*ethos*). V kolektivu Jančičevih novinarjev so se zato odločili, da objavijo poudarke iz pisma markacista inštruktorja Boštjana Gortnarja. Ta naj bi minuli četrtek in petek vodil delovno akcijo popravila planinskih poti okoli Triglava.

Po njegovem so petkovi protestni kolesarji svoje nalepke z logotipi nevzgojeno lepili na planinske smerne table in drogove okoli koč na Planiki. Kar pa da je prepovedano in se lahko kaznuje tudi z denarno kaznijo. Na Siolu so potem objavili natančno dve fotografiji z dokazili o »vandalskem obnašanju«: na eni sta na drog nalepljeni dve manjši nalepki, ena s prekrizano svastiko in druga s kolesarskimi logotipom.

Na drugi pa je na smerni tabli, ki naj bi dokazovala strahovito pokvarjen značaj protestnikov, nekaj zanimivega: že poškodovana nalepka kolesarskih protestnikov, toda čez njo tudi [slovenskih identitarcev](#), na kateri piše »Domoljubje ni zločin«. Pod njo

je prepoznaven simbol te Janezu Janši izjemno ljube ekstremistične skupine, [grška črka lambda](#).

Nalepka identitarcev je potemtakem nesporno nalepljena čez nalepko protestnikov. Kdaj je bila uporabljena prva in kdaj druga, ne moremo vedeti. Toda prekrivanje ene čez drugo nesporno nakazuje na časovno sosledje – nekdo, ki je pristaš [desnega postfašističnega gibanja](#), je časovno kasneje reagiral na nalepko protestnikov proti Janši.

Če pustimo ugibanje o akcijah lepljenja ob strani, se kot najbolj indikativno za propagandistično pisanje Siola razkriva naslednje dejstvo: zakaj se je markacistu Gortnarju zdelo vredno napisati jezno pismo proti protestnikom, prav nič pa ga niso zmotili domači postfašisti?

In zakaj se je Siolu zdelo vredno artikulirati problematiziranje ene vrste nalepk, druge pa ne? Pri čemer je moral nekdo celo opaziti, da je nalepka identitarcev prekrila prvo, pa je vendar kot problem ugledal zgolj dobro skrito nalepko pod njo? Je torej druga povsem sprejemljiva?

Včasih se na ravni fotografske ponazoritve propagandni nameni razkrijejo kar sami, z njimi pa nehote tudi očitna neskončna solidarnost oblasti do identitarnega gibanja, ki v največji meri tvori tudi jedro tako imenovanih [rumenih jopičev](#). Hvala Siolu za nazornost!

Premier se posmehuje Golobu z basnijo o sokolu

25/01/2022

Najprej smo imeli [basen o žabi](#), namenjeno vojni z domačimi mediji, zdaj imamo basen o sokolu, ki bo premagal goloba na nebu. Ker je sokol ujeda, torej ptica roparica in bliskovit plenilec, moramo biti vrhovnemu basnopiscu za tak natančen samoopis kar hvaležni.

Literarna zvrst, v katero se očitno predsednik Janez Janša rad zateka in z njo ne ravno duhovito, ampak predvsem sarkastično in cinično napada svoje politične in drugačne nasprotnike, takšni pa so vsi po vrsti, če niso popolnoma podložni, naj bi bila po svojem osnovnem namenu didaktična. V njej bi morali najti tudi kakšen moralni poduk.

V osnovi pa je tokrat zgrajena na smešenju, tokrat političnega konkurenta, le zaradi njegovega priimka. V tem smislu je to zgolj političnopropagandna vaja v napadu [ad hominem](#), skrita za basen in posmehljivo vržena volivcem v naslajanje. Ni nepomembno, da je poniževanje sledilo Golobovi včerajšnji jasni zavrnitvi možnosti sodelovanja z Janšo v oddaji Studio City, kjer ga je obtožil, da širi sovraštvo, prepir in razkol med ljudmi. No, njegov cinični propagandni diskurz na tviterju in tudi sicer je takšna oblika sovraštva.

Sicer pa nas Janševa asociacija takoj pripelje do kultnega Mladininega stripa *Sokol in golobica*, epske romance karikaturista in ilustratorja Tomaža Lavriča, parodije slovenske politične scene. Janševa omemba je zato svojevrstna paramnezija.

Glavna junaka Lavričeve epske romance

Nevladniki so krivi, da nimamo letala za gašenje požara: o psihopolitiki strankarske propagande

24/07/2022

Tehnike surove politične propagande se pri Janševi SDS in njenih satelitih skozi leta ne spreminjajo, v resnici so kar šablonske. Rastel in razvijal pa se je njihov medijski konglomerat z vsemi lovskami strankarskih spletnih strani, ki jih je več kot 40. Vedno mu je manjkalo dovolj pogumnih piscev za umazani »novinarski« posel, za katerega so jih najeli brezvestni politični botri, ker se je zanj potrebno v moralnem ali intelektualnem oziru ponižati; vulgaren propagandizem res ni častno opravilo, toda vedno se najdejo izvajalci.

Desetletja so v delovanju medijskih »tovarn laži«, ko jim ljubkovalno, toda zelo točno pravijo, izrisala nekaj stalnih in ponavljajočih se elementov sovražne retorike, pri kateri je nabor tehnik že močno predvidljiv in s tem tudi dolgočasen. Naj navedem klasiko: sklicevanje na čustva, kot je apeliranje k sovraštvu in preziru, logične zmote in napake, kjer navajamo morda celo resnična dejstva, toda napačne sklepe, osebno kompromitacijo (predvsem z napadi *ad hominem*), pa seveda arzenal laži in podtaknjenih trditev.

Nenasitni nevladniki

Eden zadnjih prispevkov v neskončni množici podobnih na strankarski Nova24TV nam pod naslovom »Zgroženi boste, koliko denarja gasilcem poberejo Muki, Tea Jarc in Metelkova 6« v še dodani maniri tabloidnosti in klikvab ponuja dober zgled za povedano: naprej skozi politično agendo, ki je očitno znova osebna in moralna kompromitacija nevladnikov, potem hujskaško retoriko, s katero ob obsežnih požarih

na Krasu apelira k sovraštvu in odvzemu sredstev za njihovo delovanje in se naslavlja kar na predsednika vlade Roberta Goloba, zelo prepoznavno pa igra na karto razdvajanja in drugačenja (*othering*).

Shema ločevanja na pogumne gasilce, te želi predstaviti kot »naše«, nevladnike pa kot »njihove«, torej tuje, nevarne, škodljive in nesramne, je tokrat priročna, saj javnost iz minute v minute že nekaj dni spremlja pustošenje požarov. Korak natančnega kanaliziranja sovraštva je zato zelo predvidljiv: nevladniki so prikazani kot krivi in odgovorni, da nam je zmanjkalo denarja za nakup letal za gašenje požara. Ergo: prenehajmo že vendar financirati tiste, ki ne delajo nič!

Avtor Domen Mezeg svojo retoriko sovraštva uvede še bolj neposredno z metaforo dela gasilcev, ki gasijo požar, in na drugi strani Golobove vlade, ki mora gasiti požar finančno »nenasitnih« nevladnikov:

»Medtem ko na Krasu divja požar in se Primorska utaplja v dimu, se zdi, da Golob & Co. bolj razmišlja o tem, kako "pogasiti žejo" nenasitnih NVO-jev, ki so mu pomagali do prestola. Se bo le odpovedal skušnjavi in denar rajši namenil za nakup letala za gašenje požarov, s tem pa v praksi potrdil svojo zavezanost zeleni agendi in skrbi za sodržavljane?«

Filozofska praznina

Mezeg predvidljivo navija za nakup gasilnega letala, ki bi stalo med 30 in 40 milijoni evrov, nato pa po hitrem preračunu ugotovi, da so »vidnejši« nevladniki prejeli skupaj že dobrih 93 milijonov, kar bi zadostovalo za nabavo 2,5 do 3 tovrstnih letal. Njegovo sovražno apeliranje je nato predvidljivo: se ne bi vlada odpovedala »raznim Mukijem«, pri čemer izpiše ime Filipa Mukija Dobranića iz Inštituta Danes je moj dan, denar pa porabila za reševanje premoženja ogroženih Primorcev in same ogrožene narave?

Avtorju je zelo zoprn »filozofski« opis, za kakršnega ga je sam označil in s katerim omenjeni Inštitut predstavlja svoje delovanje: »Živimo, kar delamo. Delamo, v kar verjamemo. Verjamemo, kar govorimo. Govorimo, česar nočeš slišati. Slišiš, ker ti

znamo povedati. Povemo ti, ker je to naša dolžnost. Tvoja dolžnost je, da poveš naprej.« Nato ugotovi, da so za to »praznino« prejeli 51 tisoč evrov »našega denarja«, nato pa apelira na Goloba, da naj ga vendar sreča pamet in raje rešuje človeška življenja in njihovo premoženje.

Migrantoljubci in njihov džihad

V omenjenem Inštitutu delujejo »migrantoljubci«, še dodaja Mezeg, in »bijejo svoj "džihad" proti ograji na državni meji in podpirajo famoznega sirskega brivca Ahmada«. Najde tudi nekaj pohvalnih besed za svoj medij, torej za propagandistično Nova24TV, ki jo razglasi za alternativni medij, sebe pa za vestnega razbijačca ideološkega enoumja:

»Njihova sveta vojna je usmerjena tudi proti oglaševanju v alternativnih medijih, ki vestno razbijamo ideološko enoumje in monopol osrednjih medijskih konglomeratov, proti neljubim "desnim" politikom in njihovim Twitter profilom (tipično jih živcira Janez Janša), shizofreno strašijo pred "vseprisotno grožnjo fašizacije družbe", banalizirajo domoljubje in državne simbole, "navijajo" za Palestince, banalizirajo zakonsko zvezo, se "borijo za vodo" in nudijo "reklamni prostor" samooklicanim predstavnikom ljudstva (Glas ljudstva) itd. Inštitutu Danes je nov dan, je do lani prejel 51 tisočakov.«

Soroševa štipendistka

V drugem delu očita Tei Jarc iz Sindikata Mladi Plus, da je letos prejela 14 tisoč evrov od dosedanjih 700 tisočakov. Omenjeno označi za tisto, ki bi nad duhovnike pošiljala ovaduhe, znano protestnico pa nato predstavi z dolгим kompromitacijskim opisom:

»Spomnimo, da je šefica Tea Jarc pridno "galamila" ob petkih, kar bi se ji utegnilo obrestovati. Zapomnili si jo bomo tudi po nizkotnih izpadih in verbalnih napadih na Janeza Janšo na Kredarici, hujskanju proti duhovnikom, širjenju izkrivljene propagande o Sloveniji (srečanja z novinarjem Andreasom Schmidom ...). Bila je tudi "Soroševa štipendistka" in asistentka nekdanjega jugodiplomata Iva Vajgla v Evropskem parlamentu. Je tipičen primer kaviar socialistke, ki govoriči o delavskih pravicah,

dostojnih plačah itd., ki pa ne zamudi prilike za obisk tropskih destinacij od koder celo protestira, medtem ko si mnogi proletarci komaj privoščijo počitnikovanje na jadranski obali.«

Prikladnost in arbitrarnost tarč

Na koncu se dotakne še »zloglasnega Mirovnega inštituta«, ki da je doslej prejel 12 milijonov evrov, vsem po vrsti očita odpor in strah do domovine in domoljubja, hkrati pa jugonostalgijo in neposredno pogreša, da jih »nismo videli ob naravnih nesrečah, čeprav spadajo v isti koš nevladnih organizacij, kot prostovoljni gasilci, le da poberejo vso smetano denarja, namenjenega nevladnikom«.

Sklep: pred nami je potrditev, kdo so pravi in kdo nepravi nevladniki in državljani, ki si bašejo žepe in s tem neposredno ogrožajo življenja drugih in naravo. Avtor je na ta način zlorabil močan čustveni potencial trenutnega dogajanja ob požaru in ga skozi psihopolitične manipulacije usmeril v prikladno žrtev in tarčo, ki bi lahko bila tudi kakšna druga – odvisno od trenutnih političnih potreb.

V isti sapi je na zemljevid množične identifikacije postavil gasilce in vse, ki se borijo proti naravni katastrofi, s katerimi se sicer istoveti večina državljanov, s čimer je nevladnike še hitreje in v večjem obsegu mogoče razumeti kot parazitske brezbrizneže. Prilaščanje dela gasilcev in kompromitacija civilne družbe na podlagi zlorabe požara na Krasu sicer ni prva v vrsti. Na podoben način so nedavno pri istih strankarskih krogih že postopali, ko so Inštitut 8. marec in Niko Kovač obtožili odgovornosti za požare zaradi pomanjkanje vode zaradi organizacije referendum o vodi, kar naj bi po njihovem pripeljalo do pomanjkanja vode na Primorskem.

Zloraba čustveno nabitega dogajanja

S tem se vzorec utečene psihopolitične strankarske propagande ponovi: ob emocionalno nabitem dogajanju se žalostno tragedijo zlorablja za nabiranje poceni političnih točk s pomočjo dobro premišljenih strategij fabrikacije in obtoževanja brez sleherne realne osnove za trditve.

Pri opisanih taktikah se je zato nesmiselno spraševati, v kakšni meri so sploh utemeljene na koščku resničnosti, kajti vse jasnejši je njihov trend popolne izmišljenosti in fiktivnosti, kjer je edino merilo lansiranje nove manipulacije čustveni naboj nekega dogajanja, zaradi katerega so v strankarskih laboratorijih presodili, da se jim splača znova zagnati novo psihopolitično izmišljotino.

Luka Mesec kot posiljevalec: kako deluje psihopolitika demonizacije

05/09/2022

Primerjava, čeprav na prvi pogled nenavadna, je bila na mestu: afera Dušan Smodej, njeno jedro so gnusne spolne zlorabe mladih deklet in punc, ki čakajo na sodni epilog, nam je pred oči pričarala [garažno srhljivko iz leta 2010, v kateri so Sašo Baričeviča raztrgali psi](#). Osmišljena ni v sicer zelo ohlapni vsebinski sorodnosti obeh dogodkov, kajti obakrat je tema seksualno deviantno obnašanje, temveč drug razlog, sama zloraba zlorabe: razkrila nam je, kako deluje domača psihopolitika manipuliranja s kolektivnimi čustvi. Shema njenega delovanja vedno steče s pomočjo strankarskih in tem bližnjih tabloidnih ali rumenih medijev, povezanih s stranko SDS in njeno kvazimedijsko orbito, čeprav njene intenzivne učinke vedno znova radi podcenjujemo.

Analogija med aferama Smodej in Baričevič, v katero se je na koncu izrecno zatekel sam Janez Janša, bi bila vredna tehtnega premisleka o tem, kako že desetletja deluje te vrste propaganda, a tega običajno ne želimo razumeti in še manj analizirati: strankarska mašinerija izkoristi nek dramatičen in tragičen dogodek, psihološko nabit s čustvi široke javnosti, razpiha žerjavico in v poljubno zgodbo osebno vplete svoje politične nasprotnike ne zgolj zato, da bi z njimi neposredno obračunala, ampak predvsem širšo javnost na emocionalni ravni prepričala v demonične lastnosti posameznikov, ki si jih je izbrala za tarčo. Vmes pa napada posameznike, policijo, češ da premišljeno ne preiskuje zlorab, in seveda izbrane medije, ker da molčijo.

Spolne zlorabe psov in ljudi

Tokrat je Janša kar sam spomnil na svoj star zapis »Boga ni. Vse je dovoljeno«, s katerim je že zlorabil zadevo Baričevič, da bi opisal »garažo slavnih« in vanjo sprojeciral menda razgaljeno tranzicijsko elito – čeprav je v njej bila samo ena oseba, ki je nato tragično

umrla. V aferi Smodej je po njegovem spet prišla do izraza ista izrojenost lažne elite prvorazrednih.

Tovrsten širok »kulturni boj«, v katerega nas želi zapeljati, predpostavlja vrsto dihotomij po načelu drugačenja (*othering*), da bi se množice napsihiralo s sovraštvom: mi smo na strani Boga in reda, nas prepričuje šef SDS, vi na levici ste anomalija na strani nereda in brezboštva. Mi smo normalni, vi ste deviantni. Mi smo naravni, vi spolno izrojeni. Vi se imate za elito, mi smo na strani navadnih ljudi. Vi bi bili prvorazredni, mi smo večno drugorazredni.

Pri zadevi Baričevič je menda prišlo do spolne zlorabe psov v garaži na Oražnovi v Ljubljani, čeprav ta uradno nepričakovano ni bila dokazana, in ti so nato nesrečno pokončali lastnika. V psihopolitično fabrikacijo v z grozo nabitega dogajanja, zaradi katerega se je sprožila dolgotrajna kolektivna psihoza, ustvarjena s pomočjo propagandnih medijev, pa se je skozi stalne namige dodala še fantazija, kdo naj bi še posiljeval pse.

Pojavljati so se začele neverjetne zgodbe o krvavih madežih v hiši, na hitro speljanih vozilih bežečih ljudi in poglavitna tarča namigov je hitro postala notranja ministrica Katarina Kresal s svojim partnerjem, ker je pač tako ustrezalo strankarskemu stroju in novinarskim pomagačem okoli njega. Konstruiranje fiktivne psihodrame, kakor da sam dogodek ne bi bil že dovolj morbiden, je zato terjalo izmišljeno pripoved, v katero so vpletli poprejšnje osebne povezave in znanstva s pokojnikom. Na koncu so dodali nekaj bistvenega, končni moralni poduk z osrednjo tezo: tranzicijska levica je pokvarjena, skorumpirana, značajsko in spolno deviantna, po potrebi uporablja dildo in seksa z živalmi.

Klet namesto garaže

Če je leta 2010 ne posebej verodostojna direktorica Vurs Vida Čadonič Špelič razpihovala domišljijo s stavkom »Ne izključujem možnosti, da je bulmastife zlorabilo več oseb«, so tokrat za tarčo izbrali predvsem stranko Levica. Kot je zapisal Luka Mesec, so se Bojan Požar, Domovina in razni SDS portali spravili nanj, na ministrico

Asto Vrečko in poslanca Miho Kordiša. Tokratna operacija ni bila zapletena: politikov Levice si sicer niso upali neposredno označiti za spolne iztirjence in vpletene v afero, so pa s pomočjo asociiranja poskusili s psihopolitično retoriko nagovoriti čustva množic z dodajanjem izmišljenih povezav, pri čemer je garažo na Oražnovi zamenjala druga lokacija: klet Fotopuba. Pedagoško instruktivno je prvak Levice propagandni mehanizem opisal skrajno koncizno in zadel bistvo na najboljši možen način:

»Za svoja natolcevanja ne rabijo dokazov. Danes so npr. objavili dva videa mojega obiska javne otvoritve razstave v Fotopubu pred dobrim letom. Na prvem videu grem po stopnicah v razstavni prostor, na drugem pa pred poslopjem klepetam z gosti. A glej ga zlomka, to je zanje dovolj za naslednje sklepanje: "obiskal je razstavo v Fotopubu, torej je zagotovo obiskal tudi klet, ergo: ta človek drogira in posiljuje!". V angleščini, v ZDA in Britaniji so takih spinov še bolj vajeni kot pri nas, obstaja izraz za to: guilty by association. Dovolj je najmanjša možna povezava (enkrat si bil na istem kraju kot ta in ta človek), torej si z njim moril, posiljeval in nate bomo prilepili vse, s čimer še lahko razburimo ljudsko fantazijo.«

Zanikanje ni uspešno

V tokratno gonjo se, za razliko afere Baričević, ni vključeval takrat še globoko projanšistični Reporter, ki je pomagal razpihovati Požarjevo žerjavico. Za psihopolitiko demonizacije je vedno zelo pomemben element ponavljanja izmišljenih scenarijev [ad nauseam](#) na valu govoric: fabulacija z namigi se kar ne neha, odvija se dolge tedne in čaka na to, da se bo med ljudmi prijela. Zanikanja in distanciranja običajno ne delujejo in so odvisna od začetnega impulza šoka – večji je in bolj se zdi verjetna sicer popolnoma izmišljena povezava, ki jo nato dopolnjujejo z novimi odtenki, manj so učinkovita.

Mesec se je sicer zatekel v napoved sodnega pregona novinarjev, a če smo odkriti, je zelo malo verjetno, da bi bil v njem uspešen. V podobnih situacijah je zato človek, tudi politik, čisto mimogrede lahko deležen popolnega linča, nič kriv in nič dolžan, »dognanja« strankarskih medijev pa so tokrat skoraj v celoti povzeli tudi v Dnevniku RTV Slovenija, kar v trenutku njegove politične podreditve ni bilo posebej nepričakovano, in v programih POP TV.

Osnovno propagandno sporočilo vseh podobnih političnih spinov kompromitira tako imenovano »tranzicijsko levico«, kot ji stigmatizirajoče pravijo, le da so tokrat nabor političnih sovražnikov razširili še na nevladnike in protestnike, npr. na krog okoli Nike Kovač in Jašo Jenulla. Ideja tovrstnih napadov je **adhominalna** in asociativna (*guilt by association*), utemeljena v politični in osebni demonizaciji, kar poskuša doseči s predstavljanjem svojih začetnih tarč kot spolno izprijenih in deviantnih, nevarnih našim otrokom, mladim in starim puncam, končno v zadevi Baričevič tudi »našim« živalim.

Predvsem je hkrati tudi nekakšna grožnja kulturi ali kar družbi pod krinko enako deviantnih umetniških in kulturnih praks. Ni bilo prvič, da so se tokrat lotili kulturniške sfere in še zlasti poskušali ideologijo spolne perversnosti podtikati tudi slikarjem, tokrat Arjanu Preglu, deloma pa je k temu pripomogel samomor umetnika Romana Uranjeka, ki je po vsem sodeč Smodeju bil zelo blizu in ki ga te dni obremenjujejo nekatera pričevanja žensk, s katerimi je sobival.

Luka Mesec posiljuje

Prej navedeno sklepanje »Ergo: ta človek drogira in posiljuje!«, ilustrativno ga navaja prvak Levice v ponazoritev absurdnosti obtožb o sebi, nam lahko služi kot manjši zgled, zakaj logično rezoniranje v primeru moči govoric popolnoma odpove. Racionalno dokazovanje ni uspešno, tabloidna naracija v režimi politično-medijskih krožkov samoumevno doseže svoje cilje in je praviloma močnejša od razuma. Da s Smodejem nikoli ni imel nič, da se nikoli ni udeleževal zabav pri njem in zanje ni niti vedel, da ni bil priča spolnemu nasilju so preprosto odgovori, ki bodo dosegli in prepričali manj publike kot prazna natolcevanja in šokantni namigi o nasprotnem.

Tudi če bi se danes pojavile insinuacije, da je bil Mesec že v tisti garaži na Oražnovi leta 2010, čeprav star šele 23 let, bi temu na koncu verjelo nemajhno število ljudi. Napačna je percepcija, da je v temelju tovrstne propagandne operacije nekakšno obrekovanje in osebna žalitev, ker je ambicija bolj peklenska: medijska diskreditacija posameznikovega značaja po domišljenem načrtu, ki upošteva opisana načela vplivanja na množice, je zgolj en njen del, končni cilj pa je bistveno obsežnejši in namenjen sugestiji, da moramo obračunati s perversnimi levičarskimi elitami, ki uživajo na naš račun.

Glasovati »ZA« na referendumu: zakaj je čas, da Grimsov zakon spravimo v predal

25/11/2022

27. novembra bomo na referendumih odločali o treh pomembnih zakonih. Med njimi je največ pozornosti pritegnil Zakon o RTV Slovenija. Tri koalicijske stranke, Gibanje Svoboda, Socialni demokrati in Levica, so enotno stopile v referendumsko kampanjo in povedale, da je potrebno glasovati »3xZA«.

V treh ločenih izjavah prvakov naštetih strank najdemo skupne retorične poudarke, predvsem o prihodnosti naše države. Robert Golob je naznanil, da »vse, kar delamo, delamo za PRIHODNOST Slovenije«, pri tem pa izpostavil stabilnost, sodelovanje in napredek, politiki, ki razdvaja in ustvarja izredne razmere, pa napovedal konec. Tanja Fajon ni pozabila omeniti »spremembe na bolje« in se je podobno sklicevala na prihodnost: »Naša obljuba ljudem je bila jasna: drugačno prihodnost bomo oblikovali skupaj. Prihodnost, v kateri bo zagotovljena svoboda medijev, njihova avtonomija in finančna samostojnost. Prihodnost, v kateri bo poskrbljeno za varno starost vseh, in kjer bo mogoče na te izzive odgovarjati bolj hitro in učinkovito.« Kot tretji je Luka Mesec ugledal predvsem priložnost, da glasujemo ZA demokratično solidarno in odprto družbo. Tudi on se ni izognil metafori prihodnosti: »Z glasom 3xZA omogočite, da takšno prihodnost tudi skupaj zgradimo«.

Po volilni nedelji bo prišel čas, ko bi se smeli vprašati, ali je bila strategija referendumske kampanje sklicevanja na prihodnost dovolj učinkovita. Je uspela nasloviti ljudi in težave, pri čemer nas najbolj zanima tisti z javno radiotelevizijo, užete v peklenski obroč političnega desanta Janeza Janše in zato takšne, da zahteva urgentno ukrepanje? Je na drugi strani dovolj nevtralizirala propagandistično psihopolitiko pobudnikov referendumov, če se je v tej smeri sploh trudila?

Kako je tekla kampanja leta 2005?

Osvežimo spomin na leto 2005 in tedanjo referendumsko kampanjo, kjer je na koncu slavil Janša z rezultatom 50,30 proti 48,92 odstotkom. Po zmagi na parlamentarnih volitvah oktobra 2004 je njegova SDS pohitela z zavojevanjem glavnih medijev v skladu z jasno totalitarno predstavo, da mora vsak pošten avtokrat kontrolirati vse med njimi: RTV Slovenija, STA, Delo, Slovenske novice, Večer in Primorske novice so bile nekatere od prvih tarč. Javni zavod je bil po pričakovanju deležen posebne obravnave.

Čeprav danes iz kampanjskih razlogov vsi papagajsko ponavljajo, da je Zakon o RTV Slovenija spisal Branko Grims, v arhivih najpomembnejših medijev tega podatka ne bomo našli, ker so ga preprosto, in to precej nenavadno, raje dolgo časa zamolčali: zdaj je postal zelo priročen, saj služi neposrednemu dokazovanju o trenutnem političnem podrejanju javnega servisa, kar od leta 2005 žal nikogar ni čisto do konca zmotilo. Kdo je avtor zakona, vemo zelo preprosto: leto in pol kasneje, novembra 2006, se je Grims v parlamentu [samorazkril ob interpelaciji proti kulturnemu ministru Vasku Simonitiju](#):

»Avtor ni Klemen Jaklič. Sem edini avtor zakona od prvega do zadnjega stavka, vključno s tiskovnimi napakami.«

Do tistega trenutka je avtor trdil, da so ga spisali priznani medijski strokovnjaki, ki pa ne želijo biti imenovani, saj bi bili deležni politične gonje. Obstoječi Grimsov zakon, če naj zaupamo lažnivemu avtorju, nikoli ne bi smeli biti sprejet, a je preživel celih 17 let. Leta 2010 ga je na novem referendumu sicer neuspešno poskušala zamenjati tedanja kulturna ministrica Majda Širca. Toda izpadlo je, da je bil popolno zmagoslavje za Janšo in Grimsa: za star zakon je tedaj glasovalo kar 72,33 odstotka volivcev, novega pa je podprlo le 27,67 udeležencev.

Premalo se morda zavedamo nečesa drugega: da je kot politično obarvan učinkoval nesramno dolgo in da je postal za večino neznosen šele, ko je Janša v svojem tretjem mandatu z avtoritarnim pohodom kadrovske in nato še programske nasilno okupiral vodstvo RTV hiše, kasneje pa še TV Slovenija, zaradi česar se je javna radiotelevizija začela rušiti kot hiša iz kart. Njeno popolno uničenje pa je najbrž tudi eden od

zastavljenih političnih ciljev. Povejmo to preprosto: zakon bi morali zamenjati že zdavnaj in zakaj ga politika ni hotela ali znala, bi terjalo posebno analizo.

SREDI NOČI

Takšne Rosvite ne poznamo: **sredi noči izlila dušo**

Povedala je svoje mnenje o referendumu in delovanju nacionalne televizije.

FOTO: RTVS

Tabloidna lirika: Slovenske novice so stališče PROTI novemu zakonu pri Rosviti Pesek razglasile za izliv duše sredi noči

Vladna televizija

Leta 2005 smo v referendumski kampanji sprva opazovali najprej izmikanje odgovoru, kdo je predlog zakona zares pripravil in vlogo glavnega portparola je ponosno prevzel ravno Grims. Hitremu sprejemu zakona v Državnem zboru je sledilo izmikanje javni razpravi in sodelovanju z medijsko stroko, brezglavo vztrajanje na tem, da je novi zakon »odličen«, »popoln« in zaupanja vreden«. Njegovi snovalci so si za nalogo zadali hiter in javnosti netransparenten poseg v javni zavod RTV z idejo, da bi jo politično obvladali, kar so tudi dosegli. Tega niso niti skrivali: Tone Jerovšek, profesor prava, nekdanji ustavni sodnik in podpornik oblasti, je z eno besedo opisal vsebinsko bistvo zapleta:

»Kaj pa je pravzaprav narobe, če javna televizija postane vladna televizija; vlada je vendar zanjo odgovorna«.

Danes bi se kratkopametni Jerovšek verjetno s sabo ne strinjal več, saj SDS nenehno svari, da bo RTV Slovenija postala Golobova in s tem »vladna«. Po njegovem s tem ni nič narobe. Da je Grims, sicer magister politologije, gladko pometel z domačo strokovno javnostjo in »tako imenovano« civilno družbo, je bilo po prejšnjih pogumnih in nič kaj sramežljivih obračunih z njima tudi pričakovati. Toda da so bili iste obravnave deležni tudi tuji medijski poznavalci, je preseglo vsa pričakovanja o doseženih demokratičnih standardih, med katere spada tudi kultura spoštovanja drugačnega mnenja in strokovnosti poučenih.

Vaje v *ad hominem*

V sedanji referendumski kampanji se nedomača javnost ni posebej oglašala, toda načini zmanjševanja pomena strokovne javnosti so bili leta 2005 osupljivi in glede na število diskreditacij njihovih mnenj ali oseb bi lahko govorili celo o diskreditacijskih strategijah. Karol Jakubowicz, predsednik direktorata za medije iz Sveta Evrope, je bil označen za »tretjerazrednega uradnika« (Niko Grafenauer) in za »evrokrata« (Miro Petek). Strokovno javnost so označili za ničvredno: »Tisti, ki so se oglasili do zdaj, so znali povedati samo psovke in nič drugega«, je dejal minister dr. Vasko Simoniti. Dr. Werner

Rumphorst, predsednik pravnega oddelka iz Evropskega združenja javnih radiotelevizij, je »debelo lagal« (Branko Grims) in k temu dodal, da »del stroke zlorablja svoje akademske nazive in univerzo, ki ji pripadajo, za to, da pod krinko stroke prodajajo navadna politična sporočila in predsodke. Takih 'strokovnjakov' najbrž res ne more vlada vključiti v postopek izdelave novega zakona.«

Domači strokovnjaki so se, kot je bilo rečeno kasneje, izkazali za zmotljive »guruje javnega mnenja«. Nadalje je Aidan White, sekretar Mednarodne zveze novinarjev, postal »modrijan«, ki žaljivo svetuje, da bi »tak zakon na Finskem deloval«. Evropski predstavniki institucij so bilo označeni za nekredibilne, da govorijo v svojem imenu, »paternalistično« in žaljivo. White po mnenju SDS ne zmore duha kulturnega dialoga, ker nas uvršča v države brez ali s krajšo demokratično tradicijo, čeprav smo mi v Evropi in demokraciji že zdavnaj. Zato si ne smemo dovoliti, kot je dodal akademik Drago Jančar, da »bi si pustili soliti pamet od ljudi, ki nam hodijo razlagat, da ni dovoljeno volu, kar je dovoljeno Jupitru.«

V tretjo strategijo je sodila »kulpabilizacija« tujih mnenj skozi pripis »osebnih stikov in interesov njihovih izjavljalcev«, zato sta White in Jakubowicz obiskovala Slovenijo čisto zasebno. Njihova stališča so subjektivna stališča, zato nimajo vpliva in so pristranska. Tuji strokovnjaki so »kupljivi« in »prihajajo k nam po naročilu določenih političnih opcij«, so nam dopovedovali v SDS.

Nekulturni birokrati skromnega intelektualnega dometa

Četrta strategija je bila še posebej absurdna in sem jo takrat označil za demarkacijo strokovnjakov z »nekulturneži brez bontona«: vsi naštetih so nekulturni. Razlog je bil impresiven: ne odgovarjajo na poslana pisma (Andrej Aplenc), kar kaže na to, da so pristranski in da komunicirajo zgolj s tistimi, ki so jim povšeči. Peta strategija je bil pripis intelektualne inferiornosti: predlagatelji referendumu menda »cukajo za rokav evropske birokrate skromnega intelektualnega dometa«. Tako je bil denimo White primerjan z »konduktarji, ki pravijo, da nimamo prave karte za prvi razred«. Šesta strategija je bila diskreditacija tujih mnenj: analiza sektorja za medije pri Svetu Evrope je za Grimsa obveljala za »pravno nekorektno in nepravilno«, »politološko zgrešeno« in »popolnoma ničvredno stvar«.

Naštel sem le nekaj »ad hominem« diskreditacijskih strategij v tedanji kampanji, ki je bila za stranko SDS uspešna, saj je na referendumu, sicer za las, zmagala. Na drugih mestih [navajam 22 različnih argumentacijskih tehnik](#), s pomočjo katerih je Janši v kampanji uspevalo zgraditi svojo psihopolitično propagando.

Grims se je ob svojem zakonu obilno skliceval na tedaj še magistra Klemna Jakliča, doktoranda ustavnega prava na Harvardu in danes ustavnega sodnika, ki sodi v ožji krog SDS zaupnikov. Oba sta nekajkrat citirala in prisegala na mnenje nemškega ustavnega sodnika dr. Hoffmann-Riema; ta naj bi nekje dejal, da je postal sistem neposrednega imenovanja civilne družbe v programski svet RTV povsem sprijen, kajti omogočal naj bi zlorabo politike, skrito pod krinko civilne družbe. [Toda ko sem ga o tem povprašal, se je pokazalo](#), da se s tem stališčem dr. Hoffman-Riem sploh ne strinja, hkrati pa je zanikal takšne svoje navedbe. Če odštejemo politične podpornike iz Evropske unije, predlagateljem novega zakona takrat ni uspelo pridobiti niti enega veljavnega strokovnega mnenja iz tujine. In kar je še huje: za tem si sploh niso prizadevali!

Koliko razprave o propagandi?

Glede na situacijo leta 2005 je kampanja leta 2022 popolnoma obrnjena na glavo. Novi zakon o RTV Slovenija je več kot očitno nastal kot posledica poskusa novega popolnega političnega prevzema RTV hiše po tistem, ko je Janša v svojem tretjem mandatu radikaliziral svojo ambicijo v politiki in tudi do medijev po Orbanovem zgledu. Tak prevzem se je v letu 2005 in kasneje že zgodil, zato nikakor ni njegov prvi. Nekaj razlik je očitnih, takrat se novinarski kolektiv v kampanjo pretežno ni vključeval, tokrat je bistveno bolj aktiven. V pomembnem delu so tudi po letu 2005 javni servis obvladovali kadri pod vplivom Socialnih demokratov, čeprav ne v celoti, kar Janševa SDS spretno izkorišča za legitimacijo svojega početja pod geslom »Tudi vi ste to počeli«: tehnično vzeto gre za logično prevaro [»tudi ti«](#).

Vendar v aktualni kampanji nismo zasledili veliko problematizacij uporabljenih propagandnih tehnik. Premier Golob in njegova stranka sta ponavljala, da je nujno glasovati »3xZA, saj je ta referendum pomemben za delovanje države in vlade.« Ne preveč vsebinska retorika je sicer deloma izpostavljala, da je Janša politično prevzel

RTV hišo, ki jo je zato potrebno depolitizirati, a je premier najraje »adhominalno« poudarjal, da »tistim, ki referendum po nepotrebnem sprožajo, tistim, ki zapravljajo naš skupen denar, moramo sporočiti, da to ne bo obrodilo sadov«, vmes pa jih je pošiljal v penzijo.

Ob tem je izpostavljaj predvsem zapravljanje denarja za referendum, SDS označil za »večne poražence« in nato dokaj prazno apeliral: »Skrajni čas je, da rečemo, dovolj je bilo. Čas je, da začnemo delati za ljudi«. Več kot jasno se je raje zatekel v razpravo »ad hominem« kot »ad rem«. Z vidika propagandističnega narativa je nastal značilen pat položaj: poudarku, da bo Golobova vlada depolitizirala javni zavod z novim zakonom, je preprosto sledilo Janševo sporočilo, da ga želi politizirati prav nova vlada, ne oni.

S tehniko zrcalnega pripisa, ko se drugemu očita natančno tisto, kar sam počneš, hitro nastane »nevtralen« položaj, ko državljani delijo prepričanja svojega političnega tabora, zavračajo pa nasprotno sporočilo drugega. Vsak verjame svojemu političnemu liderju in razprava v vsebinskem smislu ne sledi nobeni javni deliberaciji, ostaja zablokirana in ne napreduje nikamor. Tisti, ki se ne bi želeli politično opredeliti, so preprosto zmedeni, saj prejema dve enakovredni sporočili, med katerima se ne znajo odločiti: da RTV hišo politizira Janša pod obstoječim zakonom in da jo politizira Golob z novim.

Upanje, da se glasuje »za«

Če pomislimo, da se je razprava znova približala diskurzu »ad hominem« in da je Janša uspel s svojim zrcalnim antinarativom ustaviti sporočilo o lastni politizaciji javnega zavoda, obojega ne moremo jemati za kakšno posebej imenitno znamenje razvite demokratične kulture, ki stavi na rezultate bogatega argumentiranega razmisleka v široki javni razpravi. Zato nam na referendumsko nedeljo ostane le še upanje, da so ljudje prebrali oba zakona, sicer prepoznali manipulatorje in njihove psihopolitične trike, stisko zaposlenih v RTV hiši, dramatične posledice Janševega desanta nanjo in neskončno dragocenost delovanja javnega zavoda v korist vseh državljanov, zato bodo brez posebnega dvoma, tudi če ne poznajo vseh vsebinskih fines, glasovali za nov zakon.

Če bo glasov dovolj, bo to posredno tudi pomembna zmaga proti rakastemu propagandizmu strankarske politike, ki je v Sloveniji nadomestil tehtno javno deliberacijo, ne da bi proti temu kadarkoli posebej protestirali.

Kako ponižati ministrico: po Golobovem mnenju je bila v duševni stiski

14/12/2022

Bilo je le tempirano vprašanje časa, kdaj bo predsednik Robert Golob, ki mu doslej ni uspelo navesti enega stavka javnega pojasnila, zakaj je od sebe čez noč odrinil ministrico za notranje zadeve in generalnega direktorja policije, ki še čaka na svoj »odpoklic«, tudi v besedah pokazal, da je v njem nekaj avtoritarnega?

Njegovi odgovori na poslanska vprašanja, ko si je javnost obetala, da bo končno deležna kakšnih prepričljivih razlag, četudi z veliko zamudo, so naplavili tudi takšne besede sramotitve. Naj jih navedem.

Ključna oseba Milović

O tem, da sta Tatjana Bobnar in Boštjan Lindav padla v njegovo nemilost, vemo vse, ker tega sam dejansko ni skrival. [Zgodbo z ultimatom in njegovim nezadovoljstvom](#), zaradi katerega sta omenjena podala svoji poročili o političnih pritiskih, dobro poznamo. Toda kako je možno, da niti po dolгих dnevih čakanja na prepričljivo razlago premier v parlamentarnem nastopu ni zmozel več od namiga, da si je prva nakopala njegovo jezo 21. novembra 2022, ko je v Državnem zboru moral odgovarjati na poslansko vprašanje Žana Mahniča. Ki je, tako lahko slutimo, po njegovem mnenju vedel preveč? Da je bila »točka preloma« ta datum, kot še pravi?

Še zdaj ne vemo natančno, kaj ga je ta dan razhudilo, verjetno pa Mahničeva vprašanja, ki se navezujejo na njegovega dovolj skrivnostnega in tudi kontroverznega svetovalca za osebno varovanje Miloša Njegoslava Milovića. Za katerega je priznal, da ga je res cukal za rokav za nasvete in sta nato zanj ministrica in prvi policist navedla, da sta ga srečala na mestih, kjer ga ne bi smelo biti.

Tokrat nas bo zanimal izključno en samcat odgovor na dovolj prijazno poslansko vprašanje poslanca Gibanja Svoboda Martina Premka. Kje je po njegovem mnenju meja med političnimi usmeritvami in nedopustnim političnim pritiskom na delo policije, [je želel ta izvedeti](#), ter kako komentira, da je ministrica Bobnar očitala politično vplivanje na policijo, poročila policije pa kažejo, političnega vplivanja v mandatu te vlade ni bilo?

Ministrica v stiski

Prijazen predložek poslanca se je sprevrgel v nekaj strašljivega. Premier je ponovil manipulacijo, ki [sem jo že analiziral](#), da vsa poročila policije kažejo na odsotnost političnega vpliva in tudi ne stikov s katerim koli političnim funkcionarjem. Nato pa je vpeljal diskreditacijski trik in osebno kompromitiral ministrico: po njenem nihče ni vedel, da je ta v kakršni koli stiski zaradi česar koli, niti njena najožja sodelavca, državna sekretarja na MNZ-ju. Svoje smešenje ministrice, ki v svojem cinizmu razprave *ad hominem* resnično spominja na Janševe manire, je speljal z naslednjimi besedami:

»Tudi onadva nista vedela, da je ministrica v kakršni koli stiski zaradi česar koli, in sta za to izvedela bolj ali manj iz medijev. Ko človek pride v tako stisko, da o njej ne more spregovoriti najožjim sodelavcem in da je edina pot, ki jo najde, da to naredi prek medijev, se v resnici sam zave, da te funkcije ne more več opravljati. Jaz nisem zahteval odstopa ministrice niti z besedo, ona je ponudila odstop, in verjamem, da je ponudila zato, ker se ni več počutila sposobna te funkcije opravljati. Sem ji pa zelo hvaležen za vse opravljeno delo in ji želim vse dobro na njeni prihodnji strokovni in življenjski poti.«

Avgusta letos je podobno retoriko sramotitve že uporabil Uroš Urbanija, nastavljeni direktor Televizije Slovenija. Šlo je za njegov ukaz o premestitvi urednice Vesne Pfeiffer in voditelja Saše Krajnc. Takrat je povedal, da sta oba ob pripravi oddaje bila v hudi osebni stiski, kar je dvakrat ponovil: »Ker je šlo za očitno stisko obeh zaposlenih, ki ji nista bila kos, ne bom sprožil disciplinskega postopka.« Omenil je še njuno »hudo osebno stisko« in »izražanje svojih osebnih stisk in težav«.

Napad na osebo

Ko analiziramo politični diskurz, bi se naprej morali vprašati, ali v njem govorce kaj prispevajo k pozitivni razpravi o stvari in govorijo *ad rem*. Premier ni izbral te poti, definitivno je stavil na drugo – posmeh osebi in s tem argumentacijo *ad hominem*. Ministrica se je po njegovem znašla v duševni stiski, kar najbrž pomeni, da ravna neracionalno. Tudi če bi to bilo res, nam je priročno zamolčal, da je k njej kar sam prispeval. V takšni stiski, in tu ima gotovo v mislih njeno mentalno stanje, je potem raje šla v medije, kakor da bi molčala in ne razkrivala vseh pritiskov nase, ki jih je javno zahteval on, ne kdo drug. Kaj takšnega torej počno le ljudje v stiski, pametni ljudje o tem ne pisnejo nobene!

In kakor da to še ni dovolj, je duševno stanje ministrice nato naredil za pravi vzrok njenega odstopa: ne, ona ni odstopila, ker bi jo v to prisilil zaradi izgube zaupanja, ampak kar na lastno pest. Čeprav je v istem nastopu natančno pojasnjeval, da je njegovo zaupanje izgubila 21. novembra letos, nas v isti sapi nato poskuša prepričati, da je odstopila iz stiske kar sama! Še več, odstopila je, ker se ni več čutila sposobna opravljati to funkcijo!

Mislim, da ni prav nič dovolj reči, da gre za očitno manipulacijo s pripisom neuravnovešenega mentalnega stanja tistemu, ki se ga želi diskreditirati, kajti Golobova diskvalifikacija očitno vsebuje tudi elemente poniževanja. Zanj je značilno, da vključuje dogodke, ki izvirajo iz odnosa neenake moči, ko je nekdo v nadrejenem in podrejenem položaju. Največkrat ljudje ponižujejo druge iz maščevanja ali povzročajo bolečino drugemu, ki jo pričakovano večkrat spremlja sram. Ministrico je bilo potrebno še osebno osramotiti.

Vedno večja podobnost

Feministični pogled bi hitro predpostavil, da v tovrstnih situacijah težko abstrahiramo od spola: morda si Golob ministru, ki bi padel v njegovo milost, ne bi upal reči, da se je znašel v duševni stiski, ministrici si je.

Ker vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije še opravlja funkcijo in ni odstopil, a je v enaki nemilosti, si moramo predstavljati, da bi navedeni »argument« moral in smel veljati tudi zanj. Se pravi: morda je tudi on v duševni stiski in če bo odstopil, bo zaradi stiske, ki ga je pripeljala do spoznanja, da je nesposoben za to funkcijo. Golob s tem nima nič! Na koncu mu bo lahko zaželel le več sreče na prihodnji življenjski poti.

Kot lahko vidimo, »dejanševizacija«, ki jo neizrečeno pričakuje predsednik vlade v vrstah policije, ne bo nikoli uspešna, če se izvaja z janšističnimi sredstvi. Sploh pa ne, ker se ne izvaja le v dejanjih, ampak je predvsem tudi stanje duha v glavi. Je stanje cinizma, osebnih diskreditacij in poniževanja, usmerjenega v osebe, ki si to najmanj zaslužijo. Namesto da bi Golob bil čim manj podoben svojemu predhodniku, je kar nekaj slutenj, [da postaja vedno bolj](#).

Bo Janša prej uničil javni servis ali Golob javno zdravstvo?

07/04/2023

Soočenje ministra za zdravje Danijela Bešiča Loredana in Erika Breclja, vodje Golobovega strateškega sveta za zdravstvo, z Dušanom Kebrom in Jašo Jenullom [v zadnji oddaji Tarča](#) bi lahko šteli za dramatično pomenljivo z več vidikov. Naj pojasnim.

Le redko se zgodi, da bi prišlo do tovrstne konfrontacije dveh kritikov in zagovornikov javnega zdravstva z odločilnima figurama, ki bosta prvo odgovorna za to, kar se bo z njim v naslednjih letih zgodilo. Sploh zato, ker je naše zdravstvo evidentno v usodni fazi preloma in nepovratne izgube svojega javnega značaja. Predvsem bi si želeli takšnih polemik več, saj je del državljanov preprosto šokiran vpričo neskritosti in neskrivanosti politične agende aktualne oblasti – [vse je skrbno pripravljeno, da se bo javno zdravstvo do konca sprivatiziralo](#).

Tudi tokrat smo lahko iz vseh izjav v oddaji zaslutili isto: ne minister in tudi ne vodja strateškega sveta se nista trudila oporekati Kebrovemu očitku, da smo priča neke vrste »privatizacijski reformi«, če uvedem svoj izraz, ker je morda najboljši opis trenutne namere vlade. So pa po Kebru v Tarči, kjer je s številkami in dokazi razkrival manipulacije in zavajanja ministra, zlivali nesmiselne *ad hominem* napade, ki z vsebinsko razpravo nimajo nikakršne povezave, imajo pa jo z janšističnimi tehnikami diskreditacije.

Nov predlog zakona

Kako namreč vemo, da [Golobova vlada ne želi braniti in ohranjati javnega zdravstva](#)? Tudi zaradi posrednega dokaza, ki je v tem, da si za tem niti deklarativno več ne prizadeva – zelo konstantno in zelo konsistentno. Seveda bi tudi deklarativnost bila

premalo, toda niti tega nismo več deležni. Kako vemo, ga želi privatizirati? Tudi zaradi posrednega dokaza, ker tega niti več ne poskuša zanikati – enako konstantno in vztrajno. Toda pojdimo k še bolj neposrednim indicem. Zadnji žebelj v krsto je nesporno predlog zakona, ki ga je na mizo prejel minister, nepodpisani pobudnik in nekako avtor pa je Zdravniška zbornica Slovenije pod vodstvom Bojane Beović.

[Kot je zapisal Tomaž Klipšteter v Dnevniku](#), se z njim skozi stranska vrata uvaja institut svobodnega zdravnika in vsebuje vrsto problematičnih posegov v sistem zdravstva. Vse kaže, da bi lahko taisti institut zvenečega imena postal nova krinka perfidne politike na oblasti, da privatizacijo izpelje do konca, pri čemer bo zlorabila celo idejo svobodnega zdravništva.

Manipulacija je naslednja: svobodni zdravniki v tujini, na katere se sklicujejo, ne delujejo v javnih zdravstvenih ustanovah, ampak so zgolj neposredni ponudniki zdravstvenih storitev. Še več, ne morejo biti zaposleni pri drugem delodajalcu, recimo v bolnišnici, in prav v tem je smisel njihove neodvisnosti. Toda ne pri nas.

Zdravniška zbornica, s katero minister odlično sodeluje, ima drugačen načrt, saj izrecno dopušča zaposlitev »neodvisnega« ponudnika zdravstvenih storitev v javnem zavodu, kar pomeni, da se brez ovinkarjenja legalizira dvoživke, kar je Keber za Dnevnik povzel takole:

»Zdravniki bi lahko bili zaposleni v javnem zavodu, sočasno bi kot samostojni podjetniki sklepali pogodbe s komer koli, in to brez omejitev.«

Plačali bi manj davkov

Še več, v predlogu Zdravniške zbornice se bo zdravnikom dovolilo opravljanje »dodatnega dela«, kot so zapisali, kajti s tem bo zdravnikom »omogočeno bolj fleksibilno delo v javnem in zasebnem sektorju, posledično se bo skupna ponudba dela na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti povečala.«

S tem bi se povečala »motiviranost« za delo, ki je seveda skrita v višjih dohodkih in zaslužkarstvu. Osnovni cilj zakona torej ni skrb za javno zdravstvo, ampak za žepe zdravnikov. Tudi tukaj ponuja predlagani zakon »bistro« rešitev, saj bi svobodni zdravniki bili registrirani kot samostojni podjetniki, zato ne bi bili obdavčeni iz naslova dohodkov iz zaposlitve, ampak opravljanja dejavnosti. Enak obseg dodatnega dela bi jim navrgel več, ker bi plačali manj davka. Dva bonusa v enem: dvozivkarstvo bo zaželeno, pa še dohodek iz njega bo povečan.

Sicer zbornica predlaga ministru še preoblikovanje javnih zdravstvenih zavodov v javna podjetja, da bi se pravni položaj zaposlenih izenačil s položajem zaposlenih v gospodarstvu, nekaj podobnega pa bi storila s sistemom podeljevanja koncesij, saj bi izenačila vse javne in zasebne ponudnike zdravstvenih storitev, da bi lahko enakovredno sodelovali na razpisih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Podjetizacija

Z vsakim novim dnevom Golobova vlada brez ovinkarjenja in zanikanja nesporno dokazuje, da razmišlja zgolj še v smeri privatizacije in »podjetizacije«, kot temu pravijo v Glasu ljudstva – v resnici trenutno edinem aktivnem braniku javnega zdravstva.

Ob tem problemu se vedno intenzivneje zarisuje še ena težava, po svoji naravi preprosta in skrita v čudenju, zakaj državljanke in državljani popolnoma anemično spremljajo zanje škodljivo dogajanje. Zakaj sta koalicijski stranki, Socialni demokrati in Levica, sicer obe vedno polnih ust v zagovor javnega zdravstva, postali zgolj anemični asistentki, v resnici pa kar brezбриžni izdajalki svojih poprejšnjih strankarskih usmeritev?

Zakaj je sicer [avtokastrirano domače novinarstvo](#) ob vsem dogajanju popolnoma tiho? Ravno zato je bila zadnja Tarča skrajno dragocena, kajti krvavo potrebujemo javno diskusijo v medijih o tem, kam se obrača zdravstvena reforma, za katero celo sam Golob ugotavlja, da nanjo programsko stavi najbolj po tistem, ko se zdi, da se bo drugim reformam bolj ali ne odpovedal. Se ne želimo pogovarjati niti o tem, kar bo najbolj bistveno za naše osebno zdravje in kar je ključno za delovanje te vlade? Kako daleč smo

prišli z zanikanjem deliberacije v državi? Kaj to pomeni za kvaliteto naše demokracije? Če je odgovor pritrdilen in se želimo pogovarjati, zahtevajmo več soočenj med Bešič Loredanom in Kebrom, med Brecljem in Glasom ljudstva!

Nerešena uganka

Zakaj množični mediji, z res redkimi izjemami, [preprosto statirajo in pomagajo Golobovi vladi pri razprodaji javnega zdravstva](#), je najbrž trenutno nerešena uganka vseh medijskih ugank.

Če je Janša s četico svojih lojalistov okupiral javno radiotelevizijo in je na tem, da jo do konca uniči in potem nepovratno pošlje na smetišče zgodovine, je Golob očitno pripravljen uničiti javno zdravstvo. Svoji področji dela sta si razdelila in zdaj tekmujeta. Nahajamo se v zgodovinsko odločilnem trenutku, ko se smemo vprašati, komu bo prej uspelo s svojim projektom – bo Janša prej uničil javni servis ali Golob javno zdravstvo?

Mahničeva sramotilna lekarna: ministrica kot farmacevtka

09/05/2023

»Ko Dominika Švarc Pipan ne bo več ministrica, se bo zaposlila v podjetju Lekarna Ljubljana,« je nesramno namignil Janšev nekdanji sekretar za nacionalno varnost, sedaj poslanec Žan Mahnič. Nič novega, strupena žalitvena retorika je zraščena v substanco stranke SDS in kot iz strupenjače brizga naokrog že dolga leta.

Pravosodna ministrica je nato prostaškega poslanca javno prosila, da se za svoje besede opraviči, kajti njihov »ponižujoč in žaljiv namen je očiten«. Najbrž ji je bilo takoj jasno, da se neotesanci ne opravičujejo, kar resda še ne pomeni, da bi od takih primerkov človeške vrste tega ne smeli vedno znova pričakovati. Če se odpovemo zahtevam po opravičilu zaradi njih, češ ne bodimo naivni, saj so nepopravljivi, bodo pač dosegli svoje – popolno vladavino družbenega sovraštva in primitivnosti, h kateri so se zaobljubili in jo vneto promovirajo.

Odvečno pojasnilo

Toda ministrica je sicer storila manjšo napako in se je ujela v past. Od Mahniča je zahtevala opravičilo, takoj zatem pa še, da ji pojasni, kaj je želel povedati, četudi je bilo dovolj razvidno – uporabil je klasično tehniko namiga in na podlagi fotografije objema med njo in ljubljanskim županom asociiral na »afero farmacevtka«, ki je obremenila Zorana Jankovića s spolnim predatorstvom. S tem je nespretno dala priložnost, da ji Mahnič v odgovor napiše »Ker ste pravnica, prepuščam to vaši domišljiji. V pomoč pa spodnji dokument«. K temu je nato zmagovito priložil faksimile uradnega zaznamka policijskega zaslišanja dekleta, od katerega naj bi ljubljanski župan zahteval spolno uslugo.

Past, v katero se je argumentacijsko ujela, je dovolj enostavna: po eni strani je takoj terjala opravičilo, ki ga je nato razvodenila in posredno preklicala z zahtevo po »prijaznem« pojasnilu, kakor se je izrazila. Po drugi je dala Mahniču priložnost, da realizira svojo začetno propagandistično dejanje in celo moralizira, saj je v svojem odgovoru pomoraliziral:

»Delo v Lekarni Ljubljana je častno delo. Za razliko od tega, kar Zoran Janković počne s tam zaposlenimi.«

S tem se je perfidna gesta njegovega namiga, kjer je ministrica bila »kriva« zgolj tega, da je na proslavi v znak pozdrava objela ljubljanskega župana, nehote racionalizirala.

Biti županova spolna žrtev

O tehniki *namiga* v psihopolitični retoriki sem že nekajkrat razmišljal – v argumentaciji se nanaša na uporabo posrednih implikacij, s katerimi nekdo poda žaljivo sporočilo o nekom ali nečem, ne da bi jih izrecno navedel. Pogosto se namig uporablja za napad na nasprotnikov značaj ali njegovo verodostojnost, ne da bi ga neposredno česa obtožili.

Zato deluje kot neformalna zmota, v kateri posredno impliciramo določeno sodbo in ob tem ne navedemo nobenega argumenta, pač pa javnosti zgolj namigujemo; v tem primeru na to, da je ministrica podobna osebi, ki je bila (domnevno) spolno zlorabljena. Nenadoma je torej insinucijsko prikazana kot županova potencialna žrtev, ne da bi Mahnič kaj takšnega izrecno zapisal!

Finta je uspela

Namera namigovalca je, da nekoga v prepiru užali ali osramoti, toda to stori na subtilno impliciten način, zaradi česar se napadena oseba z veliko težavo odzove – in ministrica se v drugem krogu res ni optimalno. V resnici je podlegla fintiranju, saj je njeno dodatno spraševanje razkrilo, da ni prepričana, ali je bila žalitev namerna ali ne. Če tega ni vedela, zakaj je potem poprej sploh terjala opravičilo?

Taktika namiga je kot del strankarske propagande po sebi neetična insinuacija, ki temelji na osebnem napadu in kompromitaciji političnega nasprotnika, zato je blizu vrsti *ad hominem* zmote. V tem smislu je intenzivno in močno orodje v politiki, saj je namig silno težko ovreči, pri volivcih pa povzroča posmeh, zgražanje, sume in dvome. V širšem kontekstu se psihopolitika te vrste poslužuje arzenala manipulacij za vplivanje na javno mnenje in podporo političnim ciljem.

Nič ne deluje močnejše kot psihološke tehnike za neposredni nadzor posameznikov, vključno s pranjem možganov ali drugimi oblikami indoktrinacije, kjer se skozi namige lahko vedno varno pretvarjaš, da nikjer nisi sporočil, da si ministrico opisal kot županovo prostovoljno ali neprostovoljno žrtev predatorstva.

Zdravilec bipolarnosti in kiropraktik dialoga: zakaj Logarju ne smemo nasesti

22/06/2023

»Dialog včasih pomeni tudi počakati na pravi trenutek. Če nekdo izrazito ne želi dialoga, je treba počakati, da želja po nedialogu uplahne. Ravno zaradi negativnih posledic, ki jih prinese želja po konfliktu, prej ali slej prevlada želja po dialogu. Takrat je pravi trenutek. Nezaupanje, ki ga bipolarnost prinaša, je rakava rana slovenske družbe. Nezaupanje vodi le še v večje nezaupanje.«

Časopis Delo zadnje čase podrobno spremlja projekt Platforme sodelovanja, s katerim nas želi Anže Logar kot Janšev prvoborec popeljati v zlato politično sredino. Za začetek z ustanovitvijo društva. Javnost je razdeljena: nekateri verjamejo, da je njegov projekt mišljen iskreno, spet drugi pa, da smo priča gradnji trojanskega konja, s katerim bodo poskušali izurjeni Janševi vojščaki in drugi oportunisti ob njih osvojiti mestno trdnjavo – seveda stavbo na Gregorčičevi.

[Novinar Uroš Esih ga je tokrat v intervjuju benigno spraševal](#), kako kaže njegovemu društvu in izvedeli smo, da je v pičlih dveh tednih že pri številki 500 članov. Še več, dal je vedeti, da bi bil pripravljen prevzeti stranko SDS, če bi se njen šef s tem strinjal. Kaj zdaj, se morda ne bi kar zmenila, kako in kaj, če sta že ljubitelja dialoga, preden se trudi zagnati novo in zagotovo utrujajočo velikansko platformo preobrazbe politične krajine?

[Nekajkrat sem že nakazal](#), da dvome v iskrenost poslanca in predsednika Sveta SDS glede politične orientacije demantira že njegova neprepričljivo baročna retorika sodelovanja in dialoga. V celoti nesramno posneta po Borutu Pahorju, kjer [Logar figurira kot njegova kopija](#) na podoben način, kot želi Janša biti duplikat Viktorja Orbana. V navedenem pojasnilu iz intervjuja, ki ga analiziram v nadaljevanju, je morda kot kiropraktik dialoga storil še kak korak naprej od svojega originala, tokrat na slabše.

Kako je Logar prevzel maskirni dialogizem

Ni dvoma, da je Pahor vsebinsko okretnejši in subtilnejši ubesedovalec, kar še zdaleč ne pomeni, da imajo njegova stališča višjo argumentacijsko vrednost. Ob obeh se nam vsakič skremži. Pri bivšem predsedniku republike sem politično držo sodelovanja in dialoga povzel s pojmom »[maskirnega dialogizma](#)«: njegovo nenehno sklicevanje na pomen dialoga je bilo nenehno v čisto posebni funkciji legitimacije vsega hudega, tudi radikalnih (vladajočih) politik, prepričanj in ravnanj, posredno pa tudi v vlogi iskanja alibija za lastno nenačelno držo ekvidistanciranja do levega in desnega političnega pola. S tem je Pahorjev trik odprl prostor kar dvema zlorabama, sodelovalni podpori avtokratizmu desne politike in slabitvi instituta predsednika republike z bežanjem od zavzemanja moralnih stališč do političnega in družbenega dogajanja.

Logar je zajahal že nastavljeno dialoško agendo in jo, [kot pravim](#), poskuša monetizirati na podoben način, kot je Pahor novo dobičkonosno nišo kapitalizacije odkril v podjetju Mastercard. No, za začetek. Kaj drugega mu ob popolni vsebinski in politični izpraznitvi vloge predsednika in za nameček lastne osebe niti ni preostalo. Povedano drugače: Pahor se vedno bolj umika v svet kapitala, kjer največ šteje vsečnost, na izpraznjeno politično mesto pa vstopa njegova bleda kopija.

Dialog z rasistom?

Omenjena agenda je, kar si zlahka predstavljamo, izrazito nevarna. Bomo dialogizirali z rasistom, ksenofobom, nestrpnežem, fašistom? Zakaj? Da bi oplemenitili svoje znanje? Ne bomo. Saj res: morda bomo, če smo mu politično blizu in ga razumemo. Si bomo privoščili pogovor z nekom, ki ruši pravni red, demokracijo in človekove pravice? Ne bomo, ker niti ne bo pomagalo, bo pa škodovalo. Od tu naprej sta samo dve poti: da bodisi verjamemo v poslanstvo dialoga in tvegamo vtis naivnosti v prepričanjih in ravnanjih. Ali pa da točno vemo, da je v temelju naša retorika en samcat blef, jo pa maskirno uporabljamo za partikularne politične cilje. Ker ne verjamem v Pahorjevo in Logarjevo naivnost, ostane le druga možnost.

Če bi pričakovali, da Pahor nekaj ve o dialogu in ima njegov svetovni nazor kakšno pojmovno podlago, da je prebiral Sokrat in Platona, morda Martina Bubra in so mu blizu avtorji, kot so Mihail Mihajlovič Bahtin, Jürgen Habermas ali Paulo Freire, če na hitro naštejemo nekaj mislecev dialogizma, bi bili naivni tudi mi. Tudi Logar daje vtis izgubljenca, ki o njem ni prebral nobenega elementarnega dela, članka ali še manj knjige. Njegov govor o dialogu je skrajno prazen, sproten, »intuitiven« in povsem na pamet, artikulacije ne nakazujejo nobene resne konceptualne osnove in premisleka.

Če nočemo, da se dialog izrablja kot manipulacijsko orodje, moramo staviti nanj kot sredstvo izmenjave mnenj, iskanja rešitev, medsebojnega razumevanja. Toda ne za ceno vsiljevanja svojega mnenja, legitimacije nesprejemljivih stališč, s poskusi vplivanja in manipuliranja. Nič ne pomagajo iskrenost poslušanja in odprtost za različna stališča, če se pogovarjamo z rasistom. Nič ne pomaga, če se nekdo prikazuje kot zagovornik strpnosti in demokracije, če odpira vrata politikam, ki jim ne bi smel. Temeljne vrednote strpnosti, enakosti in človekovih pravic so smiselne takrat, ko niso enostransko zlorabljene. Pri Pahorju in Logarju so in so že bile.

Uplahnjena želja

Da moramo pri dialogu včasih počakati na pravi trenutek, kajti če si ga nekdo izrazito ne želi, bo njegova neželja po dialogu (ali želja po nedialogu) uplahnila, je argumentacijsko varanje. Naj pojasnim trditev, še pred tem pa širšo logiko premisleka. Nekaj je narobe z njim, ker predpostavlja nujnost strinjanja ne zgolj z določeno metodo izmenjave mnenj (dialogom), ampak še, da je ta v vseh situacijah edini način iskanja rešitev in medsebojnega razumevanja. Kajti tudi če soglašamo, da je dialog vsakič nujno zveličaven način in metoda, pa to ne more biti res takrat, ko je zlorabljen. V vsaj eni od možnih situacij zato ne drži povedano.

Toda Logarjeva ambicija je močnejša, vse nasprotnike dialoga, in sam ves čas dokazujem, da z diskurzom o njem zgolj vara, označi za ujetnike nekakšne želje po nedialogu. Pokroviteljska drža, češ počakajmo, da bo pri njih želja uplahnela, je nekakšna kombinacija retorike *ad hominem* in *petitio principii* – predpostavil je tisto, kar bi moral šele dokazati, s čimer so vsi »nasprotniki« dialoga vnaprej označeni za sužnje svojih slepih prepričanj.

Še več, kot nam pojasni, so tisti brez želje po dialogu avtomatično promotorji želje po konfliktu. Če torej nisi zanj, te nujno žene pripadnost konfliktu. Ne, tudi to ne sledi, kot bom pojasnil.

Med odpiranjem in zapiranjem vrat je preprih

Ustanovitelj Platforme sodelovanja pušča odprti možnosti, da ustanovi lastno stranko ali da se povzpne na vrh SDS.

Trikrat sem kandidiral, preden sem bil uspešen. Dobro vem, kaj pomeni politični poraz, poudarja Anže Logar. FOTO: Jože Suhadolnik/Delo

Spletno Delo in intervju z Logarjem: odpiranje vrat in dialoški preprih

Bulverizem

Pozicija »nasprotnika« (in to pišem v narekovaju, ker na primer sam nasprotujem zgolj zlorabi dialoga kot metode) je vnaprej stigmatizirana kot zgrešena, Logar pa skuša takšno osebo označiti za zapeljano z napačnimi motivi in željami ali z njihovo odsotnostjo. Ko bodo ti sčasoma »uplahnili«, če uporabim njegov glagol, se bo situacija normalizirala. Zato moramo, kot samozadostno in samozadovoljno ugotavlja, zgolj

potrpežljivo in mirno počakati, da bo spoznanje pri nasprotnikih in zanikovalcih dialoga dozorelo. V čem je varanje?

Argument o nujnosti dialoga, resda samo implicitno nakazan, ne more biti napačen kar na podlagi napačnih želja ali motivov tistega, ki mu v dani situaciji oporeka. Ti pač niso relevantni za veljavnost ali resničnost nekega argumenta – v tem primeru, da je dialog univerzalno, torej vedno in povsod, prava politična metoda. Britanski pisatelj C. S. Lewis je v svojem odmevnem eseju »Bulverism« leta 1941 uvedel svež pojem, ki se približa omenjenemu pristopu: bulverizem. Ime je povzeto po liku v njem z imenom Ezekiel Bulver. Naj navedem ključen odlomek njegovega besedila:

»Enako je z vsem mišljenjem in vsemi miselnimi sistemi: če poskušate ugotoviti, kateri so omadeževani, tako da špekulirate o željah mislecev, zgolj delate norca iz sebe. Najprej morate na povsem logični podlagi ugotoviti, kateri od njih dejansko ne delujejo kot argumenti. Potem šele, če želite, nadaljujte in odkrivajte psihološke vzroke napake. Toda najprej morate pokazati, da se človek moti, preden začnete razlagati, zakaj se moti.«

Janšev poslanec, po statistikah silno neaktiven v parlamentu, je zelo blizu bulverizmu celo na nekakšni metaravni: špekulira v kategorijah neželje drugega po dialogu, namesto da bi zavrnil začetne očitke. Še ve, ko se bo želja »nasprotnikov« vrnila, bo takoj vse v redu, tako da z njimi sploh ne rabi stopiti v argumentacijski dialog. Trditve drugih bi kar spregledal in jih zreduciral na »zakaj« se nekdo moti, namesto da bi razpravljajal o »da« se moti.

Dolgčas neskončnega recikliranja Logarjeve agende

Uporaba retorike dialoga za legitimizacijo nevarnih prepričanj, dejanj in ideologij zgolj zamegljuje resnično naravo politikovega poletja in zavaja javnost glede njegovih pravih ciljev. Tokrat je dialog postal paravan za sredinsko politiko, ki bi očitno gradila most med vsemi, tudi demokrati in avtokrati. Kot sem že nekajkrat nakazal, naši novinarji zaenkrat pretežno nimajo ne volje ne znanj, da bi se Logarjevi in poprej že Pahorjevi

zlorabi uprli, s čimer jo posredno širijo in upravičujejo. Prikazovanje obeh kot zdravilcev bipolarnosti in kiropraktikov dialoga deluje že skoraj smešno.

Kdor misli, da je trditev premočna, naj poskuša naštet kritične novinarske elaboracije, v katerih bo njuna kiropaksa javnosti predstavljena kot sredstvo zavajanja, s katerim oba politika neovirano opletata.

»Ad Hitlerum«: propagandna retorika nasprotnikov evtanazije

30/07/2023

Ima zakon o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja sploh kakšne možnosti, da ga podprejo v parlamentu, ali pa je že do konca pogorel? V stranki Levica so nepričakovano edini v koaliciji, ki so zakonski podpori pomoči pri smrti naklonjeni, pri Socialnih demokratih in v Gibanju Svoboda se raje oportuno sklicujejo na pomen paliativne oskrbe in temeljit razmislek »o tej civilizacijski temi«. Kakor da bi bila ideja zanje nekaj povsem novega in neraziskanega, civilizacija pa svetlobna leta daleč!

Zastavil bom rahlo drzno tezo: ker se v nekaj desetletnih javnih razpravah o evtanaziji ni nič drastičnega spremenilo, ker praksa v posamičnih državah ni pokazala na nobene posebne slabosti v njeni izvedbi, ker je predlog slovenskega zakona napisan dovolj skrbno in vsebuje kvečjemu preveč varovalk, ne premalo, moramo nekako pojasniti aktualno politično zadržanost. Tisto, s katero danes v odnosu ne zgolj do zakona, temveč tudi same ideje evtanazije, ki si jo nekateri zaradi neposrečenih asociacij z nacistično preteklostjo niti ne upajo uporabiti s tem imenom, obotavljajoče nastopajo domače levosredinske politične stranke.

So morda podlegle dominantni psihopolitiki Janševe propagande, obširni demagogiji desnice, zdravniškega ceha in Rimskokatoliške cerkve? Mar ni to, da vladajoča stranka in vedno rezervna druga stranka vseh koalicij, obe deklarativno levo usmerjeni, ne podpirata ideje evtanazije, že simptom političnih strankarskih identitet in profilacij, pa tudi njiju samih?

Vpliv propagande

Podpora evtanaziji bi lahko bila dober indikator, kam politično gravitira Slovenija, sploh v primeru, če bi primerjava na mednarodni lestvici držav pokazala, da se drugod po svetu dviguje. Kot vemo, je evtanazija uzakonjena v državah, kot so Kanada, Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Kolumbija, Portugalska, Španija in v šestih zveznih državah Avstralije, deloma pa v Švici in Nemčiji. Spisek ni dolg, čeprav z leti narašča in Slovenije zaenkrat verjetno še ne bo na njem.

Sam si bom zastavil vprašanje, ali morda k temu ne prispevata slaba pripravljenost na strokovno razpravo ali indiferenca, ki jo zmore Golobova koalicija, s čimer se odpira prostor očitkom proti evtanaziji? Je vladajoča politika postala dovzetna za zgrešena prepričanja in zmote, ki jih širijo nasprotniki zakona, najbolj značilno pa ravno Janšev ideološki stroj?

Eden od načinov, kako presojati težo argumentov, je verjetno analiza logičnih zmot uporabnikov argumentov proti evtanaziji, s katerimi poskušajo utemeljevati svoja mnenja. Med njimi tradicionalno prevladuje »sklicevanje na čustva«, predvsem sejanje strahu pred negativnimi posledicami uzakonjenja možnosti evtanazije.

Aktualnost Hitlerja

Naštejmo jih še nekaj. Zanimariti ne gre apeliranja na zdravniško etiko, še zlasti na Hipokratovo prisego, v kateri je grški zdravnik oporekal uporabi smrtonosnih zdravil, kar je seveda priročen izgovor zdravniškega ceha. Tak argument bi lahko poimenovali kot »sklicevanje na zdravnikovo poslanstvo«. Ampak potem bi lahko uporabljali tudi pijavke, kadar ima človek preveč krvi v telesu in s tem izboljševali njegovo zdravje, kajti Hipokrat je to rad počel.

Med drugimi vrstami zmot pogosto naletimo na sklicevanje na primere zlorab, ki se navajajo zelo selektivno in tendenciozno, napade »[ad hominem](#)«, »[sklicevanje na avtoriteto](#)«, »[prenagljeno sklepanje](#)«; dr. Erik Breclj se pretvarja, da bo vrnil licenco, če bi moral koga evtanazirati, čeprav zakon tega zdravnikom sploh ne nalaga.

Posebno obsežno poglavje predstavljajo argumenti iz »[spolzke strmine](#)«, ki so skoraj vedno utemeljeni na prepričanju, da bo evtanazija odprla vrata za vrsto zlorab, ki bodo kaskadno pripeljale do vrste nezaželenih in škodljivih posledic. Moj namen ni, da bi presojal predlog zakona, temveč bi rad opozoril na enega največjih hitov trenutne javne razprave in na širše posledice tovrstne propagandne retorike – govoril bom o »sklicevanju na Hitlerja«, evgeniko in nacistične programe iztrebljanja. Ironično s strani tistih, ki jih neonacisti v slovenski družbi niti malo ne motijo, prej nasprotno!

V nadaljevanju se zato posvečam ilustracijam zgolj ene vrste zmotne argumentacije, predvsem zato, ker opažam, da si v svoji preprostosti uspešno utira svoj prostor in učinkuje – opozoril bom na redukcijski trik »[ad Hitlerum](#)«.

Svetovalke v tretjem rajhu

Najbolj značilno in odmevno je takšen argumentacijski diskreditator uporabil Janšev bivši poslanec Pavel Rupar na enem od svojih demagoških upokojskih shodov:

»Takšno svetovalko bi si vzel Adolf Hitler v tretjem rajhu. Nacisti so pomagali duševno prizadetim in nato starejšim v prehitro smrt.«

Žaljive besede so se nanašale na Biserko Marolt Meden iz društva Srebrna nit, eno izmed nosilk zbiranja podpisov za nov zakon in svetovalko predsednice republike.

Argumentacija z uporabo »[reductio ad Hitlerum](#)« je vsakič silno enostavna in čustvena izjemna nabita: nasprotniki evtanazije skušajo z asociacijami na nacizem skozi pretirano uporabo čustev in osebnih zgodb občinstvo prepričati, da je ideja evtanazije nevarna, ker jo je uporabil že nacistični vodja. Kdor pa je podoben Hitlerju, je kakopak vsega zaničevanja vreden.

Težava ni zgolj v neprimerljivosti motivov in intenc. Filozofi, kot so Peter Singer, so sicer že zanikali, da bi tovrstnim programom v tretjem rajhu sploh smeli nadeti predznak »evtanazija«, saj so bili evidentno namenjeni drugim ciljem in ne pomoči umirajočim.

Zavržno posnemanje

Na podoben način je »ad Hitlerum« uporabil Janša v svojem tvitu in pri tem namigoval, da predlagatelj zakona motivira rešitev pokojninske reforme, saj bodo usmrčitve za državo cenejše:

»Za tole gre levičarjem pri evtanaziji. Njihova pokojninska reforma. Natančno posnemanje Hitlerja. Zavržno do konca.«

Vse tovrstne diskreditacije delujejo »ad hominem« in torej skušajo zagovornike prikazati kot moralno perverzne, pokvarjene in človeštvu nevarne. Starosta razprav o medicinski etiki, zdravnik dr. Matjaž Zwitter, se tudi ni trudil uporabiti boljših argumentov, Janševe taktike zastraševanja ga evidentno osebno čisto prepričajo:

»Evtanazija brez soglasja ni evtanazija, ampak je umor v slogu nacizma. Na Nizozemskem je takšnih primerov okrog 20 %. V resnici to pomeni, da se znebimo osebe, ki je vsem odveč.«

Zdravniki Pavel Poredoš, Radko Komadina, Janez Kranjc, Igor Švab so na [spletni strani Zdravniške zbornice](#) in pred tem tudi na straneh Sobotne priloge Dela objavili članek, v katerem zapišejo:

»Tudi etična komisija Svetovnega zdravniškega društva zaradi poraznih izkušenj z nacističnimi zdravniki, ki so sodelovali pri evtanaziji 300.000 otrok, z razlago, da ne ubijajo ljudi, ampak zdravijo nacijo, evtanazijo in zdravnikovo pomoč pri samomoru bolnika v celoti zavrača.«

Poraznih izkušenj? Mimogrede, takšnega poudarka ni mogoče najti v nobeni deklaraciji tega društva, [v zadnji iz leta 2019](#) pa celo ne obravnavajo več evtanazije kot »neetične« in tudi izrecno več ne obsojajo njene medicinske prakse, je pa res, da vztrajajo pri svojem odločnem nasprotovanju evtanaziji in pomoči pri samomoru. Takšnega poudarka ni mogoče najti v nobenem drugem dokumentu tega društva na njihovi

spletni strani. Zanimivo bi zato bilo videti, katero besedilo sploh imajo slovenski zdravniki v mislih.

Najbrž ni potrebno posebej pojasnjevati, zakaj so omenjene analogije omalovažujoče, cenene in škodljive za razpravo. Če še lahko razumemo propagando politikov, toliko težje sprejmemo enake manire pri zdravnikih. Kakor da bi stiske umirajočih ne bile realne, kakor da predlagatelje zakona vodi morilska sla, ker so kot novodobni krvoločni nacisti, ki želijo pobijati.

Če gre politikom velikokrat za nizkotno propagando, bi si politikanstva v argumentih zdravniki ne smeli privoščiti.

Program iztrebljanja

Teolog dr. Tadej Strehovec ni v panogi razprave »ad Hitlerum« in v manipulaciji nič manj napadalen. V imenu RKC soglaša s povedanim in celo pravi, da je program iztrebljanja invalidov pri nacističnem liderju srhljivo podoben današnji evtanaziji:

»Adolf Hitler je 1. septembra 1939 podpisal dekret o tajnem programu T4 za iztrebljanje hudo bolnih in invalidov z besedami: 'Gre za zagotavljanje usmiljene smrti bolnikom, ki po človeških kriterijih in po skrbnem pregledu niso več ozdravljivi.' Podobnost teh besed z današnjimi zagovorniki in izvajalci usmiljene smrti in evtanazije v bolnišnicah je srhljiva. Kaže pa, da bo potrebno v imenu človekovega dostojanstva in pravega sočutja tovrstne ideologije še enkrat premagati.«

Moč čustvenih asociacij očitno deluje na psihologijo množic v skladu s sugerirano predstavo o krvosesih med predlagatelji zakona, ki perfidno strežejo po življenju in čakajo, da nas bodo iztrebili. Še zlasti upokojence. V bistvu se kar zgledujejo ob programu T4! Nič čudnega, da kolumnist na Janševi Nova24TV, gospod Ivan Šokić, v strahu opaža podobno in stori še opazen korak dalje:

»V primerjavi s takimi še Adolf Hitler izpade kot svetnik. On je vsaj pobijal svoje namišljene sovražnike, podporniki evtanazije bi radi zatolkli lastno meso in kri.«

Svetost življenja

Primerov sklicevanja na nacizem je v trenutni razpravi ogromno. Andrej Žitnik na istem Janševem propagandnem mediju zapiše:

»Evtanazija je kult smrti, ki zanika svetost življenja. Nemški nacistični sistem je bil dober prikaz tega, kaj se zgodi, ko družba zavrže koncept svetosti življenja.«

Kadar se v stranki SDS utrudijo z navajanjem zlonamernih analogij, se radi zatekajo k navidezno pozitivnejši ideologiji »svetosti življenja«, katere branik da so:

»V Slovenski demokratični stranki vedno smo in vedno bomo zagovarjali svetost življenja, čemur sledi tudi slovenska Ustava, ki govori o nedotakljivosti človekovega življenja.«

Še več, v duhu mobilizacije krščansko usmerjenih volivcev predlog zakona označujejo za provokacijo:

»Evtanaziji v Slovenski demokratični stranki nasprotujemo, smo pa vedno pripravljeni na pogovor o svetosti in nedotakljivosti človekovega življenja. Dejstvo, da je bila pobuda v Državni zbor vložena v času pred veliko nočjo, ko kristjani slavimo Kristusovo vstajenje in večno življenje, pa ocenjujemo kot nespoštljivo in arogantno.«

Dovolj groteskno pogovor o svetosti življenja ne dopušča prostora za dialog: človekovo življenje je pač nedotakljivo in sveto ob začetku in koncu življenja, kar je postavljeno kot teološki aksiom, ki mu lahko samo sledimo, oporekati ne moremo. Zato sta splav in evtanazija aksiomatsko prepovedana, zmaga nasprotnikov pa zagotovljena.

Kultura smrti

Temu soroden je tudi sposojeni Janšev koncept kulture smrti, ki jo seveda sejejo politični sovražniki, namesto da bi gojili [kulturo življenja](#). Kajpak je asociacija na ljubitelje smrti povezana s predlagatelji evtanazije, pri čemer znova zaznamo značilno

propagandno dihotomijo drugačenja (*othering*): mi smo skrbniki življenja, vi ste nevarni prinašalci smrti. Mi smo heroji življenja, vi ste rablji smrti.

Tovrstne dihotomije so hitro razumljive javnostim, saj je etiketiranje političnih nasprotnikov z demoničnimi ljubitelji Hitlerja in programov za iztrebljanje dokaj preprosta psihološka operacija. Svojega zvestega posnemovalca je prvak SDS našel v [dr. Milanu Kreku](#), razvpitem šefu NIJZ v času pandemije:

»Namesto da bi se slovenska družba borila za življenje, za pravico do življenja in izboljšanje življenjskega statusa, se obstoječi politični režim bori za pravico do predčasne smrti. Namesto o kulturi življenja se pogovarjamo o kulturi smrti – evtanaziji.«

Neverjetno, česa vse je sposoben Krek, očitno bolje zverziran v papagajski ideološki retoriki kot v skrbi za javno zdravstvo. Prihodnji Nacionalni inštitut za kulturo življenja verjetno že ima kandidata za direktorja! Toda turobna ironija se skriva v tem, da so njegove bojazni prazne – res čisto nič ne kaže, da bi pri Robertu Golobu in Tanji Fajon sprejemali zloglasno kulturo smrti, ki jo prinaša zakon.

Sklep

Nesmiselne in zlonamerne primerjave s programom nacističnega liderja imajo v propagandni shemi desnice in RKC močan čustveni naboj. Bati se je, da vplivajo tudi na strankarsko vzdušje v koaliciji, saj zaenkrat nismo zaznali posebne želje ali volje po njihovem zavračanju.

Omenjene redukcije »ad Hitlerum« smemo zagotovo šteti za oblike grobe argumentacijske zlorabe in služijo zavajanju, osebni in kolektivni diskreditaciji, kjer ni videti prav nobene volje, da bi se ji upirali. Tudi to dejstvo prispeva k temu, da so nasprotniki zakona trenutno zelo glasni in zmagovalno razpoloženi.

Podnebni skepticizem na Radiu Ognjišče

21/08/2023

Dr. Žiga Turk v slovenskih medijih radi volje [zagovarja podnebni skepticizem](#), pri katerem potem takoj že vnaprej primakne freudovski *Verneinung* s pojasnilom, da ga bomo verjetno narobe razumeli. Pa ga nismo!

Tokrat je v njemu bližnjih medijih desne provenience poskrbel za zgovorno ilustracijo ene od novih narativnih taktik zanikovalcev njegovega kova:

»Se mi zdi, da je to ena budnica, da si moramo nehati domišljati, da lahko hitro kaj naredimo s podnebjem. Na dolgi rok bo treba kaj narediti in narediti kakšno inovacijo. Ampak, namesto, da se ukvarjamo s tem, kako narediti planet bolj hladen, se moramo ukvarjati s tem, kako problem rešiti povsem na lokalni točki.«

Ni prvič, da širi prepričanja o tem, [da je zaradi ekstremnega vremena žrtev v svetu čedalje manj](#), ne več, da ženske trapasto sledijo »katastrofistom« in razglašajo, da ne bodo imele otrok, vožnja z biciklom namesto uporabe oplovega dizla pa nič bolj ne pomaga reševati podnebje kot uporaba kisa proti oblakom s točo. Vse probleme bomo itak rešili, če bomo dovolj spodbujali inovacije...

Po svoje ima prav v svojem zanikanju zanikovalstva, zato bom poskusil podrobneje pojasniti, v čem je njegova drža specifična. Za Radio Ognjišče, kasneje so ga povzemali v Demokraciji in drugod, podaja še vrsto osupljivih ugotovitev, s katerimi res nikoli ne skopari, a bo zgornja čisto zadostovala za opozorilo, kakšne poti velikokrat ubirajo vsi, ki bi na vsak način radi minimizirali razpravo o podnebnih spremembah.

Ne mara razprave o podnebnih spremembah

Kot vidimo, Turk neposredno apelira k temu, da si nehamo domišljati (!), da je mogoče hitro ukrepati glede podnebja. Zato ostanejo le konkretne rešitve. Nekje drugje pravi celo, da za vremenske katastrofe niso »krive« podnebne spremembe in hkrati navaja, da jih ne moremo odpraviti niti v sto letih, zaradi česar se z iskanjem krivde zgolj slepimo. Po drugi strani z lahkoto doda, [da se nam nič ne mudi in da ne smemo prisluhniti »katastrofistom«, ki vsakih pet let navajajo, da imamo še pet let časa za rešitev.](#)

Klasični zanikovalci preprosto dvomijo v znanstvena odkritja o tem, da človekova dejavnost, predvsem izpusti toplogrednih plinov, prispevajo h globalnemu segrevanju ozračja in pospešujejo klimatske spremembe. Turkov pristop je bolj perfiden in neklasičen, pri čemer sledi naslednji agendi: da bi dosegli isti cilj, lahko morda napadamo podnebne aktiviste in njihovo naivnost, kar sam počne, ko neutemeljeno in nesramno ponižuje Greto Thunberg. Kar pomeni, da postopamo [ad hominem](#) ali pa zanikamo smisel tovrstne razprave, kar spet lahko storimo tako, da plediramo za [menjavo teme](#).

Njegova izjava, da se ne rabimo ukvarjati s podnebnimi spremembami in se namesto tega raje osredotočimo na reševanje problemov lokalno, pri čemer je omenil razliko med pozitivnim Celjem in negativnimi Železniki, ima zagotovo ambicijo »diskurzivnega odloga«: podnebne spremembe zanj niso nekaj, o čemer bi morali tukaj in zdaj na široko govoriti. Tovrstna naracija je odvečna ali je celo odvečna do te mere, da nam preprečuje, da bi sploh ukrepali.

Žiga Turk ✓
@ZigaTurk

...

Za vremenske katastrofe niso "krive" podnebne spremembe.

Niso "krive" v smislu, da če bomo odpravili podnebne spremembe (kar v manj kot 100 letih itak ni realno), pa ujm ne bo več.

Mogoče je, da so zaradi malenkost višjih temperatur nekateri dogodki malenkost pogostejši, ampak kot je povedal mislim da g. Markošek, naš relief so oblikovali taki dogodki, kot so se zgodili prejšnji teden. Ves čas se dogajajo. Ravnice v dolinah med hribi so ravne zato, poenostavljam, ker je poplava enakomerno nanesla prod.

Razdelati je tudi treba pojem katastrofe. Je bila zadnja katastrofa katastrofa za srne, zajce in ribe? Je bila to katastrofa za naravo ali za človeka? Je katastrofa večja zaradi podnebnih sprememb ali zaradi sprememb, če karikiram, prostorskih aktov?

Ozke doline še nikoli niso bile tako pozidane in pozidava prej ni bi bila tako občutljiva na vodo. Če je hišo zalilo pred 200 leti, je bila sama od sebe v prejšnjem stanju čez dva tedna. Ni bilo mostov, da bi jih odneslo, ampak so voz voli čez kakšno plitvino vlekli na drugo stran. Po katastrofi je bila plitvina pač kje drugje.

Zato pravim v zadnji kolumni, da za slabo vreme ni nihče kriv. Za to, koliko je škode, pa seveda krivci smo.

[Translate post](#)

Yarosh @Yarimatahari · Aug 7

Replying to @ZigaTurk

[vecer.com/slovenija/inte...](https://www.vecer.com/slovenija/inte...)

9:40 AM · Aug 7, 2023 · 16.3K Views

Krivda in nekrivda podnebnih sprememb: značilen vzorec Turkovega pisanja na twitterju

Nastavimo vedra

Turkov maneuver ni enostavno zgolj v zanikanju pomena in teže razprave v slogu »Ne debatirajmo, raje ukrepajmo«, ampak deluje komično, saj želi na nek način utajiti vzročnopolosledično povezavo. Trditi, da moramo delovati lokalno in pozabiti na razpravo o podnebnih spremembah, je podobno kot imeti hišo, v kateri pušča streha in voda počasi pronica v notranjost. Toda namesto da bi popravili streho in preprečili večjo škodo, se odločimo, da bomo v notranjosti učinkovito postavili vedra, v katerih se bo voda zbirala. S tem ne bomo rešili »globalnega« problema puščanja strehe, temveč se bomo bolj ali manj uspešno ukvarjali s posledicami nabrane vode – torej »lokalno«.

V opisani luči je njegov pristop tudi težko odpraviti kot zvrst podnebnega pragmatizma ali optimizma, katerih osnovno vodilo je, da se bomo z izzivi podnebnih sprememb lahko spopadli skozi tehnične in družbene inovacije in s podporo gospodarskemu napredku, s tem pa predvsem kapitalski logiki razvoja. Pragmatik daje zgolj posredno potuho spremembam, Turk pa stori korak naprej in celo smeši razpravo o njih in jo odlaga v neskončnost.

Proti kidanju blata

Njegova ambicija je nato še širša in očitno zelo ideološka. Ni le prepričan, da je blokada kapitalizma, ki jo v grozi vidi povsod, največja ovira pri uspešnem boju proti podnebnim spremembam, Greta pa bi najbolje storila, če bi postala inovatorica pri Elonu Musku; ne, moti ga tudi solidarnost med Slovenci ob nedavnih ujmah. Na Radiu Ognjišče so ga gostili kot rednega sogovornika in skrajno ironično celo v oddaji z naslovom »Spoznanje več, predsodek manj«, kjer je pobentil čez tiste, ki vihtijo lopato in kidajo blato:

»Drugače se mi pa vseeno zdi, da velika večina Slovencev naredi na uro več vrednega v službi, kot če ima lopato in kida blato. Zato bodo več naredili v službi in lahko tisto, kar naredijo v službi, nakažejo v denarju za odpravo teh poplav.«

Po njegovem smo se zatekli v ekonomsko zgrešeno pomoč, razglašeni dan solidarnosti pa so po njegovem izkoristili politiki za samopromocijo, kar je kritika, ki jo je namenil vladi Roberta Goloba. In kot da njegovih domislic še ni dovolj, ga moti tudi promocija koncepta solidarnosti! Ta je celo nevaren, kajti s sabo prinaša kolektivistični prizvok »solidaren, skupaj, enotno, vsi v enem čolnu«, kar po Turku »malce diši po socializmu in butari«.

Nevarna ideologija solidarnosti

Potemtakem ni le perfiden podnebni skeptik, nasprotuje tudi ideologiji solidarnosti kot takšni, ki postaja tako rekoč državna vera in česar ga je groza. »Solidarnost je bolj politični koncept, ki ga zlorabljam«, ugotavlja, kajti solidarni so davki. Duh socializma bi zato morali skompenzirati s krščanskimi krepostmi:

»Dobrota, usmiljenje, širokogrudnost, pomoč, to pa so pozitivne besede. Ampak Samarijanec ni bil solidaren s tistim, ki so mu roparji vse pobrali, ampak je bil dober, širokogruden do njega. Ampak danes bi rekli solidaren, tako kot bi rekli, da bomo naredili solidaren davek, prispevek, obremenitev. Te lastnosti so lastnosti, ki jih ima posameznik in kažejo na neke vrednote, ki so v posamezniku, solidarnost pa je neka javno državna zadeva, ki je praviloma redko prostovoljna in je odrejena.«

Nehote je s tem izrazil nestrinjanje s svojim političnim zaveznikom: Janez Janša je cele dneve pozival sodržavljane k solidarnosti in povedal, da se je Slovenija tokrat izkazala za prav takšno – izjemno solidarno. Kdo bi si mislil, da je v njem toliko socialističnega resentimenta in da ga bo posredno grajal njegov nekdanji superminister.

Domnevni masaker na RTV Slovenija: Urbanija, Ruanda in retorika igranja žrtve

25/09/2023

»Vidim, da si bo skrajna levičarska aktivistka in predstavnica [@strankalevica](#) na [@RTV_Slovenija@PolonaFijavz](#) pripela zasluge za največji masaker v zgodovini demokratične Slovenije,« je zapisal Uroš Urbanija.

Po pričakovanju eksekutorji, ki so po naročilu izvedli politični desant na javno radiotelevizijo pod zimzeleno krinko njenega uravnoteževanja, kar je psihopropagandni trik, ki ga spremljamo že 20 let, že jezno sopihajo ob trenutnih zamenjavah nastavljenih kadrov. Taktika zrcalnega pripisa je preprosta: čim glasneje vpiti, da se odvija natanko tisto, kar so sami izvajali: politizacija javnega zavoda. Vpiti, da Svet RTV spominja na centralni komite severnokorejske partije, a je spominjal pred tem.

Uravnoteženost je bilo vedno priročen izgovor za očitke, politizacijo in končno omenjeni desant. Jadranka Rebernik je odstopila in sedaj, ko se je nova vršilka dolžnosti odgovorne urednice Polona Fijavž zahvalila voditeljema Luki Svetini in Valentini Plaskan, katerih pozicije so v hiši njuni sponzorji že prej zavarovali, je spet završalo. Dogaja se nov genocid, primerljiv s tistim v Ruandi, vpije zloglasni Urbanija.

A smo prav slišali – genocid? Pa se je zgodilo le to, da več ne bosta vodila Odmevov in Dnevnika, podobno kot Igor Pirkovič ne bo več privatiziral v oddaji Arena. Zaradi varno podpisanih pogodb je malo verjetno, da bi kdo od izvajalcev in uslužnih pomočnikov pri političnem prevzemu sploh izgubil službo, zato je takšno retorično napihovanje, s katerim želijo doseči maksimalne čustvene učinke pri javnosti, že skoraj komično.

Metanje v jamo, meč in kosa

Žal psihopropaganda igranja žrtve deluje tudi tedaj, ko je videti smešna. Če je pred časom ob kakšni kritiki proti sebi Pirkovič na podoben način uspel zapisati, [da se boji metanja v jamo](#), desnica že dolgo na vso moč evocira diskurz ogroženosti, češ da se »druga stran« pripravlja na državljansko vojno. [Janša omenja koso, ki maha na obe strani](#), Možina biblični meč, s katerim bodo vso pokončani, ki so prejeli zanj, Urbanija pa nič manj kot že omenjeni genocid in masaker. Eksplicitna retorika krvavega nasilja, povezana z RTV hišo, se potemtakem steka v širšo agendo, s katero nas še zlasti pripravirajo zadnjega pol leta in več, in predpostavlja krvoločnega političnega sovražnika, ki ne izbira sredstev; vsak hip bo napadel naša življenja in telesa.

Ironično se k temu zateka prav Urbanija, ki je skoraj dve leti [držal v šahu Slovensko tiskovno agencijo kot šef Ukoma](#) in so ga kasneje nastavili še za direktorja TV Slovenija. Če govori o masakru in omenja Ruando, je to zgolj zato, ker se propagandistična retorika njegovih političnih botrov, ki jo tudi sam uporablja in s tem razkriva svoje gnezdo, močno koncentrira na igranje ultimativne žrtve (*victim playing*) kot priročno tehniko prepričevanja z vsemi superdramatičnimi vložki in asociacijami vred.

Jože Možina
@JozeMozina

...

Težko je gledat kako v revolucionarni maniri "padajo" odlični sodelavci le za to, ker niso po volji oblasti, čeprav prispevajo k nujni pluralnosti javne @RTV_Slovenija. Naj bo jasno kaj pravi sv. pismo:

"Vsi, ki primejo za meč, bodo z mečem pokončani" Mt.

In- PRIČEVALCI SO ZAKON!

[Translate post](#)

9:21 PM · Sep 22, 2023 · 15.6K Views

36

302

986

5

Jože Možina in Pričevalci: biblična retorika kroavega meča

Zakaj umik

Zakaj sta bila omenjena voditelja umaknjena, ne vemo natančno. Ne obstaja nič takšnega kot nujnost »lustracije«, ker je to povsem zgrešena predstava, ki so jo zajahali številni mainstream mediji. Ne gre za čistke, kar je še en vsiljeni narativ Trstenjakove,

kajti popolnoma nehigienično je legitimirati politično invazijo na javni servis s tem, da bi na tej poziciji ostala – na položaj voditeljev sta se zavihtela »preko vrste«, s skromnimi znanji in številnimi profesionalnimi hibami le po želji tistih, ki so ju tja zvalili.

Oba sta na igro politične instrumentalizacije pristala in o njej vsak dan prebirala kritične informacije, ki ju niso motile. Natančno sta vedela, da sta postala orodje, a jima ni bilo mar, kot sta sama posredno dajala vedeti v vseh intervjujih. Pri tem ni bistveno, ali sta gojila politična prepričanja in morda jih sploh ne – lahko jih, kar ni niti merodajno in noben od njiju se okoli tega ni izrekel. Če bi se, bi lažje govorili, da sta žrtev nekakšnega obračuna. Še več, s tem sta tudi pristala na politično apropiacijo in ju prav nič ne moti, kdo ju je povabil. Tudi v tem hipu se ne poskušata distancirati od političnih strank, ki ju jemljejo v bran.

Ampak če mora ostati edino merilo pri izbiri profesionalna naravnost novinarja, voditelja in urednika, potem to implicira upoštevanje dveh principov: po eni strani delovanja po kriteriju sposobnosti, znanj in kompetenc, pričakovanih za voditelje oddaj, po drugi strani pa tudi po kriteriju ohranjanja verodostojnosti v javnosti.

Svetina in Plaskan nista izpolnjevala najmanj enega, najbrž pa tudi obeh naštetih principov: javnost oba upravičeno povezuje s političnim narekom, ki ga je verjetno operativno zakuhal kar Urbanija, hkrati pa se je najmanj Svetina velikokrat v intervjujih kar sam opravičeval, da se mora v tej vlogi še marsičesa naučiti, s čimer je pošteno priznaval neusposobljenost in politično poreklo svoje nastavitve.

Vizualna odličnost

So pa množični mediji, in to sploh ne le Janševi, pohiteli z novicami o šokantnih čistkah, ki se trenutno odvijajo. Nekatere med njimi koreninijo v želji po senzaciji in je njihov motiv preprosto branost ali gledanost: novice o lustraciji se pač berejo bolje! Spet druge so posledica politične naravnosti medija ali novinarja. Propagandistična trobila želijo v Poloni Fijavž videti nekakšno »levo« verzijo Jadranke Rebernik, zato ji ponesrečeno

oziroma še bolj tendenciozno atribuirajo povezave s stranko Levica, ki je sploh glavna tarča napadov.

Največja skušnjava je storiti napako in dogajanje interpretirati skozi delitve na »naše« in »vaše«. Lapsus storimo, če situacijo razumemo skozi vsegliharstvo – eni nastavljajo svoje, drugi pa te odstavljajo in nazaj nastavljajo svoje. Takšno ekvidistanciranje je natanko eden od rezultatov, ki ga želijo propagandisti doseči ob predpostavki, da so želeli javni servis zgolj pluralizirati. Po njihovem prej ni bilo politizacije, zdaj je. Ne, nobena resna medijska hiša, in javni servis je najpomembnejša ustanova te vrste v državi, si pač ne more privoščiti videza neposrednega strankarskega vpliva svojih najbolj izpostavljenih novinarjev.

Uroš Urbanija in Aleš Primc sta pohitela z nesramnimi *ad hominem* namigi, da se dogaja pogrom nad Plaskan zaradi njene »vizualne odličnosti« in ob vsem perfidnem igranju na karto žrtve genocida uporabila še karto lepote. S tem sta razkrila dvoje: naklonjenost temu, da se izbire vršijo po nekih novih, zelo trumpovskih kriterijih, hkrati pa še, da ju poganja seksizem in mačizem, saj da je Plaskan žrtev zavisti sedanjih odločevalcev in tako rekoč prevelike lepote, ki je drugi ne premorejo!

Kako kopirati Fox News

Kot je Urbanija povedal za Nova24TV, ki jo je tudi soustanavljal, se menjave voditeljev odvijajo »v slogu absolutnih čistk, ki so se dogajale v 50. letih oziroma po 2. svetovni vojni«, takšen pa da je tudi scenarij na RTV.

Naj spomnim na še en vidik nenaključenosti argumenta o »vizualni privlačnosti«. Nova24TV se je po lastnih besedah modelirala po Fox News, kjer je Roger Ailes dovolj zloglasno ratinge lovil tudi s čednimi voditeljicami z obvezno razgaljenimi nogami. Svoj TV kanal je nato redno spremljal kar z izklopljenim zvokom. S tem je Urbanija v svoji izjavi razkril še drug, spregledan aspekt svoje neprimernosti za funkcijo, a tudi, da je gledanost zavestno poskušal iskati z nizkotnimi prijemi, kot je angažma »vizualno odličnih« voditeljic, kar so še zlasti počeli pri novačenju novinark v informativnem bloku drugega programa.

Ob omenjeni politizaciji je obstajal torej še en zgrešen kriterij pri kadrovanju, ki razkriva njegovo absolutno neprimernost za vodenje javne službe.

“V slogu absolutnih čistk, ki so se dogajale po 2. svetovni vojni, se odvija tudi scenarij na RTV”

Ni pomembno ali gre za že uveljavljene novinarje, ki so že dolgo časa na RTVS, ali pa gre za posameznike, ki so tja prišli nedavno. Prav tako zanjo ni pomembno ali gre za posameznike z “bolj desnim prepričanjem”, ali pa za tiste z bolj levim, ki pa si želijo delati korektno. “V slogu absolutnih čistk, ki so se dogajale v 50. letih oziroma po 2. svetovni vojni, se odvija tudi scenarij na RTV.” Urbanija meni, da smo lahko “samo veseli”, da smo del zahodne Evrope, ker sicer se boji, da bi prišlo do podobnega obračunavanja kot v Ruandi v 90. letih. Spomnil je, da je novo vodstvo odstavilo celo voditeljico TV Dnevnika Plaskanovo, ki je bila po mnenju Urbanije “ena boljših”. Edino, kar ji po njegovem lahko očitajo je to, da je bila tudi vizualno odlična. K njeni odstavitvi (odstavljena je bila celo med prvimi), so očitno privedle zamere in zavist. Urbanija je spomnil, da je bila Plaskanova tudi del oddaje Radio Ga Ga.

Urbanija in Primc: gre za maščevanje vizualno neodličnih nad vizualno odličnimi (twitter in Nova24TV)

Nevarno vsegliharstvo

Pri poskusu normalizacije in profesionalizacije stanja na javni radioteleviziji bo zato marsikaj odvisno od tega, kako bodo na propagandistične narative eksekutorjev in njihovih strankarskih zaledij odreagirali najpomembnejši profesionalni mediji v državi. Najslabše, kar se nam utegne zgoditi, bo pristanek na vsiljeni manipulativen diskurz o

»naših in »njihovih« ali tistih, ki jih je »jebeno manj« in »jebeno več«, če uporabim do konca zlorabljen stavek Marcela Štefančiča. Na kakšen način je bil zmanipuliran, [sem že analiziral na drugem mestu](#).

Največji sovražnik v razumevanju situacije je običajen državljani z lepo dušo vsegliharja, ki proizvaja lastno ugodje s pozicije iskanja distance na obe strani in moralistično razlaga, da so vsi isti. Če bodo resni novinarji delovali v smeri, da bodo pihali na njegovo dušo, potem pozabljajo, da se lahko že jutri zgodi tudi njim in da bo vseglihar kaj podobnega izjavil tudi zanje, ko jih bodo odstavljali.

Strankarski propagandizmi: zagovorniki evtanazije, kot so Jenull, Keber in Hribar, so podobni Hitlerju

25/04/2024

Nasprotniki evtanazije so po pričakovanju vpeljali še sklicevanje na Hitlerja (*argumentum ad Hitlerum*): kdor je za evtanazijo, je podoben nacističnemu firerju podoben, in to zelo dobesedno. Predvsem sta pri nas takšna Dušan Keber in Jaša Jenull.

V članku, ki ga podpisuje Mitja Iršič, nekdanji piarovec v Simonitičevem ministrstvu za kulturo, objavljenem na Janševem portalu Nova24TV, zelo odkrito piše, da se Golobova koalicija »strastno bori za kult smrti«.

Ob omembi Jenulla in Kebra se avtor sprašuje, čemu se nam to dogaja in namiguje, ali morda zagovorniki evtanazije delujejo v dobrobit zdravstvene blagajne? V smislu: manj nas je, manj bo stroškov. Toda to ni dovolj, naslednji namig je bolj zlovešč: so zadaj še temnejši razlogi, se sprašuje Iršič.

Janša in Cestnik o posnemovalcih

O vseh [logičnih trikih nasprotnikov evtanazije sem pisal že na drugem mestu](#). Tokrat se avtor zapisa sklicuje na dopisovanje Janše in Cestnika na X omrežju:

»Medtem ko Ustava RS jasno zapoveduje, da je življenje človeka nedotakljivo in temu pritrjuje tudi zdravstvena stroka, slovenski levičarji, zbrani okrog Vlade RS, posnemajo Adolfa Hitlerja. Samo poslušajte razprave svobodnjakov,‘ je na socialnem omrežju X,

nekdanjem tviterju, zapisal Janez Janša kot odgovor na tvit Branka Cestnika, ki je delil Hitlerjev evtanazijski ukaz.«

Smisel argumentacije *ad Hitlerum* je dokaj preprost: namesto tehtanja argumentov v podporo evtanaziji je precej lažje uporabiti retorično figuro primerjave z nacističnimi voditeljem in njegovo ideologijo, da bi se očrnilo nasprotnika, pri čemer je primerjava vsebinsko povsem depasirana. V času razmaha radikalnih populističnih prijemov v politiki je tudi najbolj učinkovit del politične propagande. Kdor je zagovornik evtanazije, je zagotovo podoben zločinskim ravnanjem Hitlerja in njegovega Tretjega rajha, zato je vsak tovrsten argument takoj označen za neveljavnega in nesprejemljivega.

Janez Janša
@JJansaSDS

...

Medtem ko Ustava RS jasno zapoveduje, da je življenje človeka nedotakljivo in temu pritrjuje tudi zdravstvena stroka, slovenski levičarji, zbrani okrog [@vladaRS](#), posnemajo Adolfa Hitlerja. Samo poslušajte razprave svobodnjakov.

[Translate post](#)

Janšev in Cestnikov zapis o posnemovalcih Hitlerja

Gnudentod

V tem smislu je argumentacija *ad Hitlerum* blizu grobemu argumentu proti človeku (*argumentum ad hominem*) v kombinaciji z označevanjem drugih kot krivih po povezavi (*krivda po povezavi*). Kot si zlahka predstavljamo, poskuša uporaba takšne retorike preusmeriti pozornost proč od izmenjave argumentov in dejanske vsebinske razprave k »razpravi« o človeku na način, da ga grobo očrni in diskvalificira iz razprave.

Iršič zato v besedilu navaja, da je Hitlerjev poznal ukaz za začetek izvajanja usmrtitve iz usmiljenja (*Gnudentod*) neozdravljivo bolnih, hkrati pa je še zahteval, da se »poimensko« (*namentlich*) razširi nabor zdravnikov, ki bodo »po človeški presoji« (*nach menschlichem Ermessen*) stanja pacientov izvajali evtanazijo. Ob tem med »sodobnimi levičarskimi promotorji evtanazije« navaja še Spomenko Hribar, ki da je na neki seji odbora postregla z bizarno izjavo, da »še psu damo milostni strel«.

Avtor zato sklene, da je dehumanizacija trpečih osrednji motiv vsakega kulta smrti, ki želi poseči v svetost življenja in v slovenskem primeru tudi v ustavno zaščito življenja, kar pa se nam dogaja tudi v Sloveniji. Še več, po njegovem je nacizem na tak način iz bolnišnic odstranjeval bolne in odvečne ljudi, pri tem pa spomni, da je Hitler 1. septembra 1939 podpisal dekret o tajnem programu T4 za iztrebljanje hudo bolnih in invalidov z besedami: »Gre za zagotavljanje usmiljene smrti bolnikom, ki po človeških kriterijih in po skrbnem pregledu niso več ozdravljivi.«

Zavrnitev racionalne analize

Po Iršičevem mnenju nam te besede morajo zveneti znano: po zaslugi Jenulla, Kebra in Hribar. Politična in ideološka propaganda sklicevanja na Hitlerja in nacistični režim intenzivno učinkuje na čustva ljudi in sproža močne odzive pri državljanih. Ljudje zagotovo burno reagirajo na omembo nekoga, ki velja za ultimativni simbol zla in nečlovečnosti v sodobni zgodovini.

Razen tega, podobno kot argumentacija proti človeku, izključuje možnost racionalne in logične analize, saj gradi na vtisu, da je oseba, ki zagovarja evtanazijo, nevredna

pozornosti in razprave – saj je vendar podobna Hitlerju, o njem pa že imamo enotno negativno stališče. Razen tega je vedno precej lažje preusmeriti pozornost proč od dejanskih težav in argumentov k zgrešeni in navidezno preprosti primerjavi, ki je v tem primeru že po sebi popolnoma depasirana.

Povedano na kratko: v časih nemišljenja tovrstna propagandna sklicevanja na čustva delujejo še močneje in so zato tem nevarnejša. Ker slovenski mediji doslej niso posvečali skoraj nobene pozornosti argumentacijski kompetenci ali sistematično opozarjali na učinke politične propagande, se začetna skrb lahko samo še zveča. Če k temu prištejemo še ležernost politikov, ki bi morali zavračati takšen diskurz, je mera polna.

Hojs o prEUdarnem Pogačarju: kako se politiki norčujejo iz nas

31/05/2024

Politično zlorabljanje domačih športnikov, ko jim gre dobro in zmagujejo, je že stara tema, kakršna je tudi ta neplemenita praksa: »šlepanje« na njihove uspehe se zdi imenitna voda na mlin politikom in njihovim strankam, ker se s tem zelo učinkovito promovirajo v apolitičnem kontekstu. Podobno počnejo tudi vlade in velikokrat se zdi, da obstaja za to legitimen razlog – domoljubje. Patriotizem največkrat deluje kot najboljši alibi za takšno postopanje in proti njemu nihče ne želi ravno oporekati.

Za domoljubna čustva skrito ravnanje pa se lahko hitro sprevrže v golo samopromocijo in propagando. [Ko je časopis Večer prvi opozoril](#) na ravnanje dveh kandidatov za evropskega poslanca iz vrst SDS, se je prvi med njima, Franc Breznik, opravičil in umaknil svojo objavo. Nekdanji razvpiti minister za notranje zadeve Aleš Hojs je pri svoji zlorabi Leona Štuklja in Tadeja Pogačarja vztrajal in jo zagovarjal. Dejal je, da svoje objave ni umaknil, saj v njej, kot pravi, ne vidi ničesar spornega. Kaj točno je pri objavi fotografije zmagovitega Pogačarja storil?

Protest Pogačarjevega menedžerja

Čestitko za njegovo šampionsko zmago na Giru jo dopolnil z besedo »prEUdarno«, predvolilnim sloganom SDS, očitno zaradi promocije lastne kandidature nekaj dni pred volitvami. Temu je dodal napis »Lani Primož ... Letos Tadej.«

»Vsi ljudje lahko čestitajo športnikom za njihove uspehe, a nihče nima pravice uporabiti fotografij športnih junakov za promocijo lastnih interesov. Pozivamo jih k umiku spornih sporočil,« se je nato odzval Pogačarjev menedžer Alex Carera.

Retorično vedno pobalinsko razpoloženi bivši minister, ki si ga bomo zapomnili [ravno po pregonu kolesarjev](#), tistih namreč, ki so protestirali proti Janšev vladi, toda tudi po povedni izjavi, [da so zanj neonacisti biseri, ljudstvo pa svinje](#), je uporabil tri argumentacijske strategije v svojo obrambo: [ad hominem](#) napad na novinarje, [menjavo teme](#) in [zmotno analogijo](#). Pri tem je povsem izpustil pojasnilu menedžerju. Pojdimo po vrsti.

PrEUdarni politiki na plakatu SDS

Napad na človeka

Novinarje je žalil takole: »V čem je problem, ko čestitamo zmagovalcu? Problem vidite zlonamerni novinarji, ljudje pa pogledajo čestitko in rečejo, o, kako lepa čestitka.«

Težava je torej v zlobnih predstavnikih medijev, ki so zlorabo opazili, namesto da bi pohvalili lepoto njegovega grafičnega izdelka. Verjetno Hojsova reakcija ne potrebuje posebnega komentarja: napadamo človeka, namesto da bi razpravljali o stvari, pri tem pa upamo, da bo čim več ljudi nasedlo in si reklo: joj, kakšne packe so ti novinarji, sploh ne razumejo preudarnih umetnin plemenitega poslanca!

Njegovo manipuliranje je prozorno in bolj nam ostane vprašanje, zakaj misli, da bo tudi uspešno – kar žal največkrat tudi je.

Menjava teme

Pojdimo k drugi njegovi manipulativni taktiki. Ker Hojs rad multiplicira svoje retorične trike, podobno kot ribič, ki si najbrž misli, da je bolje, če vrže hkrati več trnkov, kajti nekaj se bo že prijelo, je poskusil še z [menjavo teme](#):

»Zakaj je sporno, če sem pri uspehu Pogačarja in spominu na Štuklja zraven sporočil, da so pred vrati evropske volitve in se priporočam, da mi ljudje zaupajo svoj glas? Pa kaj potem. Boste napisali tudi to, da je Janez Kocijančič 30 let obvladoval Olimpijski komite Slovenije? Vas nič ne moti, da športne zveze obvladuje leva politika?«

Trik je znova hitro prepoznaven: namesto o njegovi zlorabi bi se morali pogovarjati o Kocijančiču. Preusmeritev teme drugam, na športno zvezo, politične usmeritve in Olimpijski komite Slovenije, kajpada v ničemer ni povezana s tem, o čemer se pogovarjamo, ampak služi le oddaljevanju od začetne razprave ob njegovem upanju, da bo druga stran, torej javnost, trnek zgrabila. Hojs je tudi tokrat maksimalno prozoren in neglobok, kar je sploh značilno za njegovo manipulativno retoriko.

Zmotna analogija

Tretji trik je **zmotna analogija**: nič ni narobe s tem, če rečemo, da je Pogačar preudaren. »Gre za preudarne dosežke naših športnikov,« **je dejal Hojs**. Saj res, kako prEUdaren je Pogačar?

Zmotna analogija, podobno kot zmota napačne enakovrednosti (*false equivalence*), gradi na primerjavi med dvema okoliščinama, kjer je nato hote ali nehote izpeljan napačen sklep. Argument iz analogije želi po induktivni poti zaznati podobnosti med izjavama ali situacijama, od koder sklepa o nadaljnji podobnosti, ki je nerelevantna ali neustrezna.

Seveda takoj prepoznamo, da Hojs pripisuje »prEUdarnost« kolesarju le zato, da bi legitimiral volilni slogan svoje stranke in se izognil začetnemu očitku. Povedano preprosto: nihče mu ne bo verjel, da je slogan nastal zaradi preudarnih kolesarjev, kar da je želel poudariti, sploh pa ne zaradi »prEUdarnih«, saj je ta besedna igra v temelju njegove volilne kampanje. Končno Pogačar tekmuje za ekipo UAE Team Emirates.

Čestital bi Dončiču

Ker je Hojs običajno nezaustavljiv v političnem pobalinstvu in se, za razliko od strankarskega kolega, ne želi opravičiti ali pokesati za svoje manipulacije, je tokrat poskusil še z eno variacijo norčevanja, kjer je zaigral na karto **igranja žrtve** (*victim playing*):

»Luka oprosti, saj bi čestital, pa bi se presstituti kot stekle lisice, zagnali vame«

Njegova fotomontaža z Luko Dončičem stavi na to, da bo teh, ki častijo pobalinstvo in zabavljaški cinizem, v volilnem bazenu več od preostanka volivcev, ki tega ne odobravajo. Zato bodo po njegovem razumeli, da je zgolj žrtev novinarskih prostitutov, ki so kot stekle lisice in morajo z njim ravnati solidarno.

Politična nekultura ima v Sloveniji že nekaj časa polno domovinsko pravico in uspešno izpodriva kulturo. Zakaj? Ker politikom, ki se celo bahajo, da so preudarni, to dovolimo: volivci in mediji.

Aleš Hojs
@aleshojs

...

Luka oprosti, saj bi čestital, pa bi se presstituti kot stekle lisice, zagnali vame

....

Nov retorični trik: Hojs duhoviči o steklih lisicah med novinarji

Golobovi z janšistično reakcijo: kazenska ovadba je menda napad na vlado

17/10/2024

Kaj se bo zgodilo zdaj, ko je predsednik vlade znova zašel v hudo protislovje ali morda celo lagal? Bodo novinarji uspeli dovolj vztrajati in terjati njegovo pojasnilo, da bi se razkrilo resnico? Če ne bodo, sledi nagradno vprašanje: kaj jih ovira, da bi na tak način postopali?

Ker sem se že večkrat spraševal ne zgolj o politični nemoralni praksi laganja, ampak predvsem o nesposobnosti medijev, da bi jo razgalili, se lahko tokrat zgolj ponavljam ob Golobovi novi nespodobni reakciji na bivšo notranjo ministrico Tatjano Bobnar. Le zato, ker je policija proti njemu vložila kazensko ovadbo, česar ni prenesel najbolje. Ni majhna stvar in zagotovo se je znašel v kočljivem položaju – ampak za to je kriv sam. Nam morda z vsem insinuacijami proti ministrici sporoča, da jo je pomagala spisati kar sedanja svetovalka v kabinetu predsednice republike in policija nima svoje avtoritete, ampak z njo upravlja ona iz ozadja? Kakšen janšistični refleks pa je to?

Javnost bi se morala vprašati, ali ni morda takšna argumentacija nedopustno nizkotna, saj z njo demonizira samo policijo. In še to ironično v kontekstu, ko se pogovarjamo o njegovi zahtevi po njeni depolitizaciji in v tem primeru dejanšizaciji.

Vaje ad hominem

Najprej k novemu protislovju ali celo laži, če prepričljive razlage ne bo. Dan po tistem, ko so množični mediji poročali o vloženi kazenski ovadbi zoper njega v zadevi Bobnar, [je premier odmevno stopil pred kamere v parlamentu](#), obdan s četico svojih poslank in poslancev v oporo. Ti so stali za njim in pametno kimali njegovim pojasnilom, ki jih vedno znova zna podajati z njemu lastno odločnostjo, ki ji ne velja nasesti.

Tokrat je v očitni stiski posegel po arzenalu svojih argumentov [ad hominem](#) in jih usmeril v bivšo ministrico za notranje zadeve. Z namigi, da »ne gre za vmešavanje v delo policije, ampak za politični boj 'užaljene političarke'«. O vadbo zoper sebe, delo policije in tožilstva, je želel naprtiti njej, kakor da ima nekakšne ambicije po njegovi zrušitvi.

V tem kontekstu je v kratkem nastopu stopnjeval svoj napad nanjo in »ekskluzivno« razkril, da se je Bobnar menda vrtela okoli njega še pred volitvami, se večkrat sestala z njim in mu obljubljala, kaj vse bo storila, če bo postala ministrica. Ob tem naj bi mu celo ponujala sezname vseh janšističnih kadrov v policiji, ki jih bo odstranila.

Golob se je zapletel

Njegov namen značajsko razvrednotiti jo pa je naletel na težavo. Sledilo je nekaj, kar so nekateri novinarji včeraj tudi povzeli: zapletel se je v protislovje. Na socialnih omrežjih se je znašel posnetek, ki dokazuje, da je pred skoraj dvema letoma pred kamerami POP TV razkril nekaj čisto drugega – Bobnar in Lindav naj bi sam prvič srečal dobesedno dan pred njunim imenovanjem, 31. maja 2022. Če ju je srečal na ta dan, potem ne more biti res, da se je z njo sestel večkrat bistveno pred tem datumom, še v času kampanje pred volitvami, ki so bile 24. aprila. Če nekaj od tega dvojega drži, potem drugo ne more.

Morda res obstaja kakšna racionalna razlaga, da bi lahko oboje držalo hkrati, zato bomo z zanimanjem prisluhnili. Sicer bomo morali nujno govoriti o njegovi laži, ne prvič – [naj spomnim zgolj na nedavno laganje glede umika kandidature Tomaža Vesela](#). Ne samo, da je nekaj, kar bi lahko štelo zanj, postalo praksa, ki jo zaznavamo vedno pogosteje, vedno večja je tudi zadrega, ali so jim novinarji kos. Če niso, ali jih pri tem ovira lastna avtokastracija, aktivna ali pasivna nesposobnost, morda politično motiviran krč?

Policija ruši vlado

[Kot sem že povedal za časopis Večer](#), je premier znova nespametno uprizoril zelo žaljiv in osebni napad na bivšo notranjo ministrico in s tem znova zamudil priložnost

pokazati, da se ovadbe ne boji. Ker vendar govori resnico, nima česa skrivati. Naj zgolj spomnim, kako je skoraj dve leti nazaj v parlamentu namigoval, [da je Bobnar zašla v »hudo osebno stisko«](#) in jo s perfidno diskreditiral, češ da ima psihične težave.

Če premier celo vsakič priznava, da je zahteval odstranjevanje janšističnih kadrov iz policije, s tem posredno pove, da je zahteval tudi nastavljanje svojih, toda potem ni nič boljši. Najdlje je tokrat šla vodja poslanske skupine Svoboda Nataša Avšič Bogovič, za katero je kazenska ovadba policije napad na premierja in poskus rušenja celotne vlade:

»Posledično je to napad na predsednika vlade in rušitev te vlade.«

Janša se vrača – v podobi Goloba

Izjava je nezaslišana in pričakovali bi odziv generalnega direktorja policije Senada Jušića ali notranjega ministra Boštjana Poklukarja, da bi policijo vzela v bran. Ampak se ni zgodilo, saj sta, oba ubogljiva in poslušna, vendar zamenjala ne dovolj servilni tandem Bobnar-Lindav! Zoper gospodarja pa že ne bosta vstala.

Tak psihopropagandni diskurz, kot ga zmore Gibanje Svoboda, je doslej promoviral predvsem Janša. Nismo prvič zaznali, da se premier, ki so mu priskočili na pomoč poslanci, ki z ovadbo sploh nimajo nič skupnega, očitno pogreza v živo blato: bolj vpije, da bo dejansiziral policijo, bolj jo očitno janšizira nazaj in bolj postaja podoben tistemu, proti kateremu se tako vneto bori. Vehementno do točke, da občasno odstrani marsikoga, tudi »svojega« generalnega direktorja policije in notranjo ministrico.

Vložena kazenska ovadba je s tem razkrila, da imamo v državi precej resnejši problem od ovadbe same: janšizacijo trenutne oblasti. Golobisti in verniki v predsednika, ki jih poganja antijanšizem, bi se morali zamisliti, če jih ne bi obvladovala posebna kognitivna disonanca slepote za to, kar se nam dogaja. Ta disonanca dejansko poganja novo janšizacijo slovenske politike. Tokrat v režiji antijanšista Goloba.

Manipulacija z zaplinjanjem

»Bizarno je, da sem po treh letih od kar je bila Ljubljana zaplinjena, jaz edini politik, ki je ovaden. Verjamem v pravno državo. Očitke o vmešavanju v delo policije v celoti zavračam, šlo je za pogovor dveh politikov«, se je še pridušal Golob na socialnih omrežjih.

Izjava je značilna retorična manipulacija **napačne sledi (red herring)**: ne, ovadba sploh ne govori o zaplinjanju protestnikov sredi Ljubljane. Mimogrede povejmo, premier ni hodil na proteste in precej nizkotno je, da zlorablja takratno dogajanje na tak način po tistem, ko je zaradi posebnih volilnih logik postal politični zmagovalec volitev leta 2022.

Razumemo, da poskuša iz sebe ustvariti žrtev in se zato zasmiliti, posebej pokončno in moralno pa takšno ravnanje ni. Ovadba sicer govori o njegovih domnevno kaznivih dejanjih v povezavi s prvim policistom in ministrico, ki kažejo na poskus njunega političnega usmerjanja v zameno za ohranitev njunega položaja. Da drugi politiki pod Janševo oblastjo niso kazensko odgovarjali za uporabo nesorazmernih sredstev na ljubljanskih ulicah, je čisto drugačno vprašanje, ki ga bo moral nasloviti drugače.

Tudi če bi Golob v primeru ovadbe ne bil ničesar kriv in bi ta bila nesmiselna in neupravičena, je s svojo reakcijo pokazal, da je nedostojen položaja, ki ga zaseda. Mimogrede pa še razkril, **da čeprav politizira policijo** in nastavlja sebi lojalne kadre, ta očitno še vedno deluje dovolj samostojno. Morda mu to ni všeč, ampak kot nedolžen se pač nima ničesar bati.

Prasico bi s kolom: Nika Kovač je tokrat tarča zdravnikov

19/11/2024

Civilnodružbena aktivistka Nika Kovač, in izraz »aktivistka« pred našimi očmi pospešeno dobiva slabšalne konotacije, ker ga politika načrtno demonizira, je prejela povabilo Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije, da kot osrednja govornica nastopi na njihovi prireditvi. V svoji kolumni je nato opisala grozljivo izkušnjo, ki je sledila. Ko je informacija o tem prišla v javnost skozi družbena omrežja, je bila označeno s komentarji, kot so »Prasica«, »Samo porabljate davkoplačevalski denar« in »S kolom bi te«.

Osupljivo je, da ji skoraj nihče ni priskočil na pomoč in pretežno se je potem branila sama. Naj izpostavim, da se dogodek njenega nastopa do tega trenutka še sploh ni zgodil in niti ni bil formalno najavljen, ampak so povabilo prejeli le udeleženci, pretežno direktorji in vodstveni delavci v zdravstvu. Ravno ti, torej zdravstveni delavci in predvsem zdravniki, so nato na družbenih omrežjih začeli organizirati kampanjo proti njenemu nastopu. Pozvali so celo k bojkotu dogodka, predvsem z izgovorom, da Kovač nima pojma o zdravstvu.

Pri tem so zavestno zamolčali, da so doslej organizatorji povabili eminentne goste, kot so Rudi Rizman, Janez Markeš, Marcel Štefančič in Vesna Vuk Godina. Noben med njimi ni specialist za javno zdravstvo, ker je namen evidentno v odpiranju širše razprave in analize družbenega stanja, predvsem pa refleksije vprašanj javnega dobrega.

Zdravniki zakurijo grmado

Zakaj je podatek, da so kampanjo začeli čisto določeni zdravniški krogi, tako pomemben? Ker smo bili doslej navajeni predvsem organizirane sovražnosti proti posameznikom, ki se skuha v strankarskem okolju ob izdatni pomoči anonimnih trolov, nesporno pomembnem sredstvu v pogonu umazanega propagandističnega stroja, s katerim se potem na spletu ustvarja toksično okolje.

Nehajmo se sprenevedati, da že desetletje in več natankoma politiki in njihove stranke onemogočajo civilnodružbene iniciative in vplivne posameznike. Zakaj? V bojazni, da bi kaj spremenili v družbenem okolju, saj imajo z državo in njenimi podsistemi svoje zasebne, sicer ne preveč plemenite načrte. Kovač in Inštitut 8. marec sta zato že dlje časa tarči takšnih napadov.

Toda tokrat začetni impulz ni prišel iz takšnih logov. Ne, izrecno so se za takšne potrebe zganili nekateri zdravstveni. V kakšni meri so povezani s strankarskimi, ugibamo že dlje časa. Ko so zakurili grmado, se nihče med njimi ni povlekel nazaj in distanciral do plamtečega sovraštva. Ponovila se je zgodba, ki jo izkuša Jaša Jenull s svojim Glasom ljudstva, saj že dolgo časa opozarja na pomen ohranitve javnega zdravstva, kar je več kot moteče za nemajhno število zdravniškega ceha.

Prasica in madžarski mediji

Zdravniški krogi kar dobro vedo, da je bila Kovač zaradi taistega sovraštva v ne tako davni preteklosti, namreč oktobra 2022, že deležna fizičnega napada. Zaradi česar so jo morali oskrbeti sami zdravniki – v bolnici. V svoji Siolovi kolumni z naslovom »Prasica« je zdaj izpostavila, kdo je tokrat prednjačil v sovražnih besedah – »poslanka Jelka Godec, klet spletnih trolov in madžarski mediji v Sloveniji«.

In res so Janševi mediji nastopili enotno in sistematično – predvsem so že nedolžnemu povabilu, nikakor še ne dogodku samemu, namenili veliko pozornost na Planet TV. Kjer so se, česar potem v drugem od dveh prispevkov niso niti skrivali, prepoznali v opisu. V svojem nastopu v oddaji Marcel je sama izpostavila, da je tarča napadov

predvsem zaradi sistematične sovražnosti do žensk in mačizma. Večino motijo »glasovi 31-letnih žensk«, kar pripelje do normalizacije takšnega prezira preko »tihe večine, ki nič ne naredi«; z njim se celo strinja.

Tudi tokrat se je to zgodilo, zato večina ni reagirala. Politika ne in celo civilna družba ne kaj prida. Ironično je bila Kovač lani predsedujoča Strateškemu svetu za preprečevanje sovražnega govora. Presenetljivo pa sama ni omenila zdravnikov, ki so nedvomno začeli kampanjo proti njej. Poglejmo si nekaj primerov, ki to dokazujejo.

Federico V. Potočnik

@FVPotocnik

...

✗ Prisotnost Nike Kovač na zdravstvenem posvetu je pljunek v obraz vsem zdravstvenim delavcem.

☞ Ona o zdravstvu ne ve ničesar. Predavala bi pa direktorjem? Žaljivo.

☞ Ostali povabljeni in predavatelji naj odpovejo prisotnost – Bojkot je edina dostojanstvena poteza!

[Translate post](#)

Guy Gadbois - DiDi

@Nacvrckan

Follow

N. Kovač o primernosti njenega predavanja na posvetu o zdravstvu

To je simptom, kaj je v naši politiki narobe. SDS se ne ukvarja s problemi v zdravstvu, ampak ali bom jaz govorila na eni konferenci.

SDS verjame, da o določenih stvareh lahko govorijo samo ljudje, ki so jim všeč.

Infektolog Federico V. Potočnik o pljunku in bojkotu posveta

Zdravniki o »močni ženski«

Na Planet TV so zelo izpostavili mladega zdravnika, infektologa Federica V. Potočnika, ki je zaposlen v Splošni bolnišnici Celje. Pohvalile so ga tudi Slovenske novice, namesto da bi obsodile bruhanje sovražnosti in neprimerne komentarje. Ne, raje so v tem dnevniku dogajanje izkoristili za nabiranje klikov in večanje prodaje.

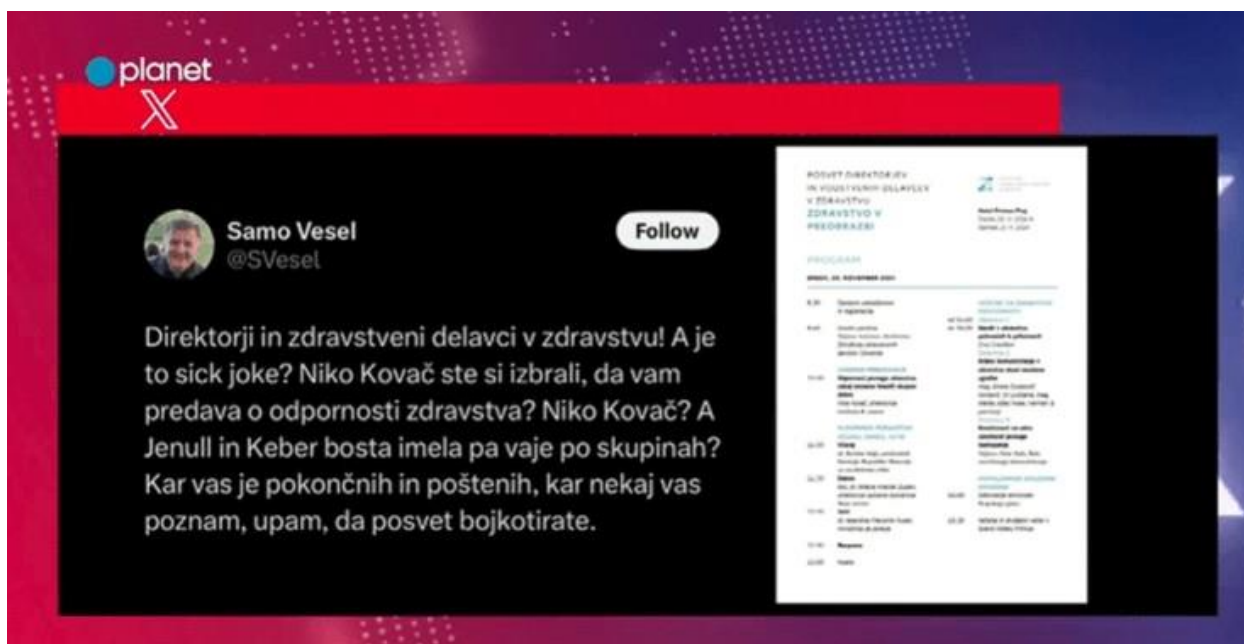
Potočnik naj bi bil nekdo, ki ga vsi poznajo »po njegovih zapisih na omrežju X, kjer brez dlake na jeziku pove vsakomur svoje«. Ker bo direktorica Inštituta 8. marec na letošnjem posvetu Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije 20. novembra predavala na Ptuju, je ob tem ogorčeno zapisal:

»Prisotnost Nike Kovač na zdravstvenem posvetu je pljunek v obraz vsem zdravstvenim delavcem. Ona o zdravstvu ne ve ničesar. Predavala bi pa direktorjem? Žaljivo. Ostali povabljeni in predavatelji naj odpovejo prisotnost. Bojkot je edina dostojanstvena poteza!«

Kardiolog Samo Vesel je zaigral na podobno vižo bojkota: »Direktorji in zdravstveni delavci v zdravstvu! A je to sick joke? Niko Kovač ste si izbrali, da vam predava o odpornosti zdravstva? Niko Kovač? A Jenull in Keber bosta imela pa vaje po skupinah? Kar vas je pokončnih in poštenih, kar nekaj vas poznam, upam, da posvet bojkotirate.«

Družinski zdravnik Rok Ravnikar se ni mogel upreti razkritju svojega političnega izvora misli in jezika, saj ji je očital politični aktivizem in njeno politkomisarstvo:

»No, tole je pa narobe v toliko pogledih... Političnega aktivizma, ki blokira nujne reforme, je v zdravstvu že tako ali tako preveč. Kar sama se mi ponuja definicija politkomisarja: njegove temeljne naloge so bile širjenje propagande, ideološki nadzor in zagotavljanje, da poveljniki izvršujejo pravo 'politiko'. Članarina Združenja gre verjetno tudi iz sredstev javnih zavodov za zdravljenje bolnikov... A je treba nadaljevati ter primerjati obtožbe in objave razvpitih uličnih borcev na temo porabe javnega zdravstvenega denarja?«

Kardiolog Samo Vesel o predavanjih in vajah (vir: Planet TV)

Splav, Fata in reproduktivne pravice

»Pravijo pri Marcelu, da je Nika Kovač močna in pametna ženska... Da je močna, to vsi vidimo. Če bi bila pa pametna, bi se vsaj prometne znake lahko naučila, pa ji nekako ne gre. Bo predavala direktorjem o javnem zdravstvu...«, je ob tej priložnosti zelo nesrčno zapisal srčni kirurg Robert Lipovec.

Ja, izjemno žalostno je opazovati, ko se zdravniki norčujejo iz bolnic z diabetesom in očitno tudi iz podatka, da je imela težave pri pridobivanju vozniškega dovoljenja. Tem in podobnim zapisom so sledili komentarji o kolih, prasica in še vrsta drugih.

Na primer »Policija naj jo vklene in odpelje!!!« ali »Slovenija mora abortirati, splaviti Niko Kovač. Konec koncev je to reproduktivna pravica Slovenije« in »Naj Kovačevo ob naslednjem obisku ambulate namesto diabetologa pregleda čistilka Fata, ki vzdržuje stranišča na infekcijski. Konec koncev tudi Fata dela v zdravstvu.«

Robert Lipovec

@RobertLipovec

Pravijo pri Marcelu, da je Nika Kovač močna in pametna ženska... Da je močna, to vsi vidimo. Če bi bila pa pametna, bi se vsaj prometne znake lahko naučila, pa ji nekako ne gre. Bo pa predavala direktorjem o javnem zdravstvu... 🤔😏

[Translate post](#)

Srčni kirurg Robert Lipovec o "močni" in "pametni" ženski

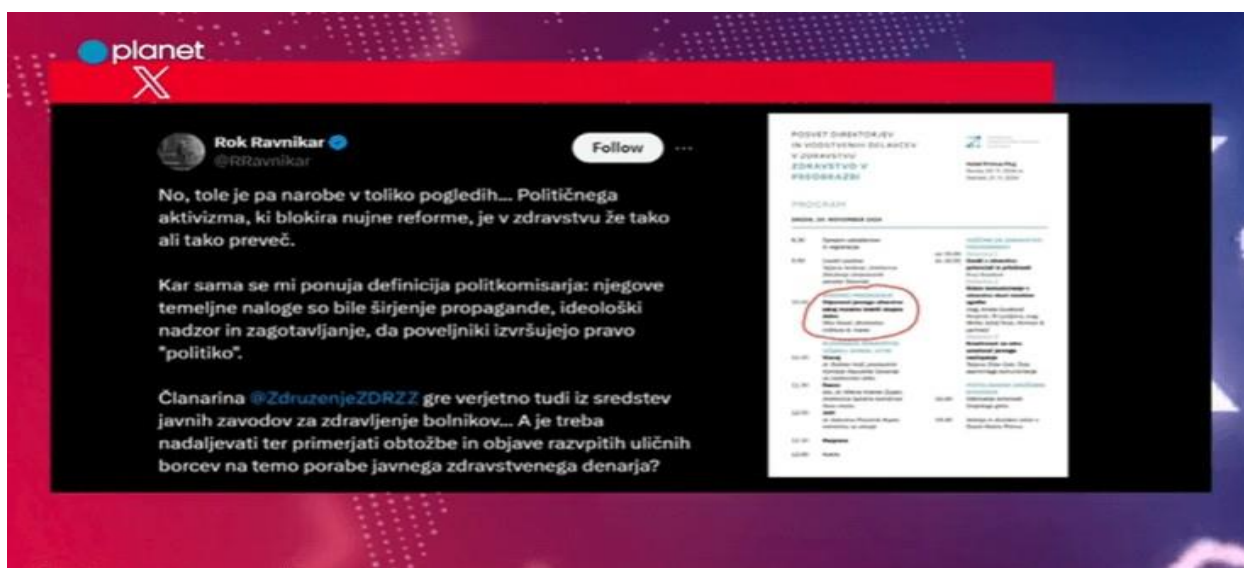
Hipokrat in politika

Vsak bo takoj opazil, da nekateri zdravniki dejansko uporabljajo toksično diskreditacijsko govorico politike – morda tiste, ki jim je blizu. Saj ne, da to vidimo

prvič in tudi drži, da se je politika lotila predstavnikov civilne družbe že velikokrat, vendar se je tokrat kar z velikodušno pomočjo zdravnikov in Fidesa; tudi njegov predsednik Damjan Polh se tokrat ni mogel vzdržati zlobnega komentarja.

Zlahka uganemo, kaj je skupni cilj diskreditacij – rušenje idej o ohranitvi javnega zdravstva in odpiranje vrat dokončanju njegove privatizacije. Kovač, Jenull, Glas ljudstva in Dušan Keber so nevarni, ker opozarjajo na to. In resda drži, da se je še lažje in enostavneje lotiti žensk.

Prišli smo tako daleč, da jim ni težko kompromitirati jih, žaliti in jemati dostojanstvo kot osebam. Le kaj bi s Hipokratovo prisego in le kaj z načelom »Primum non nocere« (Najprej ne škoduj) ali s skrbjo za človeka, če ga lahko mimogrede uničimo »[ad hominem](#)«?

Družinski zdravnik Rok Ravnikar o politkomisarjih (vir: Planet TV)

Verbalna greznica

Od nekaterih politikov žal lahko pričakujemo le še propagandistično retoriko najbolj gnusne vrste, ki je ne znamo ali nočemo ustavljati. Zdaj so se ji pridružili še zdravniki v

tem, da so se zlahka navezali na njihovo politično govorico in se nanjo »šlepajo«. Potem jim hitro sledi še spletni komentariat, največkrat anonimiziran.

Vendar so se tokrat nekateri zdravniki dejansko želeli skriti predvsem za to, da Kovač ne sme priti do besede, kar se zdi enostavneje kot pisati o tem, da je prasica. Ampak takšna gesta, ki gre tako daleč, da zahteva bojkot in drugim oporeka možnost svobodnega izražanja o javnem dobrem, je na svoj način še hujša in bolj perverzna.

Hkrati se najbrž kar dobro zaveda ali celo računa s tem, da ji bo sledila nova verbalna greznica diskreditacij trolov in žaljivih komentatorjev.

Poslanka Jelka Godec s politično akcijo nad predavanje Nike Kovač

Kje so obsodbe?

Pričakovali bi, da ravnanje obsodi Komisija Republike Slovenije za medicinsko etiko, ki jo vodi Božidar Voljč, in s tem zaščiti Niko Kovač. Da zaščiti tudi integriteto Združenja zdravstvenih zavodov Slovenije, ki je postal posredna tarča napadov. Da ne dovoli prostovoljne politizacije zdravniškega ceha, ki je tokrat odigral svojo nečastno vlogo celo v kontekstu propagandistične toksike, usmerjeno v povabljenost. Da odločno protestira, ko gre za jemanje besede in apele, kdo v družbi sme govoriti in kdo ne.

Povabljena s svojimi bogatimi izkušnjami organizacije kampanj v podporo človekovim pravicam in javnemu dobremu zagotovo ima veliko povedati. Končno je bila zaradi svojega dela doslej nominirana za številne nagrade, postala je osebnost leta in bila izbrana za eno izmed Evropejk leta po izboru francoske vlade.

Ampak ni se zgodilo. Zdravniki in tisti, ki bi morali skrbeti za medicinsko etiko, so ostali nemi. Še imajo možnost, da to popravijo, toda zaenkrat so del neme večine, o kateri je sama govorila v oddaji Marcel. »Tovrstno delovanje je simptom delovanja SDS: želja po cenzuri in izbiranju, kdo sme spregovoriti v družbi« je o dogajanju zapisala Kovač.

Več kot jasno je to tudi stališče nemajhnega števila zdravnikov, ki se niso distancirali do besed, da je prasica, ki jo je treba s kolom po glavi. Ne, raje še naprej apelirajo k temu, da jo moramo bojkotirati.

Ker niso vsi isti

Ni dvoma, da smo kot slovenska družba zašli in da nič ne kaže na bolje. Da v njej politični jezik kompromitiranja zdaj sprejemajo že skoraj vsi kot nekaj vsakdanjega in običajnega. Če ga zdravniki, ga bodo še bolj pogumno anonimni in neanonimni posamezniki, ki se jim na ustih izrisuje vzklik »S kolom bi te«.

Nič ne pomaga zimzelena tolažba, da med zdravniki »niso vsi isti« – radi bi javno slišati tudi take, ki niso, v kar ni dvomiti, ker zagotovo so in zagotovo jih je največ. Ampak njihov molk nam ni v nobeno pomoč.

Vseeno bolje Golob kot Janša:

»vseenoboljšost« kot tolažba za volivce

25/11/2024

Zadnje mesece ali morda že kakšno leto zelo pogosto slišimo stavek, ki relativizira Golobove napake. Tako nezgrešljivo zveni, da ga skoraj ni več mogoče spregledati. Kot bi pričakovali, običajno sledi kritikam na račun predsednika vlade, ki se zadnje leto zgoščajo zaradi njegovih številnih napak: »Že res, da Golob dela napake, ampak še vedno je bolje, da imamo njega kot Janšo.«

Sporočilno razkriva politično dilemo nekoga, ki zardeva ob premierju, a ga takoj nato primerja z avtoritarnim šefom SDS, da bi pomiril sebe in nekaj podobnega pričakuje tudi od nas. K temu nekateri avtorji večkrat dodajo in včasih že hektično ponavljajo, da vse le ni tako slabo. Kako prepričljivo deluje tak stavek na retorični in argumentacijski ravni?

Dobri in slabi zgledi

Včasih na podobno formulacijo naletimo v drugačni obliki, ko se ne nanaša na osebe, temveč stvari. Ko vaš sobesednik rezko prekine razpravo, ki ste jo začeli in uvede nestrinjanje s frazo »Ne bi bilo bolje, če bi se raje ukvarjali z X?«, verjetno niste ravno veseli, saj je vašo temo speljal čisto drugam. Pri tem ima morda kdaj tudi tehtne razloge, toda takoj uganemo, da mu vsebinsko pogovor ne ustreza in bi ga zamenjal za drugega.

Takšno retorično figuro bom, ker se največkrat očitno izmika dobrim praksam argumentacije, imenoval za »vseenoboljšost«. Naj takoj opozorim, da ni nujno zmotna in nepravilna. Navajam sprejemljiv primer. Če bi iskali popolno analogijo med stavkom »Že res, da ima A napake, toda še vedno je boljši od B«, bi lahko v ilustracijo navedli kaj

banalnega: »Moja kafetiera je že stara, ampak jo je še vedno bolje uporabljati kot kavomat na kapsule«.

To morda drži, podobno kot tudi, da je oseba A večkrat bolj vredna izbire od osebe B. V čem je potem sploh težava? V argumentacijski situaciji in kontekstu. Naj pojasnim.

Bolje poljub kot linč sodnikov

Velikokrat je vseenoboljšost preprosto v funkciji tega, da se z njo zavrne možnost argumentirane razprave; raje se jo, kot rečeno, spelje drugam. Če bi imel avtor stavka »Že res, da ima A napake, toda še vedno je boljši od B« res ambicijo po tehtni razpravi in primerjavi napak, zaradi česar bi bil na koncu tak njegov sklep, bi to sprejeli. Vendar se največkrat ne dogaja, ker je tak njegov prvi korak. Kar nam sporoča, je bolj sugestija, da lahko Golobu vseeno odpustimo napake, ker je boljši od Janše! Pri tem gre marsikdo res zelo daleč.

Kako popularna je vseenoboljšost, sem znova opazil, ko je neka uporabnica na mojem Facebook profilu ob objavi fotografije predsednice parlamenta Urške Klakočar Zupančič v ne posebej zadržanem poljubu voditelja, s katerim se je pogovarjala o žgečkljivih stvareh, spolnosti in seksizmu, njej v obrambo zapisala:

»A ni bolje kot pozivati k linču sodnikov in tožilcev? Oprostite, ampak pretiravate v negativnem smislu. Ideala ni.«

Ideala ni in vseeno boljša od Janše

Uporabnici torej ni bilo všeč, ker sem ošvrknil predsedničino ravnanje kot njeni funkciji in prostoru, v katerem se dogaja, neprimerno. Iztok Gartner, ki je na TV Arena vodil oddajo Gartnerjev bordel (!), je kasneje objavil sproščen intervju z njo na svojem Youtube kanalu. Fotografija s poljubom je nastala med njegovim postankom v parlamentu, načeloma druge vrste hramu, in s tem nehote razkril tisto, kar sem svojčas poimenoval z izrazom [histrionizacija](#) slovenske politike; z njo nikakor ne mislim na bolj liberalne manire posamičnih političark in politikov, ker me te ne bi motile.

Včasih ima lahko vaš sobesednik delno prav: odprli ste neko postransko temo, on pa se želi pogovarjati o bolj tehtni, ki je zanj bolj pomembna. Ta je lahko takšna tudi objektivno, ne zgolj subjektivno. Z vidika pravil argumentacije zunanje okoliščine ne bi smele biti relevantne, toda retoričen apel menjave teme, ko nas pozivajo k temu, da se raje ukvarjamo z linčem sodnikov kot predsedničnim poljubljanjem, je vendarle simptomalen.

Predvsem je zgoščen skrit v tistem »A ni to bolje?« Se pravi: vseeno imamo raje, da se predsednica parlamenta poljublja kot pa poziva k linču sodnikov in tožilcev, kar počne nek drug politik. Ergo: Klakočar Zupančič je vseeno boljša od Janše. In, kot še pribije uporabnica na Facebooku v obrambo omenjeni, »ideala ni«.

Opravičevanje grehov

V Dnevniku so kasneje ob tej fotografiji zapisali:

»Navadili smo se že, da po zaslugi vplivnice Tine Gaber, partnerice premierja Goloba, ki nima ravno občutka za zasebnost, redno spremljamo, kaj doma počne premier Golob, denimo okrašuje božično drevesce ali navija za najljubšo športno ekipo, za marsikoga pa je pretirano sproščena tudi predsednica državnega zbora Urška Klakočar Zupančič. Kot se zdi, je ta tokrat spet prestopila mejo dobrega okusa. Na družbenem omrežju Facebook se je namreč pojavila fotografija, na kateri kontroverznemu voditelju Iztoku Gartnerju, samooklicanemu ljubitelju erotike, prav nič sramežljivo pritiska poljub na lice.«

Apel, da moramo nekatere teme pač spregledati kot nepomembne, je očiten. Nič sramežljiva predsednica ne sme biti naš predmet pozornosti in Golobova vlada menda res dela slabo, ampak vseeno boljše, kot da bi imeli Janševo. Povežimo to z idejo kognitivne disonance, pri kateri se subjekt bori zoper prepričanja, ki jih ne želi sprejeti.

Omenjena generalizacija je potemtakem v bistvu ponotranjena tudi v osrednji kognitivnodisonančni ideji Golobovih vernikov: ti pač želijo biti ves čas prepričani, da je

njihova izbira vseeno boljša, s čimer pri sebi in drugih opravičujejo sveže napake in grehe svojih favoritov.

Kajpajevstvo in kjepajevstvo

Primerov vseenoboljšosti na bolj elementarni ravni je veliko, zmotnosti pa tudi ni težko zaznati: Janezek sicer res laže, ampak je vseeno bolje, da to počne, kajti Francelj krade, Tone pa bolhe jé. Pomislili bi, da je osnovna logična struktura, ki poganja zmotnost, blizu tisti pri [kajpajevstvu](#) (*whataboutism*), ki sem jo že podrobno opisal. Pri njem se bo sogovorec, ko se pogovarjamo o A, zatekel v premislek z značilno frazo »Kaj pa B, C in D?«.

Nekdo, ki ga vprašate, kako je z laganjem v njegovi stranki, bo zelo značilno odgovoril: »Kaj pa laganje v vaši, drugi in tretji stranki?« Namesto da bi odgovoril na kritiko, bo raje pozornost preusmeril drugam, največkrat z namenom relativizacije ali opravičevanja.

Podobno kot kajpajevstvo deluje še ena retorična figura, ki sem jo tudi že obravnaval in ji dal takšno ime: [kjepajevstvo](#). V slovenskih logih je silno popularna, običajno pa zveni takole: »Zdaj se oglašate ob A, kje pa te bili ob B, C in D?« Kajpajevstvo je variacija zmote »[tudi ti](#)« (*tu quoque*), pri kjepajevstvu gre ob tem za močnejše elemente [ad hominem](#) in zato bi sam dejal, da je kombinacija obeh.

Zagotovo se z obema odvrta pozornost in moralno relativizira določeno ugotovitev s tem, da se nekoga ali nekaj primerja z drugimi primeri in preusmerja pozornost. Tam, kjer bi pričakovali razpravo o A, dobimo vsiljen namig, da moramo govoriti raje o B, C, D, s čimer se začetno kritiko opusti ali zanika. Včasih se ob relativizaciji vpeljuje še očitek o hipokriziji sogovorca, ki bi rad govoril o laganju v vaši stranki, v njegovi pa ne.

Težava kajpajevstva in kjepajevstva je, da preusmerjata pozornost, želita biti opravičilo za nepošteno ravnanje, predvsem pa kršita osnovno argumentacijsko načelo, da se moramo držati predmeta razprave in se ne oddaljevati od začetnega vprašanja.

Relativna hujšost

Kajpajevstvo in kjepajevstvo kot retorična taktika delujeta mogočno še zlasti v politični propagandi in manipulaciji. Njun končni rezultat je normalizacija spornih in neetičnih praks – marsikomu potem žal zvenita prepričljiva in jima rad prisluhne. Nekaj podobnega velja za vseenoboljšost, ki jo znova poganja relativizacija.

Trditev »A je kot politik vseeeno boljši kot B« bo takrat, ko se uporablja za zmanjševanje pomena slabih dejanj prvega, temeljila predvsem na [zmoti relativnega pomanjkanja](#); angleški izraz »relative privation« je v tem kontekstu težko prevesti in tokrat bi ga lahko celo kot »relativna hujšost«; če je A slab, je B še relativno hujši od A.

Vseenoboljšost bom zato jemal za posebno inačico te zmote in v tem drugačno od kajpajevstva in kjepajevstva. Relativno pomanjkanje je podobno sklicevanju na hujše težave (*appeal to worse problems*), kjer govorec poskuša zmanjšati pomen obravnavane težave s tem, da se predstavi drugo situacijo (ali problem) kot manj sprejemljivo oziroma »hujšo«.

Če oseba A pravi »Mislim, da bi morali v državi izpeljati potrebne reforme«, lahko oseba B vedno reče: »Kaj se pritožuješ, v nekaterih državah lahko zgolj sanjajo o tem, ker so v vojni!« Končno smo v Alan Fordu lahko prebrali znameniti dovtip: »Imali smo mi i večih problema pa ih nismo riješili!«

Vseeeno boljše od janšizma

Vseenoboljšost torej sodi v širši nabor frekventnih izgovorov v vsakodnevni in tudi politični govorici; ni le retorično in argumentacijsko sporna, ampak je tudi uspešna. Tokrat pri tistih, ki težko sprejmemo, da Golob dela kaj narobe. Saj ne, da tega čisto ne priznajo, ampak raje se o tem ne bi pogovarjali, ker je potlačiti kakšno resnico vedno lažje.

Zaradi popularnosti si zasluži dodatno pozornost. V kontekstu aktualne »antijanšistične« vlade se zdi zraščena z njeno tovrstno opreproščeno, sicer za potrebe

vladanja prevzeto ideologijo, kajti karkoli že počnemo, bo označeno za še vedno boljše od janšizma.

Pri kritičnem mišljenju bi morali zahtevati, da se vsaka tema ali dejanje ocenjujeta samostojno, ne glede na slabosti drugih in brez relativizacije, toda vseenoboljšost kot retorična taktika grobo preusmerja pozornost in ne odgovarja na izhodiščni problem.

Deset zanič argumentov v aferi Karigador, s katerimi zagovorniki vneta branijo Goloba

19/04/2025

[Afera Karigador](#), o kateri je prvi poročal POP TV, drugi mediji pa so izrazito mlahavo sledili, se je že v začetku prevesila tudi v parado zanič argumentov, s katerimi se odločno ščiti in brani ravnanje predsednika vlade. O nekaterih strategijah pri tem sem že dovolj podrobno pisal [v samostojnem prispevku](#), njihov seznam pa želim zdaj, glede na razvoj dogodkov, nova dejstva in tudi na novo uporabljene argumente, še razširiti.

Kdo spodaj našteje argumentacijske strategije uporablja? Predvsem predstavniki vlade, poslanci Gibanja Svoboda, koalicijski partnerji, podporniki vladajoče stranke in njihovi volivci, v presenetljivo velikem obsegu pa tudi novinarji in medijske hiše. V zelo majhnem obsegu sicer sam predsednik vlade, ki se pojasnilom izrazito izogiba – podobno kot po stopnicah beži pred novinarko POP TV.

Deset strategij obrambe

Navedel bom deset argumentacijskih strategij, ki se mi zdijo trenutno najbolj v uporabi, nikakor pa ne mislim, da so edine. Zanje bom pokazal, zakaj se mi zdijo neprepričljive. Slaba argumentacija bi nas morala resno skrbeti iz več razlogov, tudi v luči boja proti korupciji. Kaže na to, da je obupna argumentacijska praksa, ki smo se je naposlušali in nagledali tudi v primeru Janševih mandatov, znova na svojem divjem pohodu.

V nadaljevanju bom zato v kratkem orisal deset osnovnih argumentov v podporo Golobu, pri katerih bi lahko naštel še kakšne pomožne: (a) argument iz družinskega špetira, (b) argument iz tabloidnega novinarstva, (c) argument iz minimizacije neintegritetnega ravnanja, (č) argument iz neoddajanja nepremičnine, (d) argument iz domnevne odsotnosti koristi, (e) argument iz minimizacije pomena predsednikovanja v

dveh svetih zavoda (f) argument iz »nemožnosti« razkritja interesa, (g) argument iz kadrovanja v imenu boja proti »njihovim«, (e) argument iz neumnega, ne pa tudi neintegritetnega ravnanja in (h) argument iz diskreditacije pravnih mnenj (dr. Pirnat). Pri vsakem bom na kratko navedel, kaj je z njim narobe.

Prvič: argument iz družinskega špetira

Številni novinarji in posamezniki so se, tudi zelo angažirano, zagnali v izvor podatkov o aferi, kakor da je ta pomemben ali celo ključen. Ker naj bi šlo za Tomaža Subotiča in njegovo (bivšo) maščevalno ženo, ki je domnevno razkrila njegovo sporno dopisovanje skozi SMS sporočila, naj bi nenadoma vsa javno objavljena evidenca, ki obremenjuje premierja, bila ničvredna? Le zakaj, če pa nihče ne zanika pristnosti sporočil, vključno z vpletenima Golobom in Subotičem?

Ločitve da so lahko pekel, navajajo nekateri, odkrivajo ljubezenske trikotnike in pristransko ravnanje Subotičeve žene. Kakor da bi konteksti razkritja karkoli spremenili na ravni dejstev in dogajanja. Ne, seveda gre za klasično zmotno sklepanje v maniri *non sequitur*: okvir dogajanja, torej družinski špetir, ni relevanten za presojo, ki je skozi SMS dopisovanje razkrila konflikt interesa med milijonarjem in predsednikom vlade. Kar je pomembno in relevantno, so zgolj dejstva: so ta resnična ali niso? Uporabniki te zmote uporabljajo *ignoratio elenchi* (nevednost glede zavrnitve), saj v sklepu ne obravnava začetnega vprašanja. Govorimo vendar o tem, kdo je komu priskrbel kakšno korist ali darilo oziroma kaj sta omenjena pri sebi dobila in pričakovala v zameno. Razprava o maščevalni bivši ženi res ne spremeni ničesar!

Povedano drugače: resničnost dejstev (Golobov bivanje v vili, Subotičevi položaji) niso odvisni od osebnih motivov osebe, ki je dejstva razkrila. Razprava o družinskem špetiru je irelevantna za presojo nastalega konflikta interesa. Nanjo glejmo kot na naključni splet dogodkov, ki je razkril sporno dogajanje. Ker pa je množice lahko zavesti z zgodbo o zasebnem življenju in špetiru, kar naj menda ostane prikrito in nikakor ne javno, nekateri to zlahka uporabljajo za potrebe zanikanja resnosti afere, ki govori o potencialni kršitvi integritete.

Drugič: argument iz tabloidnega novinarstva

Drug argument so velikokrat zagovarjali kar novinarji. Mediji da zgolj iščejo senzacijo, zato jim ne smemo verjeti, so ponavljali skupaj z Golobovimi privrženci, ki se pogosto še kar slepijo za prakse, ki so se jih nagledali pod Janšo in pri sebi gojijo prepričanja, da so kot antijanšisti zelo drugačni od janšistov.

Skratka: POP TV je s svojim razkritjem ravnala tabloidno. Kajti koga pa mora zanimati, kaj počne premier v neki istrski vili? Pravi in resni novinarji počnejo resne stvari, novinarka Nika Kunaver, ki je prva poročala o tem, podobno kot že pri aferi Dars, pa zgolj meša meglo! Le kaj ima za bregom?

Kot vidimo, se s sklicevanjem na tabloidnost znova poskuša ubežati resni razpravi o resni temi: možnem konfliktu interesa, koruptivnem in neintegritetnem ravnanju predsednika vlade. Načeloma v tem primeru ni pomembno, kdo je o čem poročal, tehtati moramo vendar zaznane prakse politikov. Če novinarka teče za Golobom, da bi ga ujela, ker ji noče odgovoriti na vprašanja in se izmika, bomo za to krivili njo ali njega? Je novinarsko grešno, ker ga ni pustila pri miru in v pisarni čakala na doslej prazne komuniqueje iz kabineta predsednika vlade?

Nihče si ne želi novinarjev, ki z mikrofoni silijo v politike med njihovo hojo, toda morda je krivda vendarle pri prvih. Povedano na kratko: tudi če je kakšna afera res razkrita v tabloidnem formatu, čeprav prispevek POP TV ni bil takšen, to res še ne pomeni, da so navedene informacije in dejstva iz njega kaj manj zaskrbljujoča.

Napad na novinarje (Niko Kunaver) in medije (POP TV), češ da delujejo tabloidno ali iščejo senzacijo, je standarden *ad hominem*, saj skuša diskreditirati naštete evidence in dokaze z napadom na osebo ali medijsko hišo, ki jih je predstavila. Na podoben način bi lahko to strategijo označili za napačno sled (*red herring*) s poskusom preusmeritve razprave z osrednje teme (možen konflikt interesa in integritete) na nekaj nepomembnega (senzacionalizem medijev, tabloidnost).

Tretjič: argument iz minimizacije neintegritetnega ravnanja: prespati pri prijatelju

Tretji argument Golobovih podpornikov je bil doslej silno uspešen, ker je tudi skrajno enostaven: vsak kdaj prespi pri kakšnem prijatelju! Kaj je to takšnega! Običajno je bil podprt za dokazovanjem, da gre za izrazito pretiravanje in napihovanje v presoji dogodka, zaradi česar se premierju dogaja krivica.

Golob in Subotič sta torej prijatelja, predpostavlja trditev, čeprav je prej videti, da se oba otepata takšne ocene. Uporabniki strategije se morajo pretvarjati, da niso razumeli cele vrste okoliščin. Najprej te, da je pri njunem odnosu sprejemanja in dajanja daril šlo za situacijo *quid pro quo*: vsak je nekaj dobil v zameno. Tudi ni res, da je nekdo zgolj prespal pri drugem, ampak za večkratno dopustovanje, četudi morda kratkotrajno.

Hkrati morajo zagovorniki minimizirati naravo dogodka: če je Golob prespal pri prijatelju, zakaj je dopustovanje organiziral kabinet predsednika vlade in njegova svetovalka Pina Weisseisen? Torej je tam bival kot premier, ne kot prijatelj, za nameček pa z njim ne samo partnerica, temveč tudi omenjena Weisseisen? Če bi tam prespal cel kabinet, bi še vedno vztrajali pri taki oceni?

In če je šlo za prijateljsko uslugo, za katero je Subotič nekaj dobil v zameno, mora zagovornik takšnega stališča pojasniti še, kakšen status ima pri tem Tina Gaber, ki je kasneje tudi želela prenočiti v isti vili v Karigadorju po posredovanju svetovalke v kabinetu. Sicer čisto po naključju tudi njene osebne prijateljice. Je vse naštetu res zasebno prijateljsko delovanje?

Pri tem gre za argumentacijsko prevaro [poenostavljanja](#): zagovorniki torej poenostavljajo zapleteno situacijo, da bi zmanjšali njeno resnost, ignorirajo ključne okoliščine, možno povezavo med bivanjem in Subotičevim imenovanjem, vpletenost kabineta predsednika vlade in prisotnost drugih oseb (Tina Gaber, Pina Weisseisen). Takšna zmota poenostavljanja prikazuje situacijo kot vsakdanjo in trivialno, čeprav gre za potencialno etično in pravno sporno ravnanje, z poenostavljanjem pa se ignorira kontekst in resnost možnega konflikta interesa.

Podvrsta tega argumenta je sklicevanje na vsakodnevna poznanstva in na to, da »smo vsi prijatelji«, ker da je Slovenija majhna. Ali na razlago, da to ni pravi interesni konflikt, ampak samo navidezen – čeprav pravniki svarijo že o nevarnosti videza! Poskusite s tem argumentom prepričati različne protikorupcijske ustanove v državi in po svetu. Ne boste uspešni!

Četrtrič: argument iz minimizacije: prespati pri prijatelju, ki ne oddaja svoje nepremičnine

Poslanec Gibanja Svoboda Lenart Žavbi je bil verjetno prvi, ki je v soočenju na POP TV uporabil še en bizaren argument, nekakšno nadgradnjo prejšnjega: morda je res lahko težava, če je premier prespal pri prijatelju, ampak ker ta ne oddaja svoje nepremičnine in za oddajanje ne prejema denarja, ne moremo zares govoriti o korupciji. Ta bi bila šele, če bi bival pri njem brezplačno glede na druge, ki jim Subotič bivanje zaračuna.

Spet smo pri argumentu iz nerelevance oziroma pri *ignoratio elenchi*, nevednosti glede zavrnitve, pri kateri gre za zmoto neustreznega sklepa – ko nekdo sicer ponudi argument, ampak ta ne odgovarja na glavno vprašanje. Popolnoma nepomembno je, če Subotič oddaja ali ne oddaja vile, ker je tak moment neodločilen za presojo o nepristranosti in sprejemanju darila v zameno. Sum vplivanja obstaja tudi, če vila ni komercialno oddajana.

Pravnik dr. Rajko Pirnat je to zavrnil z uspešno prisposodbo: če vam nekdo podari zlatnik v zameno za vašo uslugo, je res povsem nerelevantno, če se s tem ukvarja in je na primer zlatar. Koruptivna praksa bo tudi, če ni specialist za zlato. Na kratko: komercialni status vile je nepomemben za presojo konflikta interesa.

Petič: argument iz domnevne odsotnosti koristi

Golobovi zagovorniki radi ponavljajo, da Subotič ni imel posebnih koristi in da sta dve njegovi nadzorstveni vlogi slabo plačani, vsakič s sejnino okoli 75 evrov. Kar je za milijonarja res malo. Po drugi strani naj bi tudi predsednikova korist bila majhna, ker

Subotičeva vila ni posebej razkošna, ker bi si lahko privoščil kaj boljšega, torej se ni posebej okoristil in zaradi česar je celo videti skromen...

Če nihče ni imel posebej velikih koristi, kar je že po sebi subjektivna ocena, potem ni bilo posebej velikega konflikta interesa in torej tudi ne neintegritetnega ravnanja. Vse naštetu pač ne drži. Zdaj vemo, da je morda Subotič, ki je kasneje zapisal, da se je odločil, da si podari darilo za 66. rojstni dan in odstopi s položaja nadzornika, vendarle bolj darežljiv do sebe in drugih. Poglejmo.

POP TV je poročala o njegovem nečaku Luki Kitaku Subotiču, ki se je zaposlil konec lanskega decembra v Splošni bolnišnici Celje in na mah premagal 53 drugih konkurentov. [Tarča na TV Slovenija](#) pa o tem, kako je s pomočjo vlade uredil zadeve z nadzorniki v Uniorju, kjer je solastnik, podobno kot v železarni Štore. Naštevamo zgolj nekatere potencialne koristi, ki s precej širše od denarja iz sejin.

Argument skuša zmanjšati resnost Golobovega ravnanja z osredotočanjem na finančno nepomembnost, čeprav višina sejin ali domnevna skromnost vile niso relevantne za presojo konflikta interesa ali korupcijskega tveganja. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije poudarja, da je že videz konflikta interesa ali sprejemanje ugodnosti problematičen. Velikost koristi torej ne igra nobene vloge.

Ob zmoti nerelevance znova naletimo na [poenostavljanje](#), saj se kompleksen problem zvaža na ozko vprašanje finančne vrednosti koristi. Ob tem se spregleda širši kontekst, vidik *quid pro quo*, vpletenost kabineta in druge oblike koristi (npr. drugi vplivi in povezave).

Subotičev nečak v razkritju POP TV: kako premagati 53 drugih kandidatov?

Šestič: argument iz minimizacije predsednikovanja v dveh svetih zavoda

Podobna obrambna gesta v podporo Golobu navaja, da gre za nepomembne funkcije in da predsedovanje svetu zavoda v Psihiatrični kliniki Ljubljana in v Splošni bolnišnici Celje ni prestižno. Da gre za dva nepomembna sveta zavodov! Ker nista, je tudi neintegritetno ravnanje zanemarljivo majhno. Ampak sta res?

Znova zaznamo poskus preusmeritve razprave z osrednje teme na domnevno nepomembnost Subotičevih položajev, s čimer se skuša zmanjšati resnost situacije. Teža funkcij ni relevantna za presojo konflikta interesa. Hkrati vidimo poenostavljanje in ignoriranje drugih koristi, kot sta zaposlitev nečaka in njegov vpliv v Uniorju. Na Facebooku je nekdo zapisal: »Za enega kolega sprašujem, on bi bil rad predsednik NS Telekom, pa ima prikolico v Zambratiji – a kdo pozna koga iz vlade, da bi pri njem prespal – tako kot prijatelj.«

Komičen dovtip je sicer dvoumen in ga lahko razumemo tudi kot napihovanje z namenom zagovora premierja. Toda zamenjajo prikolico za jahto ali vilo, dodajmo prenekatero korist, ki bi jo imel nadzornik Telekoma, ki je tja nastavil svoje družinske člane, vmes pa predsednika vlade še nahecal, da zamenja nadzornike v podjetju, kjer mu kot solastniku očitajo oškodovanje, in zgodba ne bi bila nič več smešna!

Mimogrede: zanimivo bi bilo slišati, kako pomen premierjevega ravnanja minimizirata njegova ožja sodelavca, Marjan Šarec in Damir Črnčec. [Pred leti sta namreč uspešno terjala odstop svojega poslanca dr. Darija Krajčiča](#) zaradi ukradenega sendviča, ki ga, da bi bila mera še bolj polna, sploh ni zares ukradel.

Sedmič: argument iz »nemožnosti« razkritja interesa

Nekateri premierju v bran celo navajajo, da bi bilo smešno poslušati njegovo distanciranje na vladi ob Subotičevem imenovanju. V smislu: če bi na vladi razkril, da prijateljuje z njim in pri njem kdaj prespi, zaradi česar se bo vzdržal, bi se mu pač smejali. Seveda ne bo držalo: preprosto bi se lahko izvzel iz glasovanja s pojasnilom, da ga osebno pozna in to ne bi smel biti predmet nobenega posmeha. Mimogrede, zakaj vlada po enem tednu od razkritja še vedno ni postregla s podatkom, kako je predsednik vlade na seji glasoval, če verjame v svojo nedolžnost?

Zakaj bi bilo preveč zapleteno, če bi članom vlade razložil, da gre za njegovega prijatelja, kot ves čas ponavljajo njegovi zagovorniki, in se iz higienskih razlogov pač vzdrži pri glasovanju? Če je to pretežavno izustiti, potem boj proti korupciji nima kakšnega nobenega smisla!

Taka strategija skuša zmanjšati resnost opustitve dolžnostnega ravnanja z uvedbo nerelevantnih in neutemeljenih razlogov, kar je zagotovo nekakšno karikiranje situacije skozi navajanje strahu pred posmehom, medtem ko se spregleda jasne etične in pravne standarde, ki zahtevajo transparentnost in izogibanje konfliktom interesa.

Izvzeti se iz glasovanja z obrazložitvijo obstoja osebne povezave je sicer že dolgo standardna praksa – če se bojimo, da bo to postal predmet posmeha, potem smo še daleč od resnega boja proti korupciji in si ga niti ne želimo!

Osmič: argument iz kadrovanja v imenu boja proti »njihovim«

Končno pa poskušajo interesni konflikt in neintegritetno ravnanje pri Golobu zmanjševati še z argumentom, da so aktualni oblastniki dejansko na misiji boja proti korupciji – ta je verjetno najbolj perverzen od vseh naštetih. V imenu boja proti korupciji se žrtvujejo, zato je bila prisiljena vladajoča stranka pač nastaviti svoje kadre, da je počistila s starimi. Nekaj podobnega smo že videli pri ti. dejanšizaciji policije.

Morda zato pri tej vladi iz skoraj vsake paštete, ki jo odpremo, skočijo zaposleni kadri iz Golobovega imperija GEN-I. Kakšno je videti takšno »očiščenje«, smo spremljali v zadnji Tarči: v svete zdravstvenih zavodov kot po tekočem traku nastavljajo svoje mreže ljudi, predvsem iz omenjenega imperija. In tako slovenske bolnišnice zdaj v svetih vodijo energetski kadri iz ozvezdja Golobove bivše firme namesto poznavalcev zdravstvene ekonomike, ki je zelo kompleksna, zapletena in strokovno zahtevna.

Tokratna argumentacija temelji na neutemeljeni predpostavki, da so kadri iz GEN-I sposobni ali zaupanja vredni za boj proti korupciji (*petitio principii*). Na podoben način se poraja tudi vprašanje pri Subotiču: zakaj bi nekdo, ki se ukvarja z jeklarstvom, imel ustrezne kvalifikacije za vodenje zavodov, povezanih z zdravstvom?

Mimogrede, kako je z zadovoljstvom aktualne vlade z nadzornim delom Subotiča glede na številne nepravilnosti in poslovanje SB Celje v času njegovega predsednikovanja svetu? Sploh v luči pogodb z odvetnico Nino Zidar Klemenčič, ki ji je tam očitno priložnost dajal ravno on? Kako je z oceno njegove podpore direktorju Psihiatrične klinike Bojanu Zalarju?

Bi bilo možno, da je zadovoljstvo vlade premo sorazmerno navdušenju ob bivanju v njegovi vili, ki ga je Golob ocenil z besedo »fantastično«?

Subotič je pri Golobu lobiral tudi glede Uniorja (grafika iz oddaje Tarča)

Devetič: argument iz neumnega, ne pa tudi neintegritetnega ravnanja

Politiki in novinarji zmanjšujejo pomen Golobovega ravnanja tudi s tem, da ga prikazujejo kot ne posebej velik greh – je »zgolj« neumno in nespametno. Češ: lahko bi si privoščil takšen vikend paket iz svojega žepa, zdaj pa delamo iz muhe slona. Mimogrede, v to, da bi si ga plačal sam, lahko zlahka verjamemo na podlagi njegovega premoženjskega stanja. Sploh če je res, da zgolj za najemnino za svoje stanovanje plačuje 4500 evrov na mesec, kar je menda najdražje stanovanje v državi.

Verjamem tudi, da bi Goran Klemenčič, če bi kot šef KPK ravnal podobno kot v primeru Janeza Janše in še bil na položaju, zahteval dokaze o izvoru premierjevega premoženja, saj njegove astronomske cifre življenjskih izdatkov krepko presegajo prejemke v funkciji predsednika vlade. Poprejšnjega premoženja pa posebej rad ne razkriva.

Zagovorniki z opozarjanjem na njegovo »neumno« ravnanje znova preusmerjajo pozornost in uporabljajo tehniko [napačne sledi](#). Na ta način bi lahko racionalizirali tudi

številne manjše mafijske posle, kadar so glede na njihove astronomske bančne račune res skromni! Zmanjšati želijo težo Golobovega ravnanja z osredotočanjem na njegovo premoženje in domnevno neumno početje, pri tem pa dajejo v oklepaj in ignorirajo etične in pravne standarde, da bi nevtralizirali dvome o spornem ravnanju. Zvajanje neetičnega početja na osebno napako je tukaj spet spregledalo vidik *quid pro quo* in se mora pretvarjati, da do njega ni prišlo.

Desetič: argument iz diskreditacije pravnih mnenj (dr. Pirnat)

Zato, ker je pravnik dr. Rajko Pirnat na televiziji grajal predsednikovo početje in celo omenil njegov odstop glede na pretekle podobne primere, je bil deležen janšističnega pogroma iz stranke Gibanje Svoboda.

Očitani so mu zaslužkarstvo, podobno kot [že v zadevi Senada Jušića](#), interesno pristrana mnenja, češ da dela za Zdravniško zbornico, kar je ta kasneje zanikala. Nato so sledile vaje [ad hominem](#) v streljanju nanj, katerih velemojster je sicer Janša, sicer ne edini.

Osebne žalitve in napadi na Pirnatov značaj, integriteto in kazanje na domnevne finančne motive, kot so zaslužkarstvo, štejejo za klasične variacije tega argumenta, ki jih v politiki srečamo na vsakem koraku. Golobovim privržencem v resnici ne bo težko opraviti podobnega posla v osebnih diskvalifikacijah: zgolj učiti se morajo od prvaka SDS in v tem so kot učenci trenutno res izjemno dobri.

Bati se je, sledeč nekaterim trenutnim medijskih atakam, da bo tudi preverjanje KPK glede očitkov o neintegritetnem ravnanju pripeljalo do česa podobnega. V preteklosti je Golob delo komisije delo [že ocenil za farso](#).

Nekatere druge strategije

Vse naštetе argumentacijske tehnike bi lahko predsednikovi zagovorniki uporabili tudi v kakšnem še bolj eklatantnem in hujšem primeru neintegritetnega in koruptivnega ravnanja, kar bi nas moralo dodatno skrbeti. Ker jih je v izobilju in rastejo kot gobe po dežju, težko verjamemo, da jih tudi ne bodo. Ob tem bi lahko navedli še kakšno

strategijo več. Sam Subotič je za Tarčo povedal, da je v njegovi vili v Karigadorju večkrat prespal bivši premier Tone Rop, sicer njegova poročna priča. Kakor da bi ga to posebej razbremenjevalo.

Sicer je zabavno razmišljati o tem, da sta kar dva predsednika vlade, Rop in Golob, prespala v isti postelji, ampak le kdo bi potem resno pomislil, da je to lahko za Subotiča olajševalna in ne dejansko obremenilna okoliščina!

Med manevri zastranitve problema so še takšni, kjer nam akterji razlagajo, da so menda največji nasprotniki Goloba običajno osebe, ki menda v prenapihnjeni zgodbi sami skrivajo svoje nečednosti, zaradi česar se spregledajo resne rabote. Po vsem sodeč torej tudi novinarka POP TV ali na primer pisec teh vrstic. Ne bo držalo, spet gre za klasičen *ad hominem*: vsem ali celo večini, ki kritizira njegovo ravnanje, pač ni mogoče očitati koruptivnih praks. Prepoceni diskreditacija je to.

Molčeči mediji

Afera Karigador je spet razkrila, da je slovenska medijska krajina v izrazito slabi kondiciji, saj se je spontano ali nespontano bodisi postavila v bran Golobu ali minimizirala njegovo početje skozi bolj ali manj direktno podporo argumentom, ki sem jih navedel zgoraj. Včasih tudi skozi cenzuro kritikov. Zelo resno bi nas moralo skrbeti.

Med najbolj bizarnimi je ravnanje RTV Slovenija, ki je šele s petdnevni zamikom sploh odkrila afero, pred tem pa poskušala z zastranitvijo tematike braniti predvsem Nino Zidar Klemenčič in Tomaža Subotiča v sklepanju pogodb za SB Celje. Povedano drugače: iz afere Karigador so izluščili epizodo in nato zelo interesno poročali le o stranski zgodbi v njej. Kakšnemu preiskovalnemu novinarju bi se res splačalo raziskati, zakaj.

Šele z delnimi razkritji v četrtkovi Tarči (17. april) so jo nato razširili na potencialno neintegritetno ravnanje v zreškem Uniorju, kjer je Subotič pomemben solastnik, vlada pa je, najbrž na njegovo pobudo, razrešila dva nadzornika. Tista, ki sta mu bila trn v

peti, ko se je razkrilo, da je Subotič podjetje oškodoval. Tudi Agencija za trg vrednostnih papirjev je ugotovila kršitve, toda sam je vseeno ostal v sedlu.

V več primerih se je težavno izogniti vtisu o hudi pristranosti ali celo angažiranosti posamičnih novinarjev, da bi celotno afero pometli pod preprogo in jo predvsem predstavili kot nevredno tega imena. Resno se moramo pogovoriti tudi o tem, koga kot komentatorja vabijo novinarji v svoj studio, npr. Tanja Starič v Odmeve, saj več kot jasno ravno mediji odločilno uokvirjajo našo percepcijo korupcije in signalizirajo, kaj moramo razumeti in česa ne kot koruptivno ali neintegritetno prakso. Povedano drugače: medijska sporočila in uokvirjanje pomembno vplivajo na našo zaznavo politične kulture, zato bodo morali sprejeti svoj del odgovornosti.

Poniževanje razuma

Končno pa nas afero spet popelje do čudenja, kako daleč so pripravljeni Golobovi privrženci slepiti druge ali celo sebe, da so opisane prakse bistveno boljše od Janševih. Široka ponudba zanič argumentov, ki nam jih s pomočjo medijev servirajo kot dobre in zdrave, kaže na šibko argumentacijsko moč volilnega telesa in na kognitivno kompetenco njegovih zagovornikov, ki je na las podobno privržencem Janše. Kot ponavljam že dve leti: res je posebna ironija, da se [antijanšizem sprevrča v janšizem](#) v vseh možnih oblikah, a tega protagonisti pač niso pripravljeni ne videti ne priznati.

Skoraj bi lahko stavili, da bi številni novinarji, če bi ime Goloba zamenjali z imenom Janše, Subotiča pa s kakšnim drugim, prišli do natančno nasprotnih spoznanj in vpili, da je opisano ravnanje povsem nedopustno! Zdaj so do premierja skrajno razumevajoči. Pod to vlado očitno slabo kaže tudi glede boja proti korupciji in za višje standarde integritetnega ravnanja, če o politični kulturi niti ne govorimo. Golobovi apologeti nas s tem porivajo nazaj v močvirje, včasih pa si celo drznejo trkati po svojih prsih, češ da nas poskušajo iz njega celo povleči!

Dodatni izziv bi morala predstavljati tehtna razprava, kam nas pripelje tovrstno poniževanje razuma skozi zmagošlavje neprepričljivih pojasnil in kako vse to prispeva k stopnjam neracionalnosti v politiki in družbi. Vladavina zanič argumentov ponižuje

naš razum in nas siromaši tudi na ravni deliberacije. Brez argumentacije in razuma pač ne bo resne demokracije in tudi svobode ne. Zaenkrat smo na skrajno slabi poti.

Trgovina z ljudmi: minister Poklukar napadel »sprevržene« novinarje Tarče

17/05/2025

Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar se je znova znašel sredi afere. Tokrat je posredno vpleten v zgodbo, ki zadeva nič manj kot izkoriščanje in trpinčenje filipinskih delavcev v Sloveniji. Doslej smo videli, da premier Robert Golob vsakič strumno brani svojega ministra in s tem prevzema odgovornost nase tudi takrat, ko ga ta neposredno okrivi, kar se zdi skoraj nepojmljivo – to se je zgodilo v primeru policijskega Centra za varovanje in zaščito, kjer ga je Poklukar posredno [obtožil, da širi dezinformacije in konstrukte o policiji](#). Vendar je predsednik vlade požrl tudi to.

V [oddaji Tarča na TV Slovenija, predvajani 15. maja 2025](#), so razkrili pretresljive primere trgovine z ljudmi: filipinski delavci, zaposleni pri kobariškem gostincu Alešu Hvali, lastniku restavracije Topli val, so pred kamerami pojasnjevali, da so bili v Slovenijo tako rekoč prodani. Za 5000 evrov, ki so jih morali zbrati. Omenjeni Hvala je celo odhajal v Manilo in od njih pobiral denar za prihod v državo. Še več, v formatu novodobnega suženjstva jih je kasneje tako rekoč »preprodal« drugemu gostincu, Damirju Pribcu, lastniku gostišča Ribič na Obali.

Še zlasti pri njem so bili izpostavljeni nevzdržnim delovnim pogojem, fizičnemu nasilju in trpinčenju. Nekateri so opisali, da je šef delavcem potiskal glavo v koš za smeti, jih tepel in klofotal. Obenem so bili tudi podplačani, saj so namesto obljubljenih 900 evrov prejeli nekaj več kot 700, pa še to v dveh obrokih. Nekateri so nato dobili status žrtev trgovine z ljudmi, saj so zaradi hudih zlorab pobegnili od delodajalca. Zakaj ta zgodba obremenjuje ministra?

Osumljeni Hvala in njegove povezave

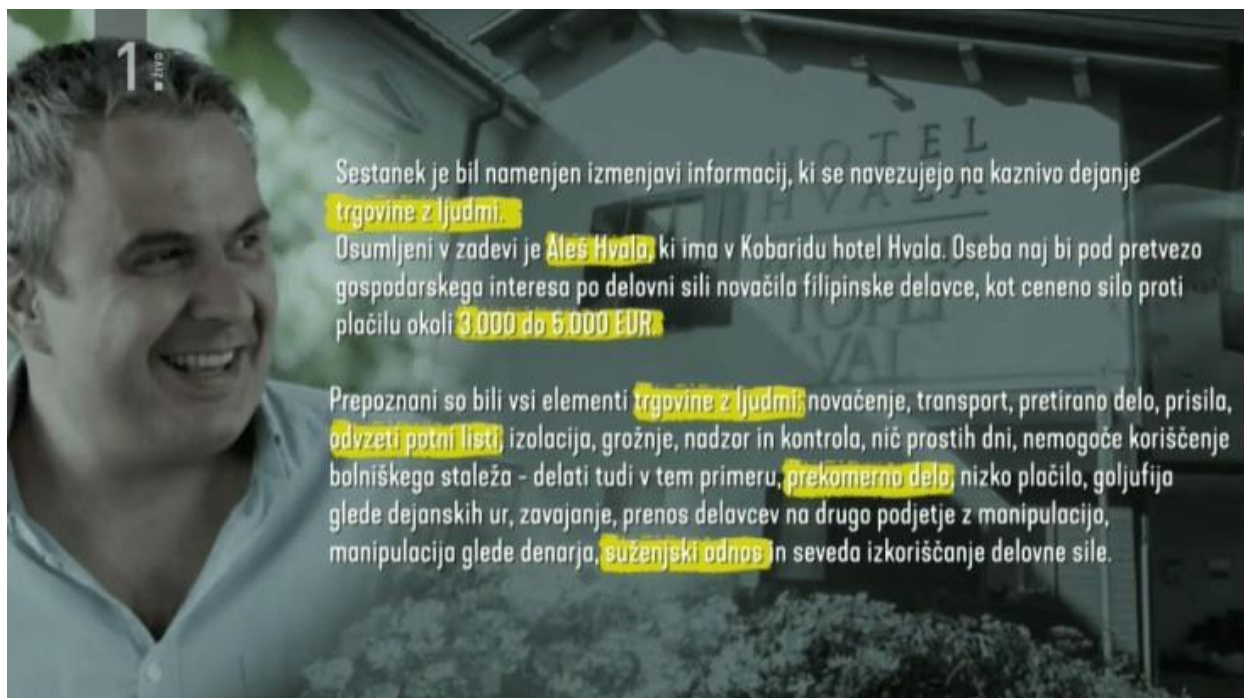
V omenjeni restavraciji v Kobaridu se minister rad zadržuje na kavi, kosilu ali večerji, je priznal, tudi službeno. In tudi na naročilnice ministrstva z nemajhnimi zneski. Hvala je namreč njegov sošolec in dober znanec, kot je za Tarčo pojasnil sam. Toda kot osumljen trgovine z ljudmi ima imenitne povezave še drugimi predstavniki oblasti in policije. Za začetek je brat Nataše Hvala Ivančič, vodje Poklukarjevega kabineta, ki se je že v drugem ministrovem mandatu pojavila v njegovi bližini, kar kaže na bližnje prijateljske povezave.

Prav tako je Hvala v oddaji priznal, da ima dobre stike z nekdanjim generalnim direktorjem policije Senadom Jušićem in njegovim bratom Sejadom, načelnikom policijske postaje Nova Gorica. S kadri torej, s katerimi je Golob nadomestil Tatjano Bobnar in Boštjana Lindava. Zdi se, da se osumljeni skorajda hvali s svojimi političnimi in policijskimi znanci.

Razumljivo vse povezave vzbujajo dvome o nepristranskosti policijske preiskave, če pomanjkljiv nadzor inšpekcije pustimo ob strani. Kljub prijavam in policijski preiskavi namreč inšpektorat za delo skoraj leto dni ni zaznal hujših kršitev pri delodajalcih, kar sicer odpira staro dilemo o učinkovitosti nadzora.

V Tarči so razkrili, da je Hvala verjetno poznal postopke zoper sebe, saj naj bi se po tistem, ko je uslužbenec ministrstva za zunanje zadeve policiji naznanil sume nepravilnosti, oglasil na zunanjem ministrstvu, kar so uradno potrdili. Tam je nespodobno poizvedoval, kdo ga je prijavil, ker pa so mu menda prisluškovali, o preiskavi ne smel ničesar vedeti. Je sum, da mi je nekdo pri tem pomagal, upravičen?

Primer odpira vrsto dilem, po novem tudi o trgovini z ljudmi, o tem ali takšna kazniva dejanja pri nas sploh uspešno preganjamo, o nemoči inšpektorskega nadzora in o zaščiti tujih delavcev. Tokrat pa predvsem o tem, kakšna je povezava med osumljenim Hvalo, visokimi uradniki in končno z ministrom in bratoma Jušić.

Iz oddaje Tarča: ministrov gostilniški favorit Aleš Hvala kot osumljenec

Sprevrženci iz Tarče

Ko je novinar Tarče Klemen Košak poiskal ministra, se je ta zelo očitno izmikal njegovemu mikrofону, nakazal pa je tudi, da je že poznal novinarska vprašanja in je zato lahko anticipiral, kaj ga bo ta vprašal. Razložil je, da s preiskavo ni seznanjen in da tudi ne sme biti, nato pa v kamero vidno vznemirjen povedal:

»Vidim, da je politični boj in predvolilni boj prišel tako daleč, da smo začeli obračunavati tudi z družinskimi člani naših zaposlenih na ministrstvu za notranje zadeve. To smatram kot sprevrženo.«

Čeprav je imel izrecno vabilo, da pride v studio oddaje, je ravnal po starem kopitu članov Golobove vlade, ki se Tarči na veliko izmikajo. V nadaljevanju me bo zanimala izključno analiza navedene izjave. Z njo je več kot jasno meril na vodjo svojega kabineta Natašo Hvala Ivančič, ki je osumljenčeva sestra.

Ko minister omenja »naše zaposlene«, torej prepoznavno misli nanjo. Ko omenja »družinske člane«, očitno meri na njenega brata, ki je osumljen. Toda pomislimo, kaj točno nam s tem sporoča. Poklukarjeva replika je dejansko škandalozna: namesto da bi se izvzel iz postopka, kar je v isti sapi tudi zatrdil, češ da se vanj ne sme vpletati, neposredno prejudicira in osumljenca označuje za nedolžnega!

Trditi, da gre za obračun z njim, nesporno pomeni stati na stališču, da ni kriv in da sta njegova sodelavka in njen brat žrtvi političnega komplota, s tem pa tudi on.

Iz oddaje Tarča: podobno kot premier pred Niko Kunaver poskuša tudi minister bežati: Klemen Košak, Nataša Hvala Ivančič in Boštjan Poklukar

Prozorno preusmerjanje pozornosti

Kar počne Poklukar, je klasična politična taktika preusmerjanja pozornosti po načelu [napačne sledi \(red herring\)](#) – ko se politikovi sodelavci ali znanci znajdejo v policijski preiskavi, to označite za politični in predvolilni boj. Pri tem ste celo notranji minister! Psihoretorična taktika tukaj evidentno služi zmanjševanju pozornosti glede nastale afere. In to v primeru trgovine z ljudmi; huje in bolj zavržno res ne more biti.

Minister s takšno taktiko izkorišča široko nezaupanje javnosti do političnih motivov in računa, da ga bodo podprli javnost in sploh Golobovi privrženci tudi takrat, ko prihaja do zlorab tujih delavcev, pri čemer dokaj nespretno uporablja retoriko *igranja žrtve* (*victim playing*). Namesto da bi obljubil, da bo preiskal, če sta na primer njegova sodelavka Hvala Ivančič kot vodja kabineta in njegov svetovalec Jušić, prej njegov protežiranec v funkciji generalnega direktorja policije, imela kakršen koli vpliv na preiskavo, poskuša ustvarjati vtis, da so se ga lotili politično motivirani novinarji Tarče.

Njihovo početje celo označi za »sprevrženo«, da bi dodatno okrepil čustveni naboj in namignil, kako so novinarji prekoračili moralno črto. Pozor, znova v primeru trgovine z ljudmi, kjer bi se morali dejansko vprašati, kje sta ministrova tenkočutnost in morala ob tako gnusnih dejanjih.

Napad na novinarje kot nova janšizacija

Ali takšno izmikanje sploh učinkuje? Je javnost sploh še sposobna zaznati Poklukarjevo izmikanje odgovornosti, ali pa bo morda kognitivna disonanca podpornikov Golobove vlade, gratinirana z antijanšizmom, znova premočna in bodo nasedli?

Kar počne minister, je zagotovo tudi oblika *ad hominem argumentacije* proti novinarjem Tarče, saj napada verodostojnost vira namesto vsebine obtožb in jim pripisuje značajsko pokvarjenost – tokrat sprevrženost. Ko bi pričakovali obljubo, da bo policijska preiskava potekala nepristransko, sploh glede na osumljenčeve povezave z ministrstvom in policijo, se minister poskuša nizkotno izmikati.

Golobova obljubljena dejanšizacija policije torej teče preko nove janšizacije, za kar imamo še en dokaz – Poklukarjeva retorika diskreditacije novinarjev zagotovo vsebuje značilne janšistične elemente. Za trgovino z ljudmi še ne vemo. V prijateljevanju s tistimi, ki jo izvajajo, so nekateri člani te vlade zagotovo presegli prejšnjo.

Politična projekcija za konec: premier ne bo storil nič in *bo s svojim molkom, ki je zlo*, zaščitil ministra, koalicija pa mu bo pri tem pomagala. Medijska projekcija za konec: po začetnih povzemanjih, ki sploh ne tematizirajo početja ministra, in klasični cenzuri

provladnih medijev, se za primer trgovine z ljudmi že čez nekaj dni ne bodo več pretirano zanimali. Psi čuvaji lajajo ali pretežno tudi ne, karavana gre dalje.

Gre še nižje: namesto opravičila Pahor za POP TV poglobil svoje zanikanje genocida

04/06/2025

Sprva sploh ni želel komentirati, toda [v intervjuju z Anžetom Božičem](#) je bivši predsednik republike dan kasneje še poglobil spornost svojega stališča o genocidu v Gazi. Namesto opravičila ali omilitve je za POP TV intenziviral svoje argumentacijsko nevzdržno mnenje, ki služi predvsem prikrivanju etične praznine in potencialnemu opravičevanju izraelske politike. Njegovo zanikanje genocida, podprto z abstraktnim razlikovanjem med *de iure* in *de facto*, je »oplemenitil« še s sklicevanjem na pravico do svojega mnenja v demokraciji!

Njegov nastop pri Jožetu Možini na TV Slovenija [sem že podrobno komentiral](#). Hkrati slovenska vlada, ki zdaj v enem delu močno kritizira Pahorja, razkriva svojo hinavščino z oklevanjem glede priključitve k tožbi Južne Afrike proti Izraelu – očitno zato, ker se je lažje priključiti ogorčenosti množic. Tokrat predvsem tistih na levi sredini, saj tema genocida žal na novo polarizira politične tabore. K temu naj dodam, da najširša javnost, čeprav burno reagira na Pahorjeve nevzdržne izjave, kaže presenetljivo malo občutljivosti za politične argumentacijske manipulacije, tokrat pa se je zaradi čustvene involviranosti ob genocidu odzvala bolj intenzivno. Vse to zahteva resno kritiko.

De iure vs. de facto – čakanje na sodišče kot izgovor

Pahorjev osrednji argument, da genocida ni, dokler ga ne potrdi sodišče, je intelektualno šibek in moralno nesprejemljiv. Za POP TV je zdaj razširil svoje začetno izvajanje: genocida v Srebrenici ni bilo do leta 2017, ko je Mednarodno sodišče za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije obsodilo Ratka Mladića. Toda genocid v Srebrenici se je zgodil leta 1995, ko je bilo sistematično pobitih več kot 8.000 ljudi. Po tej logiki holokavsta ne bi smeli imenovati za to, kar je, dokler nürnberški procesi niso

potrdili nacističnih zločinov. Ali res potrebujemo sodno odločitev, da prepoznamo grozote pred našimi očmi in jih poimenujemo s pravim imenom?

Pahorjeva argumentacija temelji na formalistični zmoti sklicevanja na zakone, ki predpostavlja, da tudi moralna resnica obstaja le znotraj pravnih odločitev. Konvencija Združenih narodov o preprečevanju in kaznovanju genocida iz leta 1948 jasno opredeljuje genocid kot dejanja, storjena z namenom uničenja določene skupine ljudi. Ko se v Gazi odvijajo sistematični poboji, razseljevanja in uničevanje infrastrukture, potrebne za preživetje, ni treba čakati na sodbo, da prepoznamo genocidne prakse. Pahorjevo vztrajanje pri *de iure* sodbi je poskus distanciranja od moralne odgovornosti in, kot sem že opozoril, avtomatično prikrita podpora izraelski strani.

Pravica do mnenja kot izgovor za zanikanje

Druga zmota iz njegovega intervjuja za POP TV je sklicevanje na pravico do svobode izražanja v demokraciji. Bivši predsednik je povedal, da ima kot posameznik pravico reči, da genocida ni. Sklicevanje na svobodo izražanja ali govora ni vedno pravilno. Evidentno ni takrat, ko trdimo kaj nepravilnega ali na nepravilen način. Morda širimo laži. Ni takrat, ko govorimo proti človekovim pravicam in ni absolutno dano takrat, ko gre za zanikanje zgodovinsko potrjenih zločinov, kot je genocid v Srebrenici, kajti za Pahorja do leta 2017 tudi genocida v Srebrenici sploh ni bilo!

Niti ni pravilno, ko nekdo relativizira očitne grozote, kakršne se dogajajo v Gazi do tega trenutka. Zanikanje genocida ni zgolj mnenje, ampak dejanje, ki omalovažuje trpljenje žrtev in spodkopava njihove pravice. Skratka: ko nekdo pod zastavo svobode govora napada pravice drugih, v tem primeru takih, ki trpijo in umirajo, se je sklicevati nanjo, pa še to v demokraciji, resnično perverzno!

Sklicevanje na demokracijo je dodatno oholo in cinično. Kot sem zapisal: »Predsednik je bil in ostaja sramota slovenske politike.« Če lahko on v imenu demokracije relativizira genocid, ali lahko potem tudi mi rečemo kaj takega? Sklicevanje na svoje mnenje običajno vodi splošni, v tem primeru pa tudi moralni relativizem, saj so potem vsa mnenja obravnavana kot enakovredna, ne glede na dejstva ali posledice. Kot nekdanji

predsednik pa Pahor nosi precej večjo odgovornost, saj njegove besede močnejše vplivajo na javni diskurz in oblikujejo stališča mnogih.

Slovenska vlada in njena hinavščina

Urška Klakočar Zupančič je v svoji kritiki na račun Pahorja zagrešila klasičen *ad hominem*: »Verjamem pa, da ste si zelo všeč, ko se pogledate v ogledalo. Žal nas zgodovina ne bo sodila po lepoti. Ta je nepomembna in minljiva. Tudi vi boste to spoznali.«

Gledanje v ogledalo pač nima relevance za to, kar je izjavil. Morda si je Pahor všeč, morda je narcisoiden in se rad gleda v zrcalce, ampak povezave z genocidom takšne značajske lastnosti pač nimajo. Žal pa predsednica parlamenta ni komentirala, zakaj slovenska vlada, ki ga zdaj vsaj deloma kritizira, vztraja pri svoji dvoličnosti.

Naša država se ni pridružila tožbi Južne Afrike proti Izraelu pred Mednarodnim sodiščem (ICJ), ki obravnava genocidne prakse v Gazi. Takšna pasivnost je v nasprotju s kritikami Pahorja in kaže na pomanjkanje moralne načelnosti. Če vlada resnično obsoja zanikanje genocida, zakaj takoj ne podpre tožbe, ki naslavlja istovrstne kršitve mednarodnega prava?

Najbrž se je lažje priključiti splošnemu ogorčenju, ki je v tem primeru pravilno, in na ta način prejeti nekaj javnomnenjske podpore zase, sama pa noče ukrepati v skladu z deklariranimi vrednotami. Če želi Slovenija biti moralni zgled, bi morala aktivno podpreti mednarodna prizadevanja, namesto tega pa nekateri namigujejo, da Pahor morda izključen iz stranke SD, pa še to pretežno le zato, ker je menda pozabil plačevati članarino!

Čustveno ogorčenje in selektivna občutljivost javnosti

Trenutno ogorčenje množic zanesljivo izhaja iz čustvene reakcije na zanikanje genocida, v precej manjši meri pa zaznave argumentacijskih zmot. Kot opažam, so ljudje veliko manj občutljivi na Pahorjeve manipulativne strategije, kot sta opisani pravni

formalizem ali zloraba svobode govora, ki jih uporablja za relativiziranje grozodejstev v Gazi. Končno mu je z manipulativnimi taktikami uspelo deset let pleniti široko podporo množic in zasesti stolček predsednika republike.

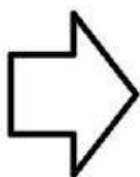
Po eni strani obstaja selektivna občutljivost zaradi čustveno pristranskega razmišljanja, kjer se burno reagira na čustveno nabite izjave, kot je zanikanje genocida, s čimer se manj pozornosti posveča intelektualnim manipulacijam, ki podpirajo te izjave. Po drugi je še huje, ko se odločimo analizirati politiko v celoti, kjer je argumentacijske občutljivosti še precej manj. Povedano na kratko: ljudem se pretežno fučka za slabe argumente politikov, čeprav so v njihovo škodo.

PREJ

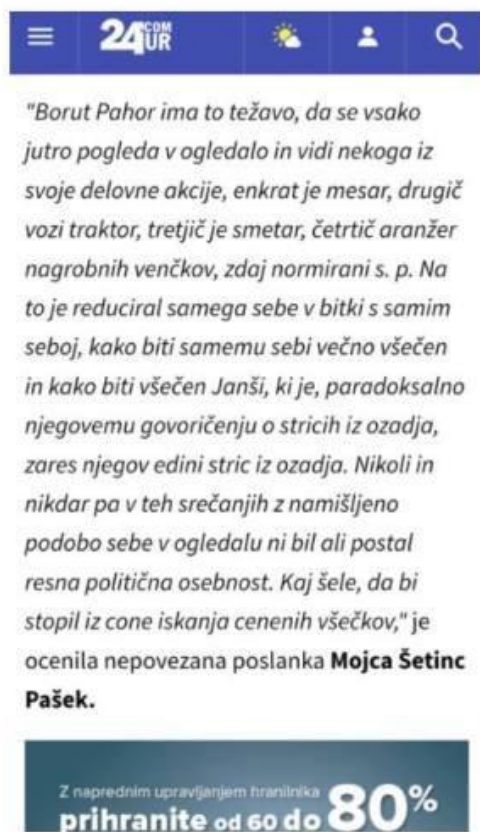

in kako biti vsečen Janši, ki je, paradoksalno njegovemu govoričenju o stricah iz ozadja, zares njegov edini stric iz ozadja. Nikoli in nikdar pa v teh srečanjih z namišljeno podobo sebe v ogledalu ni bil ali postal resna politična osebnost. Kaj šele, da bi stopil iz cone iskanja cenjenih všečkov," je ocenila nepovezana poslanka **Mojca Šetinc Pašek**.

"Če zganja moralni relativizem na truplih nedolžnih otrok, pa najbrž česa bolj moralno zavržnega v življenju skoraj ni mogoče storiti. In o tem bi se morali resno pogovarjati, sploh zato, ker nam bo že jutri na družbenih omrežjih znova serviral svojo novo norčijo," pa je zapisal filozof **Boris Vezjak**.

POTEM

"Borut Pahor ima to težavo, da se vsako jutro pogleda v ogledalo in vidi nekoga iz svoje delovne akcije, enkrat je mesar, drugič vozi traktor, tretjič je smetar, četrtič aranžer nagrobnih venčkov, zdaj normirani s. p. Na to je reducirал samega sebe v bitki s samim seboj, kako biti samemu sebi večno všečen in kako biti všečen Janši, ki je, paradoksalno njegovemu govoričenju o stricah iz ozadja, zares njegov edini stric iz ozadja. Nikoli in nikdar pa v teh srečanjih z namišljeno podobo sebe v ogledalu ni bil ali postal resna politična osebnost. Kaj šele, da bi stopil iz cone iskanja cenjenih všečkov," je ocenila nepovezana poslanka **Mojca Šetinc Pašek**.

Z naprednim upravljanjem hranilnika **prihranite od 60 do 80%**

Moja stališča očitno niso dovolj dobra za urednike na 24ur.com: komentarji izginjajo v noč

Moralni relativizem na truplih nedolžnih

Čeprav je čustveno ogorčenje tokrat upravičeno, bi morala javnost enako ostro obsoditi politične retorične trike tudi v drugih primerih. Takrat, ko prikrivajo moralno praznino ali ko gre za usodo države v širšem smislu.

Pahorjevo ravnanje presega argumentacijske zmote – je moralno zavržno. Kot sem zapisal: »Če zganja moralni relativizem na truplih nedolžnih otrok, pa najbrž česa bolj moralno zavržnega v življenju skoraj ni mogoče storiti.« Njegovo vztrajanje pri pravnih finesah in demokratičnih pravicah, da bi upravičil zanikanje genocida, je etično docela nesprejemljivo. Toda tudi slovenska vlada s svojo pasivnostjo prispeva k moralni eroziji. Kritika Pahorja brez konkretnih dejanj, kot je podpora tožbi proti Izraelu, ostaja pretežno prazno moraliziranje. Javnost pa, čeprav ogorčena, svoje čustveno ogorčenje usmerja bolj v površinske obsodbe, namesto da bi se soočila z globljimi intelektualnimi in etičnimi problemi, ki jih Pahorjeve izjave razkrivajo.

Državljanke in državljani moramo zahtevati več: od bivšega predsednika opravičilo in umik spornih izjav, od medijev popoln bojkot njegove pojavnosti, kadar nima česa za povedati, od vlade aktivno podporo mednarodnim prizadevanjem za pravico, od javnosti pa poglobljeno razpravo o moralnih in intelektualnih posledicah takšnih stališč. Dokler se to ne zgodi, ostaja sramota slovenske politike žal še kako živa.

Stvarni in imenski indeks

ad hominem, 1, 2, 16, 17, 19, 21, 40, 43, 44, 46, 48, 49, 55, 57, 67, 80, 83, 94, 98, 100, 109, 124, 130, 138, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 157, 163, 165, 168, 179, 188, 190, 195, 198, 199, 200, 209, 213, 217, 219, 221, 233, 235, 236, 239, 240, 242, 248, 251, 256, 258, 263, 271, 277, 280, 285, 286, 296, 303, 308, 316, 317, 324, 328

argument, 40, 43, 55, 56, 58, 78, 127, 130, 132, 134, 136, 146, 147, 148, 149, 150, 157, 188, 198, 200, 247, 253, 271, 277, 310, 316

argumentacija, 19, 46, 55, 56, 59, 78, 80, 98, 101, 102, 109, 118, 133, 134, 146, 147, 150, 164, 179, 247, 257, 275, 300, 302, 319, 324

(ad hominem) circumstantiae, 16, 23, 27, 44, 148, 198

Damir Črnčec, 57, 109, 313

diskreditacija, 17, 43, 55, 150, 168, 174, 187, 192, 242, 258, 307, 316, 324

(ad hominem) etotičen, 26, 27, 44, 147

Janez Janša, 16, 62, 69, 139, 154, 193, 201, 219, 223, 226, 266, 275

kajpajevstvo, 152, 153, 154, 157, 303

kjepajevstvo, 152, 154, 157, 159, 161, 303, 304

Luka Mesec, 109, 226, 227, 229, 230

mediji, 17, 18, 41, 64, 67, 68, 75, 87, 90, 94, 123, 132, 134, 149, 161, 169, 172, 178, 183, 188, 201, 202, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 217, 219, 245, 269, 270, 272, 278, 284, 285, 290, 306, 317, 318

Miro Cerar, 58, 77, 136, 137

Jože Možina, 64, 114, 117, 169, 268, 269

(ad hominem) okoliščni, 16, 21, 23, 148, 198, 199

Boris Popovič, 69, 72

preusmerjanje pozornosti, 16, 19, 160, 323

propaganda, 226, 277

red herring, 152, 157, 288, 308, 323

relativizem, 17, 19, 327, 330

retorika, 1, 2, 17, 78, 129, 146, 213, 214, 216, 235, 246, 249, 250, 255, 267, 268, 269, 324

Robert Golob, 16, 219, 230, 238, 286, 287, 320

sklepanje, 99, 100, 125, 139, 159, 228, 229, 256, 307

Marjan Šarec, 129, 130, 132, 313

tu quoque, 55, 130, 131, 132, 149, 152, 153, 157, 163, 303

(ad hominem) zmerjalni, 26, 27, 147

zmota, 16, 55, 146, 247, 283, 309, 327

značaj, 16, 44, 49, 55, 80, 147, 157, 188, 217, 247, 316

www.vezjak.com